

ANTONÍN HUONDER T. J.

VE ŠKOLE MISTROVĚ

KNĚŽSKÉ MEDITACE

III

JITRO SLÁVY

1932

PŘELOŽIL ANTONÍN ČÍHAL

AUTORISOVANÉ VYDÁNÍ

NIHIL OBSTAT

Pragae, 4. Decembris 1931

Alexander Titl
Censor

IMPRIMATUR

Pragae, die 16. Decembris 1931

Canonicus Dr. Theophilus Opatrný
Cancellarius Aeppalis

N. 16011.

ČESKOSLOVANSKÁ AKCIOVÁ TISKÁRNA V PRAZE.

a) *Touha po radosti.*

Kněz, který sedá den co den ve škole Mistrově a rozjímá jeho zázračný život a působení, zahoří k němu vřelou láskou a bude proto hotov nésti ochotně s Mistrem břímě dne i horka, ba, musí-li to býti, následovati ho i do tmavé noci utrpení.

Než za ochotou pracovati a trpěti skrývá se, ať vědomě či bezděky, důvěřivé očekávání, že den práce a noc trýzně nepotrvá věčně, že přijde po nich radostný svatvečer, blažené jitro slávy.

Nejsmeť stvořeni pro utrpení a oběti, nýbrž pro radost. Tato jistota tkví nezníčitelně v našem nejvnitřnějším vědomí. I duše nejpracovitější touží proto na konec po odpočinku, povaha nejvýbojnější po konečném míru, srdce nejnezištnější po přiměřené odměně.

b) *Touha po dokonalosti a úplném vlastnictví.*

Duše touží po tom, aby se dostala ze tmy ke světlu, z mlžin kolísání a pochybování k jasnému slunci poznání; usiluje o to, aby z bídné schránky těla, s její těžkopádností, jejími tíživými okovy a nízkými potřebami dospěla k nespoutané svobodě ducha; duše dychtí po opětém spatření všech těch, které znala a milovala a s jejichž osudem byl její osud úzce spjat; duše tíhne k duši, práhne po tom, aby si plně mohla vyměňovati myšlenky bez úzkostlivých výhrad, aby mohla obcovati bez nepříjemných překážek, milovati bez ne-

bezpečí a bez odporných nižších pudů, zkrátka: duše práhne po tom, aby dospěla ze stavu nehotové polovičitosti k plnosti a ucelenosti; z ciziny a vyhnanství do pravé domoviny.

Krásné jest lásky toužení, krásnější vlastniti trvale předmět lásky. Krásný je svatostánek, v němž přebývá Bůh-člověk vpravdě, skutečně a podstatně, ale neporovnatelně krásnější jsou nebesa, kde na něj budeme patřiti bez svátostných clon a závojů, v celé jeho kráse.

Vznešená byla Maria ve svém hrdinném utrpení, avšak nemohla zůstat jen matkou Bolestnou; nikoli, po »Stabat Mater« musila následovat »Regina coeli«. Nádherná je Magdalenina věrnost a velikomyslnost, ale zmocňuje se jí úzkost, prolévá slzy, srdce je plno k puknutí, a byl nejvyšší čas, aby konečně uslyšela blaživé oslovení »Maria!« A tak je tomu u všech heroických duší. Ano, nesobecká láska byla jádrem jejich ušlechtilého odříkání, ale spolupůsobila tu i naděje.

c) *Význam našich rozjímání.*

Touze srdce po radosti, naději na dokonalost a nabytí trvalého vlastnictví vyhovuje dobře rozjímání o vzkříšení a oslavení Mistrově. Čtyřicet dní, které Mistr ztrávil na zemi, je obestřeno zvláštním kouzlem. Není tu událostí mnoho, ale jsou nadmíru závažné a obsažné. Zříme zde Krista samotného s jeho mladou církví; vidíme jej jako skvělého vítěze, jako oslavence, podávajícího nám ukázkou, jak se naplní slova: »Intra in gaudium Domini.« Vidíme ho jako utěšitele, plného lásky

a dobroty, práhnoucího po tom, aby jeho radost přešla i na jeho miláčky, aby je pozvedl a odškodnil za všechno utrpení, aby všem poskytl útěchu způsobem nejláskyplnějším. Pohled na něho, jeho slova, jeho skutky, vše to dovede naplnit srdce naše rozkoší a pevnou důvěrou a dává nám nahlédnouti do nádhery slavného jitra, které i nás čeká, půjdeme-li věrně za Mistrem jak za dne práce, tak i za noci utrpení.

I.

TAJEMSTVÍ VZKŘÍŠENÍ.

1. Nový život.

S každým jarem nastává vzkříšení přírody. Co v zimě odumřelo nebo ztuhlo, probouzí se k novému životu, z trouchnivějšího semene vyrůstá nová rostlina, nový květ. »Amen, amen pravím vám; Nezemře-li zrna pšeničné padši do země, zůstává samotno, zemře-li však, přináší mnoho užitku.« (Jan, 12, 24—25.)

Ale toto vzkříšení v přírodě není vzkříšením v pravém smyslu, je toliko jeho obrazem, neboť neobnovuje se opět staré listí a květy, nýbrž ze starého semene nebo kmene nebo kořene raší jen nové tvary. Skutečné vzkříšení je obnova, obživnutí toho, co zahynulo smrtí v hrobě, ba co se rozpadlo již v prach, nové oživení toho, co smrt již rozdělila a zničila, tedy u člověka obnovení mrtvého, snad již zpráchnivělého těla a opětné spojení jeho s duší k novému, živému společenství. Fenix, který povstává k novému životu ze svého popele, je vhodným obrazem vzkříšení.

Vzkřísiti není tudíž také totéž, co nově stvořiti, to jest učiniti něco z ničeho, nýbrž je to obnovení bytosti, která dříve již existovala, ale byla smrtí zrušena a zničena. Je to opravdu znovu-vystavění zbořeného chrámu v nejkratší době z podstatně téhož staviva.

Tak pochopíme, proč křesťané mají v úctě tělo lidské, že je nespalují, nýbrž ukládají do země jako zrno obilné.

2. Dílo všemohoucnosti.

Vzkříšení značí dokonalé vítězství nad samovládnou smrtí, prolomení velikého neúprosného zákona přírody, že vše, co žije, musí zemřít. Dokazuje nezvratně zásah moci, stojící nade všemi zákony přírody. I když to není znovustvoření, je to přece dílo všemohoucnosti boží. Vzkříšení mrtvého je největší všech zázraků a může býti jenom dílem Božím. »Jak by bylo co zůstalo, kdybys Ty byl nechtěl? Anebo, co by od Tebe nebylo vyvoláno, kterak bylo by zachováno?« (Moudr. 11, 26.)

3. Druhy vzkříšení.

Máme vzkříšení k životu dočasnému, jak tomu bylo u Lazara, a vzkříšení k životu věčnému. Prvé jest prosté oživení mrtvého těla k přechodnému trvání časného života, druhé je přechodem k životu věčnému a zároveň přeměnou, jde-li o spravedlivého. »Všichni zase vstaneme, ale ne všichni budeme proměněni.« (1 Kor. 15, 51.)

4. Význam.

Skutečnost vzkříšení odsuzuje a vyvrací úplně naturalistický ideál životní, který glorifikuje tělo a hlásá pozemské vyžití, jako by nebylo soudu, ani věčnosti, ani života na onom světě. (Srv. Moudr. 2; Sk. ap. 23, 8.) Takový byl řecký ideál životní,

a proto bylo Pavlovo kázání na Aeropagu pro filozofy něčím zcela novým.

Dnes tak žijí miliony lidí v křesťanských zemích. To je dnes ideálem nesčetných jinochů a mladých mužů ve školách a na universitách, v továrnách a dílnách, ovoce to bezbožné výchovy: život bez Boha — bez vzkříšení. Tak tomu bylo kdysi již v Efesu, Korintu a v Římě. (Srv. Ef. 2; Kor. 6, 9; Řím. 6.)

II.

SKUTEČNOST VZKŘÍŠENÍ KRISTOVA. 3.

Zabývejme se nikoli obvyklými přísnými důkazy, nýbrž více zdůvodněním psychologickým!

1. Má-li obstáti Kristovo vzkříšení, musí být zjištěna dvojí skutečnost: jeho smrt a jeho zmrtvýchvstání. Obě skutečnosti proto v Písmu sv. Kristus i apoštolé vždy spojují. (Viz Mat. 17, 22; 20, 19; Sk. ap. 2, 24; 3, 15; 4, 10 atd.)

Pochybovatí o skutečné smrti Kristově bylo by tak pošetilé, že to jeho nepřátelům ani nenapadlo. Jinak by byli místo stráže u hrobu zařídili spíše úřední ohledání mrtvoly, což nebylo nijak obtížné.

2. Ve chvíli, kdy Ježíš na kříži umíral, nebylo přirozeně nic tak bezmocně, beznadějně určeno k zániku, jako jeho dílo, jeho církev. Mát jenom hrstku přívrženců, jejíž hlavní sloupové, Mistrem domněle oklamání, bloudí kolem bezradně a bez cíle.

Co jest jedenáct učeníků, majících pokračovati

v jeho díle? Jsou chudí, nevědomí, bez vlivu a moci, a nadto úplně malomyslní. Ani jedinká synagoga v celé zemi není jejich, nemají nikde opory a záštity, ani ve vedoucích kruzích, ani v lidu. Nemají vyššího vzdělání a mluví prostým galilejským nářečím, které prozrazovalo jejich selský původ.

Byl to Mistr, jenž jim byl oporou a pramenem nadšení, jenž je držel pohromadě. A ten, odsouzen nejvyšším soudem, umřel na kříži, a mrtvé tělo jeho leží v hrobě, který nejvyšší vrchnost zajišťuje úřední pečeti a vojenskou stráží. Přirozeně je ztraceno všechno, a jejich krásný sen o obnovení říše izraelské jest dosněn navždy.

A tito mužové vystupují pojednou zcela proměněni před lid a hlásají, nedbajíce důtek ani smrti, s horoucím nadšením Krista jako Mesiáše, Spasitele světa!

Co je vzrušilo tak náhle v jejich naprosté beznadějnosti a přetvořilo v srdnaté reky, jisté svým vítězstvím? Jen něco ohromného, mimořádně velikého mohlo přivoditi tento obrat. Jediná odpověď je zde možná: vzkříšení Páně, které sami označují za příčinu. Byla to živelná událost, že toho, jehož viděli mrtvého a pohřbeného do hrobu, zřeli opět živého. To působilo silněji, než všechny ostatní zázraky.

»Kdyby Kristus nebyl vstal z mrtvých, pak bychom musili vysvětlit nejen, jak vznikla víra v jeho vzkříšení beze všech předchozích nadějí, nýbrž i, proč byla tato víra přijata s takovou jistotou osobního přesvědčení, které nyní vybavovalo Kris-

ta oněmi vlastnostmi, které mu před tím nebyly nikdy připisovány, a to od Židů, kteří byli vychováni v nejpřísnějším jednobožství.« (Westcott, Gospel of the Resurrection 112.)

3. Bez skutečného vzkříšení s jeho pádnou průkazností je nemyslitelno:

a) že by apoštolé sami byli přišli na tuto myšlenku, která jim byla tak cizí a která byla, i když se u nich ujala na základě slov Páně, jeho umučením a smrtí téměř docela zatlačena do pozadí;

b) že dovedli i jiným tuto skutečnost hlásat a učinit přijatelnou;

c) že na ní vybudovali celé křesťanství;

d) že na místo soboty ustanovili neděli.

Bez této skutečnosti s její živelnou silou nebyli by nikdy mohli pomyslit na to, aby učinili vzkříšení základem hlásání Krista, jak to Pavel ostře zdůrazňuje: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné je kázání naše.« (1 Kor. 15, 14.)

Naopak, předpokládáme-li tuto skutečnost, vysvětluje se všechno prostě a přirozeně.

K tomu přidejme: Kristus žije celá století jako největší mravní moc, která kdy působila na lidské srdce a lidskou vůli a podnítila heroické činy, proti nimž vše ostatní mizí. Žije jako veliký motiv a hybná síla všech velikých zjevů křesťanských dějin a vše to spočívá na víře ve vzkříšení!

III.

4. OKOLNOSTI VZKŘÍŠENÍ.

1. Třetího dne.

a) Tak to Pán předpověděl: »A oni ho (Syna člověka) zabijí, a vstane třetího dne z mrtvých.« (Mat. 17, 22; viz 16, 21; 20, 19; Marek 8, 31; 9, 30; 10, 34; Luk. 9, 22; 18, 33; 24, 7.) — »Pokolení zlé a cizoložné žádá znamení; a nebude mu dáno jiné znamení, nežli znamení Jonáše, proroka. Neboť jako byl Jonáš tři dny a noci v břiše velryby, tak bude i Syn člověka v lůně země tři dny a tři noci.« (Mat. 12, 39—40; srv. 16, 4; Luk. 11, 29.) — »Zrušte tento chrám a já jej ve třech dnech znovu postavím . . . Mluvil pak o chrámu svého těla.« (Jan 2, 19, 21; srov. Mat. 26, 61; 27, 6; 27, 63; Marek 14, 58.) Při tom třeba mítí na zřeteli židovské počítání, podle něhož tři dny neznamenají dobu 72 hodin, nýbrž i část dne se počítá za celý den.

b) Tak to odpovídalo nejlépe i účelu vzkříšení, jak to velmi důmyslně rozebírá Andělský učitel. (S. th. 3, q 53, a 2.) Hlavním důvodem vzkříšení bylo upevnění víry. Aby upevnil víru ve své božství, musel Kristus vstáti brzy, a nesměl vzkříšení odsunouti až k poslednímu soudu.

Ale aby zároveň pravda jeho lidské přirozenosti a jeho smrti byla zjištěna nade všecku pochybnost, nemohl vstáti z mrtvých příliš brzy po své smrti, nýbrž musel čekat alespoň tři dny.

Poněvadž Pán zemřel kolem třetí hodiny v pá-

tek, a — když zmizela noční temnota v neděli, vstal z hrobu — »Když již svítalo na neděli« (Mat. 28, 1); »záhy z rána v neděli« (Marek 16, 9), — uplynulo mezi smrtí a vzkříšením 40 hodin (Suarez), podle židovského počítání tři dni.

c) Podle Lva Velikého zkrátil Ježíš tři dny pobytu v hrobě a uspíšil vzkříšení, aby vysvobodil ubohé učeníky brzy z jejich zármutku a zmatku.

2. Vstal tajemně, bez přímých svědků.

5.

a) Nezdálo by se správnějším učiniti apoštoly přímými svědky jeho zmrtvýchvstání? Byloť přece jejich úkolem, aby dosvědčovali vzkříšení; a svědectví očitých svědků je nejspolehlivější. Což nebyli také svědky nanebevstoupení a neviděli na vlastní oči vzkříšení Lazarovo?

b) Sv. Tomáš ukazuje zde na zvláštní povahu vzkříšení, které náleží zplna do řádu nadpřirozeného. Takové nadzemské skutečnosti nezjevuje však Bůh lidem přímo, nýbrž skrze anděly, jako posly mimozemského světa. Pán se nevrací do obyčejného pozemského žití, nýbrž vzkříšením započíná život oslavený. Proto také nesetrvává u svých učeníků, nýbrž přichází a mizí, jak to hová jeho úmyslům. Všechno to ukazuje, že vzkříšení nesmělo býti předmětem jeho přímého zjevení.

Nadto nebyli apoštolové jeho v té chvíli v náladě a duševním rozpoložení, jakého by takové obzjevení vyžadovalo. Dokonce, když už byli připraveni na opětný příchod Páně, který se udál bez lesku slavného vítězství, lekají se a domnívají se,

že vidí ducha. Jak pak teprve, kdyby byli bývali svědky jeho slavného vzkříšení! Muselo být vyloučeno i nejmenší podezření, že apoštolové snad probudili k životu zdánlivě mrtvého, anebo že ukryli jeho mrtvé tělo; proto bylo lépe, že u hrobu nebyli vůbec.

c) Nehodí se tu ukazovati na nanebevstoupení Páně. Na ně byli apoštolé připravováni po 40 dnů. To bylo přirozeným důsledkem oslaveného života, jehož cílem bylo nebe. Ačkoliv bylo i vystoupení na nebesa zázračné, zapadalo svým počátkem do oblasti přirozeného dojmu. Tajemství samo počínalo se při jeho zakončení, slavným příchodem do nebe, který apoštolé nepozorovali, ani nemohli viděti.

Vzkříšení Lazarovo bylo návratem k obyčejnému pozemskému životu. Mělo učeníky připravit na vzkříšení Ježíšovo. Ten, jenž pouhým slovem vzkřísil rozkládající se mrtvolu, mohl jistě také sám se vrátit k novému životu.

Přes všechno to byli apoštolé skutečně svědky vzkříšení, poněvadž Pána, o jehož smrti se naprosto přesvědčili, viděli nyní před sebou zase živého se všemi známkami skutečného života.

Také strážcové hrobu byli svědky událostí, které doprovázely vzkříšení Páně, a tím také vzkříšení samého.

3. Za mohutných zjevů přírodních.

»A hle, zemětřesení stalo se veliké; neboť anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv, odvalil kámen a posadil se na něm.« (Mat. 28, 2.) Všechny

veliké skutky Boží, které mají býti lidstvu zjeveny, bývají zasazeny do rámce mohutných událostí přírodních.

Podle Písma je zemětřesení poslem příchodu Božího.

Bůh se zjevuje jako zákonodárce na Sinai, a země se třese. Pán tvorstva umírá na Golgotě, a země se třese na znamení smutku. Pán smrti vstává z hrobu, a opět se třesou základy země, která se otevírá na znamení, že chce zlomiti pouta, která zdržují Pána života v hrobě, a na znamení vítězství a triumfu. Nebe i země holdují svému Pánu a veliteli.

A podobně se zachvějí kdysi základy země a zjeví se andělé nebeští, až přijde Pán soudit živých i mrtvých.

Podobně má se zachvěti srdce lidské úctou, bolestí, bázní nebo radostí, když se ohlašuje blízkost Boží. *Tactus Dei.*

IV.

DŮVODY VZKŘÍŠENÍ.

6.

Kristus musil vstátí z mrtvých

1. jako Bůh.

Vzkříšení bylo požadavkem božské spravedlnosti, která musí povýšiti ty, kdo se pro Boha ponížují. »Humiliavit semet ipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum et donavit illi nomen,

quod est super omne nomen.« (Fil. 2, 8—9. Srv. Athan., orat. 2 c. Arianos.)

V hořkém umučení vidíme s hlubokou bolestí a zármutkem, kterak utlačená nevinnost Kristova zdánlivě hyne. My však bychom rádi, aby nevinný na konec zvítězil. A to se uskutečňuje velikolepě vzkříšením, které jest triumfem dobrých a dokazuje, že zloba nikdy nevyhrává trvale. »Salus autem iustorum a Domino et protector eorum in tempore tribulationis.« (Ž. 36, 39.)

2. Jako člověk.

Kristus musil býti oslaven vzkříšením:

a) pro důstojnost vtěleného Slova, které v tomto těle přebývalo. »Bůh však vzkřísil jej z mrtvých, zprostitv ho bolestí podsvětí, poněvadž bylo nemožno, aby byl od něho držen.« (Sk. 2, 24.) »Nenecháš duše mé v podsvětí a svému svatému nedopustíš, aby zakusil porušení.« (Ž. 15, 10.) Velmi krásně pojednává o těchto příčinách, pro které je vzkříšení Páně přiměřeno, sv. Ambrož. (De incarnationis Dominicae sacramento c. V.)

b) pro hypostatické spojení, pro které příslušelo tělu Kristovu oslavení a život věčný. Smrti se podrobil pro naše spasení, oslavení pak mu příslušelo pro něho samého. Že nevešel do slávy své ihned po smrti, stalo se pouze proto, aby byla osvědčena pravdivost jeho smrti.

3. Pro nás.

a) Především k podpoře a upevnění naší víry. K vůli tomu musily se uskutečnit předpovědi Pá-

nem opětovně učiněné. Důrazně prohlásil: »Nikdo neodnímá život ode mne, nýbrž já jej dávám sám od sebe; mám moc jej dáti a mám moc jej zase ujmouti.« (Jan 10, 18.) Opětovně se dovolával vzkříšení jako důkazu svého božství. Jest proto zcela správné, co píše Pavel: »Quod si Christus non resurrexit, vana est fides vestra.« (1 Kor. 15. 17.)

Kdyby nebyl Kristus vstal slavně z hrobu, byl by tu zůstal pouze dojem potupného ukřižování. Ten bylo nutno smazat, zničit vzkříšením, které zjevilo pádně božství Páně. Na ně se proto odvolává sv. Pavel na prvním místě. Žádný jiný zázrak nepůsobil na apoštoly tak mohutně. Bylo to něco tak mimořádného, že tomu s počátku ani nechtěli věřit. Tím větší byla radost, když skutečnost se objevila před nimi povznesena nade všechnu pochybnost.

b) Vzkříšení bylo nutné, aby posílilo v nás naději a důvěru v naše zmrtvýchvstání. Oživne-li hlava, budou údy následovati. Kristus byl »primogenitus ex mortuis«. (Col. 1, 18.) Co by se bylo stalo z malého, rozptýleného stáde, z mladičké církve, kdyby jí nebyl Kristus sám nepřinesl velikonočního pozdravu a velikonočního jásotu? Ty působily jako východ slunce po dlouhé, děsivé noci.

V.

KRÁSA VZKŘÍŠENÍ.

7.

1. Vítězství nad smrtí.

a) Podsvětí, říše mrtvých, je symbolem vlády smrti, které dosud nikdo nepřemohl, jejíž panství

bylo absolutní. Pojednou tam sestupuje Kristus, otevírá brány podsvětí a zvěstuje zajatcům vykoupení a svobodu. A potom láme okovy, které drží jeho tělo v hrobě a vychází z temnot hrobu slavně k živému světlu. Toto vystoupení z podsvětí je úvodem k panování Kristovu nade všemi, kdož jsou na nebi, na zemi i pod zemí. (Fil. 2, 10.)

b) Smrt sice nepřestává hráti svou úlohu, ale její moc, její hrůza jsou zlomeny Kristem, »jenž zkaziv smrt, vyvedl na světlo život a neporušitelnost«. (2. Tim. 1, 10.) Křesťan se již nepotřebuje báti smrti. Duše vykoupená Kristem nevchází již do pekel, nanejvýš jen přechodně, a vstane také tělo obrácené v prach. (Srv. 1 Kor. 15, 20—26.)

c) Kristus se podobá vítězi, který dobyl valy a věže silné pevnosti a vysvobodil všechny zajaté. »Neboj se. Já jsem první a poslední a živý; a byl jsem mrtev a hle, jsem živ na věky věkův a mám klíče od smrti a od místa zemřelých.« (Zjev. 1, 18.)

2. Vítězství nad nepřáteli.

a) Domnívali se, že stojí pod křížem jako vítězové a páslí se na mukách umírajícího. Arcitě obávali se ho také ještě na kříži. Nenávist bývá vždy spojena se strachem a obavou, že by oběť mohla přece ještě uklouznout. A na této krvi zbarvené postavě bylo pozorovati takový klid a vznešenost, takový divný třpyt vyšší moci! Nic ho nedovede rozrušit, s neporovnatelnou trpělivostí snáší všechno, a rozdává na kříži koruny života! Než nyní zavřela se jeho ústa, zhaslo jeho oko, přestalo tlouci

jeho srdce. Tělo jeho nebylo sice zneuctěno, ale pohlcuje je hrob, úřední pečeť a stráž zaručují jeho nedotknutelnost . . . »Io triumphe!«

b) Jak veliké mělo však býti jejich zklamání, jak měli pocítit svou nemohoucnost! Ve své zlobě a svém zaslepení chtějí zkřížit záměry Boží, ale místo toho musejí jim prospět jako synové Jakubovi, když prodali bratra Josefa do Egypta. Právě péče a opatření, které nepřátelé věnují hrobu, obracejí k němu pozornost, takže se o vzkříšení mluví v celém městě. Proti své vůli se stávají svědky pravdy.

c) A všechny jejich plány rozplývají se v nic, ba proměňují se v opak!

Místo pohany a utrpení, Golgota, kam ho zavlekli, a hrob, který zapečetili, staly se nejslavnějším, nejctihodnějším místem celého světa, cílem poutí národů. Táhnou tam křížáci, moře ocele a železa, a znaky a standarty nejušlechtilejších rodů Evropy skvějí se na hřebenu jeho vln. Jediná myšlenka ovládá všechny: osvobodit Boží hrob. Nadšení zmocňuje se i dítek, které podnikají desetitísíkové výpravy.

Kříž, který mu připravila krvežíznivá nenávisť, stává se vítězným znamením, říšským praporem království Kristova, a vlaje s tisíci cimbuří, je čestným odznakem na prsou prelátů, na štítu a ve znaku rytířově, jako znamení úcty, útěchy, útočiště ve světnicích a síních, na polích, na výšinách, v ruce dítěte i umírajícího starce, znamením naděje na náhrobcích. Každá štěpinka dřeva kříže byla pečlivě uschována, zasazena do zlata a drahokamů

a miliony rtů líbají ji zbožně. Uschlé dřevo opět ožívuje a nádherně rozkvétá. Všechny pobožnosti a žehnání a svěcení církve jsou květy z toho stromu. »Vexilla regis prodeunt!«

Trní, hřeby, kopí a rubáš uschovávají se a uctívají jako drahocenné ostatky.

Krvavá sukně je přijata mezi říšské klenoty římsko-německého císařství a putují k nim miliony poutníků.

Všechno to jsou vítězné odznaky, oslavené leskem vzkříšení!

8. 3. Vítězství nad utrpením a pohanou.

1. Všechna bolest a všechna pohana se změnila v nejvyšší radost a slávu. Sv. Ignác poznamenává ve své exerciční knížce na počátku čtvrtého týdne: »Rozjímám, kterak božství, které se při umučení zdánlivě skrylo, nyní při vzkříšení tak podivuhodně zazářilo a se zjevilo jeho pravými a přesvatými účinky.«

Trefně sestavil Bellecius protivy podle slov Písma: »Qui antea erat inops et pauper, nunc divest est et Dominus universae terrae. Qui nudius tertius non erat nisi vermis, opprobrium hominum et abiectio plebis, modo gloria et honore coronatus sedet ad dexteram maiestatis in excelsis« etc. (Medulla asceseos seu Exerc. S. P. N. Ignatii.)

Ve všem je nyní světlo, lesk a radost! »Induit eum Dominus pater stola immortalitatis et gloriae, et coronam pulchritudinis posuit super caput eius, iucunditatem et exultationem thesaurizavit super eum! Totum igitur in eo plenum est gaudio,

totum laetitia cumulatum, totum exultatione refertum! Caro enim Christi, flos ille pulcherrimus de radice Jesse, qui in nativitate floruit, in passione defloruit, in resurrectione refluoruit ut omniam esset decor.» (Ludolphus de Saxoniam.)

2. Zevně jeví se toto oslavení hlavně na svatém těle vzkříšeného. Oslavené tělo je

a) skutečné tělo se vším, co k jeho podstatě náleží, jako kosti, maso, krev, vlas atd. Pán sám praví: »Dotýkejte se mne a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jak vidíte, že já mám.« (Luk. 24, 39.) Mluví, přichází, kráčí jako živý člověk. Ba jí také před očima učeníků, na důkaz, že vskutku vstal z mrtvých a vzal na se své skutečné tělo, nikoli pouhou jeho vidinu. Má tedy oslavené tělo také funkce života vegetativního, i když s Durandem netřeba mít za to, že se jídlo proměňuje v maso, neboť oslavený život vylučuje jakékoliv ničení.

b) Je to totéž tělo, které Pán měl před tím, a jež má také ještě rány ukřižování na sobě; ale má nyní nové vlastnosti. Není to již pozemské, utrpené podrobené tělo, nýbrž na věky oslavené, proměněné tělo. Arciť musí vzkříšený Spasitel, dokud žije ještě v oslaveném těle na zemi, přizpůsobiti se poměrům a tlumiti lesk oslavení, aby se přiblížil svým milým. Je tudíž tíž, a zase přece ne tak docela tíž jako dříve. Při všech jeho zjeveních je jasné, že jednak lze ho poznati snadno jako Mistra co do postavy, rysů, očí, jednak je vidno, že je přece jen proměněn, duchovější, vzdušnější. Ve styku je lidský, srdečný, okouzlující jako dříve,

a přece zase jinak, takže k němu vzhlíží s úžasem a plní úcty. Je v něm cosi nového, nezvyklého a je třeba určité doby, než si na jeho zjev opět zvykli.

c) Jako nové vlastnosti oslaveného těla uvádějí theologové zvláště čtyři. Je to především zářící jas (claritas), který se ukázal již jednou přechodně na Táboru, kde »zaskvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho stalo se bílé jako sníh«. (Mat. 17, 2.) K tomu přistupuje nesmrtelnost a neschopnost utrpení (immortalitas, impassibilitas). »Víme, že Kristus vstav z mrtvých již neumírá, smrt nad ním již nepanuje.« (Řím. 6, 9.) Svou lehkostí a pohyblivostí (agilitas) rovná se oslavené tělo duchu, který, nezátížen hmotou, v okamžiku se ocitá s jednoho místa na druhém. Tak zjevuje se Mistr a mizí, povznáší se lehce jako obláček k nebesům. Dále obdařeno je oslavené tělo jemností a prostupností (subtilitas), takže proniká nerušeně hmotou, jako sluneční paprsek sklem.

Slabou podobou toho proměnění je duševní vnitřní proměna, vyzrálá, ustálená povaha, jak se zde na zemi projevuje jako ovoce dokonalé sebekázně u svatých lidí. Také u nich se nachází až do jisté míry impassibilitas a immortalitas, poněvadž se stali pány nad utrpením a nad hříchem, a duševně již neumírají; je u nich agilitas, jevící se v tom, že lehce ovládají dokonalé ctnosti; je v nich subtilitas, projevující se v dokonalé nezištnosti a ryzosti všeho snažení; a konečně claritas, osvědčující se úplnou vyrovnaností a blahodárně zářícím dobrým příkladem; vše to je odleskem světla

milosti, jež hárá v nitru. A mnohému knězi chybí tak často tato vyrovnanost (sublimace) a toto zduchovnění! Jak hrubé, smyslné, tvrdé, nepřístupné, lenivé a drsné jsou tak mnohé duše kněžské; i po dlouhých letech kněžského života — ještě ani stopy proměny!

VI.

VZKRÍŠENÍ TRVÁ VĚČNĚ.

9.

1. Velikonoce v církvi.

a) Jásot prvních velikonoc dosud nedozněl; ozývá se dále stoletími o posvátné Veliké noci církve, pro niž je to solemnitatis solemnitatum. Každoročně hlaholí celou světovou církví v plesném hlaholu zvonů, v mohutných zvucích varhan, v jásavých písních! Alleluja! Resurrexit sicut dixit! Haec dies, quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea! »Alacrior dies illa refulget, non de usitatis solis circulis illuminata praeclarius, sed de lumine agni resurgentis illustrata sublimius.« (August., Sermo de resurr.) »Post diem illum universalis iudicii, in quo merces operam suorum suique dabitur, nullus est dies in mundo maioris et universalioris gaudii, quam dies ille, quo Christus a mortuis resurrexit.« (Lud. de Granada.)

Ten den se musil zcela přirozeně státi velkým sabbatem církve, Dominica dies »par excellence«. Žádný jiný svátek v roce není tak prosycen jen radostí a veselím. V přírodě vůně a sluneční záře probouzejícího se mladého jara; v obydlích svá-

teční lesk, sváteční nálada, sváteční jídlo; v kostelích slavnostní zvuky varhan a velikonoční písně; v srdcích pokoj, útěcha, radost. Pax vobis!

Tot laetitia paschalis! Jestliže kdy v celé církvi, v srdcích jejích dětí panuje pravá radost, pak je to v ten den, kterýž učinil Pán. »Nunc introducitur nos rex in cellaria sua, nunc surgit amica mea Maria, hiems abiit, pluvia recessit, flores visi sunt in terra nostra.« (Ludolphus; cf. Cant. 2.)

b) Též v umění a písemnictví najdeme ozvěnu velikonočního plesání církve. Již na obrazích v katakombách se obráží radost prvních křesťanů nad vzkříšením Kristovým. Nacházíme tam předobrazy Vzkříšeného, které říkaly křesťanům všechno, nezásvěceným pak nic. Najdeme tam Jonáše, který dlel tři dni v břiše velryby; Samsona, který vyzdvihl brány městské, jež ho měly uzavřít, ze stěžejí a odnesl na horu; Josefa, vysvobozeného ze žaláře.

Středověk měl velikonoční povídky a velikonoční posměšky (risus paschales), které vedle mnohých věcí závadných obsahovaly také mnoho pravé poesie, humoru a životní moudrosti.

Jak vydatně zužitkoval Goethe slavnost velikonoční ve svém Faustu! Velikonoční zvony znějí, andělské sbory pějící jásavé písně a Faust, přikládající již sklenici s jedem ke rtům, nabývá zase chuti k životu. »Welch tiefes Summen, welch ein heller Ton — Zieht mit Gewalt das Glas von meinem Munde?«

2. V životě jednotlivých lidí.

a) Vzkříšení Kristovo je znovu a znovu pro jedince pobídkou, aby povstal z hříšného spánku, nebo vlačnosti, nebo liknavosti k novému, svěžímu životu. »Slavme hody (velikonoční) nikoli s kvasem starým, ani s kvasem špatnosti a nešlechternosti, nýbrž s přesnicemi upřímnosti a pravdy.« (1. Kor., 5, 8.) Kolik lidí nalézá okolo velikonoce opět cestu ke zpovědnici a odhodlává se znovu k dobrému, křesťanskému životu!

b) Vzkříšení Kristovo vzalo také smrti její hořkost. Můžeme míti pevnou důvěru, že vzbudí své věrné i podle těla k novému, blaženému životu.

»Jesus lebt, mit ihm auch ich. —
Tod, wo sind nun deine Schrecken?
Jesus lebt und wird auch mich
Von den Todten auferwecken.«

»Sui capitis gloriam sequuntur membra. Redemptor ergo noster suscepit mortem, ne mori timeamus, ostendit resurrectionem ut nos resurgere posse confidamus.« (Greg. M., 14 Moral. c. 27.) — »Christus totius spei nostrae forma praecessit.« (Leo M., Sermo de res.) — »Heri cum Christo in crucem agebar, hodie simul vivificor. Heri consepeliebar, hodie simul resurgo.« (Greg. Naz., Or. 41.)

3. V nebi.

10.

a) Jásot církve bojující zní dále na onom světě a teprve tam ve světlých síních nebeských slaví se

pravé velikonoce, svátek věčného vítězství, spásy, vzkříšení a oslavení. Toť Hod Boží, který nemá konce, toť alleluja, které nikdy znít nepřestane, toť veliká neděle, které nikdy již nenásleduje všední den. Toť to, po čem také srdce naše tak mocně touží: věčný klid, věčný pokoj, věčná radost.

b) V nebi shromáždí se vyvolení kolem vzkříšeného Vykupitele, aby měli podíl na lesku jeho proměnění. Jejich tělo bude se podobati jeho svatému tělu. »Promění nízké tělo naše, aby bylo podobno tělu slávy jeho.« (Fil. 3, 21.)

Každého blaženého bude lze poznati v jeho individuální rázovitosti, ale beze vši pozemské drsnosti a slabosti a ošklivosti, bude jemnější, ušlechtilější, krásnější, to jest právě oslavený, zduchovenělý. Jaký rozdíl mezi týmž člověkem, který následkem těžké choroby byl vpadlých lící a očí, vyhublý, znetvořen, a pak po účinné léčbě zotaven předstoupí před nás kvetoucí, silný, růžových lící a jasných očí, jako by vstal z mrtvých! Je týž, ale přece docela jinak.

Podobně jako tělo Kristovo bude jasně zářit i tělo blažených: »Tehdá budou spravedliví stkvíti se jako slunce v království Otce svého.« (Mat., 13, 43.) I oni budou nesmrtelní a neschopni trpěti. »Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti; rozsévá se v necti, vstane v slávě; rozsévá se v slabosti, vstane v síle; rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní.« (1. Kor. 15, 42—44.) Oslavené tělo ztratí svou těžkopádnost, bude lehce pohyblivé a jemné, podobně jako oheň, který vniká všude. »Stkvíti se budou lidé spravedliví

a jako jiskry po strnisku poběží.« (Kniha Moudrosti, 3, 7.)

c) Život oslavený není něco, co bylo odtrženo, co ztratilo souvislost, nýbrž je v přirozeném vztahu k životu na tomto světě, který zde pokračuje, vyvrcholuje, dozrává. Vždyť jest to týž člověk, jenž dokonalejší, jemnější, zduchovnělý. Není zde tedy nic jiného, nežli splnění ideálu, na zemi jen matně naznačeného: ideál tělesného žití, s volným pohybem a v dokonalém stavu, beze všech nedostatků a stinných stránek nynějšího přechodného stadia.

Květina vyvrcholuje, když plně rozkvetla. Ale květina je pomíjející, život její jako individua nemá se obnovovati, nýbrž trvati jen svým druhem. Proto musí uzrání její símě a ona pak uvadnouti. Na onom světě tento účel odpadá a proto tam zůstává věčné jaro ve své nádheře, ve své mladistvé kráse, aniž následuje horké léto, zasmušilý podzim, umrtvující zima. Věčné mládí, jež je velikou touhou lidstva, se tam uskuteční. A příčinou a předobrazem toho je vzkříšení Kristovo.

II.

**BOJ PROTI PRAVDĚ
VZKŘÍŠENÍ.**

1. Jejich starost.

a) Když Kristus zemřel na kříži, domnívali se jeho protivníci, že nad nenáviděným prorokem vyhráli. Než podivuhodný klid a vznešenost Ježíšova na kříži, otřásající znamení a zjevy při jeho umírání, mohutný jejich účinek na lid, to všechno tlumilo hodně jejich vítězoslávu.

b) Tajuplná Ježíšova slova o znamení proroka Jonáše (Mat. 12, 39) a o zrušení a rychlém znovuvybudování chrámu (Jan 2, 19) nedopřávají jim klidu. Porozuměli dobře těmto předpovědím, nezapomněli jich a mají z nich strach. To by se mohlo zdát podivno. Byl-li Kristus pouhý člověk, jak oni tvrdili, proč se starají o taková slova, která v ústech obyčejného smrtelníka nemohou býti nic jiného, než čiré šílenství? Ale je to jedna z mnohých nedůsledností nevěry, vysvětlující se z její vnitřní prázdnoty, z vědomí její slabosti a z jejího špatného svědomí. A neméně živě vzpomínali na vzkříšení Lazarovo, které k nim mluvilo vážně a přesvědčivě. To působilo výstražně jako příšerné nápisy na stěně krále Balthazara.

c) Zrovna tak je tomu i dnes u nepřátel církve. Každé z jejich vítězství jim bývá ztrpčeno. Nepře-

možitelnost a nerozbornost díla Kristova stkví se lapidárními písmenami na stránkách dějin světových. Vždy znovu vyvstala církev také z hrobu a ponížení v mladistvé svěžesti.

12.

2. Jejich opatření.

Jakou úzkostí byla Vysoká rada naplněna přesto, že navenek projevovala okázale jistotu svého vítězství, dokazují opatření, která byla učiněna, aby znemožnila obávané zmrtvýchvstání.

a) *Stráž u hrobu*: Vyprosili si od Piláta stráž a obdrželi ji. (Mat. 27, 62.) Byla to tedy římská stráž. (Mat. 28, 14.) Možná, že velekněží dosti nedůvěřovali svým lidem. Ti totiž věděli o Ježíši příliš mnoho, a možná, že snad události při smrti jeho příliš jimi otřásly. Vzpomeňme jen na chování pochopů, kteří dříve kdysi byli vysláni proti Spasiteli. (Jan 7, 45.) Cizí žoldnéři konali by rozhodně lepší služby.

Stráž u hrobu měla zcela zvláštní prozřetelnostní význam. Podle úmyslu nepřátel měla zabrániti nějakému podvodnému zázraku se strany apoštolů, ale řízením Prozřetelnosti stává se hlasatelem a svědkem vzkříšení. Pán nemohl a nesměl zjeviti se svým nepřátelům, jak uvidíme později; svědectví jen jeho učenníků by nebylo dostačovalo. A tak by bylo vzkříšení zůstalo tichou rodinnou slavností malé církve, bez vlivu na lid a na svět. To nesmělo být, a proto musí stráž sama proti své vůli vydávati svědectví.

b) *Úřední pečeť*. Nový skalní hrob, rodinná

hrobka šlechtického rodu, přijala svaté tělo a byla uzavřena těžkým kamenem, schválně tak zpracovaným, aby zamezil zneuctění hrobu. Okolnost, že hrob se nacházel v moci přátel Ježíšových, mohla skýtati příčinu k podezřívání. A ejhle, tu přispívají nepřátelé sami k tomu, aby byly znemožněny jakékoli vytáčky. Uzavírají hrob svojí úřední pečeti a stavějí ke hrobu svoji stráž. Hrob štvancův má býti stráží a pečeti zajištěn, aby byla překažena jakákoli falešná hra klerikálů. Avšak: »Quanto diligentius servatur, tanto magis resurgentis virtus ostenditur.« (Jeronym.)

Tak se jeví při všech událostech, které obklopují Kristův hrob, zvláštní řízení Prozřetelnosti, která kříží všechny záměry nepřátel a řídí vše tak, že proti své vůli pomáhají sami ověřovat pravdivost vzkříšení.

Zrovna tak to zůstalo s nevěrou až podnes. Prohlašuje všechny zázraky zásadně za nemožny, ale hlídá úzkostlivě církev, aby nekonala zázraků na důkaz své vyšší moci a vyššího svého poslání.

Dnes ještě lze viděti na důlmenském domku Kateřiny Emmerichové úřední pečeti, které byly na rozkaz předsedy vlády přiloženy na okna chudobné světničky omilostněné panny, aby zázrak byl úředně zkontrolován a zprovođen se světa, — ne právě čestný to památník úzkoprsé a nic méně než »svo-bodomyslné« politiky.

A co pomohla za kulturního boje všechna hojná policejní nařízení, hlídky a úřední pečeti? Nedovedly sklátiti církev do hrobu.

A jestliže se podařilo v Anglii v 16.—18. sto-

letí katolickou církev na čas zdeptat, i pro ni přišlo nové jaro, »the second spring.« (Newman.)

II.

13. STRÁŽCOVÉ HROBU.

1. *Co zažili.*

a) Byla to asi tatáž stráž, kterou dal Pilát Židům k dispozici pro velikonoce a pro zatčení Ježíšovo. »Máte stráž.« (Mat. 27, 65.) Již při zajetí Ježíšově byla tato stráž zúčastněna a byla již jednou svědkem jeho moci. Proto nebyla novým úkolem asi příliš nadšena. Zato byla událost, která pak měla přijít, pramenem, zdrojem milosti a není nepodobno pravdě, že učinila na některé z ní, podobně jako dřívější události na Golgotě, tak hluboký dojem, že přestoupili k učenníkům Ježíšovým, kteří od nich pak se mohli dovědět bližší okolnosti vzkříšení, nevyprávěli o nich Ježíš sám.

b) Záhy zrána, prvního dne po sobotě, tudíž třetího dne po uložení do hrobu, Pán vstává z mrtvých. Z vlastní síly vyšel z hrobu, jako později procházel zavřenými dveřmi. Avšak zmrtevýchvstání mělo být projeveno také navenek vnějšími průvodními zjevy. Mohutné zemětřesení doprovází událost. Nebeský hlasatel v zářícím oděvu se objevuje jako páže, které otevírá dveře, jimiž král opouští své komnaty. K smrti vyděšení strážcové sáhli rychle po meči, vtom však počala se země pod nimi chvít a zaznělo temné dunění. Než zjev anděla, který jako blesk sjel s nebe a odvalil kámen

s hrobu, ochromil zcela jejich sílu a jakoby mrtví klesají k zemi. »Ze strachu před ním strážní se zachvěli a stali se jako mrtví.« (Mat. 28, 4.) Anděl se musil zjevit, aby bylo dokumentováno, že to, co se stalo, stalo se na přímý zásah Boží!

c) Strážcové stojí před skutečností, která vylučuje jakoukoli pochybnost. Vycítují dobře: je to tatáž moc, která je porazila k zemi na hoře Olivetské, když řekl Pán: »Já jsem to!« Nevidí jeho samého, ale prázdnota otevřeného hrobu jim ukazuje, co se stalo, a zjev andělský jim dosvědčuje, že jde zde o vyšší moc.

Když někde zableskne odlesk věčnosti, přestává všechen odpor a všechna pochybnost. Jak bude teprve, až zahřmí pozouny posledního soudu! Kterak zhrouťí se pak nevěra bázní a zděšením! *Quantus tremor est futurus . . !*

2. Jejich svědectví.

Na hrubé, avšak poctivé vojáky dopadla tíha skutečnosti elementární silou. Takovým dojmům neubrání se ani člověk nejsurovější, nejzpuštější. S bledým úděsem ve vousatém obličejí chvátá stráž k paláci veleknězově. Mocné vzrušení, způsobené tím, co právě zažili, zatlačuje každou jinou myšlenku do pozadí. Musejí vydat svědectví pravdě. Stalo se něco mohutného, co se nedá zatajit.

Podávají zprávu sanhedrinu, poněvadž jemu byli od Piláta prikázáni a byli tudíž v jeho službách. Nadto měla událost ta především pro Židy největší význam.

Jejich zpráva, která uvádí přesně všechny po-

drobnosti — zemětřesení, zjevení andělské, které působilo jako blesk, odvalení náhrobního kamene — je výronem otřásající události a má tak silnou pečeť pravdy, že také vysocí hodnostáři se musí podrobit skutečnosti. Vždyť se jí obávali při vzpomínce na Ježíšovu předpověď. Mimo to jim události při smrti Ježíšově ukázaly, že nad ním nikterak nezvítězili, nýbrž že nad ním vládne vyšší moc. Zkrátka, pravda je tak dosvědčena, že i nepřátelé musí počítat se skutečností. Čtyřicet dní později hlásají apoštolé vzkříšení Páně před veškerým národem. Nikdo se neodvažuje vinit je ze lži. Spokojují se tím, že jim zakazují o tom mluvit.

III.

14.

SANHEDRIN.

1. Jeho zatvrzelost.

a) Podle zprávy strážců hrobu nemohli již ani velekněží pochybovati o pravdivosti vzkříšení. Nyní přišla chvíle, kdy by byli měli uvěřit. Všechno, všecinko: celý jeho život, jeho působení, nepopíratelné zázraky, jeho utrpení a smrt se všemi zjevy průvodními, a teď jedinečná skutečnost zmrtevýchvstání, slíbené jim znamení, všechno to ukazovalo přesvědčivě, že Ježíš je opravdu Syn Boží, že se zde slovo od slova naplnil Isaiáš 53.

Zde bylo možno božství, nadpřirozenost, absolutně platné svědectví pro Krista hmatati takřka rukama.

b) A přece — zůstávají zatvrzelí. Ani stopy po obrácení, po lepším poznání!

Chování jejich ukazuje, jak dobře jednal Pán, že se nepředstavil svým nepřátelům přímo a veřejně. Byli by i tu hledali a našli vytáčky, stejně jako racionalisté naší doby.

Neboť oni nechtějí věřit, nechtějí se vzdáti svého vzdorovitého stanoviska; to by přece znamenalo doznati své bezprávi, podrobiti se Ježíšovi, uznati ho za Mesiáše. A to prostě nesmí být! Tak se stalo, že vzkříšení, které přineslo věřícím a učedníkům milost, radost a požehnání, pro ně bylo příčinou zavržení.

Právě tak i dnes! Bůh, církev, kněžstvo a věřící svět nesmí míti pravdu, nesmí vítězit. To se protivníci raději vrhnou s otevřenýma očima do propasti!

c) Jak je to možné? — *Credibilitas fidei est certa*, t. j. poskytuje plnou jistotu, vylučují jakoukoli rozumnou pochybnost, ale ponechává při tom trochu místa těm, kdož ve svém nerozumu a při své zarytosti věřit nechtějí. Taková zatvrzelost může býti přemožena toliko evidentností, které však zde na zemi není a ani býti nemůže, poněvadž víra musí být svobodna. Vidíme zde názorně, že u víry záleží konec konců na vůli.

Je-li hříšník ve zlém již zatvrzen, nezmůže již obyčejně ani milost, ani osvětlení. Hříšník má již jen jednu starost: uchlácholení svědomí a zdeptání pravdy. Při tom se utíká i k nejnižším prostředkům: lži, podplácení, klamání veřejného mínění.

2. Tutlání.

a) *Porady.* »A ti (velekněží) shromáždivše se se staršími a uradivše se, dali mnoho peněz vojákům.« (Mat. 28, 12.) Tato porada a usnesení na ní učiněná je nejvýše významná a rovná se svou zlobou úplně jiné poradě, při níž byla usnesena Ježíšova smrt.

Atsi sebe makavěji nasvědčovalo všechno božskému zásahu, skutečnost vzkříšení se odložila prostě ad acta. Připustiti vzkříšení, t. j. zásah Boží ve prospěch Ježíšův? — To nesmělo prostě být! Zdá se, že o této hlavní otázce nebylo vůbec mluveno. Sami nechtějí věřit, ale nechtějí ani, aby uvěřil lid. Uskutečňuje se tu, co o nich Ježíš dříve řekl: »Běda vám zákoníkům, že jste vzali klíč poznání; sami jste nevešli, a těm, kteří vcházel, jste zabránili.« (Luk. 11, 52.)

Obávají se právem, že lid, již připraven a disponován událostmi pod křížem, rozhodne se při zprávě o zmrtvýchvstání v celých davech pro Krista a tím proti nim, jak se stalo pak o svátcích letnic. To nemůže, nesmí být! Jestliže kněží a zákoníci vynaložili již dříve všechno, aby zázraky Ježíšovy označili za ďábelský podvod, musilo jim nyní teprve záležeti co nejvíce, aby zatemnili skutečnost vzkříšení, které obrátilo jejich vítězství v úplnou porážku. Jde o to, aby na každý způsob zachovali zdání, udrželi své stanovisko, aby se zdálo, že jsou oni v právu.

Co však dělat? Událost prostě ignorovat dobře nešlo, poněvadž hrob Kristův vzbudil všeobecný

zájem a prázdný hrob vyžadoval si nějakého vysvětlení. Nebylo možné zatajit prostě, co se stalo, poněvadž zpráva o tom jistě již letěla městem a svědkem událostí nebyl jen jedinec, nýbrž všechno mužstvo stráže.

Vyšetřování věci před soudem pomocí falešných svědků bylo nebezpečné. S falešnými svědky měli již jednu špatnou zkušenost.

Nezbývá jim tedy, než aby lid oklamali zfalšováním zprávy svědků, a předstíráním nesprávných skutečností. Bude nejlépe, tak se jim zdálo, když vzbudí podezření, že učení ukradli mrtvé tělo. Návrh dochází ohlasu. Pomůže jim alespoň z prvních rozpaků.

b) Jde tedy především o to, aby byli získáni vojáci stráže pro *podvod*. Poněvadž u nich dojmy z toho, co zažili, byly příliš silné, hleděli páni z velerady jim asi napřed namluvit, že to vše bylo dílem d'áblovým, zemětřesení že bylo obyčejný zjev přírodní a pod. To nebylo ovšem zrovna lehké. Ještě těžší však bylo pohnouti hrubé, ale přece přímé lidi ke lživé výpovědi.

Bylo také odvážné domnívati se o vojácích, že by dovedli tvrditi, že učení ukradli mrtvé tělo Kristovo, když oni spali. Spali-li všichni, jak mohli dosvědčovat, co neviděli? Jak mohli vědět, že to byli učení? Nespali-li všichni, proč nevzbudili jedni druhých? A jaký to tvrdý spánek, když ho neruší odvalení velikého kamene! Neznělo-li to směšně? A pak, co by tomu řekl Pilát? Na usnutí na strážích byly stanoveny těžké tresty.

»Dali mnoho peněz vojákům.« (Mat. 28, 12.)

Penězi zakoupili si zrádce. Arcit, k Jidášovi byli skoupí, u vojáků to nejde. Zde to musila býti veliká suma. Neboť vojáci se vydávali svou lží v nebezpečí, že budou postaveni před válečný soud, který v takových případech dělával krátký proces. A kdyby i na zakročení sanhedrinu nebezpečí takové bylo odvráceno, zůstala by jim ztráta vojenské cti. Neboť pro římského vojáka nebylo větší hanby, nežli usnouti na stráži.

Kouzelná moc zlata zaplašuje všechny pochybnosti. Za peníze lze koupiti všechno: laika, kněze, vojáka, apoštola. Za peníze byly spáchány největší hanebnosti.

Musili tedy sáhnouti hluboko do sáčku. Ale strach donutil Židy ke štědrosti, neboť zde bylo v sázce všechno. A pak nedávali hříšný peníz ze své vlastní kapsy, nýbrž z pokladu chrámového. Byly to tedy posvátné peníze, jako dříve třicet stříbrných.

Co všechno vynakládá i dnes ještě lóže, nebo proticírkevní strana, jde-li o to, aby byla církev ponížena nebo pošpiněna!

A jak bývá i dnes ještě posvátného majetku, daru to zbožnosti a chudoby, často hanebně zneužíváno!

Stráž dala si asi v celé té věci říci jen s podmínkou, že se jim sanhedrin zaručí u Piláta za úplnou beztrestnost. Práví římsští vojínové nebyli by ani takto souhlasili; běželo zde asi jen o žoldáky.

16 c) *Lež.*

Zdálo by se nápadno, že velerada se utekla k tak průhledné povídačce o krádeži mrtvoly

a že vedla za svědky spící stráž. Počítali patrně s bezmyšlenkovitostí davu, která se byla dobře osvědčila i při hrdelním soudu. Jako našim dnešním čtenářům novin, tak se mohlo také tehdy širokým vrstvám všechno předložit. A nezklamali se tak docela. I když se jim nepodařilo zadržeti vítězství pravdy, docílili přece alespoň toho, že lež jejich nabyla půdy v Jerusalemě a daleko za ním. Když psal Matouš své evangelium, uteklo asi osm roků od události, a ještě lež žila. Evangelista mohl ji bez odporu označiti jako takovou, ačkoli žilo tehdy ještě dosti očitých svědků. Podle Justina (Contra Tryph.) rozeslali Židé z Jerusalema příslušnou zprávu zvláštními posly i do diaspory, a rozšiřovali tam všude svoji lež. Snad v tom spočívá vysvětlení, proč tam později Pavel narazil na tak prudký odpor.

Skutečně napomáhaly Židům i zde jako u soudu nad Ježíšem různé okolnosti. Tehdy vycítil Kaifáš správně, že dav, jakkoli ochotně uznával a ctěl v Ježíšovi velikého proroka a divotvůrce, přece neporozuměl jeho božské přirozenosti a soupodstatnosti s Bohem izraelským. Z toho čerpal pro sebe důvod a záminku k odsouzení Ježíšovu. Proto mohl také nyní spoléhati s jakousi jistotou na to, že lid, i když vlivem událostí při smrti Ježíšově uvěřil v jeho nevinu, přece se nepovznese k víře v jeho zmrtvýchvstání, kterého nemohli stále jaksi chápat ani apoštolé. Tak mohlo koupené mlčení stráže a lež o uloupení mrtvého těla vykonat svůj úkol.

Ježíš pak, jako při hrdelním soudu mlčením vy-

datně podpořil jejich plány, tak nyní jim prokázal podobné služby tím, že se jim neukázal.

Jistě se Židé obávali, že vzkříšený Ježíš se ihned ukáže a veřejně vystoupí a je tak u lidu úplně zdiskredituje. Proto měl býti lid již nyní zpracován, aby neuvěřil, že Kristus skutečně vstal z mrtvých. Než, čeho se obávali, nenastalo. To je uklidnilo a usnadnilo jim klamání lidu. »Jestliže vstal, proč se neukáže veřejně?« rozhlašovali. Bylo-li dokonce i apoštolům zatěžko uvěřiti v jeho zmrtvýchvstání, ačkoli jej viděli, jak to měl uvěřit lid, který ho neviděl?

Zrovna tak jako sanhedrin dělá to moderní nevěra a protivníci církve, když běží jim o to, aby byla nějaká jim nepříjemná skutečnost, zázrak, umlčena. Vynakládá se všechno, aby lid byl oklamán a veřejné mínění získáno proti církvi. Koupí se tisk, podplatí úředníci, svědci bývají sváděni, aby mlčeli nebo vypovídali falešně. Podplácení, falšování, lež — všechno se opakuje. »Lžete, lžete, lžete, vždy něco uvízne.«

A jak tuhý život mají takové lži i dnes ještě!

Vyvráťte je stokrát a stokrát se vám vrátí! A jak strašné škody působí tato politika lži i dnes! Celé národy nebo části národa vyrůstají v ovzduší mlžin a zůstávají v něm. Všechny pokusy o poučení a vysvětlení bludu jsou marny.

Vymýšlejí se neuvěřitelně hloupé, ba šílené lži historické proti církvi a řádům, rozšiřuje je prodejný tisk, balsamují je školní knihy jako výsledek vědeckého badání, a činí tak dokonce i vědecká díla!

A jak příšernou úlohu hrají také dnes úplatky, tajné fondy atd.! Úřednictvo a učitelstvo bývá často přímo cepováno, aby lež udržovalo při životě!

IV.

PROČ SE NEZJEVUJE JEŽÍŠ VEŘEJNĚ 17. SVÝM PROTIVNÍKŮM?

1. *Nemusel se vzkříšený Spasitel zjevit veřejně?*

Na první pohled by se zdálo, že mnohé okolnosti toho vyžadovaly. Již Celsus učinil námitku, že Kristus by se byl musil zjevit. (Srv. Orig. Contra Cels. 2, 63.) Veřejnému ponížení příslušel veřejný triumf. Neměli všichni, kteří viděli západ slunce, spatřiti také jeho slavný východ, aby byli vyburcováni ze svých pochybností?

A přece bylo přiměřenější, že se vzkříšený Vykupitel neukázal veřejně, jak to velcí bohoslovci podrobně dokazují.

1. Vzkříšení nenáleželo již do oboru zjevení Božích na tomto světě, nýbrž patří již k budoucímu proměnění. »Oculus non vidit, Deus, absque te, quae praeparasti expectantibus te.« (Is. 64, 4.)

Toto zjevení nebylo tedy určeno pro všeobecnost, nýbrž byla to milost, výsada, vyhrazená vyvoleným, malému stádcí.

Tak to zůstalo v církvi Boží. Mimořádná zjevení bývají výsadou jednotlivých, vyvolených duší.

2. Pro Izraele, jeho kněžstvo a zákonictvo neměl vzkříšený Kristus již nijakého poselství.

Izrael zpečetil své zavržení definitivně: »Krev jeho na nás i na naše dítky!« (Mat. 27, 25.)

Proto také poukazoval Ježíš před Kaifášem nikoli na své vzkříšení, nýbrž na svůj příchod k poslednímu osudu. A již dříve jim řekl: »Zemřete ve svých hříších; neboť neuvěříte-li, že já to jsem, zemřete v hříších svých.« (Jan 8, 24; srv. 21.)

Proto hned s počátku zval Pán apoštoly skrze anděla do Galileje.

Nového důkazu milosti bylo by oficiální Židovstvo právě tak zneužilo jako dosud. Vzpomeňme jenom, jaké vzrušení způsobilo vzkříšení Lazarovo. Všichni o tom mluvili, a ani páni ze sanhedrinu nemohli popírat skutečnosti. A důsledek, který z toho vyvozovali? — Musí zemřít!

Bylo by je náhlé jeho zjevení obrátilo? Sotva! To dokazuje dostatečně jejich postup při zprávě strážců Božího hrobu. Hmatají pravdu rukama, ale nechtějí věřit.

3. Zajisté mělo vzkříšení býti oznámeno všem lidem a mělo působit jako silný motiv víry, ale nikoli přímo, nýbrž »svědky od Boha předzřízenými«, jak Petr ostře zdůrazňuje. (Sk. 10, 41; 1, 22; 4, 33.)

Aby byli přesvědčeni dobře smýšlející, nebo alespoň pohnuti k ochotnějšímu přijetí kázání apoštolů, na to stačily události při smrti Kristově. Ty ukazovaly, že Ukřížovaný nezemřel jako poražený, že Bůh byl při něm, že tudíž zmrtevýchvstání bylo pouhým toho důsledkem a zcela uvěřitelné. To dokazovaly pak i letnice. Ukázaly, že široké vrstvy lidu byly již zachyceny. A ani san-

hedrin se tehdy neopovážil popřít skutečnost. Utekl se k násilným opatřením, snažil se svědkům zacpat ústa.

Toto nepřímé dokazování odpovídá zásadě božského řízení světa, které jedny osvěcuje a vede druhým, jak se to jeví již ve Starém zákoně. Jen Mojžíš vidí slávu Boží na Sinai, jen proroci jsou hodni zvláštního zjevení. Co viděli a slyšeli, mají zvěstovati ostatním.

Tak to má být a zůstat i v Novém zákoně. Víra církve spočívá na svědectví apoštolů, jež má všechny záruky pravdy. Patření na onom světě má být vykoupeno věrou. Tato víra má být a zůstat svobodna. Teprve poslední zjevení v den posledního soudu si vynutí víru: Pak jej uzří každé oko, i ti, kteří jej »zbodli«. (Zjev. 1, 7.) Ego sum!

V.

MODERNÍ NEVĚRA A VZKŘÍŠENÍ.

18.

»Perfidia Iudaeorum« nazývá Augustin pikle velerady. Co by řekl o t. zv. »křesťanech«, kteří od dob »wolfenbüttelských fragmentů« zdají se spatřovati hlavní svůj úkol v tom, aby podezřívali svědectví evangelistů o vzkříšení?

Vynořovala se jedna pošetilá hypotéza za druhou. Ale platí o nich to, co bylo řečeno o svědcích při hrdelním soudu Kristově: »Non erat conveniens testimonium illorum.« (Marek 14, 59.) Jedno vyvracelo druhé.

a) Reimarus obnovil opět starou hypotézu velekněží a talmudu o podvodu: učenici prý ukrad-

li mrtvé tělo a pak roztrušovali, že Mistr vstal z mrtvých. Čeho by se však takovou krádeží bylo docílilo? Bylo by mrtvé tělo apoštoly nadchlo? Pročpak nebyli zloději mrtvoly chyceni, pohnáni k výslechu a donuceni k vydání lupu? Nebyla by se musila najít v soudobém židovském písemnictví hlučně triumfující ozvěna této lupičské historky?

Proto odmítá dokonce i Strauss theorii podvodu. O vědomém podvodu učeníků nemůže prý býti řeči. (Život Ježíšův II, 685.) »Toto podezření,« míní Strauss, »je vyvráceno již poznámkou Origenovou (Contra Cels. 2, 56), že lež apoštoly vynalezená nikdy by nebyla mohla je nadchnout k tak statečnému hlásání vzkříšení Ježíšova za největších nebezpečností, a právem trvají apologeté i nyní na tom, že ohromný obrat od nejhlubší sklíčenosti a úplné beznadějnosti učeníků při smrti Ježíšově k tak silné víře a nadšení, s nímž v nejbližších letnicích hlásali ho jako Mesiáše, nedala by se vysvětlit, kdyby mezi tím se nebylo událo něco mimořádného, co je vzpružilo, a to, určitěji řečeno, něco, co je přesvědčilo o zmrtvýchvstání ukřižovaného Ježíše«.

Mohla to býti jen jistá, veliká událost, jako bylo právě vzkříšení. Místo aby to přiznal jako konsekvenci svých výkladů, utíká se Strauss k pošetilé

b) *theorii sebeklamu*. S Renanem a jinými racionalisty tvrdí, že učeníci Ježíšovi, hluboce zarmoucení smrtí Ježíšovou a hořící touhou po něm a zmateni ve svém duševním a nervovém stavu, dospěli ve svých živých obrazotvorných představách k domněnce, že viděli skutečně Krista. Jak

málo to souhlasí se zprávami evangelistů, jest na bílé dni. Učenci také nebyli nikterak nervosně předrážděné hysterické ženy, nýbrž zdraví, sukovití muži z lidu, kteří se sklonili jen před tím, co viděli, slyšeli, hmatali. A že by sta osob na různých místech a za různých dob bylo zachváčeno tímto sebeklamem, to předpokládá opravdu babskou pověrčivost.

c) Dr. Paulus z Heidelberku utíká se k hypotézi o zdánlivé smrti, podle níž omdlelý v hrobě vůní mastí a chladem hrobu byl opět přiveden k sobě. Proti této vzdušné fantasmii staví se řada skutečností: srdce probodené kopím, vojenské hlášení vojáků, úsudek nejen přátel, nýbrž i nepřátel Kristových, orientální způsob balsamování. I zde praví Strauss: »Osoba, která polomrtvá vylezla z hrobu a plížila se kolem a potřebovala lékařského ošetření, převazu, posílení a šetření, a na konec přece utrpení podlehla, nemohla na učeníky učiniti dojem vítěze nad smrtí a hrobem, vládce nad životem, jak to bylo základem jejich pozdějšího vystoupení! To by nebylo dovedlo změnití jejich zármutek v nadšení, jejich úctu stupňovati ke klanění se.« (Život Ježíšův I, 387.)

Racionalista Hornack rozeznává mezi velikonočním poselstvím o tělesném zmrtvýchvstání Kristově a velikonoční víře v další život jeho duše, jeho ideí a jeho díla. Velikonoční poselství zavrhuje, protože právě prostý člověk je zatížen předpokladem o nemožnosti zázraku. Proto visí jeho velikonoční víra ve vzduchu a může býti nazvána právem velikonoční nevěrou.

Jako nevěřící velekněží pomáhali svým pošetilým postupem jen utvrzovat pravdu vzkříšení, tak jsou absurdní a směšné hypotézy moderních nevěřců jen důkazem neochvějné pravdy. I jim bylo řečeno slovo Pavlovo: »Et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur.«

III.

**TAJEMSTVÍ VZKŘÍŠENÍ.
ČTYŘICETIDENÍ
PO ZMRTVÝCHVSTÁNÍ.**

1. Blaho církve.

a) *Zpevnění církve.*

Pán zůstal ještě čtyřicet dní (Sk. 1, 3), aby mladou církev těšil, upevnil a připravil na konečné rozloučení. Jedná podobně jako matka, která chce dítě odkojit; nečiní tak najednou, nýbrž poznenáhlu. (Ludvík Granadský.)

Rozloučení nemohlo následovati přímo po krvavé smrti Vykupitelově. To by bylo skličovalo a počet věrných zmenšilo na mizivý zbytek, ba bylo by to přirozeně znamenalo konec církve. Definitivní rozloučení mohlo přijíti teprve, když jeho slavné vzkříšení a kouzlo jeho oslavené přítomnosti naplnilo malé stádce velikonoční útěchou, a když trojnásobné zlaté pouto víry, naděje a lásky bylo zase nerozvížitelně utuženo. Potom mohl klidně se rozloučit a ponechat církve sobě samé, t. j. nadpřirozeným silám, v ní uloženým. Na tomto pevném, nezničitelném navázání na svatou osobu Spasitelovu záviselo vše. (Eucken má krásná pojednání o osobnosti Kristově jako základní síle křesťanstva).

Jistě se dělo toto navazování již za tříletého ve-

řejného života jeho. Ale bylo značně uvolněno tragedií utrpení Páně, a týkalo se převážně svatého člověčenství. Nyní šlo o to, aby byla božská stránka jeho bytosti plně a nezastřeně zjevena pro upevnění víry.

To se stalo především skutečností, jeho vzkříšení zjištěnou nad jakoukoliv pochybnost — *prae-buit seipsum vivum — in multis argumentis* (Sk. 1, 3) — a tím, že jim podával přesvědčivé důkazy svého božství, aby na konec všechno korunoval vstoupením na nebesa, nejmohutnějším zjevením svého božství.

Byla posílena jejich naděje i radost. Viděli, že se uskutečnilo všechno, co Pán předpovídal, ba ještě mnohem více. Splnilo se podivuhodně, co jim slíbil při loučení: »Nyní však jdu . . . vy budete kvíleti . . . avšak opět vás uvidím, a radovati se bude srdce vaše.« (Jan, 16.) »Gavisi sunt discipuli viso Domino.« Všechno je ještě mnohem větší a krásnější, nežli si mysleli. Mohli tedy míti plnou důvěru, že se objeví a splní také všechno ostatní. Proto skálopevná důvěra i v utrpení a smrti, které se nyní již nebojí, když viděli, kterak vykvétá z utrpení a smrti nádherný život.

Zapálena byla jejich láska. Vždyť Pán jest tak milý, tak něžný, tak jemný! Tak jímavé jest jeho chování při jednotlivých zjeveních! Jeho láska slaví s ním vzkříšení, je však ještě jasnější, něžnější, vroucnější. Všechno dýchá tak srdečnou. vroucí láskou, jako nikdy před tím. Milují jej proto nyní trojnásob! »Domine, tu scis, quia amo te!« Tak vyrostla v nich láska silnější než smrt.

kteřá je uschopňovala ke všemu, přes všechno je přenášela, láska ke Kristu, kteřá je srdcem církve.

Celkový výsledek je mimořádně bohatý. Vířa v Krista jako Boha a vítěze nad smrtí a peklem stala se neochvějnou a hlubokou, pohoršení z kříže zmizelo jednou provždy, vzbuzeno bylo svaté nadšení pro Krista a jeho cířkev. Ve čtyřiceti dnech po svém vzkříšení navykl je zároveň láskyplný Pán vytrvati a držeti dohromady i bez jeho viditelné přítomnosti. Poznaliť, že jich nenechal ani nyní na holičkách, že se mohli na něho spolehnouti. Tak bylo připravováno poslední rozloučení.

b) *Zařizení cířkve.*

20.

»Loquens de regno Dei« (Sk. 1, 3), v tom je obsaženo všechno. Mluvil o mnohých věcech budoucích, jiné byly ponechány »Duchu pravdy«.

Pán jim připomíná věci, které slyšeli již dříve. sděluje nové, rozšiřuje jejich vědomosti, vysvětluje jejich pochybnosti, odpovídá na jejich otázky. Ukazuje jim, kterak se pomalu celé vykupitelské dílo Boží rozvíjí a uskutečňuje. »Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis . . .« (Luk. 24, 27.) Ve světle vzkříšení se jim tak mnohé rozjasnilo, co dříve nechápali vůbec, nebo jen napolo. Na tento bohatý poklad poznatků, které získali v těch čtyřiceti dnech, vztahují se asi především slova sv. Jana: »Sunt autem et alia multa.« (Jan 21, 25.)

V jednotlivostech získávají správné pochopení cířkve jakožto říše Kristovy, objímající všechny země a národy, neomezující se na Judeu, Samařsko atd. »Eritis mihi testes . . . usque ad ultimum

terrae.« (Sk. 1, 8.) Z těchto slov si uvědomují teprve jasně, v čem záleží úkol apoštolský. »Euntes ergo docete omnes gentes.« (Mat. 28, 19; srv. Marek 16, 15; Luk, 24, 47; Jan 20, 21.) Byli vyzbrojeni všemi potřebnými plnými mocemi, milostmi a charismaty. Arciť bylo zapotřebí ještě nějaké doby, nežli plně pochopili tyto veliké, tak docela nežidovské idey, zejména kdyžtě také jejich pojeu světové církve nezbytně odpovídal jejich představě o světě.

Byly položeny základy k hierarchické ústavě a rozčlenění církve (apoštolové = biskupové, učeníci = kněží), ustanoven primát tím, že byl Petr jako náměstek Kristův jmenován hlavou a vůdcem. (Srovnej k tomu příslušné spisy Borkowského, Brudersovy a Dieckmannovy.)

Byly ustanoveny a udělovány důležité svátosti; křest, jako základ nadpřirozeného života v Bohu a podmínka přijetí do mystického těla Kristova; svátost pokání jako prostředek spásné milosti. Téměř u všech zjevení nacházíme poukaz na Eucharistii, a proto vychází církevní kult ve svých základních rysech z oněch dnů. Oslava Eucharistie má býti střediskem bohoslužebných shromáždění křesťanů, má býti stálou památkou a obnovou spojení s Kristem. (Srv. Const. Apost., didaché.)

Zkrátka, Kristus sděluje svým věrným všechno, co náleží k založení a zařízení církve; byl založen celý církevní řád.

Máme v těch čtyřiceti dnech také zdroj církevní tradice, církevní, z níž jediné žije mladá církev po celé lidské pokolení, až pozvolna byla jedna část

písemně zachycena v evangeliích a listech apoštol-
ských, zatím co druhá žije dále ústním podáním.

Něco podobného jako učení ve čtyřicetidení
může zažítí pilný exercitant. Ve zbožném rozjímání
vidí, kterak Spasitel vystupuje z hrobu, zjevuje se
svým věrným, těší je a poučuje, a bývá sám po-
těšen a také osvícen, aby poznal, kterak jest mu
žítí. Duch sv. musí dokonati vše.

2. Uvedení do Písma svatého.

21.

a) *Výklad Písma svatého.*

»Vykládal jim všecka Písma, která byla o něm.«
(Luk. 24, 27.) Co učinil u dvou učeníků jdoucích
do Emauz, to činí později ve večeradle a za růz-
ných příležitostí u všech ostatních. »To jsou slova,
která jsem mluvil k vám byv ještě s vámi, že se
totiž musí naplniti všecko, co psáno jest o mně
v zákoně Mojžíšově a v proroctvích i žalmích. Po-
tom vyložil jim smysl, aby rozuměli Písmům.«
(Luk. 24, 44—45.) To uvedení do Písma neznačí
ani tak výklad jednotlivých míst, jako spíše zby-
stření a osvícení jejich pohledu na celek. Nestačilo
mu podati jim vnější důkazy, že vstal z mrtvých,
měli také pochopit a nahlédnout, že to a všechno
ostatní, co se vztahovalo na něho a jeho králov-
ství, bylo v Písmě předem zvěstováno, a jak před-
pověď a naplnění souhlasí.

Jak často ukazoval Spasitel již dříve na Písmo
a prohlašoval, že ono dává svědectví o něm.
Tehdy tomu nerozuměli, nebo měli jen nejasné tu-

šení. Teď jim vzchází jasné světlo. (Srv. Jan 2, 22; 5, 39; 5, 44 nn.; 20, 9.)

Pomalu rozzařuje se vždy jasněji pravý obraz Mesiášův před jejich zrakem, a oni chápou hlubší smysl mesiášských proroctví. Nastává jim nový den, všechno dostává nové osvětlení, třebaže stále ještě podléhá jejich chápání vlivům nacionálním. Teprve letnice sjednávají i v tomto směru plně jasno.

Jak podivuhodné vědomosti jeví Petr ve své první řeči k lidu! Jen jen překypuje. S jakou jistotou mluví! Projevuje znalost Písma, která mu byla dříve úplně cizí. Ozvěnu tohoto Kristova vysvětlovacího výkladu Písem nacházíme též u evangelistů. Často dodávají: »Aby se naplnilo Písmo!«

b) *Návod k výkladu Písem pro budoucnost.*

Z toho poučování vzkříšeného Mistra vzniklo poznání konsonance Starého a Nového zákona a mesiášského obsahu proroctví. Celé dějiny zjevení ovládá veliký, jednotný plán. Všechno směřuje ke Kristu a porozumíme Starému zákonu úplně a správně jen ve světle odkazů k němu a k jeho církvi. Vzpomeňme na Tabor, kde vedle Mistra stojí Mojžíš a Eliáš, dvě největší postavy starozákonní, jako dvě svíce vedle Nejsvětějšího.

»Vyložil jim smysl, aby rozuměli Písmům.« (Luk. 24, 45.) Zde dostalo se církvi práva a schopnosti vykládati Písma. Písmo sv. je zapečetěná kniha, neotevře-li nám ji B^h. Kristus světil apoštolům a skrze ně úřední církvi moc otevírati pravý jeho smysl. Jinak z něho člověk vyčte, co se mu zdá, jak to činili svého času zákoníci, kteří vyčetli

pravý opak toho, co tam stálo. Nacházeli v něm oporu pro své politické představy o Mesiáši, vkládali tam malé, úzkoprsé lidské myšlenky a nechtěli nic vědět a slyšet o smyslu slov »opportunit pati«. Proto nečerpali z něho světlo, útěchu, ani sílu, nýbrž jen libovolné věty a hypotезy, jež jiná škola opět zavrhla. Hillel tak, Šammaj onak!

Spasitel musil zejména jim otevírati smysl. Písmo svaté má tudíž ještě hlubší smysl, který přesahuje slovní význam. A vlastní smysl, toť *myšlenka Boží*, takřka vdechnutá do písem lidských. »Litera zabíjí, duch pak oživuje.« (2 Kor. 3, 6.)

Aby byl smysl Písma zcela pochopen, k tomu nestačí proto pouhá hermeneutika, pouhé studium biblické kritiky, nebo studia filologická a archeologická. Je k tomu třeba světla milosti, které otevírá smysl. Je k tomu třeba pokorné mysli, zbožné víry, ducha Božího, jeho vnitřního osvětlení.

Na mnohých místech byl učiněn z bible pouhý studijní předmět, podklad pro trhavou, kritisující exegesi. Pěstuje se slovíčkářství, vypichují se slabiky, místo aby se dbalo hloubky smyslu, a necítí se proto duch Boží. Prohlížejí rám, místo aby se zabývali obrazem v něm zasazeným.

Čtení Písma svatého spojené s modlitbou a rozjímáním je povinností kněžskou, jak to trefně dovozuje Hettinger ve svém Timotheu.

II.

22.

SVÉRÁZNOST

ŽIVOTA JEŽÍŠOVA ZA ČTYŘICETIDENÍ.

1. Mistr je v těchto dnech zde jen pro malé stádce svých věrných, je pouze pro ně přístupný a viditelný. S nimi slaví Velikou noc. Jeho obcování v té době má veskrze povahu intimnosti, familiérnosti.

Na venek pronikla jen skutečnost, že vstal z mrtvých a že ještě žije. S touto skutečností musí se nepřátelé a širší veřejnost smířit.

V určitém smyslu zůstalo a je tak ještě dodnes. Je to vždy jen výběr apoštolů, učeníků, svatých žen, s nimiž Mistr důvěrně obcuje, kdežto svět venku, široké vrstvy si jeho milostiplnou přítomnost stěží uvědomují, stojí stranou lhostejně nebo nepřátelsky.

2. Je to život zcela svérázný, který vede Mistr v těch dnech.

Je ještě na zemi, lze jej hmatat a vidět, ale již jej obestírá tajuplný lesk věčnosti. Zjevuje se svým věrným, ale jen aby zase brzy zmizel. Je týž a přece zase jiný. První okolnost naplňuje jeho věrné radostným zadostučiněním, druhá působí, že vzhlížejí k němu v němé úctě a s určitou plachou zdrženlivostí. Obestírá ho světlo věčnosti. Chystá se na cestu k Otcí.

3. Nebylo by bývalo přiměřenější, táží se bohoslovci prvních dob, aby byl Mistr po těch čtyřicet dnů stále se zdržoval u apoštolů? Důvodem jeho

zjevování se bylo přece, aby utvrdil své věrné ve víře ve své zmrtvýchvstání, aby je potěšil a poučil. To se přece mohlo státi lépe, když se u nich trvale zdržoval!

Na to odpovídají bohoslovci takto:

Dvě věci musili si učeníci ozřejmiti vzhledem na vzkříšení.

Předně pravdivost vzkříšení a pak proměnění vzkříšeného Mistra.

Prvního účelu bylo dostatečně dosaženo, když se Mistr několikrát ukázal a při tom podal dostatečné důkazy, že skutečně žil, a nebyl pouhým přízrakem.

Dále bylo třeba ozřejmiti učeníkům, že se nevrací k dřívějšímu životu, nýbrž že náleží již onomu světu. Tomu vyhovovalo, že se u nich nezdržoval trvale, nýbrž ukázal se jim čas od času, »ne nimia familiaritate occasionem praeberet existimandi cum ad idem genus vitae mortalis rediisse.« (Suarez.) Jde zde tudíž o neobvyklý polostav, trvajících přirozeně jen krátce. Na tento rozdíl ukazuje Mistr sám slovy: »Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum« (Luk. 24, 44), totiž ve smrtelném těle. Také od začátku naznačuje, že nedává jim naděje na dlouhý pobyt. »Ještě jsem nevystoupil ke svému Otci« (Jan 20, 17), praví k Marii Magdaleně.

Navyká tak učeníky na svou nepřítomnost a připravuje je na přechod od viditelné k neviditelné (eucharistické) přítomnosti. Proto píše Justin (Q. 48 ad orth.): » . . . voluisse Dominum desuefacere discipulos suos ab adspectu praesentiaque sui cor-

poris eamque ob rem, quo tempore versabatur in terra post resurrectionem, non omnino se eis in conspectum praebuisse sed per vices utcumque fecisse, ut ab eis et cerneretur et non cerneretur.«

IV.

ZJEVENÍ PÁNĚ VŮBEC.

I.

ÚČEL.

23.

a) Zjevení jsou dílem soukromé, dílem oficiální povahy. První mají za účel především poučení a útěchu, druhá vedle útěchy a povzbuzení hlavně zařízení a organizaci církve.

b) Všechna zjevení mají pak společný nejpřednější účel, zjeviti božství Mistrovo, smazati tísnivý dojem jeho smrti na kříži a vtisknouti nesmazatelně do duše obraz jeho osobnosti.

II.

POČET A POŘAD.

a) Nepřihlížíme-li k sestoupení do pekel a sečteme všechna zjevení, která jsou nějakým způsobem naznačena nebo musejí býti předpokládána, dostaneme v celku číslo dvanáct. Mistr se zjevuje své matce, Magdaleně, svatým ženám, učeníkům jdoucím do Emauz, sv. Petru, apoštolům bez Tomáše, apoštolům spolu s Tomášem, na jezeře Genezaretském, na Taboru, sv. Jakubu mladšímu; zjevuje se před nanebevstoupením, a posléze sv. Pavlu. Z těchto dvanácti zjevení připadá jich šest na neděli velikonoční.

Že se mistr zjevoval hned s počátku častěji, odpovídalo předně jeho slibu (tertia die resurgam)

a nutností povzbuditi opět apoštoly docela zmalomyslnělé. Jakmile toho bylo docíleno, nepotřeboval se ukazovati tak často. Můžeme však směle předpokládat, že se Mistr v těch čtyřiceti dnech zjevil ještě častěji, jak to naznačuje Jan (20, 30) a Lukáš (Sk. 1, 3).

b) Jeví se nepochybně, že Mistr dodržuje určité pořadí, určované celkem různým stupněm zásluhy a dispoice, především pak ohledem na věrnost, projevenou při jeho hořkém umučení. Proto se zjevuje nejprve Matce Bolesné, která s ním sdílela veškeren bol, potom Magdaleně a zbožným ženám, které tak věrně vytrvávaly, a pak teprve sv. Petrovi a ostatním, kteří jej opustili, a to nejprve jednotlivcům, pak skupinám a pak celku.

III.

24.

ZPŮSOB.

1. *Příprava.* Nezjevuje se náhle, přímo, nýbrž připravuje srdce na svůj příchod, ženy zjevením andělským, učeníky skrze ženy, a jednotlivými zjevenými (Petr). U malomyslných učeníků bylo toho zvláště zapotřebí. Proto posílá jim nejdříve po ženách pozdrav, připomíná andělem své příslibení, přidružuje se k učeníkům emauzským jako cizinec a poučuje je. Potom teprve dává se jim poznat.

»Non simul omnibus se manifestabat, ut sereret fidei semina. Nam qui primo viderat, et certus erat, aliis referebat. Deinde sermo prodiens prae- parabat animam auditoris visioni. Et ideo primo digniori et fideliori omnibus apparuit. Erat enim

opus animae fidelissimae, quae prius acciperet hunc aspectum, ut minime turbaretur inopinata visione.» (Chrysost.)

V těchto slovech je pro nás důležité poučení a napomenutí. Má-li se nám Pán zvláštním způsobem zjevit, musí býti srdce přivedeno do pravé nálady. Proč je často tak málo útěchy, proč tak málo pocítujeme jeho blízkost a přítomnost při přijímání a mši? Nepřipravili jsme se, nejsme v pravé náladě. Mysleme již cestou do kostela, kam a nač tam jdeme, a připravujme dobře také jiné!

2. *Přizpůsobení.* Mistr se zjevuje každému podle jeho zvláštních okolností a poměrů. Matce v komůrce, plačící Magdaleně u hrobu, dvěma učeníkům emauzským na cestě, jedenácti apoštolům ve večeradle, sedmi na břehu jezera, pěti stům vyznavačům na hoře atd. Zjevuje se tu jako zahradník, tu jako poutník, tu jako rybář.

Vzkříšení musilo být zjeveno tak, jak vůbec věci božské bývají lidem podávány, aby je pochopili, totiž přizpůsobeny k jejich povaze a slabosti.

Mistr musil míti ohled na náladu a duševní rozpoložení, v němž se jeho věrní nalézali. Ukazuje tím právě laskavé, pedagogické přizpůsobení se křehkosti apoštolů.

Tak se přizpůsobuje také jeho milost vnitřní nálady a navazuje na to, co zde je.

3. *Líbeznost.* Tato zjevení jsou nejkrásnější výjevy evangelia. Nikde se jeho láska neprojevila tak horoucně, jako zde.

Jak něžný je výjev s Magdalenou, jak srdečně zní jeho »Avete!«, kterým pozdravuje ženy, jak

laskavě a přívětivě se chová k učeníkům emauzským, jak blahosklonně ke shromážděným jedenácti apoštolům ve večeřadle, jak šetrně k Tomáši, jak důvěrně na jezeře Genezaret, jak láskyplně na hoře! Zmirňuje a tlumí lesk svého oslavení, aby jich nepolekal, zahaluje svou slávu přechodně v poutnický plášť, až se pro něho rozehřáli, mluví slova s dobrotivou vlídností: *Nolite timere — Quid timidi estis . . ?* Podává jim, když vidí jejich pochybující a ustrašenou mysl, všechny důkazy: *Vidute manus — Habetis aliquid, quod manducatur? — Pueri, numquid pulmetarium habetis? — Infer digitum!* — Svou výtku odívá slovy nejlaskavějšího odpuštění. Všecko to působí, že tyto výjevy jsou podivuhodně líbezná, že osvěžují a při tom tak povznášejí.

A všechno to činí Mistr po toliké nevěrnosti a zapření, útěku a pochybování! Nic nedovede ochromiti jeho lásku.

Zde poznáváme také my později povolávaní, jak dobrého a milého máme Pána. Neboť Mistr se nezměnil, zůstal týž. »*Jesus Christus heri et hodie, ipse et in saecula.*« (Hebr. 13, 8.) Můžeme mu naprosto důvěřovat přes všechny naše křehkosti a nedostatky.

25.

IV.

POSTAVA VZKŘÍŠENÉHO SPASITELE.

Podle zpráv evangelia zjevuje se Mistr v různých podobách a opětně tak, že ho učeníci zprvu nepoznávají, jako na cestě do Emauz.

1. Většina theologů se domnívá, že Ježíš své postavy a svých rysů nezměnil skutečně, ačkoli to mohl učiniti, nýbrž že změna záležela jen v subjektivně rozdílném dojmu těch, kdo ho spatřili. »In potestate eius erat,« praví Tomáš, »ut ex eius aspectu formaretur in oculis intuentium vel forma gloriosa, vel non gloriosa vel mixta. Modica tamen differentia sufficit ad hoc, quod aliquis videatur in aliena effigie apparere.«

Podrobněji se zabývá touto otázkou Suarez. I on považuje za přiměřenější, že Kristus zůstal nezměněn, a rozdílnost byla jen zdánlivá v dojmu pozorujícího. Zdá se to připouštěti i evangelium, když praví: »Oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoscerent.« (Luk. 24, 16.)

Podivný náhled má tu sv. Augustin. (De cons. Evang. c. 25.) Podle něho byl různý dojem způsoben jakousi tekutinou v očích učeníků, což připisuje ďáblovi, aby nemusil vinit Krista, že byl původcem klamu.

2. Ale zřejmě jedná Mistr s chtěným úmyslem. Chtěl se přizpůsobit náladě jedinců. Šlo o to, aby byly vzbuzeny nejdříve víra, naděje a láska, aby byla duše disponována, aby přijala milost zjevení jeho s užitkem a pravou náladou. Proto se dává jednomu poznat hned nebo rychleji ve své pravé podobě, kdežto druhým jen pozvolna. Velmi dobře praví Řehoř (Hom. 23 in Evang.): »Talem se exhibuit eis in corpore, qualis apud illos erat in mente,« a před tím: »Quia adhuc in eorum cordibus peregrinus erat a fide, se ire longius finxit.«

3. Odlišný dojem mohl Pán vzbudit snadno. Po-

třeboval jen, jak se domnívá Tomáš, způsobit jinou »species impressa«. Nadto třeba mít na paměti, že Mistr po každé, jak se zdá, měl jiný šat, jak to vyžadovala ta která úloha. Ještě jednodušeji dá se rozdílnost vysvětliti ze změny výrazu tváře, což lze způsobit docela lehce.

V.

26. ZJEVENÍ POZDĚJŠÍCH DOB.

Zjevení vzkříšeného Spasitele jsou předobrazem obcování jeho s dušemi, které navštěvuje a oblažuje svými milostmi a útěchami.

1. Setrvává neviditelně stále blízko nich a ony vědí: Pán je zde. Toto vědomí působí na ně blahodárně a mění chudičkou celu a prostý kostelík v místa sladkého a milého pobytu.

2. Zjevuje se jen čas od času, podle zásluhy a potřeby, příležitostně, také nepřichází delší dobu, nechává je dokonce při sv. přijímání bez tepla osvětlení, poněvadž se učinily nehodnými jeho blízké přítomnosti pro své polovičitosti, svou vlažnost a své chyby.

3. Zjevuje se neočekávaně, často ve chvílích, kdy toho vůbec netuší, přichází a odchází, aniž byl volán, aniž se dá zdržeti, aby jim ukázal, že je to docela jeho svobodná milost, nikoli jejich zásluha.

4. Zdržuje se ponejvíce jen krátkou dobu, třebas by ho rádi zdrželi. Aby věděli, že nepřišla nyní ještě doba stálého společenství.

5. Zjevuje se na různých místech, při různých

příležitostech; v zahradě, na hoře, na cestě, ve večeradle, u jezera.

6. Zjevuje se často náhle, v celé své nádheře (Maria), často se dává poznat pozvolna (Emauzy), vždy podle dispozice dotyčné duše. Jak podivuhodně rozdílna jsou tato přibližování a navštívení u Františka z Assisi, u Terezie, Ignáce z Loyoly, Stanislava!

7. Aby připravil na svůj příchod, oznamuje jej. Chce, aby duše se připravily, vpravily se do pravé nálady a toužebně ho očekávaly. Arciť přichází někdy také k nehodným, bez ohledu na dispošici. Ale pravidelně má být duše připravena.

8. Běda knězi, jemuž se Mistr již nezjevuje s důkazou své přítomnosti a zvláštní lásky! Je to známkou, že stojí již mimo okruh zvláštních přátel a důvěrníků, které Mistr má za hodny zvláštní své milosti, o níž nemají cizí ani tušení.

9. Zatím co vzkříšený Spasitel zjevuje svému malému stádcu veškeru bohatost své dobroty a lásky, panuje v Jerusalemě ještě zatvrzelost, a široké vrstvy tonou ještě v dusné apatii nebo antipatii. Proto nás nesmí mýlit ani obraz světa. Davy budou vždy alespoň zdánlivě chovati se vůči církvi nepřátelsky nebo lhostejně.

V.

SESTOUPIL DO PEKEL.

Snad je toto tajemství příliš málo chápáno v celém jeho významu. A přece je tak důležité, že bylo pojato jako dogma do apoštolského vyznání víry.

1. »Předpeklí« stojí zde místo »podsvětí«. Zemřítí znamenalo před příchodem Kristovým tolik jako sestoupiti do podsvětí, do krajů noci, končin stínů.

Ani spravedliví neměli na smrtelné posteli blahé vyhlídky, že brzy budou patřiti na tvář Boží; i jim nastávalo vyhnanství do podsvětí, jakéhosi to očištění, i po odpykání jejich viny. Zde se sešli prarodiče Adam a Eva, zde patriarchové, mohutné to postavy, které jako horští velikáni nás pozdravují ze šerého dávnověku, sem přišel Mojžíš, David, a tak mnozí slavní mužové až po Zachariáše, Simeona, Josefa.

2. Odpovídalo docela ideí vykoupení, že první ovoce jeho bylo přivlastněno těmto spravedlivým Starého zákona, kteří po dlouhá století tolik prahli po Vykupiteli, po něm vzdychali... Nynější národ židovský se v celku od něho odvrátil, ale ve svých dějinách vytvořil podivuhodné postavy. Pro ty si Vykupitel jde... Jim se zjevuje nejprve, poněvadž potřebují nejvíce útěchy.

3. Nyní konečně nadešla pro ně hodina vysvobození. Stojí před nimi král slávy, silný Samson, který otevřel bránu, nový Mojžíš, který je má vyvésti ze země poroby a vyhnanství do země zaslíbené. Celé podsvětí si radostně oddechlo, s nevýslovně veselým jásotem vítají Spasitele, lva Judova, krále pokoje.

Ave, Salvator noster! Je to velikonoční alleluja v hrobce smrti!

V tom okamžiku je rázem zapomenuta všechna bolest, všechno utrpení, všechen zármutek nad trudným dlouhým zajetím. Umlkají nářky a zaznívá chvalozpěv: »Benedixisti, Domine, terram tuam: avertisti captivitatem Jacob.« (Ž. 84, 2.)

»Non est lingua in mundo tam eloquens, tam copiosa, quae posset laetitiam Patrum istorum digne satis commemorari.« (Ludvík Granadský.)

Mistr sám velebil návštěvu vězňů jako skutek milosrdenství. (Mat. 25, 36.) Dává nyní nádherný příklad.

4. Jak často se opakuje nyní tento výjev v očištění, když tam vždy znovu a znovu nadchází tak mnohým hodina vysvobození, a Miserere přechází v Alleluja!

Od návštěvy Kristovy až po poslední den dějin lidstva potrvá nepřetržitý průvod duší zachráněných, osvobozených ze žaláře v podsvětí (očištění) k nebeské slávě a nemine dne, ba ani hodiny, aby přemnozí nezapočali svůj věčný Hod Boží velikonoční v nebi.

Toť ovoce umučení a vzkříšení Páně.

Myšlenka Paschy (Velikonoc) jako památky na

osvobození ze zajetí egyptského a přechodu Rudým mořem na záchranný břeh dochází zde úplného uskutečnění. Jásavá píseň Debořina zaznívá vždy znovu.

Nezapomínejme následovati příkladu Páně modlitbami za duše v očistci! Ty sestupují k nim jako anděl svobody a přinášejí útěchu, úlevu a osvobození.

Jak dlouho trval pobyt v předpekli! Také o trvání trestů v očistci mají mnozí mínění hodně přísná.

5. Podle některých měla návštěva v podsvětí také za účel zvěstovati i zatraceným příchod Vykupitelův. I oni mohli být spaseni; ze své viny nacházejí se v místech věčných muk. (Srv. Colloquium k rozjímání o pekle v Exerciční knížce.) Dovedeme si představit, kterak volají: »Justus es Domine, et rectum iudicium tuum.« (Ž. 118, 137.)

6. Je to důmyslné, jestliže podle zbožných rozjímání staré doby triumfující Vykupitel odvádí vysvobozené duše do svého hrobu, aby byly svědky jeho vzkříšení, opětovného spojení jeho oslavené duše s tělem, takřka prvního aktu jeho věčného kralování. Padají na kolena, aby se klaněli vítězi nad smrtí a pekem: »Ut omne genu flectatur caelestium, terrestrium et infernorum.« (Fil. 2, 10.)

II.

UKÁZKA BUDOUCÍHO VZKŘÍŠENÍ. 28.

1. Je naprosto pravděpodobné, že se sestoupením Ježíšovým do pekel souvisí přímo, co vy-

pravuje Matouš (27, 52 n.) o vzkříšení a objevení se mrtvých: »A hroby se otevřely. A mnoho těl zesnulých světců vstalo a vyšedše z hrobu po jeho vzkříšení vešli do svatého města a ukázali se mnohým.« Byly to asi především duše těch, kteří teprve před krátkou dobou zemřeli a byli tudíž známi. Vystupují jako první svědkové vzkříšení Páně. Jejich objevení se jistě působilo mohutným dojmem a jejich svědectví bylo jistě pádné.

Komu se zjevili? — Bylo v Jerusalemě ještě dosti spravedlivých, kteří uvěřili v Ježíše, avšak které »scandalum crucis« poněkud zmátlo. Těm se patrně zjevili nejdříve. Bylo tím připraveno, co později o letnicích plně uzrálo.

Zjevily se snad tyto duše také nepřátelům Kristovým jako přísní karatelé? — To můžeme stěží předpokládat. Rozhodně by pak zde platila slova: »Neposlouchají-li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.« (Luk. 46, 31.)

Tito vzkříšení jsou zároveň důkazem a předobrazem podobných zjevení zemřelých, o nichž nám vypravují dějiny církve a životy svatých, nad nimiž se snad mnozí nedůvěřivě usmívají. Ale zde máme jasný důkaz, že Bůh taková zprostředkování nařizuje a připouští.

2. Jestliže Matouš uvádí otevření hrobů a zjevení mrtvých ve spojení se smrtí Kristovou, děje se to proto, že zde, jako jinde často podobně, shrnuje všechny zázračné zjevy, které doprovázely smrt Kristovu. Ale odlišuje zřetelně slovo »sur-rexerunt« a »exeuntes de monumentis« dodatkem

»post resurrectionem eius«. Je na bílé dni, že »povstání a vyjití z hrobu« stala se najednou; neboť jinak bychom se musili domnívati, že mrtví oživli při smrti Kristově, ale že zůstali až do vzkříšení Kristova v hrobě, což by bylo absurdní. Účelem jejich objevení se bylo vydati svědectví o vzkříšení Kristově. Vstali tudíž z hrobu zároveň s Kristem nebo po něm, ale jistě nikoli před ním; vždyt je článkem víry, že Kristus byl první mezi všemi vzkříšenými, jak o tom Pavel výslovně svědčí (primogenitus ex mortuis. Col. 1, 18; srv. 1. Kor. 15, 20 a Apok. 1, 5).

3. Že zde jde o skutečné vzkříšení i těla, tedy nikoli o pouhé zjevení duchů, vysvětluje ze slovního znění: »multa corpora sanctorum . . . surrexerunt . . . et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt . . .«

4. Otázka, zdali tito spravedliví vstali z mrtvých jenom na čas a pak opět zemřeli, nebo zda byli trvale probuzeni k radostnému životu, bývá řešena různě. Jako důvod pro první domněnku se uvádí, že tu bylo účelem pouze dosvědčiti vzkříšení Kristovo; že vzkříšení těl z mrtvých má nastati až při posledním soudu; a že by jinak byli s Kristem vstoupili na nebesa, o čemž nám evangelisté nic nepraví.

Mnozí se však vyslovují pro mínění druhé, tedy pro vzkříšení trvalé. Mistr chtěl prý totiž hned při svém vzkříšení na několika málo případech ukázat, co chce učiniti na konci věků se všemi spravedlivými.

VI.

ZJEVENÍ V JUDEJI.

1. Skutečnost.

a) Sensus catholicus, katolický cit má za jisté, že se náš Mistr zjevil nejprve své matce. Jásavě zaznívá ta víra z hymnu »Regina coeli« a jiných krásných chvalozpěvů. Tak si toho žádá správný pořádek, dětinná úcta a láska: Vzpomíná-li Mistr ve svých smrtelných bolestech s láskou své svaté matky, jak by na ni zapomněl ve své slávě a neměl se dělití o kalich rozkoše s tou, která jako nikdo jiný pila s ním kalich utrpení až na dno? Komu platí první pozdrav a požehnání novosvěceného kněze o jeho čestném dni? Jistě že matce, zvláště je-li sama. Jeví se nám proto jako něco samozřejmého, že vzkříšený Vykupitel přinesl své matce první velikonoční pozdrav a že ji první učinil účastnou svého oslavení a své radosti.

»Dignum erat ut matrem prae ceteris visitaret et de resurrectione sua prius laetificaret, quae prae ceteris plus dilexit, eius amore desidero plus afficiebatur, plus de eius morte doluit, plus dolore afflictata eius resurrectionem exspectavit.« (Ludolphus.)

b) Jest ovšem pravda, že evangelisté nám nic nevypravují o tom zjevení, ba Marek dokonce píše

výslovně, že se zjevil nejdříve Marii Magdalené (Marek 16, 9). Na tuto námitku odpověděl již ve 12. století benediktin Rupert z Deutze: »Quodsi id idcirco verum non videretur, quia nullus evangelistarum scriptis hoc attestatur, consequens est, quod numquam post resurrectionem suam visus sit matri, quia quando vel ubi apparuerit illi, nullus eorum dixit. Sed absit hoc ab illo, qui in lege sua patrem et matrem honorare praecepit, absit, inquam, ut matrem propter se doloris gladio transverberatam tam dura negligentia talis filius in-honoraverit. (Lib. 7 de div. off. č. 25.)

Právem zdůrazňuje Rupert, že evangelisté sdělují pouze ta zjevení, která sloužila za svědectví vzkříšení, a byla tedy významná pro celou církev. A tu měla být Magdalena první svědkyní. Evangelisté zamlčují také mnohé jiné věci, o nichž bychom se rádi poučili, ale nepotřebují vyprávěti o věcech samozřejmých.

c) Když pak také starší Otcové téměř všichni o tomto bodu mlčí, vysvětluje se to tím, že komentují jen slova Písma. Sv. Ambrož praví výslovně: »Vidit ergo Maria resurrectionem Domini et prima vidit et credidit.« (I, 3 de Virg.) Básník Sedulius zpívá: »... huius (Virginis) se visibus adstans — Luce palam Dominus prius obtulit, ut bona mater — Grandia divulgans miracula, quae fuit olim — Advenientis iter, haec sit redeuntis et index.«

d) Středověk převzal tento náhled jako dědictví ze starověku. Zvláště obšírně se o tom vyslovuje Anselm. (De excell. B. Virg. c. 6.)

Horlivě se zastává toho náhledu též sv. Ignác. Záleží mu tolik na tom, aby zachránil čest své Paní, že se zde uchyluje od svého obvyklého stručného způsobu bodů a počíná disputovat. Práví: »Nejprve se zjevil Panně Marii. Ačkoli to není v Písmu sv. výslovně řečeno, považuje se to za pověděno tam, kde se praví, že se zjevil tak mnohým jiným. Neboť Písmo předpokládá, že máme schopnosti rozumové, jakož je psáno: »Jste-liž i vy bez rozumu?« (Exerc. knížka, Tajemství 4. týdne.)

2. Zjevení.

30.

Zbožná mysl svatých duší zastavuje se s uctivou vroucností u tohoto zjevení.

a) *Příprava.* Sv. Ignác zve rozjímajícího, aby vyhledal dům, do něhož se uchýlila Naše Milá Paní, když byl její syn pohřben, a aby přemítal o osamocení Marie Panny v tak bolestném zármutku. (Exerc., 3. týden, 6. a 7. den.) Vskutku, Matka bolestná trpěla strašlivě. Ještě se chvěje srdce její, ještě je její oko zardělé, ještě nepřemohla její duše bolest; příliš hluboko pronikl meč. Jen kdo by dovedl změřiti její mateřskou lásku, mohl by změřit též hloubku její bolesti.

Ale v jejím srdci žije jistá naděje, že jej uzří brzy opět. Nezapomněla na jeho předpověď: »Třetího dne . . .« jako ostatní. Ví, že hrob ho nepodrží. Nespala v noci, nejrannější jitro třetího dne zastihuje ji v nábožné modlitbě. Nešla se zbožnými ženami ke hrobu, neboť ví, že není mu zapotřebí vonných mastí, že červi a hniloba nemohou k tomuto přesvatému tělu, že vstane z mrtvých.

Vyzdobila svou komůrku, postavila květiny na okenní římsu, oděla se svátečním rouchem. Tak tu sedí či klečí, modlí se, touží, doufá, podobně jako kdysi před 33 roky v tichém Nazaretu.

b) *Příchod Páně.* Pojednou jest v pokojíčku světlo jako ve dne, zářivý třpyt jako tehdy, když přišel Gabriel. Ale tentokrát to není pouhý anděl. Ježíš, její božský syn, stojí v nadpozemské kráse a slávě před ní. »Venit Dominus Jesus in albissimis vestibus gloriae et resurrectionis novitatis suae, vultu sereno, speciosus, gloriosus et gaudens... totus festivus.« (Ludolphus.) »Ave, Mater carissima,« zaznívá hlas jasný jako zvonek. Ó, toho hlasu, jehož zvuk zná tak dobře! Ó, sladkého slova »matko«, kterého neslyšela již tak dlouho! Sladšeji nad všechny písně zní to jejímu uchu.

S radostným výkřikem padá Ježíšovi k nohám, vztahuje k němu obě ruce. A Ježíš ji pozdvihuje, vine ji k svému srdci, a nyní se tulí opět k sobě tato dvě neporovnatelná srdce. Všechna bolest je proměněna v radost. Jásavě zaplesala duše, zpívá své Magnificat s jedinečným alleluja! Toť nejsladší velikonoční radost, jež vyznívá tak stříbrojasně v »Regina coeli«.

»Exsurrexi et adhuc sum tecum.« (Ž. 138, 18.)

»Dostačí mně, jestliže můj syn... ještě žije.« (1 Mojš. 45, 28.)

»Duch můj plesá v Bohu, mém Spasiteli.« (Luk. 1, 47.)

• Maria vzhlíží k němu svým čistým, zářícím okem znovu a znovu a nemůže se nasytit jeho oslavené krásy. Postava jeho je tak královsky vznešená, tak

panicky čistá, tak mladistvě svěží, zahalena sněhobílou řízou, splývající v jemných měkkých záhybech. Hlava, která v smrti klesla tak unaveně na prsa, tyčí se nyní tak majestátně. Vlas, který tehdy spleten krví visel dolů v neurovnaných chomáčích, splývá nyní ve vonných, jako hedváb měkkých kučerách kolem čela a ramen, tvoře skvostný rámec jeho neporovnatelně krásné hlavě. Jeho čelo, při umučení tak temně zastíněné divokým trním a krvavě rozedrané, září nyní svěží a čisté jako sluncem ozářený obzor. Jeho oko, zlomené ve smrti, září nyní jako nebe plné štěstí a blaženosti. Ruce, které probodeny hřeby visely bezvládně dolů, když ležel na jejím klíně, vinou se nyní něžně k jejím, ve třpytné kráse. Jen jedna památka zůstala na hořké utrpení: pět svatých ran! Ale září nachově jako růže na jeho rukou a nohou, a jako žhavý rubín v jeho boku!

c) A matka a syn sedí teď opět pospolu ve vroucím společenství a sladkém rozjímání veličnočním.

»Postea consedentibus eis pariter curiose intuebatur eundem in vultu et cicatricibus per totum, diligenter quaerens, si omnis poena transisset, et omnis dolor ab eo discessisset. O quanto gaudio mater impletur, cum ipsa natum impassibilem intuetur, non solum in aeternum victurum, sed et coeli et terrae omnique creaturae perenni iure dominaturum! Stant igitur et colloquuntur ad invicem gaudentes et Pascha delectabiliter et amanter ducentes.« (Ludolphus.)

»Gustare dulcedinem!« — Pomněme radosti

matky, která vidí svého syna, pro něhož mnoho trpěla a se modlila, ponejprve přistupovati k oltáři v lesknoucích se rouchách! Jaké to slavné alleluja zní v jejím srdci!

Můžeme se dobře domnívati, že Mistr při této příležitosti nebo jindy za čtyřicetidenního pobytu vysvětlil své svaté matce úkol, který jí pak měl připadnout v jeho církvi, totiž, aby mladou církev chovala, byla jí oporou a útěchou, druhou Evou a »matkou všech živých«. (1 Mojž. 3, 20.) A ona přijímá tento úkol jako kdysi onen první, státi se matkou Kristovou, slovy: »Ecce ancilla Domini . . .«

II.

31. CESTA ŽEN KE HROBU.

1. Příprava.

K čestnému pohřbu náleželo: 1. umytí mrtvol; 2. balsamování vonnými mastmi; 3. zahalení hlavy rouškou; 4. ovinutí těla plátny; 5. uložení do hrobu a konečně 6. uzavření hrobky kamenem. Při smrti Kristově bylo vše potřebné připraveno. Poněvadž Josef z Ariamathey a Nikodem jistě přivedli své služebnictvo a možná i vojáci nabídli svou pomoc, mohlo všechno to se skončiti v krátké době. Ale přesto musilo býti všechno uděláno narychlo a provisorně. Proto pojaly přítomné svaté ženy úmysl, že vše, co ještě chybělo, doplní po sobotě.

Kdo byly ty zbožné ženy? Výslovně se uvádějí Maria Magdalena, Maria Salome, matka obou

synů hromu, Maria, matka Jakuba mladšího a Josefa (Mat. 27, 56; Marek 15, 40; Luk. 24, 10); kromě nich Jana, kterou jmenuje Lukáš 8, 3, manželka Chusy, klenotníka Herodova. Ostatní nejsou jmenovány, ale označeny výslovně jako ty, které kdysi z Galileje následovaly Pána a sloužily mu (Mat. 27, 55; Marek 15, 41); jsou to tytéž, které stály na Golgotě pod křížem, viděly hrob, do něhož bylo svaté tělo položeno, a připravovaly vonné masti. (Luk. 23, 55—56.)

Byly to ženy, které mu věnovaly své syny, které byly spřízněny nebo spřáteleny s Matkou Ježíšovou, ženy, které zprostil zlého ducha nebo nemoci (Luk. 8, 2 nn.), nebo které se k němu přidružily ve věrné příchylnosti jako učenice, které se od něho ani jeho umučením nedaly zapudit a zůstaly mu věrné i po jeho smrti. Tvoří jakousi společnost, již drželo pohromadě pouto společné lásky k Ježíšovi.

Tyto zbožné ženy hrají při tajemstvích vzkříšení vynikající úlohu. Stojí v popředí ráno, kdy Kristus vstal z mrtvých, a projevil jim zcela zvláštní svou lásku a milost.

Při jejich přípravě na cestu ke hrobu Mistrovu můžeme se u nich podívat

a) jejich *svědomitosti* a věrnosti zákonu, podle něhož zachovávají předepsaný sobotní klid, ačkoli by tak rády si všechno připravily pro cestu ke hrobu. »V sobotu ovšem odpočinuly podle příkázání.« (Luk. 23, 56.)

b) Projevují velikou *štedrost*. Žena je vždy štedřejší nežli muž a nešetří pro toho, koho miluje.

»A když sobota pominula, Maria Magdalena a Maria matka Jakubova a Salome nakoupily vonných věcí, aby přijdouce pomazaly Ježíše.« (Marek 16, 1.) Před nimi upotřebili Josef z Arimatie nejjemnějších prostěradel a Nikodem asi sto liber myrrhy a aloe. (Jan 19, 39.) Než co bylo učiněno v nutném spěchu, nestačilo ženám. Chtěly svaté tělo nabalsamovat ještě pečlivěji a hrobku naplnit vrchovatě vzácným vonným kořením. Pro milovaného Mistra není jim nic příliš drahocenné. Tu se jeví pečlivá, praktická láska žen.

Porovnejme zde obětavou lásku a péči křesťanských paní a dívek o výzdobu kostela a zejména oltáře a svatostánku! (Paramentní spolky.)

2. Cesta ke hrobu.

a) *Jejich horlivost.* Vstávají již před svítáním a nemohou se v svaté netrpělivosti ani dočkat rána; za prvního rozbřesknutí jitra nacházíme je již na cestě. (Jan 20, 1; Luk. 24, 1; Marek 16, 2.) Podle všeho musíme mít za to, že šly ve dvou skupinách, z nichž první vedla Maří Magdalena. Poněvadž za městskými hradbami počínaly zahrady, které byly přerývány hroby a obehnány ploty, dá se lehce pochopiti, že obě skupiny mohly ztratiti vzájemný styk. Tím se vysvětlí některé zdánlivé rozpory evangelistů.

Kdo je to i dnes ještě, jenž vstává před svítáním když je ještě tma, a zahalen šálou nebo pláštěm spěchá zašeřenými ulicemi, nedbaje větru a deště, sněhu a ledu ke hrobu, t. j. ke svatostánku, na ranní mši, ke stolu Páně? Jsou to zbožné paní

a dívky. Z deseti osob, obcujících ranní mši svaté, bývá osm žen.

Celou noc bděla milosrdná sestra u lůžka ubožákova. Ale nežli jde ráno domů, zajde si napřed ještě do kostela na mši svatou a k přijímání; pak teprv myslí na odpočinek.

b) *Odvaha a vytrvalost.* Cesta není tak docela bez nebezpečí a ženy jsou od přírody bázlivý. V městě panuje příšerná nálada. Nepřátelé Ježíšovi nezahálají. U hrobu římská stráž — surová vojenská zbeř. Těžký kámen uzavírá vchod do hrobu. »Kdo nám odvalí kámen?« Přes tyto pochybnosti a rozpaky nedávají se zbožné ženy odstrašiti, povzbuzovány patrně ohnivou Magdalenou. Nedbajíce nepohodlí ani nebezpečí pokračují srdnatě v cestě ke hrobu, ležícímu ve značné vzdálenosti za městem.

3. Duševní nálada žen.

32.

a) Za hlavní účel této ranní cesty se udává: »ut ungerent Jesum«. Poněvadž pomazání vonnými mastmi a nabalsamování náleželo ke každému čestnému pohřbu, netřeba z úmyslu žen dovozovati hned nedostatek víry v neporušitelnost těla Páně. Možná, že si vzpomněly na Mistrova slova: »Nech ji (Magdalenu), aby to uchovala ke dni pohřbu mého.« (Jan 12, 7.) Přes to vše není jejich víra tak docela ustálena. Jejich duch je strašnými událostmi zmaten, a zřejmě zapomněly úplně na výrok o vzkříšení třetího dne. Hledají živého mezi mrtvými, chtějí nesmrtelnost konservovat balsámem. »Corpus Christi erat deitate inbalsamatum

et ideo, si per decem milia annorum in terra la-
tuisset non potuisset putrefieri.« (Ludolphus.)
Ale i když počínání žen nebylo zcela bezvadné,
přece srdce jejich bylo dobré. Sladká byla vůně
koření, sladší ještě vůně lásky. Proto dostane se
jim odměny.

b) Jejich duševní náladu prozrazuje také obava
o kámen. O stráži ani možná nevědí, alespoň ne-
jeví obav. Ale kámen, který Nikodem včera se
svými lidmi jen s námahou přivalil ke hrobu, aby
jej chránil před znesvěcením! Myslí, jako i my tak
často, jen na svou sílu, která přirozeně nestačila,
a proto mají starost. Že zde má zájem i Bůh, a že
učíní, co jest na něm, zcela přehlížejí. A proto do-
padlo vše zcela jinak, nežli očekávaly, mnohem,
mnohem lépe, nežli si pomyslíly.

Jak často myslíme a jednáme podobně, když se
nás zmocní bezútěšnost!

c) Co si asi o tom myslil náš Mistr? Asi se usmí-
val, neboť přes mnohé nedokonalosti jejich srdce
a úmysly byly dobré. Na to hledí, to ho těší. Svého
úmyslu, nabalsamovat tělo Mistrovo, nemohly
uskutečnit. Dobrou vůli bere Pán jako čin, od-
pouští láskvlně nahodile se vloudivší nedokona-
nost a odplácí jim vzácné masti a oleje, jimiž ho
chtěly obmyslit, olejem duchovním, totiž útěchou,
která všechno předstihuje sladkostí a libou vůní.

V tom jest velká útěcha pro nás. Ježíš, který zů-
stává stále týž, hledí na podstatu, jádro, smýšlení
a miluje nás přes naši ubohost.

4. Překvapení u hrobu.

a) Již zdaleka vidí, poněvadž slunce zatím vyšlo, že hrob jest otevřen a kámen odvalen. Co se stalo? Kdežto ostatní ženy polekány zpomalují krok, chvátá Magdalena bouřlivě napřed, vidí, že hrob je skutečně otevřen, tedy podle jejího mínění vyloopen, a běží, aniž to napřed blíže vyšetřila, k oběma apoštolům Petrovi a Janovi, aby jim zvěstovala hrůznou novinu: »Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili.« (Jan 20, 2.) Anděla sedícího uvnitř hrobky v rozčilení a chvatu ani nespatriila.

Pevné očekávání, že naleznou hrob ještě netknutý, spočívá na té okolnosti, že hrob, hrobka vznešeného rodu, byla nedotknutelná, a mrtvola že sem byla pohřbena s úředním povolením. Otevření hrobu a zmizení těla Mistrova považovala proto Magdalena, nevyčkavší vysvětlení andělova, beze všeho za čin nepřátel Ježíšových.

b) Zatím co Magdalena utíká s větrem o závod nejbližší polní cestou zpět, blíží se ostatní ženy bázkivě ke hrobu, potácejíce se mezi nadějí, úzkostí a starostí. Jsou rozvážnější a dívají se důkladně kolem. Mrtvé tělo je pryč. Prostěradla leží složena na zemi. Ztratily řeč a jsou zmateny nečekanou a nevysvětlitelnou situací.

Marny byly tedy všechny jejich nádobky, jejich námahy a vydání. Než na to nemyslí. Všechno ostatní ustupuje před jedinou úzkostlivou otázkou: Kde jest Pán? Nic neprozrazuje násilného činu. Plátna jsou pečlivě složena. Na vzkříšení nemyslí.

Úžas, bezradnost, zármutek naplňuje jejich tlukoucí srdce.

Neměl-liž se Mistr nad nimi slitovati a zjevití se již nyní u hrobu? Neučinil toho. Nejsou ještě připraveny, nejsou ještě v pravé náladě, aby přijaly milost s užitkem. Zato jim posílá Pán své posly, svaté anděly.

III.

33.

ANDĚLÉ U HROBU.

1. Jejich zjev.

Strážcům se anděl jeví jako ohromující blesk, zbožným ženám jako líbezná postava ve skvoucí říze, v bílém rouše radosti. Strážcové padají zděšení k zemi, ženy nabývají zmužilosti, útěchy.

Andělé, kteří se objevují všude v životě Mistrově, při zvěstování, při narození, na hoře Olivetské jako poslové a těšitelé, jsou též posly, zvěstujícími vzkříšení.

Stojí u hrobu jako stráž Boží. Byli-li zde, jak by mohli chyběti jako čestná stráž u svatostánku? Klečí před ním neviditelní a adorují, jak to zobrazuje také křesťanské umění ve svých výtvorech.

Jsou tu dva andělé, aby výjev měl pokojnější vzhled, podobně asi jako jáhen a podjáhen při slavné mši.

2. Jejich slova:

a) Povzbuzují. »Nebojte se, vy!« (Mat. 28, 5.) Tak hovořili také k Zachariášovi, k Marii, k pastýřům. Toť pravý pozdrav nebes: Pax! Nolite timere!

Strach jest věc velmi pozemská, naděje a důvěra zase nebeská.

b) *Objasňují:* Myslíte jen na člověka, smrt a hrob, ale on je také Bohem, který neumírá! Hledáte Ježíše nazaretského. Dobrá. Ale hledáte živého mezi mrtvými. To jest obrácené. »Vstal jest, není ho tuto.« (Marek 16, 6.)

Vy se divíte; ale což to Mistr nepředpověděl naprosto jasně? »Rozpomeňte se, kterak mluvil k vám, když byl ještě v Galilei. Pravit: Syn člověka musí býti vydán v ruce lidí hříšných a býti z ukřižován a třetího dne vstáti z mrtvých.« (Luk. 24, 6—7.)

c) *Rozkazují.* Vy myslíte jen samy na sebe. Jděte a doneste radostnou zvěst i apoštolům! »Ale odejdouce rychle, povězte učeníkům jeho, že vstal z mrtvých.« (Mat. 28, 7.)

3. Dojem.

První dojem ze zjevení andělů je strach. »Ale ony vyšedše utekly od hrobu, neboť přišel na ně strach a hrůza a neřekly nikomu ničeho, neboť se bály.« (Marek 16, 8.)

Strach, poněvadž to přišlo tak neočekávaně, protože každé náhlé zasáhnutí nadpřirozeného světa do pozemského života naplňuje člověka hrůzou.

Než brzy se z prvního uleknutí vzpamatovaly a přemýšlejí o slovech, jež slyšely. »Et recordatae sunt verborum eius.« (Luk. 24, 8.) Vzpomínají si na předpověď Páně. Tu jim náhle vzhází světlo. A oddechly si: Ach ovšem, vždyť je to pravda, tak to má býti. A nyní přišla radost. »I odešly rychle

od hrobu s bázní a radostí velikou a běžely, aby to zvěstovaly učenníkům jeho.« (Mat. 24, 8.) Rády by první přinesly radostnou zvěst na Sion.

Jak naivní je zpráva evangelistů, ale přece jak psychologicky jemná, zcela přiměřená ženské povaze s jejím rychlým a podivným střídáním a směsí citů. Tomu také zcela odpovídá začáteční váhání, mají-li rozkaz vykonati. Dokud si nejsou jisty, nevyprávějí nikomu nic. Ale pak spěchají, aby vyřídily své poselství.

IV.

34. PETR A JAN U HROBU.

1. Nálada Petrova.

Má za sebou smutné dni. Temná noc utrpení přikvačila na něj tak náhle, jako sesutí hory, přes varování a napomínání Mistrovo, a zcela ho ohromila. A k tomu jeho žalostný pád! Kdykoliv si na něj vzpomene, stydne mu krev v žilách.

Ovšem slitovný pohled Mistrův zachránil jej před zoufalstvím. Ale pak krvavá smrt a pohřeb! Jemu je, jako by ho dělila od Mistra nepřeklenutelná propast, na jejímž okraji stojí bezradně, vyhlížeje toužebně na druhou stranu, nemaje však naděje, že ho zase spatří. Ubohý Petře! Žaluje trpce sám na sebe, až ho celé srdce bolí. »Neznám toho člověka!« tak to zní znovu a znovu v jeho nitru. Ó, jazyk by si vytrhl, který vyřkl ta děsná slova!

Vzpomíná si na všechna láskyplná, vážná napo-

mínání Mistrova a jejich doslovné vyplnění, na všecko, čím mu Mistr byl. Nyní teprve poznává a vystihuje, co v něm měl. A teď je pryč všechno, všechno!

Události na Golgotě, tajemství umučení Páně omráčily ho jako rána do hlavy. Je zde však ještě láska, ano, a to láska hluboká, vroucí; ale ta jeho bolest jen zostřuje.

Do této ponuré, skličující nálady vpadá najednou jako blesk Magdalenina zpráva.

2. Zpráva.

Magdalena spěchá k Petrovi a Janovi. (Jan 20, 21.) To nasvědčuje tomu, že apoštolové již nebyli pohromadě, nýbrž že se po skupinách rozešli. Že Petr a Jan se drželi spolu, je pochopitelné. Jan byl s Marií, a pochopíme, že se Petr ve svém zármutku obracel k Matce svého Mistra. Oba apoštolové se sblížili také dříve již. Byli vysláni Mistrem k přípravě Beránka velikonočního (Luk. 22, 8) a výjev při Poslední večeři po oznámení zrady ukazuje, jak byli spolu důvěrní. (Jan 13, 23 nn.) Oba jsou oddáni vroucí láskou Mistrovi a tato láska je spojuje. Jan jistě musel všechno vypravovat Petrovi až do nejmenších podrobností, co viděl jako očitý svědek při umučení Páně. Oba podléhají chmurné náladě. I Jan zapomněl na slova o vzkříšení. Co bude nyní?

Tu přichází náhle Magdalena spěchem sotva dechu popadajíc a hlásí: »Odnegli Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili«. (Jan 20, 21.) Zpráva působí jako úder hromu. Co se to stalo? Děje se

tu rozhodně něco nového, neobvyklého. Neprodleně spěchají ke hrobu, aby zjistili skutečnost.

3. Cesta ke hrobu.

a) Ze spěchají po zprávě Magdalenině ihned ke hrobu, dokazuje, že nebyli zachvázeni tolik pochybovačností jako ostatní. Pro všechny případy chtějí se přesvědčiti osobně.

Je to správný postup v podobných případech. Nemá se dlouho debatovat, nýbrž jít a přesvědčit se na místě samém.

b) »Currunt«. Láska okřídluje jejich kroky. Láska Janova, nejsou si vědoma viny, spěchá lehčím, ještě mladistvým krokem napřed, láska Petrova následuje pomaleji, jak se sluší na zralejšího muže. Možná, že krok Petrův je také poněkud váhavý a nejistý při vzpomínce na křehkost a provinění.

»Currunt apostoli, currunt Magdalena et sociae eius, omnes currunt ad quaerendum Dominum, cor suum, animam suam. Currunt multum fideliter, multum ferventer multum anxie et studiose. Curre et tu cum eis, ut et cum eis consolari merearis!« (Ludolphus).

c) Jan se u hrobu zastavuje, ostýchaje se vstoupiti, možná ze strachu a bázně před nepřátelským úkladem, možná z úcty před stářím a úřadem, je muž chce ponechat přednost.

Petr vchází odvážně a srdnatě, a nyní následuje i Jan.

Farář a kaplan! Tento, mladší a ohnivější, chystá se mnohdy překotně k činu; je si však vědom, že

první je zde farář, a jemu že přísluší bližší zkoumání věci. Jak krásná je taková úcta k hodnosti a zkušenosti stáří!

4. Nález.

35.

a) Nevidí tu anděla, a ani toho po hlášení Magdalenině nepotřebují! Jsou odkázáni na vlastní úsudek a mají se přesvědčiti na vlastní oči. Co vidí, musí stačit, aby je přesvědčilo a jejich touhu po Mistrovi hodně podnítilo.

b) Celý postup ukazuje výborně rozdíl mezi jednáním muže a ženy. Muž se dívá pozorně, přezkoumává všechny podrobnosti a okolnosti, uvažuje a usuzuje. Oba apoštolové nacházejí především potvrzeno, co Magdalena oznámila. Kámen je odvalen a hrob prázden.

Než oko myslícího muže vidí dále. Zjišťuje, že prostěradla a rouška s hlavy neleží zde zcuchány a rozházeny, nýbrž hezky v pořádku složeny, rouška s hlavy odděleně. Z toho soudí, že se Magdalena mýlila, domnívající se, že mrtvé tělo bylo odneseno násilím. O zneuctění hrobu a uloupení mrtvolky nemůže býti ani řeči. Zloději by nebyli měli ani kdy, ani chuti srovnati hezky prostěradlo, zvláště když rozbalení pláten prosycených mastmi bylo by jistě vyžadovalo mnoho času a námahy. Byli by jistě odnesli mrtvolu tak, jak byla. Všechno naznačuje, že zde nejde o dílo kvapného spěchu, nýbrž klidného pořádku a uctivosti. To bylo naprosto jasné. Oba apoštolové jsou hluboce dojati.

5. Účinek.

a) Jak nasnadě byl zde úsudek: »Tedy vstal z mrtvých!« Jak se zde musela přímo vnucovati vzpomínka na slova Páně! Avšak nedochází ještě k jasnému rozpoznání. A i když čteme v Janovi: »Vešel tam i ten učeník, který přišel první ke hrobu, a uzřel i uvěřil« (Jan 20, 8), nelze tu mluvit o plném, jasném poznání, jak přímo vysvítá z připojených dalších slov: »neboť ještě nerozuměli Písmu, že musí z mrtvých vstáti« (tamtéž).

Tím vysvětluje evangelista podivné, nerozhodné počínání apoštolů. Smysl je asi tento: nevzpomněli jsme vůbec na to, že Ježíš musí vstáti z mrtvých, jak to bylo předpověděno proroky a jím samým. Byli jsme příliš zmateni a viděli jen, co bylo nejbližší — smrt a hrob. Tyto dojmy ležely jako těžké, temné mraky nad krajinou jejich duše. — Snad tím má také býti řečeno: nikoliv uvažováním o mesiášských proroctvích, jejichž smysl se plně projevil teprve ve světle uskutečnění jejich, nýbrž tím, o čem se přesvědčili na vlastní oči, dospěli k víře ve vzkříšení — »vidit et credidit«.

Jedno je jisté: Jeho samého nenalezli, jak to souhlasí se sdělením učeníků emauzských. (Luk. 24, 24.) Proto jsou zmateni. Ukraden není, to dokazuje nález. Kde tedy je?

b) »I odešli učeníci ti zase domů.« (Jan 20, 10.) A Petr »odešel domů, divě se tomu, co se stalo«. (Luk. 24, 12.) Odešli tedy domů odděleně, anebo při nejmenším naplnění rozdílnými city. Jan, jehož jasný pohled se osvědčil i později na jezeře, byl

již pln radostné důvěry, Petr zápasí ještě s proti-
chůdnými pocity. Radost, naděje, bolest a obavy
bojují ještě v jeho nitru. Radost nad prvním zá-
bleskem naděje po tmavé noci, naděje, že vše-
chno dopadne ještě dobře; obavy a pochybnosti,
zdali se Mistr, vstal-li z mrtvých, zjeví; bolest, že
se ho ukázal tak nehoden. Jen pomalu proniká
slunce noční tmou a rozptyluje páry a mlhy, ležící
nad horami i údolím. U Petra je zapotřebí ještě
druhého poselství, které brzy nato přináší Mag-
dalena.

V.

JAN.

36.

1. O nějakém zvláštním zjevení Páně Janovi
není v Písmě svatém zmínky. Praví se, že Janovi
toho nebylo třeba. To neuspokojí. Ježíš se zjevil
Petrovi a Jakubovi, tedy dvěma z těch tří, které
vždy uznával za hodny zvláštní své milosti; lze
proto sotva uvěřit, že by také tomu, »kterého mi-
loval«, nebyl podal důkazu své zvláštní přízně,
kdyžtž si nad to této milosti svou věrností zaslou-
žil více, nežli všichni ostatní.

Že Jan sám nevypravuje nic o takovém zjevení,
lze vysvětliti jeho zvykem ustupovati skromně do
pozadí. Jediné on mohl o tom vyprávěti, ale ne-
činí toho. Kolik skvostných věcí nám zamlčel i ji-
nak, jak nám naznačuje poslední věta jeho evan-
gelia!

Porovnejme s tím nenapsané kapitoly ze života
svatých! Co se dovídáme jsou jen zlomky. Právě
to nejkrásnější zůstává mnohdy utajeno.

2. Není tudíž pravdě nepodobno, že, jak se někteří domnívají, Jan šel od hrobu přímo k Matce Ježíšově, kde našel Spasitele a slavil s ním Velikou noc. Jan sám poznamenává ke známým slovům Ježíšovým na kříži: »A od té chvíle přijal ji ten učeník k sobě«. (Jan 19, 27.) Což divu, že směl míti podíl také na radostech Mariiných! Tak se opakoval výjev pod křížem ve velikonoční proměně: »Ženo, hle, syn tvůj! — Synu, hle, matka tvá!«

VI.

37.

MADGALENA.

1. Magdalena hledá Ježíše.

a) Kdo je ta, která ho hledá tak dychtivě? Je to bývalá hříšnice (Luk. 7, 37), která byla klesla tak hluboko, že se stala obětí démonických vlivů. (Marek 16, 9.) Nyní předčí ostatní láskou a věrnou oddaností.

Od chvíle, kdy ji Mistr ve svém slitování vysvobodil z propasti a kdy zazněla sluchu jejímu sladká slova odpuštění, je celá proměněna. S dojemnou věrností následuje Mistra, kamkoliv jde, jen v jeho přítomnosti je jí blaze.

Organisuje spolek žen k podporování Mistra. následuje ho na jeho apoštolských cestách, sedí šťastna u jeho nohou, když přichází do Betanie, naslouchá jeho slovům a nemůže se jich nasytit; krátce: má již jen jeden životní obsah — Ježíše!

b) Jsou lidé, jimž výrazu dodává hlava a jiní,

jimž rázu dává srdce. K první třídě patří učenci a obchodníci. Jsou méně vystaveni nebezpečí.

Ti druzí, často geniální lidé, básníci, umělci, krásní, nadaní, roztomilí, duchaplní, oblíbení, vyhledávaní, mají ponejvíce velké vlohy pro dobro i pro zlo. Je pro ně nezřídka nemalým štěstím, zemřou-li záhy.

Ale právě tato druhá třída vydala mnoho světců, ať už, že vytrvali na dobře započaté cestě, ať už, že se po hlubokém pádu a smutné zkušenosti opět obrátili.

K této třídě náležela Magdalena. Přes poskvrnu, kterou se potřísnila, je z nejdojímavějších postav evangelia. Co zmůže všechno pravá láska ke Kristu! Zde je to zřetelně vidět.

Nemáme proto nikdy zoufat, když lidé vysoce nadaní hluboko klesli. Všechno se možná spraví, najdou-li cestu k nohám Ježíšovým. Minulost ať jakákoli není překážkou, aby někdo mohl se stát věrným učeníkem Ježíšovým, ba třeba i jeho miláčkem.

c) Přišlo utrpení; bouře rozptýlila malé stádo, apoštolové prchli. Magdalena zůstává Kristu věrna, jde po jeho krvavých stopách až pod kříž; slyší jeho poslední slova, je při tom, když trhají svatý plod se stromu kříže a kladou jej do hrobu.

Jisté od ní vyšel návrh, aby svaté tělo bylo opatřeno ještě bohatěji a drahocenněji. Je v čele malého hloučku, který záhy zrána spěchá ke hrobu. Odtud přináší zprávu Petrovi a Janovi a vrací se s nimi opět ke hrobu. Zbožné ženy jdou již domů, také Petr a Jan se vracejí — ona zůstává.

Výborný to obraz duše, hledající Boha.

a) »*Maria autem stabat ad monumentum foris plorans*«. (Jan 20, 11.) Viděla zde poslední, co po něm zůstalo. A svatostánek je nyní vyloupen a ona pátrá kolem. Kde je? Kde by mohl býti?

Přítomnost posvátného těla ji přece poněkud poskytovala útěchu za smrt Páně, odškodňovala ji za ni. Nyní jest jí vzata i tato útěcha. Zármutek nad rozloučením propukává s dvojnásobnou silou. »*Et iste dolor maior erat, quia nullam consolationem habebat . . . Perdiderat enim magistrum suum, quem ita singulariter diligebat, ut praeter ipsum nihil posset diligere, nihil posset sperare. Perdiderat vitam animae suae, et iam sibi melius arbitrabatur fore mori quam vivere, quia forsitan inveniret moriens, quem invenire non poterat vivens, sine quo tamen vivere non volebat!*« (Origenes. Hom. 10 in div. de Maria Magdalena.)

Co má učinit? Zůstát u hrobu stát, nebo jít ho hledat? »*Angustiae sunt mihi undique et quid eligam, ignoro. Si iuxta monumentum maneo, ego illum non invenio; si a monumento recessero, nescio infelix, quo vadam, nescio, ubi eum quaeram. Discedere a monumento—mors mihi est. Stare ad monumentum — irremediabilis dolor. Melius autem mihi sepulchrum Domini custodire, quam ab eo longius ire. Si enim longius abiero, fortis cum rediero, ipsum sublatum invenio et sepulchrum destructum Stabo igitur et hic moriar, ut saltem iuxta sepulchrum Domini mei sepeliar.*« (Orig. tamtéž.)

b) *Stabat*: Tak tu stojí, srdce plno k puknutí, prostovlasá, bez rady, bez pomoci. Co si počne? Ví jen jedno, že bez něho nemůže být.

Čarokrásně líčí Origenes tuto snivou náladu. »Cítíc necítila, vidouc neviděla, slyšíc neslyšela, neboť nebyla tam, kde byla, poněvadž byla celá tam, kde byl její božský Mistr, o němž nevěděla, kde by byl.« (Tamtéž.) A opět: »Oblita erat time-re, oblita erat gaudere, oblita erat se ipsam, oblita erat denique omnia praeter illum, quem diligebat super omnia. Sensus nullus in ea remanserat, omne consilium ab ea perierat, spes omnis defecerat, solummodo flere supererat!« (Tamtéž.)

c) *Prospexit*. Přes to všechno nezůstává nečinna. Vstupuje ještě znovu dovnitř hrobu, zdali by přece snad ještě neodhalila stopy po něm. Arcit, učinila tak již dříve, ale kdo ztratil něco drahocenného, ten hledá vždy znovu na tomtéž místě. »Milujícímú nestačí podívat se jen jednou; síla lásky ho pudí, aby pokus opakoval. Pokračovala tudíž v hledání a tak se též stalo, že našla«. (Řehoř, hom. 25 in Evang.)

Ale zatím je její hledání marné. A nyní činí to, co ženy a děti vždy v podobných případech činívají, oddává se úplně své bolesti a svým slzám. Slzám bolesti, slzám touhy!

d) *Plorans*. »Oči, které hledaly ale nenašly Pána, utápějí se v slzách, zarmouceny více ještě tím, že byl odnesen z hrobu, nežli že zemřel na kříži. poněvadž po tak velikém Mistru, jehož život byl pro ni ztracen, nezůstalo nyní ani památky. (Aug., Tract. 121 in Io.)

Ludolf Saský přičiňuje k tomu krásnou poznámku: »Maria quidquid voluit, flendo obtinuit; flendo obtinuit veniam peccatorum, flendo obtinuit fratris resuscitationem de faucibus infernorum, flendo obtinuit consolationem de resurrectione. Lacrimas ergo fudit compunctionis, compassionis et devotionis«. (Lud., Vita Christi II., 72.)

Moje slzy! Mám též důvod k pláči s Magdalenou. A to: 1. pro své hříchy, které mne oloupily o přátelství Boží. Takové slzy plakala Magdalena u nohou Mistrových. 2. Když mě Bůh neočekávaně opustil a zanechává mne v temnotách a bezútěšnosti. »Slzy mé jsou mi pokrmem ve dne v noci, neboť mi den co den říkají: »Kde jest Bůh tvůj?« (Žalm 40, 4). Takové slzy plakala Marie u hrobu.

Ale nad čím pláče me nejčastěji? Nad pozemskými ztrátami peněz, majetku, cti, anebo ze zlosti. Jinak Magdalena. »Vzali Pána mého!« To je jedinou příčinou jejího zármutku. Její smutek prýští jediné ze zmizení jeho těla; je zkrušena jediné proto, že byl porušen klid jeho hrobu, že jeho svaté tělo bylo zneuctěno. Pán jest jí všechno. Všechno její myšlení a dychtění odnáší se k němu a jen k němu. Všechno ostatní nemá pro ni ceny. Ó, jak rozkošné jsou slzy, jejichž jedinou příčinou jest Pán!

c) Hrob jest obrazem *svatostánku*. I zde spočívá Mistr jakoby mrtvý, i když jsme si věrou vědomi jeho oblažující blízkosti. Než mohou přijít chvíle, kdy takřka zmizel a duše milující Boha ho smutně hledá a nenachází, kdy se s pláčem a úpěním táže: »Ubi est, quem diligit anima mea?« Hrob mlčí

a nedává odpovědi. Tak i svatostánek. A Filothea mslí, že je opuštěna, myslí, že je od něho tak vzdálena, jako by nebylo návratu. A on stojí před ní, ona ho však nevidí. On mluví: »Proč pláčeš?« Ale ona neslyší. Je mnoho zvráceného a pošetilého v takové náladě, ale jedno je tu: hluboká, opravdová a poctivá touha po něm!

3. Zjevení andělské.

39.

a) Najednou slyší Maria přívětivý hlas, který k ní soucitně mluví: »Ženo, proč pláčeš?« (Jan 20, 13.) Vidí dva anděly ve skvoucím bílém rouše. A podivno! Zjevení ji neleká, a také nerozradostňuje. Jindy by ji takové světlé zjevení andělské přivedlo u vytržení. Teď to všechno však nemá pro ni ceny. Co je zjevení andělské u porovnání s ním? Jediné o něho má zájem, pro nic jiného nemá smyslu. Myslí jediné na něho, a ta myšlenka stravuje všechny jiné záimv. »Vidíš-li, co naplňuje celou její duši? Nepozoruje ani, že s ní mluví andělé«. (Chrvostomus). Je lhostejna ke všemu, co není od Ježíše.

Ó, jak ubozí »andělé« odvádějí mnohdy kněze od jeho Mistra a Pána!

b) Maria poslouchá anděly jenom proto, aby od nich snad zvěděla něco o něm, a má za odpověď jen několik krátkých slov, která vyjadřují její jedinou starost: »Protože vzali Pána mého, a nevím kam ho položila«. (Jan 20, 13.) Toť láska nade všecko, z celého srdce, z celé mysli.

c) »Vzali Pána mého!« Tedy mrtvé tělo je jejím Pánem, třeba že je zcela tiché a neživé. Je jím a už

stane Ježíš! To bylo to jediné, co z něho ještě měla, a pro ni to bylo, jako by tu byl ještě on sám.

Takový je Pán také ve svatostánku, tichý a jako neživý. Ale pro duši magdalenskou, která ho miluje, která ho tam hledá vědouc, že tam skutečně je, je to Mistr a Pán; a kdyby byl svatostánek vylouppen a Pán ukraden, plakala by jako Magdalena u hrobu.

40.

4. Zahradník.

a) Nedbajíc již dále andělů, kteří jí nemohou pomoci, oddává se opět cele svému hoři. Než při všem tom bděly její smysly, jako na číhané po každé známce o něm.

Tu zaslechne za sebou šumot, kročeje, šelest v houštích a křoviskách obklopujících hrob.

»To pověděvši obrátila se nazpátek a spatřila Ježíše, an stojí, ale nevěděla, že to jest Ježíš«. (Jan 20, 14.)

Ježíš je středem jejího myšlení, ale ona myslí jen na mrtvého, nikoliv na živého. Myslela, že je daleko, daleko vzdálen, a tak viděla a přece neviděla. Bolest zavírá vidoucím zrak a slyšícím sluch.

Domnívala se, že je to zahradník. Netřeba mvsiliti na přestrojení. Vzdvt byla tak nasnadě představa, že by to mohl být zahradník, jemuž svěřil Josef z Arimatie něčí o hrob. A bezpochvby byla postava houštím také napolo zakrytá, a Magdalena si ji proto blíže neprohlédla, protože měla o ni zájem jen potud, pokud by jí mohla podat

vysvětlení v její veliké nesnázi. Že by to mohl být Mistr, to jí vůbec nenapadlo.

b) A domnělý zahradník se táže: »Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?« (Jan 20, 15.)

Magdalena neodpovídá na otázku. Jedna myšlenka bleskla jí hlavou. Ha, zahradník, ten musí vědět, kam se poděl. Možná, že mu Josef z Arimatie rozkázal, aby přenesl mrtvolu na bezpečné, skryté místo, kde by byla chráněna před únosem. Poněvadž se pohřeb konal nakvap, byla myšlenka na přenesení nasnadě.

Všechno to, zdá se, mluví z jejích spěšných slov: »Pane, vzal-li jsi jej ty, pověz mi, kam jsi jej položil, a já jej vezmu«. (Jan 20, 15).

Slova ta jsou nadmíru významná a kreslí podivuhodně její ohnivou, silnou lásku.

»Vzal-li jsi jej ty, . . .« Nejmenuje jména; zná jen jedno jméno, kolem něhož se točí všechny její myšlenky. »Jeho« musejí znát všichni, bývá to obvyklé u těch, kdo mají velikou lásku, že se domnívají, že celý svět ví o jejich veliké věci.

»Já jej vezmu.« Ale což je-li ve dvoře veleknězově? — Já si jej vezmu! Nebo na hradě Pilátově? — I kdybych měla přemoci celou římskou legii, já si jej vezmu! — Anebo v závratných výšínách? — Já si jej vezmu! — Anebo v nesmírné hloubce? — Já si jej vezmu! »O ineffabilis huius mulieris amor! O mirabilis mulieris audacia, o mulier non mulier; nullum locum excipit, nullum anteposit, sine timore dicit, absolute promittit: Dicito, ubi posuisti eum, et ego eum tollam«. (Orig. l. c.)

A co hodláš počít s jeho tělem? Kam jej dáš?

To všechno jsou pro ni otázky vedlejší. Jen, aby je již měla.

Právě tak mluví láska!

c) Vskutku, kdo hledá s tak horoucí láskou, s tak tklivou věrností, je hoden, aby našel!

Pane, dosti jsi ji zkoušel! Nyní zaslouží již, abys jí ukázal svou milostiplnou tvář.

»Dulcis magister, ad quid, quaeso, provocas spiritum huius mulieris, ad quid commores animam eius? Tota pendet in te, tota manet in te, tota sperat de te, et tota desperat de se. Ita quaerit te, ut quaerens nihil quaerat praeter te. Ideoque forsitan non cognoscit te, quia non est in sese, sed propter te est extra se. Cur ergo dicis: Cur ploras? Quem quaeris? . . . Noli quaeso, dulcis magister, illius protrabere desiderium, quia ecce, iam triduo sustinet te, nec habet, quod manducet, neque habet, unde satiet animam suam esurientem«. (Orig. l. c.)

Taková je hledající Magdalena, tak ryze lidská a ženská, jak ji sv. Jan málo tahy tak mistrně zobrazil. I ona je zmatena, ztratila právě porozumění pro smrt a vzkříšení. Jasně předpovědi vypadly jí z paměti. Věci vedlejší staly se jí hlavními. Myslí jen na nabalsamování mrtvého těla. Ve svém zármutku přehlédla anděla, ba i samého Mistra stojícího před ní. Ale nejhlubší příčinou jejího podivného chování je přece jen láska, pravá, vroucí láska. A na ni, na nitro hledí Ježíš ve své dobrotě a má radost ze své učence.

1. Poznání.

a) Opět tu sedí Maria Magdalena zakrývající obličej rukama v bolestném zadumání. Ježíš přistupuje k ní, ona ho nevidí, neslyší. Tu pojednou zaznívá hlas, jehož zvuk jest jí tak známý, který byl pro ni celou blažeností, jehož se nemohla dosti naposlouchat, jehož zmírající, zlomený zvuk zaslechla naposled s kříže, a který nyní opět jako ranní klekání zaléhá k jejímu sluchu!

»Maria!« — kolik je obsaženo v tom jednom slově! Ty mne hledáš, zde jsem. Neznáš mne? Neplač, hle, vždyť žiji!

»Maria!« — Moje nejvěrnější učence! To jediné slovo praví více, nežli tisíc knih! To jediné slovo zní sladčeji, nežli všechny písně! To jediné slovo je splněním všech tužeb. Je v něm uznání, zadržaná radost. Zní to jako: »Moje milá Maria!« — která náleží celá mně, je mně celá oddána! Ó, láska je něco tak krásného, svatého v její ryzí, vyrovnané, posvěcené formě!

»Maria!« — Jmenuje ji důvěrně jejím jménem, jak bývá zvykem mezi velmi blízkými přáteli. Jistě ji tak oslovoval také dříve, v tiché Betanii. »Maria nejlepší stránku vyvolila«. (Luk. 10, 42.) Zní to oslovení tak dobře! Jen jeden jediný dovede ji tak oslovit.

Jako by ji projela elektrická jiskra, naplňujíc ji vřelostí, štěstím, rozkoší! Bleskurychle povstává,

obrací se a — spatřuje jeho, a za záplavou jejich slzí vyrazí sluneční paprsek nejblaženější radosti. »Mutatae sunt lacrimae doloris in lacrimas amoris«. (Origenes)

b) S jedinečným, jásavým výkřikem »Rabboni, Můj Mistře!« kleká před ním a objímá vzrušeně jeho kolena.

»Rabboni!« — Tímto oslovením, které více nežli prosté »pane« vyjadřuje zároveň vroucnost citu, říká všechno, čím on jí jest: jejím Mistrem, zachráncem, její jedinou nadějí a blahem. On jest obsahem jejího života. Má na zemi jen jednoho. jehož miluje. V něm našla opět všechno. Tu es pars mea in aeternum! V tom slově chvěje se úcta, láska, důvěra, radost.

»Jediným slovem vydechuje celý obsah svého srdce«. (Stolberg)

Objímá jeho nohy, ty nohy, u nichž klečíc kdysi byla přijata tak láskyplně, které skrápěla svými slzami, a osušovala svými kadeřemi; ty nohy, jejichž strašné krvavé rány líbala na kříži v nevyсловitelném bolu, a které jsou nyní tak nádherně vyzdobeny rubíny oslavených ran. Nyní má ho opět, toho, na němž lpí celým svým srdcem, a volá s nevěstou ve Velepísmu: »Inveni, quem diligit anima mea: tenui eam, nec dimittam!« (Cart. 3, 4.)

c) Jaká podivuhodně utěšující síla je v tom jediném slově Spasitelově! »Si autem Jesus unum tantum verbum loquitur, magna consolatio sentitur«. (Imit. Chr. II. 8.)

Při rozjímání toho výjevu vzchází nám plné pochopení pro to, čeho se dočítáme v životě mimo-

řádně omilostněných duší, pro vise a vytržení, a jiné zjevy ve svaté mystice křesťanské. Vidíme, jak daleko se může duše přiblížiti Kristu, a jak srdečně může se poměr k němu utvářeti. Je to ilustrace mystického doteku Božího (*tactus Dei*). Tak nacházíme všechno v evangeliu předobrazeno, jako v ideálním vzoru.

»*Quam dulcis es quaerentibus, sed quid invenientibus?*« V nebi bude se kdysi výjev ten opakovati v nesmírné skutečnosti, až spatříme konečně v nezahalené kráse toho, jehož jsme zde na zemi následovali s dychtivou toužebností a s pláčem. S jak jásavým výkřikem »*Rabboni — našel jsem Tě konečně, dobrý Mistře!*« klesneme k jeho nohám!

Blahoslaveni plačící, neboť budou potěšeni.

»*Quare tristis es anima mea? et quare conturbas me? — Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei et Deus meus*«. (Žalm 42, 5.)

2. *Noli me tangere!*

42.

»Dí jí Ježíš: Nedotýkej se mne, neboť jsem ještě nevstoupil k Otci svému«. (Jan 20, 17.)

a) Slova ta byla často vykládána násilně, a jistě ne správně, jako by Mistr chtěl Magdaleně naznačit, že její láska není dosti duchovní, a že ona proto není hodna, aby se dotýkala jeho nohou.

To jest výklad vyumělkovaný a sváděl k němu překlad *Vulgaty*.

Proč by nesměla nyní, kdy jest obrácena a kdy se osvědčila tak silnou ve víře, věrnosti a obětavě

lásce, objati a políbíti nohou, které jí přece jako hříšníci byly přístupny?

Souvislost však vylučuje tento výklad úplně. Jak bychom jinak rozuměli odůvodnění: »Neboť jsem ještě nevstoupil k Otci svému«?

Slovo, kterého bylo užito v řeckém textu pro »tangere«, značí spíše »upínati se«, »zadržovati« (*Μή μου ἄπτον*).

b) Smysl toho místa je proto takový: Maria, která po tak trpkém odloučení od Pána vidí ho tak neočekávaně živého a oslaveného před sebou, padá k jeho nohám a drží se jich pevně, protože se domnívá a obává, že Mistr zmizí právě tak rychle, jak přišel. Chce ho donutit k delšímu pobytu, touha tak přirozená a pochopitelná. Anebo také: Magdalena žádá bouřlivě, aby ji Pán vzal s sebou na místo, které chce připravit svým věrným v domě svého Otce, a kde není zármutku z rozloučení. (Jan 14, 2 nn.).

Rozumíme tedy laskavé a uklidňující odpovědi Mistrově takto: »Nezadržuj mne, neboť neodcházím ještě s tohoto světa; nepřišlat ještě chvíle odchodu k Otci a rozloučení, o němž jsem k vám mluvil. Zůstanu ještě nějakou dobu zde na zemi a spatříš mne zase. Nechej mne tedy a jdi, a vylož to svým bratřím.« Toť jednoduchý, přirozený smysl podle souvislosti slovní.

c) Právě tak jako Magdalena jednáme i my, když Pán někdy, po delší bezútěšnosti se k nám více přiblíží a více útěchy poskvtuje. Jak blažení dovedeme býti v takové chvíli! Tu objímáme také jeho kolena, abychom jej zadrželi. Ó, Pane, zůstaň.

neodcházej! — Nezadržuj mne, odpovídá Mistr. Nepřišel ještě čas, kdy budeme trvale spolu. To bude až nahoře, v nebi.

3. Poselství.

43.

»Ale jdi k bratrům mým a pověz jim: »Vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.« (Jan 20, 17.)

a) Mistr povolává Marii Magdalenu za první poselkyni svého zmrtvýchvstání a posílá po ní svým učeníkům první velikonoční pozdrav. Apoštolové jsou příliš rozrušeni a zmateni, než aby se jim mohl zjevit sám osobně. Nejdříve se musí srdce jejich uklidnit, jejich duch rozjasnit; jde o to, vznítiti opět jejich důvěru, vzbudit opět jejich touhu.

Maria chvátá tedy s větrem o závod k učeníkům, shromážděným na Sionu, kde jistě nalezne alespoň některé. Dnes ještě slyšíme z její zprávy, jak udýchaně, s radostně bouřlivým spěchem zvěstuje: »Viděla jsem Pána a toto mi řekl.« (l. c.)

»Viděla jsem Pána!« Co jest obsaženo v těch málo slovech! Vždyť z toho prýštila její veliká bolest, že zmizel, že zašlo její slunce. Z jejích slov dýchá celá sladkost jejího zážitku.

Jak liché, jalové jsou i nejkrásnější básně u porovnání s tak hluboce dojímajícími výjevy evangelia, s jejich nedostižnou prostotou! Vane z nich dech Boží.

b) Je to první pozdrav, který posílá Pán svým učeníkům po Magdaleně. Chce jim hned ukázat, že jim nic nezazlívá, že přes jejich nevěrnost nastala mezi nimi a jím žádná rozluka.

Slova poselství jim připomínají sladké hovory při poslední večeři — Ibo ad Patrem! Jak zřetelně jim tehdy všechno oznámil!

Pozoruhoden je zde výraz »bratří«. To sladké jméno dává učeníkům Pán teprve po vzkříšení. Již před tím připustil je do svého důvěrného kruhu. »Iam non dicam vos servos . . . Vos autem dixi amicos.« (Jan 15, 15.) Nyní však je nazývá bratry, a to způsobem velmi srdečným.

Poměr tedy nejen se neuvolnil, nýbrž ještě zvroucněl. »Jesus, quamvis Dominus, vocat eos fratres et caritatis et humilitatis ratione, in qua datur praelatis forma caritatis et humilitatis iuxta illud Ecclesiastici (32, 1): Rectorem te posuerunt noli extolli: esto in illis quasi unus ex ipsis.« (Ludolphus)

Jaký to dobrotivý Mistr! Stejně jedná s námi, když na př. při duchovních cvičeních nám vychází přes všechnu předchozí nevěrnost tak láskyplně vstříc, a dává nám najevo, že nás přesto považuje za své učeníky, a že starý poměr obzvláštního přátelství trvá dále.

c) »K mému Otcí a k vašemu Otcí!« Přes všechno společenství a blahosklonnost zůstává přece jen podstatný rozdíl. »Ad patrem meum, per generationem et naturam, et patrem vestrum, per adoptionem et gratiam.« (Ludolphus)

Teprve skrze Mistra stal se Bůh naším pravým Otcem a sblížil se tolik s námi.

Jako po celý svůj život, tak i zde vede nás Spasitel vždy blíže ke svému Otcí.

a) V dalším čase není na světě již nic, co by dovedlo Marii upoutat. Ježíš jest a zůstává obsahem jejího života až do smrti.

b) Ba více! Maria hraje svou úlohu věrné služebnice Páně ve všech křesťanských stoletích, pozvedla miliony lidí svým příkladem, stala se miláčkem křesťanských národů. Co Pán jí předpověděl, splnilo se doslova: »Vpravdě pravím vám, kdekoliv bude hlášáno evangelium toto po celém světě, tam bude se vypravovati na památku její také to, co učinila ona.« (Mat. 26, 13.)

c) Také já jsem našel opět Pána, možná po bolestném hledání ve svatých exerciciích. Tu si pak musím říci: »Tenui eum nec dimittam!« Ale je velikým uměním, zadržeti Ježíše. »Magna ars est scire cum Jesu conversari; et scire Jesum tenere magna prudentia.« (Imit. Chr. II., 8.) Jedním z účinných prostředků k tomu je, jíti věrně s ním, kráčet a bojovati po boku Mistrově. (»Mecum« v Exerciční knížce, rozjímání o království Kristově.) Ustavičné duchovní sbratřování s Ježíšem! Dokud je mi duchovně blízko, půjde všecko dobře. Proto běží vždy znovu a znovu o to, aby posvátný svazek byl stále obnovován, a když se v duši někdy snad objeví pošmourno a tma, jen nezoufat! Zůstaň pak stát u hrobu, pros, plač, hledej, až se Pán opět objeví!

VIII.

45.

AVETE!

1. Zjevení.

a) Mistr se zjevuje ženám dříve nežli apoštolům. Za veřejného jeho působení stáli apoštolé v popředí, v nejbližší blízkosti Páně. Jeho lesk padal především na ně. Domnívali se býti velici, a byli skoro pyšní na své privilegované postavení, považovali se za jeho nejlepší přátele a shlíželi asi s určitým pohrdáním na »nábožné ženy«, které přicházely na řadu daleko, daleko za nimi.

Tu přichází vichřice umučení Páně, a ejhle, úlohy se vyměňují! Apoštolové mizejí v pozadí, ženy stojí v popředí. Jejich věrná láska k Pánu přetrvává jeho smrt i hrob. Proto také jsou ony, nikoliv apoštolové, prvními svědky a hlasateli vzkříšení.

A tak i dnes ještě předstihují dosti často ženy muže, ba i kněze statečností v utrpení a obětavostí. Ano, muž je pravidelně srdnatější a houževnatější v otevřeném boji životním. Ale v utrpení a snášení strastí jeví žena větší vytrvalost a sílu. Její láska bývá vroucnější, ryzejší, nezištnější a proto věrnější. Kolik nádherných, velikomyslných duší nachází Pán i dnes ještě mezi ženami!

Tato přednost žen má také zvučnou ozvěnu ve velikonoční liturgii církevní. Jak jásavě nese se radostné »Vespere autem sabbati« prostorami chrámovými při slavných nešporách o Bílé sobotě! A jaký to čestný pomník staví církev Marii Mag-

daleně v rozkošném hymnu »Victimae paschali«, a zbožným ženám v evangeliu božihodové mše sv.!

b) Jakkpak se Pán zjevuje zbožným ženám? Ne-zjevuje se jim hned u hrobu. Bylyt ještě příliš zmateny a nebyly v pravé náladě. Proto je Mistr nejdříve připravuje zjevením andělským. Vědí nyní, že žije, rozmlouvají spěchající domů plny radosti a útěchy o tom, co zažily u hrobu, připomínají si nyní opět určité předpovědi Mistrovy a doufají, že ho brzy spatří na vlastní oči.

Najednou se lekají a zastavují. Běloskvoucí postava, zalitá světlem, stojí před nimi ve vznešené své kráse. Letmý pohled jim praví: to jest Mistr! A už zaznívá s jeho rtů přívětivě povzbuzující pozdrav: »Avete!« Pohled na něho a pozdrav tak laskavý, z takových úst naplňuje je nevy-slovitelnou rozkoší a vábí je k němu.

»A ony přistoupi-vše chopily se nohou jeho a poklonily se mu.« (Mat. 28, 9.) S jakou to činí zbožností a blažeností. A Spasitel jim to ve své dobrotivosti dovoluje. Zasloužily si toho. Jak milý jest Pán! Není v něm žádné ztrnulé důstojnosti, je tak lidský a přístupný, a přece zase tak božský! Jsou v něm dobrotivost a vznešenost tak sloučeny, že úcta nepřekáží důvěře.

c) »Tu řekl jim Ježíš: »Nebojte se!« (Mat. 28, 10). Nabádal-li Mistr vždy dříve již k důvěře, pečuje nyní především o to, aby strach a bázeň, které by snad jeho zjev mohl vzbudit, byly předem zamezeny. Proto jeho opětovné přívětivé »Nolite timere!«

Tato slova, která jsou základním tónem pravé,

umírněné askese, pocházejí tedy od samého Vykupitele. Co chybí »nábožným ženám« často i dnes ještě, je důvěra. Na místě toho vyskytuje se často sklon k duševní depresi, úzkostlivosti a skrupulín. Vina je často na zpovědnících a duchovních správčích, kteří příliš šetří přívětivým »Avete« a povzbuzujícím »Nolite timere!«

d) Blížkost Pána a patření na něho přináší nebeskou rozkoš. Již pocit jeho blízkosti zde na zemi ve svatostánku, při svatém přijímání — což teprve kdysi v nebi! »Hic quamdiu potes morare, non delicias tuas somnus interpellet, nullus exterior tumultus impediat!« (Anselmus)

Zatím co v městě panuje rozruch, co v ulicích se probouzí klepavá živnost, co se šíří u vysokého sanhedrinu obavy a zlost, v paláci pak Pilátově rozladění, odehrává se venku v tiché zahradě na osamělé polní cestě toto líbezné setkání, tento útěchyplný výjev. Tak se opakují vždy znovu v našich kostelích v časných hodinách tiché zážitky zbožných duší před svatostánkem, u stolu Páně; přívětivé »Avete«, a duše líbá nohy Páně.

Malou ozvěnu onoho výjevu můžeme vidět v políbení střevice při papežské audienci. Jaká útěcha pro poutníky, když si konečně vymohli audienci u Vatikánu, když je náměstek Kristův přívětivě pozdravil a přistupují s posvátnou úctou k políbení pastýřského prstenu!

46.

2. Poselství.

»Jděte, zvěstujte bratřím mým, ať odejdou do Galileje; tam mne uvidí!« (Mat. 28, 10.)

a) Je velmi významné, že Mistr, ačkoliv se zjevuje napřed ženám, přece myslí především na své apoštoly, své »bratry«. Jsou to oni, k vůli nimž se zjevil Pán ženám. Oni jsou jeho první starostí. A třebaže je ženy předstihly ve věrnosti, oni jsou přece jenom jeho apoštolé, jeho náměstkové, jeho nástroje, správci církve.

Tak to v církvi zůstalo. Ženy bývají často uznány za hodny větších mimořádných milostí, ale ve veřejném životě církve hrají podřízenou úlohu. »Zvěstujte bratřím mým!«

b) Zvěstováním žen měli býti apoštolé napřed zevně přivedeni zase k sobě. Bouře utrpení je rozptýlila, jako vlk stádo (Mat. 26, 31.); rozprchli se, každý do svého, jak to Pán předpověděl. (Jan 26, 31.) Zvěst, že vstal z mrtvých, a někteří že ho viděli, musela se rychle rozšířiti v kruhu apoštolů a přivésti je všechny do shromaždiště na Sionu, kde doufali zvěděti více. Teprve až byli opět všichni pohromadě, mohl také Petr, sám posílen, vykonati snadněji svůj úkol »confirmare fratres«.

Tyto zvěsti měly připravit apoštoly také vnitřně a vytrhnouti je poněkud z jejich bezradné nálady, jak se to uskutečňuje u Petra a Jana.

3. Význam zjevení.

Ženy neměly v církvi úředního postavení; nebylo jim také uloženo, aby kázáním dosvědčovaly vzkříšení Páně. Přesto zjevil se Pán nejdříve jim. Proč?

a) Především mělo býti toto vyznamenání žen v tajemství vzkříšení odměnou za věrnost a vytrvalost, kterou projevily při jeho umučení.

b) A i když nebyly ženy povolány k veřejnému svědectví — sv. Pavel se v 1 Kor. 15, 5 nn. o jejich svědectví vůbec nezmiňuje — přece se hodily k tomu, aby vydávaly o vzkříšení svědectví v užším rodinném kruhu. Nebyly poslány k lidu, nýbrž k apoštolům. Platí proto ovšem v oficiálním církevním životě zásada: *Taceat mulier in ecclesia*; ale přesto zůstalo údělem zbožných žen, aby na základě soukromých zjevení zprostředkovaly církvi důležité vzkazy. Pomněme Brigitty Švédské, Kateřiny Sienské, Juliany Lutyšské, Margarety Marie Alacoque, Marie Droste-Vischeringové!

c) Kromě toho ukazuje zde Mistr, že má žena stejný, ba podle okolností větší podíl na nadpřirozených darech a milostech, že nerozhodují o míře a přednosti tohoto podílu úřední hodnost a postavení, nýbrž jedině stupeň lásky a věrnosti, prokázaných Pánu v době zkoušky.

47. 4. Zbožné ženy pozdějších dob.

Počínání vzkříšeného Spasitele vůči zbožným ženám skýtá nám měřítko a směrnici pro posuzování častých kromobyčejných omilostnění, jichž se v potomních dobách dostalo tak mnohým zbožným ženám. Jeho zjevení a jeho milostivost jsou přede hrou a předobrazem oněch zvláštních vztahů eucharistického božského krále k vyvoleným duším v povoláních světských i řeholních.

a) Jak úchvatně působí na nás mystická láska ke Kristu a její opětování zvláštními nebeskými milostmi a viděními, jak je nacházíme již v církvi

za doby katakomb u sv. Anežky, Cecilie, Felicity, Perpetuy a jiných.

Jak podivuhodně se vytvářel tento mystický vzájemný poměr v životě sv. Alžběty, Hedviky, Gertrudy, Matyldy, Juliany z Lutychu, Kateřiny ze Sieny, Anděly z Foligna, Terezie, Margarety Marie Alacoque až po Annu Kateřinu Emmerichovou, Terezii Ježíškovu, Gemmu Galganiovou a tisíce jiných tichých květů svatosti!

Když si vzpomeneme, s jak nápadnou dobrotivostí a srdečností vzkříšený Mistr se chová ke svatým ženám v bibli, a jak i ony projevují se své strany silný rys osobní lásky, vřelosti a nadšení, nepohoršíme se tak snadno, bude-li nám tak mnohé v životě těchto zbožných duší zníti příliš přátelsky, ba přemrštěně.

b) Není snad ani jediného rysu evangelických zpráv, který by se neopakoval v případech zvláštního omilostnění pozdějších dob: zjevení Páně, sladké rozmluvy, přívětivé oslovení Mistrovo důvěrným »Maria!« a »Avete!« jásavý výkřik »Rabboni!«, blažené objetí jeho kolenou, překypující blaženost!

Dostává se nám tu také nadmíru přístupného a názorného poučení o podstatě a účincích duchovní útěchy, která hraje v životě omilostněných duší tak velikou úlohu.

Také příkaz Magdaleně a zbožným ženám, aby ohlásily zjevení Páně apoštolům, a obtíže, které měly, nežli u nich došly víry a porozumění, opakují se vždy znovu v pozdějších dobách. Jakého odporu, jak strohého odmítnutí, kritiky, ba po-

směchu dožívají se na příklad vidění sv. Juliany, Terezie, Margareta Maria Alacoque, Anna Kateřina Emmerichová. Deliramenta visa sunt! Prosažují se velmi pomalu!

c) Dále poskytují nám evangelické události a zprávy o nich bezpečné kritérium k posouzení všech podobných nezvyklých milostí, vidění a příkazů. Dokud zůstávají v rámci evangelických předobrazů a zachovávají jejich ducha i ráz, můžeme být klidni a zastávat se jejich pravosti. Vidíme, jak mluví Mistr, krátce, prostě, jednoduše, nejde nad svéráz a postavení ženy v církvi. Všechno, co s tím nesouhlasí, musí se považovat za podezřelé, na příklad dlouhé řeči a spekulativní theologické rozборы.

d) Konečně nacházíme zde také užitečné zdůraznění rozdílu mezi soukromými zjeveními a církevními rozhodnutími. První spočívají, ať jsou sebe cennější, přece vždy na svědectví omylných osob soukromých a potřebují církevní úchvaly. Teprve zjevení, které měl Petr, učinilo, alespoň u většiny, konec všemu pochybování a kolísání: »Pán vstal skutečně a ukázal se Šimonovi.« (Luk. 29, 34.)

Že však vždycky tam, kde se poskytují mimořádné milosti, mohou jít s sebou i lidská pošetilost a křehkost, ukazují nám rovněž již ony zbožné ženy, jimž hlavní věcí bylo balsamování.

1. Skutečnost nevěry.

a) Nápadným, ba téměř trapně působícím rysem zpráv o vzkříšení Páně je nevěra a tvrdošíjná pochybovačnost apoštolů, rys to, který kreslí naivně poctivé zpravodajství evangelistů bez obalu.

b) Poselství žen nedochází u apoštolů víry. O Marii Magdaleně se praví: »Ona šla a zvěstovala to těm, kteří s ním bývali, kteří lkali a plakali. A oni uslyševše, že jest živ a byl od ní viděn, nevěřili.« (Marek 16, 10—11.) Také ostatní ženy našly víry. »Ale slova jejich zdála se jim jako nesmysl (deliramentum); i nevěřili jim.« (Luk. 24, 11.) Podobně nevěřili zřejmě poselství žen ani učenci jdoucí do Emmauz. (Luk. 24, 22, nn.) Ani svědectví Petrovo nedovedlo přesvědčiti všech, a dokonce ještě i při zjevení Pána samého chovají někteří pochybnosti.

c) Všechno nasvědčuje tomu, že se při vzkříšení událo něco podobného jako při zjevení Eucharistie. »Tvrdá jest ta řeč, kdo ji může poslouchat?« (Jan 6, 61.) Nastává jakoby rozkol; většina, seskupená kolem Petra, věří, ostatní, s Tomášem v čele, stojí pochybovačně stranou.

2. Bezpodstatnost pochybností.

Nevěra nebyla nijak ospravedlněna a zasloužila si plně pokárání z úst našeho Mistra.

a) Jak často předpovídal Mistr právě v poslední

době svůj osud jasně a určitě a při tom slučoval vždy co nejúže utrpení, smrt a vzkříšení. Každá předpověď jeho utrpení vyznívala jasně v slova: »Ale třetího dne vstane z mrtvých.« Co do jeho utrpení naplnilo se všechno do písmeny. Proč by se tudíž neměla uskutečnit také jeho slova o vzkříšení?

b) Podobně byly také výpovědi žen naprosto věrohodné. Vždyť přicházely z úst zbožných učenic Ježíšových, které náležely spolu k jeho užšímu, důvěrnému kruhu. Ba byly to zčásti matky apoštolů a učeníků, jako matka Zebedeova, Jakubova, Markova a Kleofášova. Dále nešlo zde o jednotlivá svědectví, nýbrž bylo jich více a všechna zněla souhlasně. A slova Páně, která ony oznamovaly, byla jasná a určitá a věrným ohlasem slov, která mluvil při poslední večeři.

c) Vzkříšení bylo ovšem něco zcela mimořádného. Ale byl-liž věřícímu Izraelitovi mimořádný zásah Boží do zákonů přírody něco cizího a neobvyklého? Což nebylo Písmo plno zázračných činů Božích?

Což nečinil Mistr sám před jejich očima nej-mimořádnějších věcí, aby dokázal, že je pánem přírody i smrti?

Neprobudil-liž Lazara z mrtvých se zřejmým pokukem na své vzkříšení, a zdaž neviděli na vlastní oči, jak čtyřdenní mrtvola vychází z hrobu?

Neukázaly-liž jim mimořádné události při smrti Kristově, že Otec se od něho neodvrátil, že nebe se ho ujalo?

A přes to všechno taková tvrdošíjná nevěra, nabývající forem až urážejících!

a) Zajisté Mistr předpověděl se svým utrpením také své vzkříšení jasně a určitě, a ohlásil ještě při Poslední večeři brzké radostné shledání. Než všechno to bylo jakoby smazáno, vyškrtuto z paměti strašlivou událostí jeho krvavé smrti na kříži. Tento ohromující dojem ovládl všechno, zatlačil každý jiný dojem a způsobil pravou tragiku slabosti a zpronevěry.

b) Nezapomněli ovšem tak docela na slova o vzkříšení; žila snad jako slabá naděje v jejich podvědomí. Ale měli o vzkříšení falešnou představu. Slovy »vstáti z mrtvých« rozuměli jakýsi druh duševního znovuoživenutí. Arciť mělo je vzkříšení Lazarovo poučiti o něčem jiném. Ale to přece zase bylo něco zcela jiného. U hrobu Lazarova stál živý Mistr, který dovede všecko. Než nyní byl týž Mistr sám mrtev. Že vstane ze svojí síly z hrobu, to byla představa zcela nová.

c) Nebylo to také pouze skutečné vzkříšení, s čím se nedovedli ještě spřáteliti, nýbrž byl to i nový nezvyklý způsob, kterým vzkříšený Mistr žil. Vstal-li skutečně z mrtvých a zjevoval se, jak to, že vždycky hned zase zmizel? Proč nezůstával jako dříve mezi nimi? Na tento zcela nový, neobyčejný způsob musejí si apoštolé teprve zvykat.

A když už tedy vstal a se zjevil, proč nikoliv napřed jim, apoštolům a učeníkům? Proč napřed a před nimi právě ženám?

Tak se mohou snadno malicherné myšlenky

a námitky vplížiti i do věcí víry a míti vliv na ochotu k víře.

d) Že někteří apoštolové pochybovali i potom ještě, když viděli Mistra před sebou, lze poněkud vysvětliti tím, že zevnějšek vzkříšeného Mistra měl v sobě cosi nadzemského, proměněného. Vypadal jinak, nežli před tím.

Ostatně čteme-li v Písmu svatém opětovně: »Nevěřili«, můžeme tomu rozuměti také tak, že se vraceli stále noví učeníci do jejich kruhu, kteří zjevení dosud ještě nezažili, pro něž bylo proto všecko ještě novinkou.

Tak se dá pochybovačnost učeníků poněkud pochopiti, i když jich nemůžeme zprostit viny a poklesku.

e) My sami nemáme ovšem pražádné příčiny, abychom vytýkali učeníkům nedostatek ochoty k věření. Mnohem méně lze omluviti nás, když mnohdy se zdá, jako bychom zapomněli na všechno, čemu nás svatá víra učí, a smýšlíme a počínáme si tak, jako bychom nikdy nebyli nic slyšeli o věčných pravdách! Jak jinak daly by se vysvětliti kněžské hříchy? My stojíme ve světle plného zjevení, a přece, jak neuvěřitelně pošetilé myšlenky a námitky ve věcech věroučných mohou někdy strašit také v hlavách kněžských, mladých i starých!

4. Chování Mistrovo.

a) Že nelze zcela omluviti nevěru apóštolů, vysvítá z pokárání Mistrova. »Vytýkal jim nevěru jejich a tvrdost srdce, že nevěřili těm, kteří jej

byli viděli z mrtvých vstalého.« (Marek 16, 14.)
Byla to táž pomalost v chápání a těžkopádnost u věření, které u nich Spasitel již dříve opětovně káral.

b) Přesto zachází Spasitel se svými prvními kněžími s největší trpělivostí a láskou. Nedává se mýlit jejich zdržlivým, podivným chováním. Nekárá jich pouze, nýbrž je jim nápomocen, vychází jejich křehkosti vstříc. Podrobným důkazem z Písma svatého hledí jim vysvětlit »scandalum crucis«. S jak dojemnou blahosklonností podává jim všechny jen pomyslitelné důkazy, že on to jest skutečně. Bere je tak, jak jsou a nakládá s nimi dobrotivě a šetrně.

Tak to dělá i dnes ještě se svými zástupci.

5. Pochybovačnost v pozdější církvi. 50.

a) Jak Kristus jasně předpověděl, měl zázrak, který stál u kolébky jeho církve, provázeti ji také všemi budoucími stoletími.

Ale zázrak je něco mimořádného, přesahujícího přirozený, obvyklý řád, a naráží proto snadno na pochybnosti a nevěru. Buď se nevěří svědkům, jsou považováni za oklamané, anebo se uzavíráme svědectví vlastních našich smyslů a řekneme: »Je to smyšlenka, klam a mam, přízrak.« Tak se opakuje vždy znovu pochybovačnost apoštolů při vzkříšení.

Nejotevřenější, nejpřístupnější pro zázrak je zbožné pokolení ženské s jeho vřelou láskou a oddaností k věcem nadzemským. Ženám se potřeboval Spasitel jen ukázat. Srdce jejich mu zůstalo

věrně. To ho poznalo ihned, a ženy se řídí svědectvím srdce.

Jinak je tomu u mužů. Zde jsou potíže s rozumem. Muži jsou střízlivější, zdržlivější, kritičtější. Lehce se někdy zmatou a zatvrdí a znemožní si tak mnohou velikou milost.

b) Zvláště bohatý podíl z pochybovačnosti apoštolů zůstal dědictvím kléru. Jakmile se stane nebo oznámí něco zázračného, na př. zjevení nebo divy na staroslavných místech, jsou mnozí hned po ruce se všemi možnými námitkami a pochybnostmi.

Někteří odmítají hned a limine všechno jako výmysl či podvod. A jsou to namnoze titíž, kteří jsou vůči světským autoritám velmi lehkověrní, novinářům všechno věří, s ohromným respektem vzhlíží k určitým korvfům vědv a často jejich »výsledkv« a »zjištění« hltají, aniž jich přezkoušeli a pochonili, zatím co Boží zázraky a projevy milosti odbývají tak lehce, jako »deliramenta«, nebo si z nich dokonce trojí urážlivě posměch.

Zde jako všude jde o to, aby byla dodržena správná střední cesta mezi nemoudrou lehkomyšlností a tvrdošijnou, aprioristickou skepsí.

c) Člověk by věru často zmalomyslněl, kdýž pozoruje na sobě nebo na jiných po tak mnoha letech kněžského vychování a duchovního života pořád tak málo spolehlivosti, pevnosti a věrnosti v následování Krista, a vidí, kterak se slabosti, ubohosti a pošetilosti apoštolů z prvních chvil vzkříšení Mistrova obnovují vždy znovu a znovu.

Jakou útěchu poskytuje nám tu rozjímání o událostech při Vzkříšení! Na straně jedné pošetilé,

umíněné, nehezké počínání apoštolů Ježíšových, na druhé nepochopitelná láska, dobrota a shovívavost Mistra, která přemáhá všechny obtíže a odpory, s nesmírnou shovívavostí vyhledává apoštolů, přizpůsobuje se jejich křehkosti a odpouští jejich nezpůsoby . . .

Tu nabýváme znovu mysli; neboť Pán zůstal stále týmž dobrotivým Mistrem. Počítá i dnes s křehkostí svých učeníků a nedává se ničím mýlit.

X.

MISTR SE ZJEVUJE PETROVI.

51.

1. Důvody toho zjevení.

a) Zjevení to je došvědčeno Lukášem (24, 34.): »Pán vstal skutečně a ukázal se Šimonovi«, a Pavlem (1. Kor. 15, 3 nn.): »Podal jsem vám totiž mezi prvními věcmi to, co jsem také přijal, že Kristus umřel za hříchy naše podle Písem, a že byl pohřben, a že vstal z mrtvých třetího dne podle Písem, a že se ukázal Petrovi a potom jedenácti«. Mimo skutečnou událost nedovídáme se o tomto důležitém zjevení z Písma svatého nic bližšího.

Přesto jest jisté, že byl Petr, nikoliv Jan, prvním apoštolem, který po vzkříšení užíval Pána. K němu byly zbožné ženy výslovně vyslány: »Ale jděte a povězte učeníkům jeho i Petrovi.« (Marek 16, 7.) Petr má zde právě přednost před ostatními. Jemu toho bylo více zapotřebí, byl jejich představeným, hlavou a vůdcem, povoláním k tomu, aby druhé posiloval. Tak to Mistr jasně

předpověděl: »Ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě potvrzuj bratry své!« (Luk. 22, 32.)

b) Ludolf Saský zdůrazňuje tyto důvody pro přednost Petrovu:

a) V uznání za to, že Petr ho první vyznal jako Syna Božího, má nyní také první vidět jeho slávu;

b) jeho zlomená mysl měla být opět vzpřímena, aby pak sám také utvrzoval bratry své;

c) měl uslyšet, že je mu všechno odpuštěno;

d) měl se na příkladu Ježíšově učit, jak by měl později sám opět přijímati hříšníky, ať byla vina jejich sebe větší;

e) Spasitel chtěl dodat mysli a naděje na odpuštění všem hříšníkům, i padlým kněžím.

c) Je jistě pozoruhodné, že, nehledě k Marii, zaujímající zvláštní postavení, první ženou a prvním mužem, kteří jsou uznáni hodnými zjevení, jsou hříšníci. Jeť právě božským zvykem, že duše, které klesly, ale upřímně se obrátily, bývají dařeny zvláštními útěchami. Vzpomeňme jen podobenství o marnotratném synu a zbloudilé ovci!

52.

1. Zjevení.

Kdežto o jiných zjeveních máme obšírné zprávy, není tento výjev bohužel blíže popsán. Víme však, jak Mistr si počínal ve styku s Petrem. Vzpomeňme si na jeho povolání, na bohatý rybolov, na slavné »Tu es Petrus«, na chůzi po moři, na umývání nohou! Podle toho můžeme zprávu »pie meditando« poněkud doplniti.

a) *Nokturn*. Zpráva o cestě obou apoštolů ke

hrobu končí se slovy: »I odešel, sám u sebe se podivuje tomu, co se bylo událo.« (Luk. 24, 12.)

Přemýšlí a přemýšlí úsilovně. Vstal Mistr vpravdě z mrtvých? Shledá se s ním opět? A když ano, co mu řekne, jak ho přijme po jeho hanebném poklesku? — Tak kolísá mezi nadějí a pochybující obavou. Než jedno je jisté: stal se pokorným a je pln upřímné lásky a touhy.

b) *Matutinum*. Pojednou za této jitřní nálady spěchá k němu Magdalena a hlásí udýchaně a kvapně: »Viděla jsem Pána a toto mi řekl . . .« Její svítící oči, její zcela změněná, jásající, velikonoční útěchou prozářená bytost potvrzuje její zpravu. Ve všem, co vypráví, obráží se Spasitel docela tak, jak ho Petr znal. Je mu, jako zasypanému horníku, když uslyší pojednou hlasy, a náhle pronikne paprsek světla do temných útrob zhroucené šachty, když se již byl vzdal veškeré naděje. Tak náhle, neočekávaně, že se tomu ani neodvažuje uvěřit, takže jako oslněný tápá paprsku světla vstříc. Opravdu, Spasitel tedy ještě žije! Tot první radostná myšlenka. Jako by mu těžký kámen spadl se srdce.

Ale, což vezme-li mne opět na milost? Jsou to úzkosti ztraceného syna . . .

Než nehlásila-liž Magdalena slovo, které si teprve nyní plně uvědomuje, a jež hřeje jeho nitro jako jarní paprsek sluneční studenou zemi?

»Ale odejdi k mým bratřím . . .« (Jan 20, 17.)

Tedy Mistr myslí na ně dosud, nepřerušil spojení, ještě patří dohromady!

A nyní přicházejí také jiné ženy a přinášejí do-

konce pro něho zvláštní zprávu: »Jděte a řekněte jeho učeníkům i Petrovi.« (Marek 16, 7.)

Jak zbystřil asi Petr při tom slově sluch! Jak? Mistr mne jmenoval výslovně jménem? Tedy nezavrhl mne, má mne ještě rád, přijal mou lítost a moje pokání, odpustil mi! Jsem tedy dosud ještě jeho Petrem a čítá mne ještě mezi své apoštoly, ba dává mi přes můj pád přednost! Jak sladké to slovo, jaký to sluneční paprsek do temnot pochybností! Jeho srdce tluče rychle a slyšitelně . . . Nyní jen dále . . . dále . . . k němu!

Zmocňuje se ho žhavá touha uzříti Mistra . . . vrhnouti se mu k nohám a zaúpěti: »Nejsem již hoden . . .«

I spěchá ke hrobu. Tentokrát sám. Láska a touha okřídlují jeho kroky. Každým krokem roste jeho touha, třebaže stále se ozývající pochybnosti chtějí jeho bouřlivý spěch brzdit . . .

Jak jest nyní jeho srdce očištěno a připraveno! Kající kněz!

c) *Laudes*. Pojednou slyší milý, důvěrný hlas: »Šimone Petře!« Vzhledne, a hle, před ním stojí Mistr, skutečný, živý, tak krásný a proměněný! Vidí zázračné oko, z něhož před málo dny ještě stihl ho pohled nejbolestnější výtky, které však nyní spočívá na něm přívětivě záříc.

Již jest Petr na kolenou, objímá nohy Mistrovy s celou horoucností své silné, poctivé mužské duše a žebrou hlase utápěným v slzách: »Mistře, odpusť!«

A Mistr ho pozvedá, objímá ho, vine na své srdce a staré pouto lásky je opět — tentokrát na-

věky — zpečetěno. Nerozloučí je již nikdy ani utrpení, ani zkoušky.

Jak mnohokrát se opakoval tento výjev poté u kněží, kteří na př. při exerciciích se kajícím vrátili! Také oni začali v bezútěšné, beznadějně náladě. Ale díky lásce a milosti Mistrově se spravilo všechno. »Apud Dominum misericordia et copiosa apud eum redemptio.« (Žalm 129, 7.)

Když se Petr vyplakal na srdci Spasitelově, který ho opětně ujistil svou láskou, dostal rozkaz: »Nyní jdi a posiluj bratry, víš, jak jsem ti to uložil večer před svým utrpením?«

A Petr jde... tak blažen... tak šťasten! Jen ti to dovedou spolucítit, kdo něco podobného prožili a procítili sami.

3. Význam zjevení.

53.

a) Uskutečňují se zde slova: »Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos!« (Lukáš 22, 32.) V nich bylo obsaženo ujištění, že se Pán zjeví jemu zvláště a před ostatními.

Jak se stalo, že apoštolové a učeníci večer po vzkříšení jsou ponejprve zase téměř v plném počtu shromáždění a v tak radostné náladě? Zajisté lze to přičísti zprávě, že Pán se zjevil Petrovi samému. Dokud to říkaly pouze zbožné ženy, nechtěli jim apoštolové, ať si zněla zpráva ta sebe pravdivěji a upřímněji, dobře věřit a považovali všechno za výmysl a blouznění. Ale jakmile vstoupil mezi ně s planoucím okem Petr a promluvil, nálada se obrátila. Jeho autorita, jeho svaté nadšení, jeho klidná radost, změna celé jeho bytosti, vše-

chno to přispívá k tomu, že jeho výpovědi dostávají pečeť pravdy a přinášejí do sboru kolísajících, pochybujících, truchlících učeníků opět víru a důvěru. Jak radostně to vyznívá ze slov: »Pán vstal opravdu z mrtvých a ukázal se Šimonovi!« Zde se dokonale naplňují slova: »Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos!«

Tak tomu má býti také u kněze Páně. Vykonal dobré exercicie; Mistr se mu zjevil poučením a svou útěchou. Ovoce musí prospěti také jeho farnosti.

b) Zřetelně se zde jeví, že Petr jest již bez odporu uznáván za hlavu apoštolské obce. Malá obec má opět hlavu a nyní přišla chvíle, aby Mistr po návratu učeníků z Emaus se ukázal celé, svorně shromážděné obci.

c) Petr zažil svůj druhý Tabor, který daleko předstihl Tabor první. Tehdy uložil Mistr mlčení. »Nepravte nikomu o tomto zjevení, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.« (Mat. 17, 9.) Nyní tedy přišla tato chvíle a Petr asi sdělil také ono první zjevení ostatním. Vypravování o proměnění na hoře, kde se ukázali Mojžíš a Eliáš, a hovořili o jeho »východu, který skončí v Jerusalemě« (Luk. 9, 31), kdy z oblak zavzněl hlas: »Tento je můj milý syn, toho poslouvejte«, působilo nyní jistě velikým dojmem. (Srv. 2. Petr, 1, 16 nn.) Teď lze pochopiti všechno!

UČENÍCI EMAUZŠTÍ.

1. Cestou.

»A aj, dva z nich šli toho dne do městečka, jménem Emaus, kteréž bylo vzdáleno od Jerusalema honů šedesát.« (Luk. 24, 13.)

a) *Kdo byli ti dva?* Učeníci Páně, jemu ode dávna blízcí, svědkové jeho učení a jeho zázraků. patrně příslušníci sboru 72 učeníků, jemu, jak všechno nasvědčuje, věrně oddaní, pro něho nadšení, ale ještě neosvědčení.

Jeden z nich se jmenoval Kleofáš. (l. c. 18.) Podle Jeronýma pocházel z Emaus, podle jiných byl bratrem sv. Josefa a otcem »bratří Páně«, mužem Marie Kleofášovy. Druhý byl podle jedněch Lukáš, podle jiných Šimon, syn Kleofášův a nástupce sv. Jakuba na biskupském stolci jerusalemském.

b) *Kam šli?* Emauzy jsou pravděpodobně obec El Kubebe, ležící 62—64 honů od Jerusalema na cestě do Jaffy. Leží na příkrém kopci, odděleném od Jerusalema hlubokým údolím. Cesta vede dlouhým obloukem po svahu dolů a opět nahoru. Eusebius je pro Nikropolis, dnešní Amvas. To však je vzdáleno od Jerusalema 160 honů, takže by byl návrat učeníků do Jerusalema téhož večera býval obtížný. (Hon je téměř 185 metrů.)

c) *Co pudí oba učeníky pryč z Jerusalema, pryč od společnosti učeníků?* Vysvětlení najdeme v jejich duševním stavu. Je to přesně stav duchovní

bezútěšnosti, jak jej popisuje sv. Ignác ve svých proslulých pravidlech o rozlišování duchů.

1. *Zatemnění ducha* (obtenebratio animae). Pohoršení kříže je zmátlo úplně a otřáslο jejich věrou. V duši nastala tma, a hvězdy, jindy tak jasné zářící, jako by pohasly.

Odkud to? Velké myšlenky o Bohu vyložili si podle svých malých ideí. Myslí na svůj malý národ izraelský, který on jako Mesiáš zachrání a obnoví; on má na mysli celý svět, veškeré lidstvo. Oni blouzní o národním povznesení; on myslí na vykoupení, zahrnující celý svět. Oni mají na mysli rozvinutí pozemského lesku; on veliké dílo usmíření a vykoupení světa. Jejich malé myšlenky jsou jim měřítkem a normou, a jelikož úmysly Boží, převyšující je o celé světy, se s nimi neshodují, potřásají moudrými hlavami a ztrácejí mysl.

Zde se jeví, jak nedokonalá byla mesiášská idea učeníků, kdyžtĚ jí příkládali především politickou úlohu. Nebylo tedy u nich správného poznání jeho božské přirozenosti. Zdánlivá porážka otřásla věrou v jeho božství.

2. Zmocnila se jich *hluboká sklíčenost a beznadějnost* (agitatio mentis). — »Sperabamus!« Ukolébali se v tak krásné naděje, očekávali jistĚ, že budou v jeho království, které si představovali jako pozemské, hráti vynikající úlohu. A nyní takové konce! Všechny jejich naděje se zhroutily jako domek z karet! A tak mluví z onoho slova nahoře vedle upřímného zármutku pro Mistra zároveň strach a obava o jejich vlastní osud.

»Sperabamus!« Z toho slova vysvítá jasné sla-

bost a nedokonalost začátečníků, kteří při první větší potíži a zkoušce ztrácejí hlavu a na dopuštění Boží příkládají měřítko svého malého rozumu, bez porozumění pro veliké úmysly Boží.

»Sperabamus!« Nyní tedy nedoufají již v nic. Zdá se veta po všem!

Podobně mohou se vyskytnouti také mnohdy falešné představy o povolání, pozemské, egoistické záměry a očekávání. V důsledcích toho pak přichází zklamání, malomyslnost.

»A nyní ke všemu tomu jest dnes třetí den od té doby, co se to stalo.« (l. c. 21.) Tedy jakousi slabou naději měli přece ještě i po jeho smrti, živou bezpochyby zázračnými událostmi při smrti na kříži. Snad si také ještě slabě vzpomněli na jeho slib, že třetího dne vstane z mrtvých. Snad to byla také pouhá všeobecná židovská úvaha, podle níž třetí den měl do sebe cosi rozhodujícího, svatého. (Srv. Gen 22, 4; Ex. 19, 15; 1 Esdr. 9, 15; Os. 6, 3; Esth. 5, 1 atd.) Rozhodně však mají pocit zklamání. Očekávali jistě třetího dne hlučný, triumfální státní převrat, slavnou porážku nepřátel. Místo toho přichází pouhá zpráva: hrob je prázdný a andělé zvěstovali jeho zmrtvýchvstání. Ve svém zklamání nevěří již ani tomu. Nestalo se, co očekávali; nebylo to tedy vůbec nic! Tak tu stáli nyní před celým lidem zklamáni, podvedeni a ohroženi nebezpečím! Odtud jejich trudnomyslnost; pouhé vidiny dovedou sfouknout všecek rozum. Místo aby vyčkali, co třetí den ještě přinese, oddávají se úplně svému zklamání a jednají pod dojmem sklíčenosti.

55. 3. Smutná, zklamaná srdce stávají se kořistí dokonalé *bezradnosti* (perplexitas). Co učeníky nejvíce skličovalo, byla okolnost, že Mistra odsoudily nejvyšší úřady židovské. »Velekněží a náčelníci naši ho vydali, aby byl odsouzen k smrti a ukřižovali ho.« (L. c. 20.) Nejvyšší stolicí byla pře Ježíšova rozhodnuta proti němu. Spasitel sice zdůrazňoval právě to, ale už na to zapomněli. Je nápadné, že nemluví tvrdě o nepřítelích Ježíšových, nejeví proti nim rozhořčení, ani nevole. Byla to úcta, nebo souhlas?

Podlehl v boji s mocnými hierarchy, kteří ho dali ukřižovati. Chápali ještě velmi nedokonale úkol vykupitelský, záležející v dobrovolnosti smírné oběti, a proto se jim tyto konce musely zdát porážkou.

Jak osudny mohou býti přehmaty, křivdy, nesprávná rozhodnutí církevních úřadů! Matou duchy.

Co učiní nyní velekněží? Neschytají také přívržence Ježíšovy? Rozhodně je tu nebezpečí z prodlení. Bude tedy asi nejlépe opustit nebezpečné pásmo a vyhledati si tiché útočiště někde venku na odlehlém místě, snad u příbuzných. Opouštějí proto svaté město a kruh apoštolů, a jdou svou cestou.

Jak důležité je pravidlo sv. Ignáce, že ve stavu bezútěšnosti nemáme nic měnit ani dávat se novými cestami. Jak mnohý již se připravil nepředloženým jednáním ve stavu bezútěšnosti o své povolání!

4. Zrovna tak jako tito učeníci počínají si velmi

mnozí ve chvílích bezradnosti. Zařídili si svou idylu. Na všechno pamatoval sen budoucnosti; chybí jen kříž. A už je tu! Kříž vnitřní: bezútěšnost, sklíčenost, zoufalství, vypráhlost duše, pokušení. Vnější: srážka s představenými nebo spolubratřími, neúspěchy, zklamání, nemoci, pronásledování atd. Na to nebyli připraveni. V takových náladách povolují, dávají se strhnouti. Nemají odvahy, chuti, důvěry; začnou hloubat, mudrovat o řízení Božím, ztrácejí víru. Poddávají se osudnému omylu, že svou bídnou subjektivní náladu promítají na objektivní pravdu a ztrácejí víru v slunce a věčné hvězdy, protože nějaké lehké mlhy a obláčky jim je zakryly . . . vidí, měří, oceňují všechno již jen ve světle své převrácené nálady. Tak se mnohý zpronevěří svému povolání, opouští alespoň v myšlenkách Jerusalema, město svaté a společnost spolubratří, a jde do Emauz, na jiné místo, aby hledal útěchu.

Co vyhání, při nejmenším v myšlenkách, z povolání? Pošetilá úzkost, zbabělost, trudnomyslnost žízeň po pozemské útěše. Chybí dostatek ducha víry, vyššího stanoviska, lásky ke kříži, statečnost.

Vzhůru do Emauz! Představují si, že kdyby byli jinde, na jiném místě, v jiném povolání, že by bylo všecko čarokrásné — veliký omyl, pravá fata morgana, velké nebezpečí pro mladé kněze a řeholníky!

5. Jedno zůstává přece alespoň poněkud učeníkům emauzským: láska a příchýlnost k Mistrovi. Láska nezhasla ještě docela. Doutná ještě pod popelem, jeví se ještě vřelým nadšením, se kterým

o něm mluví. To je zachrání. To zachraňuje také kněze v těžkém pokušení.

Mluví cestou o něm. »Hovořili spolu o všech těch věcech, které se udály.« (Luk. 24, 14.)

Jistě to byly řeči ponuré nálady, ale i milující vzpomínky. Snad to byly částečně i řeči hodně pošetilé, ale přece se týkaly jeho. On byl předmětem jejich bolesti, jejich zármutku, jejich hloubání . . . Byly to konec konců přece ještě hovory duchovní. To jim přineslo požehnání podle Kristova příslibení: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jméno mé, tu jsem já mezi nimi.« (Mat. 18, 20.)

Kdyby byl Kristus tak mnohému knězi duševně blíž a kdyby byl častěji milým předmětem jeho rozjímání, jistě by na schůzkách a procházkách mluvili o něm častěji. Jak zřídka je Kristus předmětem kněžských zábav! Tu se mluvívá o něčem docela jiném.

Jak smutné, že kněži, alumnové, řeholníci mluví celkem vzato tak málo mezi sebou o věcech duchovních! Je přece známo: čeho srdce plno, tím ústa přetékaají! Že se jejich rozmluvy tak často týkají jen věcí pozemských, politiky, skandální kroniky a věcí dětinských! Jistě mohou a mají být veselí. Ale je to tón, který tvrdí muziku.

56.

2. Spolupoutník.

Mistr nenechává učeníků na holičkách. Dobrý pastýř vidí nebezpečí, v němž se ocitají jeho ovečky. Jde soucitně za nimi. Mohl je nechat bez povšimnutí; nepotřebuje jich. Ale láska ho nutká.

Jak dobrý je Mistr! Jak často šel láskyplně za

námi, když nerozum nebo malomyslnost nás zavedly na scestí!

Jak dobrý je Mistr, zvláště vůči těm svým věrným, kteří mu byli kdysi blízcí, které si vyvolil! Jak mnozí dali se v oněch dnech na zvrácené cesty, na nichž Mistr za nimi nemohl jíti svým tak zvláštním, laskavým způsobem, aby je vyléčil z jejich slepoty. V tom je právě milost povolání, milost pro učeníky Kristovy. Mají nárok na zvláštní lásku.

Nehrála-liž zde také úlohu přímluvná modlitba? Vždyť byla Maria Kleofášova z nejvěrnějších učenic Páně a »sestrou« jeho svaté Matky. A stála s ní pod křížem. (Jan 19, 25.) Ona to jistě byla, která svému muži vyprosila tuto milost.

b) *Přidružil se k nim.* »A když hovořili a sebe se dotazovali, Ježíš přiblíživ se, bral se s nimi.« (Luk. 24, 15.)

Zdá se, že Pán šel nějakou dobu s nimi mlčky, a oni v domněnce, že je o všem zpraven, pokračovali ve své rozmluvě, až je oslovil sám. Můžeme si domyslet, že náhlé objevení cizincovo nebylo podle toho, aby jejich truchlou náladu povzneslo. Bylo jim možná s počátku nepříjemné, a byli by přirozeně raději zůstali sami. Při intimních hovorách, zvláště jsou-li smutné povahy, nebýváme rádi rušeni. Snad zrychlují napřed krok, aby cizince předběhli, nebo se zastavují, aby ho nechali předejít. Než celý zjev cizincův, jeho přívětivý pozdrav, všechno na něm počíná je brzy upoutávat.

c) *Nepoznali ho.* »Ale oči jejich byly drženy, aby ho nepoznali.« (Luk. 24, 16.) Podle Marka byl to nejen jejich subjektivní dojem, který bránil

poznání, nýbrž bylo to odůvodněno i objektivně. »Potom ukázal se v jiné podobě dvěma z nich na cestě, když šli na venkov.« (Marek 16, 12.) Byl jim tedy také oděvem, rysy obličeje, celým zevnějškem cizí a neznámý. Možná, že byl oděn hávem poutníků, vracejících se po svátcích domů, takže jeho rysy, i když se nezměnily, se zdály cizí. Stačí často jen maličkost, aby náš známý se stal nepoznatelem, zejména setkáme-li se s ním tam, kde bychom ho nečekali. Nadto jsou pohrouženi ve smutek a sklíčení, což působí na jejich mvl jako páska na oči. Jako by ležela na nich mlha, kouzlo, které musí býti nejdříve zlomeno. Proto může Mistr jejich duši nejdříve v klidu zpracovati.

d) *Oslovuje je.* Když byl Mistr chvíli kráčel tiše po jejich boku, obrací se k nim a táže se pln účasti a přívětivě: »Které jsou to řeči, jež spolu vedete a jste smutni?« (Luk. 24, 17.) Dotazuje se jich pln účasti. To dělá sklíčeným srdcím dobře. A dělá jako by o ničem nic nevěděl; to nutká ke sdílnému hovoru. Tím je styk navázán. Poskytuje jim příležitost, aby své překypující srdce vylili a si ulehčili a nabývá tak sám možnosti poučit je. Tak se jeví Mistr jako dobrý vůdce duší.

e) *Jsi cizinec?*, táží se učenící Pána. Též my se tak příležitostně ptáme a myslíme, a jednáme jako by Mistr byl cizincem, nevědoucím, co nás tolik zaměstnává a tlačí; jako by při událostech, které se přece tak silně dotýkají jeho cti a osudu jeho církve, neměl zájmu — a přece on jest a zůstane střediskem a není nikdo na věci tolik zúčastněn. jako právě on.

f) *Naslouchá jim.* Srdce jejich jenjen přetéká a překypuje. On však kráčí mlčky, jen se asi tiše usmívaje, vedle nich, nechává je plně se vymluvit, věnuje jim celou pozornost, jako by tu byl jenom pro ně.

Jak krásný to tah, toto trpělivé naslouchání! Grace of listening (zbožné naslouchání), říkají tomu Angličané. Jak důležitý to pokyn pro představené, zpovědníky a vůdce duší! Lidi ubohé, podřízené a penitenty je třeba nechat se vymluvit, postěžovat si, a nepřerušovat jich. Pro zarmoucené duše je potřebou, a samo o sobě už velikým ulehčením, mohou-li ze sebe všechno vysypat a najdou-li ochotný sluch.

Jakou to trpělivost projevil Mistr, když poslouchal učeníky, mluvící bez ladu a skladu, jako by oni všemu rozuměli nejlépe! A jak neuvěřitelně pošetilé bývá často řečňování, bědování slabé, zmatené dušinky, která nám ve zpovědnici nebo jinde otevírá dokořán své srdce! Jak snadno může přijít rozumný i moudrý muž do pokušení, aby se rozložil a tvrdým slovem přerušil záplavu řeči! V takových případech bude dobře vzpomenouti na příklad božského zpovědníka a vůdce duší.

g) *Kárá je.* Když se konečně vymluvili, počíná **57.** krátkou, ale srozumitelnou výtkou, která arcit byla asi velmi mírněna pohledem a tónem. »Tu on pravil k nim: »Ó bláhoví a váhaví srdcem k věření všemu tomu, co mluvili proroci!« (Luk. 24, 25.)

Domnívají se přirozeně, že je smutek jejich oprávněn a jejich náhledy zcela správný, jak to vždycky činí omezení duchové. Snímá jim však

hned bělmo s očí, a počíná tím, že boří jejich domýšlivost a činí je pokornými a ochotnými. Uchopil je pevně, aby hned pocítili jeho autoritu. Je to pokárání zkušeného, vážného lékaře a musí vzbuzovati důvěru. Na zoufalé povahy třeba jíti silou a jistotou, aby se svěřili s plnou důvěrou silné ruce.

h) *Poučuje je.* Na důrazné pokárání následuje důkladné poučení. Pevným hmatem odstraňuje Mistr nejdříve hlavní příčinu pohoršení: scandalum crucis, a to velmi dovedně formou otázky a poukazem na Písmo svaté. Proč by vás to všecko mělo hned děsit a mást? Je to přece v plném soulase s Písmem. Máte zcela falešnou představu o Mesiáši, představujete si ho jako světského panovníka, který má učiniti židovský národ velkým a slavným, jak to zákoníci nasadili lidu do hlavy. Co však praví Písmo ve skutečnosti? »Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?« (I. c. 26.)

A potom jim ukazuje pravý obraz Mesiášův, jak se vytvářel po Mojžíšovi od proroka k prorokovi vždy jasněji, jak byl hlásán nikoliv jako pozemský vládce, nýbrž Vykupitel seslaný od Boha, který utrpením a smrtí měl vykoupiti lid z jeho hříchů.

»A počav od Mojžíše a všech proroků, vykládal jim všechna Písma, která byla o něm.« (Verš 27.)

A to všechno nečiní v unavující, rozvláčné exegesi, nýbrž ve velkých rysech, dokazuje v mohutném přehledu podivuhodnou jednotnou souvislost mesiášských proroctví a vysvětluje jim velký vykupitelský plán Boží ve světle Písma svatého. Což jste nikdy nečetli, tak by se byl mohl tázati,

Isaiáše 53, nikdy žalmy 21, který vykládají všechny školy v zemi jako mesiášský?

Překvapení koukají učeníci na sebe. Jak důvěryhodně a jistě mluví tento cizinec! Jak plyne u něho všechno tak jasně, tak úchvatně! Jak podivuhodně všechno souhlasí! Jinak to ani nemůže býti. Jak postavil všechno do nového osvětlení! Získávají zcela nové hledisko, takže se jim jeví všechno zcela jinak, jako ve velikém panoramatu. Celý plán Boží rozvíjí se před nimi v široké dějinné perspektivě jako krajina ve sluneční záři.

Byla to jistě nádherná Instructio, a jistě se učeníkům za přednášky vynořovala znovu a znovu otázka: Kdo je ten cizinec, tak ovládající Písmo? Maně vynořila se asi i vzpomínka na Mistra, který dovedl také mluvit tak podivuhodně, a také ukazoval na Mojžíše a proroky jako na své předky a předchůdce (Luk. 16, 16), a také označoval jejich osud za předobraz svého osudu. (Mat. 17, 12, 15; Luk. 11, 47 nn.) Než oči jejich byly ještě drženy.

Kámen za kamenem padá učeníkům se srdce. Mlhy se zvedají a stále jasněji vystupuje krajina, veliký obraz pravdy. Vrhají znovu a znovu zářící, žasnoucí pohled na svého učitele, a znovu a znovu vrací se jim pocit, že ho již kdysi slyšeli. Není-liž to totéž sladké kouzlo, které je tak často poutalo, když naslouchali tomu, o němž bylo napsáno: »Nikdy člověk nemluvil tak jako člověk tento.« (Jan 7, 46.) Je jim v jeho společnosti stále příjemněji a tepleji kolem srdce. »Zdali nehořelo v nás srdce naše, když mluvil k nám na cestě a vykládal nám Písma?« (Luk. 24, 32.)

Každé silnější tušení blízkosti Boží přináší nám tento slastný pocit, povznesenou náladu. Dokud byli oba učenici sami, jak ponurá byla jejich nálada, jak pošetilé jejich řeči! Jakmile přijde on a počne mluvit, je všechno hned jiné, samé světlo, vyjasnění zmatků! Tak bývá i při rozjímání, při močlitbě: bez něho suchá, nic neříkající, bezobsažná, bídná; s ním radost, nadšení, světlo, rozkoš! Jak často lze toho zakusit!

Nezbytnost utrpení, kterou prokazuje Mistr sám pro sebe, platí i pro jeho vyznavače, křesťany. »Caput nostrum per passionem et angustias coelum introire videmus et nos membra eius nobis alia itinera somniamus! Monstruosa res est, si per unum foramen caput transire videmus, per aliud corpus. Pudeat sub spinato capite membra fieri delicata.« (Bern., Serm. de pass.)

i) *Význam pro výklad Písem.*

Z výkladu Písma svatého, který Mistr podává oběma učeníkům, vysvětluje v první řadě skrz naskrz mesiánský ráz starozákonních proroctví. Kristus jest jejich duševním středem a nebyla by srozumitelná bez tohoto vztahu k němu.

Jak docela jinak mluví posvátné prameny, když je vykládá Mistr! Jak docela jinak by působilo na posluchače dole kázání na tak mnohé kazatelně, kdyby nahoře stál muž, který Písmo svaté opravdu ovládá, vnikl hluboce do jeho smyslu a dovede je vykládat podle jeho velikých souvislostí!

Nic nepůsobí věřícím více radosti, nežli když si náležitě uvědomí, jak hluboký smysl mají tato svatá slova, která jinak čítávali tak bezmyšlenkovitě

a bez pravého pochopení: »Zdali nehořelo v nás srdce naše, když mluvil k nám na cestě a vykládal nám Písma?« (Luk. 24, 32.)

Kéž docílíme také my při svých kázáních a přednáškách o slově Božím podobných účinků, aby způsobily také našim posluchačům hodně tepla v duši. Mají docela falešné, bludné představy o Bohu a Kristu, netuší ani, jak podivuhodně všechno, správně pochopeno, působí. Co radosti u nich, když přijde pravý Mistr a umožní jim toto pochopení!

3. V hospodě.

58.

a) »I přiblížili se k vesnici, do které šli, a on se dělal, jako by chtěl jít dále.« (Luk. 24, 28.)

Pán připravil oba učeníky svou řečí. Probudil jejich víru, posílil jejich naději, obnovil jejich lásku. V prsou jejich probudila se opět sladká touha po něm, opět se mu srdcem přiblížili.

Podivuhodně rychle ubíhal jim čas v jeho společnosti vlivem jeho poučných a osvěžujících slov. Dříve, nežli se nadáli, stáli u cíle své cesty, před Emauzy.

Kdyby byl Spasitel cestoval dále, kdyby ho byli opustili, byl by jeho doprovod a hovor zůstal pro ně nade vše pochybnost krásnou vzpomínkou, ale sotva více. Nebyl by asi měl rozhodujícího vlivu na jejich další osudy. Byl by jim zůstal cizincem. Byli by se sotva vrátili do Jerusalema, nebyli by se snažili o znovunavázání styků s apoštolý a nebyli by měli podílu na velikých milostech a zjeveních,

podávaných tam a v Galileji. Nikoli, bylo nutno, aby se jim také projevil, musily se jim otevřítí oči. Tato milost měla však býti zasloužena. Jistě zůstane s nimi rád, ale chce k tomu býti vyzván zadržem.

Také s námi to tak dělává. Dělá, jako by nás chtěl opustit a ponechat sobě samým, aby naše touha po něm se stupňovala a projevila.

Musí z průvodce na cestě (*jeho* činnost) státi se hostem (*naše* přičinění).

b) »Ale oni přinutili ho řkouce: »Zůstaň s námi, neboť se připozdívá a den se již nachýlil.« (Luk. 24, 29.)

Neprosí ho pouze, nikoliv, nutí ho, »manibus trahendo . . . ac verbis et rationibus alliciendo« (Ludolphus). Zdržují ho; kladou ruce na jeho rámě, jak to tak krásně znázorňuje obraz Fra Angelicův.

Co je k tomu pudí? Nepoznali v něm ještě svého Mistra, ale přece duševně spřízněného, Bohem osvěceného učitele, který má úplně jeho ducha, jeho způsob. Tím se jim stal tak drahý. Zachtělo se jim těšiti se dále z jeho společnosti a slyšeti ještě více z jeho rozkošných slov, která jim poskytla tolik útěchy.

Zároveň by mu rádi podali důkaz své vděčné úcty tím, že ho vezmou s sebou jako hosta. Touto laskavostí stávají se hodni jeho milosti a radovali se jistě dvojnásob, až ho poznali, že ho pozvali.

Snad tu spolupůsobila i známá orientální pohostinnost. Připozdívá se, a poutník nemůže se již dostatí přece daleko. Pohostinnost přináší štěstí

a požehnání, jako rozpůlený plášť přinesl sv. Martinu milost tak velikou.

»Mane nobiscum!« Jaká to krátká, krásná modlitba! Tak se musí modlit i kněz, když se připozdívá v jeho duši; když myšlenka na večer života zapadá do jeho duše jako vyzvánění hran. Ó, zůstaň, Pane! Neopouštěj mne!

Tak se musíme zejména my kněží modlit při díkučinění po mši sv. Také tu »fingit se longius ire«, jako by bylo již po všem. Tu ho musíme zdržovat, aby duchovně, duševně zůstal nám blížek a jeho svatý obraz nezmizel dříve, nežli se rozplynou svaté způsoby.

c) »I vešel s nimi.« (Luk. 24, 29.)

Pocházel-li Kleofáš z Emauz, vešli přirozeně do jeho domu. Pak byl host jistě přijat co nejpřívětivěji a uveden do nejlepších komnat. Odložili plášť a hůl a zasedli ke stolu, aby se po cestě osvěžili a posilnili. Nyní mají oba příležitost, aby si cizince prohlédli důkladněji. Již počínají něco tušit. Neviděli ho snad již někdy? . . .

4. Poznání.

59.

a) »A stalo se, když byl s nimi za stolem . . .« (Luk. 24, 30.)

Duševní převaha zajistila cizinci Písma znalému beze všeho autoritu rabbiho, a tak se mu dostává u stolu čestného místa a úlohy hospodáře, jemuž příslušelo modlit se před jídlem a rozdělovat chléb.

Nepochybně bylo v rozmluvě, kterou měli cestou, pokračováno a dávány otázky i odpovědi. Tak

oba učeníci sblíží se duševně s Mistrem vždy více a jsou nyní připraveni, aby ho přijali.

Napřed rozjímání, které mu nás duševně přibližuje, pak teprve mše svatá!

b) »A stalo se, když byl s nimi za stolem, vzal chléb a požehnal jej a rozlámal ho a dával jim« (Luk. 1. c. 30, 31.)

Pojednou bere chléb do svých rukou. — Ty ruce! Jejich svérázný pohyb! — Dívají se s úžasem. A když láme chléb, žehnaje jej s pohledem vzhůru k nebi, o podává jim jej s nekonečnou láskou, tu se jim otevírají oči: vždyt to je . . . Ale zatím, co zde ještě sedí jako očarováni, vidí náhle, kterak se jeho postava vždy více proměňuje: jeho oko září, jeho rány se skvějí, on vyrůstá, je stále světlejší a zářivější . . . chtějí vyskočit a padnout mu k nohám . . . ještě poslední pohled, zázračně krásný úsměv, požehnání . . . a zmizel!

Dlouho sedí bez pohnutí a němě, zírajíce do dálky. Konečně se opět vzpamatovávají, povstávají, padají si s radostným výkřikem kolem krku, a nyní propuká, co se tak dlouho stavělo v jejich nitru: »Byl to Pán! Ó, my to tušili . . . mysleli stále . . . zdali nehořelo srdce naše . . . ó, Mistře, nejmilejší Mistře!« — A nyní vzhůru, zpět k ostatním!

c) Poznali ho při lámání chleba, podle způsobu, kterým to učinil, podle důstojnosti a vznešenosti, se kterou jej bral do rukou, žehnal a lámal, docela tak, jak on to činil při Poslední večeři, jak to dovedl jen jeden jediný: Mistr!

I dnes navazuje svá zjevení nejraději na eucharistické lámání chleba.

Zdali pak poznávají také tebe tvoji žáci podle lámání chleba jako kněze Božího, jako druhého Krista? Konáš-li i ty všechno tak, jak se sluší při tomto přesvatém úkonu, aby věřící viděli za tebou Mistra, aby rostla v nich víra a láska, aby za clonou způsob poznali jeho a na kolenou se mu klaňali?

Kéž poznají ho všichni kněží alespoň při lámání chleba, kéž alespoň potom pocítí jeho svatou přítomnost, kéž se jim tu otevrou oči a dostane se jim útěchy jeho pohledu!

d) Byla to Eucharistie, kterou zde Pán slavil, a podle níž ho poznali? Mnoho mluví pro to. Slovné výrazy jsou tytéž, jako při ustanovení Eucharistie. Srovnajme Luk. 24, 30 s Luk. 22, 19 a 1. Kor. 11, 23 nn.; 10, 16; Sk. 2, 42. Jiný je výraz pro obyčejné požívání chleba. (Luk. 14, 1 a 15; Marek 3, 20; 7, 2.) Jak by jinak byli poznali Mistra při lámání chleba, kdyby to nebyl zvláštní způsob lámání chleba, který se lišil od každého jiného, to jest, kdyby zde Ježíš neopakoval, co činil při Poslední večeři! »Et benedixit aliqua benedictione illis nota.« (Alb. Magn.)

Lámání chleba samo o sobě, jak je konal každý otec rodiny, nemohlo být tak snadno poznávacím znamením. Ale řekl-li Ježíš: »Toto je tělo mé,« pak byla pochybnost vyloučena. Nadto konala se obyčejná modlitba u stolu na počátku jídla, zde však jde o žehnání za večeře.

Že zde není zmínky o kalichu, nečiní obtíží, po-

něvadž výraz lámání chleba značí v prvotní církvi celé slavení Eucharistie.

Tak zasvětil Ježíš proměněním chleba celý dům Kleofášův za dům Boží. (Hieron., Epist. 27 ad Paul.)

»Aby někdo nemyslil, že zná Krista, aniž náleží k jeho církvi, praví se zde, že se otevřely oči jejich, když jim podával proměněný chléb. Ježíš dopustil, že ho nepoznali, až teprve při tajemství chleba, aby se vyjevilo, že spojení s jeho tělem přemáhá překážky nepřítelovy (d'ábelské).« (Aug. De cons. Evang. 3, 24 n., 72.) Téhož mínění jsou Beda, Maldonat a jiní. Mnozí ovšem odporují.

e) »Ale on zmizel od nich.« (Luk. 24, 31.) Náhlé zmizení ukazuje jim oslavenou přirozenost Mistrovu. — Pročpak mizíš tak náhle, Pane? Proč nedopřáváš učeníkům déle rozkoše své sladké přítomnosti? Právě toto zmizení ukazuje velmi dobře, že povstal k vyššímu životu.

Takový je také svéráz božských útěch zde na zemi. Tyto visitationes divinae jsou jako paprsek pronikající skrze mraky, jako letmá chvíle na Taboru. Účelem jejich není, abychom v nich zůstávali (»Učiňme tu sobě tři stánky«), nýbrž jsou podnětem, povznesením za účelem posílení víry, naděje a lásky, abychom mohli opět pracovati lépe pro Boha, jak to vidíme na obou učenících.

Tyto útěchy nejsou v naší moci. »Vítr vane, kde chce.« (Jan 3, 8.)

»A vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusalema a našli tam pohromadě jedenácte apoštolův, i ty, kteří byli s nimi.« (Luk. 24, 33.)

a) Srdce plno nevýslovné útěchy, neváhají učenci ani okamžik. Vědí, kam patří. Rychle se chápou pláště a hole a urychleným krokem spěchají toutéž cestou zpět, kterou šli sem — tak docela jinak.

Dal jim Mistr k tomu rozkaz jako Magdaleně a ženám? Nebylo toho zapotřebí. Srdce je nutká, aby svou radost sdělili bratřím.

Ve své převrácené náladě a sklíčenosti ztratili spojení s bratřimi, mysleli jen na sebe a svoji bolest a nechali bratry býti bratry. Nyní, kdy bylo jejich srdce vyléčeno, jejich duch osvícen a duše jejich překypuje útechou a radostí, probouzí se hned vzpomínka na bratry, na jejich strast a bídu. Vždyt věděli, jak byli smutni a zmateni. Rádi by se s nimi rozdělili o získanou útechu. Toť pravá láska bratrská.

Mimo to měli také napravit pohoršení, které dali zbožným ženám svou nevěrou.

Byla to daleká cesta, den se nacyloval, Jerusalem byl v povážlivém stavu. Než oni nemyslí vůbec na únavu a nebezpečí: »Viam mandatorum tuorum cururri, cum dilatasti cor meum.« (Žalm 118, 32.) Všechno jim připadá nyní lehké. Žije v nich jediná myšlenka: Jak se potěší naši bratři, neboť nám jistě uvěří!

b) Podobně i my. Nesmíme božskou útechu

držeti sobecky jen pro sebe, nýbrž sděliti ji také našim bratřím. Amor est communicativus sui.

Jak docela jinak naladěn jde kněz za svou denní prací, ke svým bratřím: nemocným, dětem, na kazatelnu, do zpovědnice, když poznal Pána při lámání chleba, když obcoval s Mistrem při sloužení mše svaté, při návštěvě Nejsvětějšího! Kdežto se jindy pod tlakem bezútěšnosti jen namáhavě vleče, vykročuje si dnes lehkým a okřídleným krokem s radostným srdcem.

Co drží komunity pohromadě, je společná víra a láska k našemu Mistrovi. Uvolní-li se toto pouto, přestane také vzájemný pevný svazek.

Celé krásné tajemství opakuje se často při ročních exerciciích. Mnozí je započínají ve sklíčené námaze. Také oni jsou zmateni, rozladěni pohoršením z kříže a povolili v chuti a lásce k povolání. Tu se k nim zticha přidružuje Mistr, nepoznán kráčí s nimi, poučuje je a napravuje jim hlavu. Kámen po kameni padá jim se srdce. Sensim sine sensu se Pánu ve svém nitru opět přibližují. Mlhový oblak se ztrácí. Víra, naděje a láska opět v nich ožívají, a na konec spočívají opět přešťastni na jeho srdci a hoří dychtivostí, aby mohli donést obdržené světlo a získanou útěchu také jiným.

Ba ano, máme dobrého Pána a Mistra!

c) Oba učeníci Emauzští se domnívali, že přinášejí něco zcela nového, že najdou všechny ještě pohříženy v hlubokém zármutku. Však ejhle! radostné tváře! A na jejich upachtěnou zprávu odpovídají radostným voláním: »Pán vstal skutečně a ukázal se Šimonovi.« (Luk. 24, 34.)

Ale jejich zpráva je přece nádherným potvrzením.

Nyní jsou opět pohromadě, nálada je připravena. Nyní přišla chvíle, kdy Mistr se může zjevit všem společně.

XII.

PRVNÍ SPOLEČNÉ ZJEVENÍ V SÍNI. 61.

1. Okolnosti.

»Když byl večer toho dne, neděle, a pro strach před židy dveře byly zavřeny tam, kde byli učeníci shromážděni, Ježíš přišel.« (Jan 20, 19.)

a) Kdo byl tedy přítomen? Přesně nám to udává Lukáš, mluvě o učenicích emauzských. »A vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusalema a našli tam pohromadě jedenácte (apoštolů).« (Luk 24, 33.) Výraz »jedenácte« můžeme bráti doslovně, takže by tedy i Tomáš byl při návratu učeníků emauzských přítomen, ale před objevením Spasitelovým se vzdálil. Také to může znamenati jen tolik jako apoštolové. Kromě nich přišlo také mnoho učeníků a jistě také zbožné ženy. Po prvé jsou opět pohromadě. To bylo hlavně účinkem a ovocem zjevení, které měl Petr.

b) Bylo to večer téhož dne. Velký den vzkříšení, plný podivuhodných událostí a dojmův, se schyluje ke konci a končí prvním společným zjevením, které má býti korunou všech dosavadních jednotlivých zjevení.

Že Mistr tolik vyznamenal právě tento první

den po sobotě, mělo jistě také za účel, aby židovská sobota starozákonní nahrazena byla nedělí, dnem Páně. (Zjev. 1, 10, 1 Kor. 16, 2.) Tomu se nepříčí, že církev apoštolská zprvu zachovávala ještě sabbat. Byl to ústupek židovskému podání a zvyku. Ale již podle Didaché a listů sv. Ignáce se svěťí neděle jako sváteční den křesťanský.

Večer. »Sero apparuit, quia tunc maxime timidi erant« (Beda). »Praestolabatur, ut omnes convenirent« (Theophyl.). Měli býti všichni přiměřeně připraveni.

c) *Místo* zjevení bylo rozhodně večeradlo v domě Markově. Zasněveno biskupem našich duší stalo se obvyklým shromaždištěm. Je to první svatyně mladé církve, svědek všech nejdůležitějších projevů a událostí.

Při zavřených dveřích. To se stalo především ze strachu před židy, jak je výslovně poznamenáno. Tento strach nebyl zcela neodůvodněn. Pravděpodobně byla povídačka o ukradení mrtvoly učeníky, kterou dal sanhedrin do oběhu, již také jim známa. Dala se tudíž očekávatí násilná opatření. Touto okolností mělo však býti zároveň ozřejmeno, že Spasitel nevstal, aby pokračoval v obyčejném životě, nýbrž k životu vyššímu, že jeho tělo, ačkoliv skutečné, je přece proměněné.

d) Jaká byla *nálada* shromáždění? Zdá se, že při příchodu učeníků emauzských seděli právě za stolem (Marek 16, 14) a to v radostně povznesené náladě. Zjevení, které měl Petr, učinilo u většiny konec pochybovačnosti a k ní se vížící diskusí. Dobrou náladu podporovala nepřítomnost Tomá-

šova nebo jeho vzdálení se. Doufají nyní, že se ukáže také jim, a hledí zjevení toužebně vstříc. Příchod učeníků emauzských a jejich zpráva musela radostnou náladu ještě zvýšit. V živé rozpravě byly vyměněny a projednány všechny podrobnosti. Dopodrobna musejí oba učenici vypravovat, jak se k nim přidružil, jak je poučoval, jak ho poznali. »I vypravovali také oni, co se stalo na cestě a kterak ho poznali v lámání chleba.« (Luk. 24, 35.) Jak to všechno jeví lásku a dobrotu Páně v tak jasném světle! Jako by jiskry padaly do duše učeníkův a podpalovaly touhu ještě více. Proto je nálada výborná, srdce jsou připravena. Přijď, ó Pane! Tvoji věrní již čekají!

2. Zjevení.

62.

»Ježíš přišel a postaviv se mezi ně řekl: »Pokoj vám!« (Jan 20, 19).

a) *Způsob zjevení.* Bylo to jako by do zšeřelé síně vnikl sluneční paprsek. Světlá postava stojí uprostřed hloučku apoštolů, nadmíru jemná a něžná, v běloskvoucím rouše. Najednou stojí uprostřed.

»Statit in medio, ut omnes eum certitudinaliter agnoscerent et omnes consolationem suae praesentiae reciperent. Medius locus est dignitatis. Christus stetit in medio discipulorum sicut sol inter sidera, ut eos illuminaret; sicut flos inter lilia, ut eos decoraret, sicut princeps inter milites, ut eos corroboraret; sicut magister inter discipulos, ut eos informaret; sicut pater inter filios, ut eos concordaret, sicut cor inter membra, ut ea vivifi-

caret, et sicut communis amicus, ut omnibus se communicaret» (Ludolphus).

Tak stojí Pán uprostřed svých kněží, když se shromáždí k duchovní obnově nebo k uctění jeho svaté Matky.

b) *Jeho pozdrav.* »Řekl jim: »Pokoj vám!« (1. c.) Otevírá rty a jako ranní vyzvánění zní síni jasně a líbezně jeho milovaný hlas: »Pokoj vám!«

To byl obvyklý ořátelský pozdrav. Zde však měl svůj zvláštní význam, nový, svérázný zvuk. Při loučení slíbil jim pokoj, pokoj, jehož svět dáti nemůže. Pax cordis, pax reconciliationis. Zná jejich duševní stav, ví, jak velmi utrpení, zkouška jejich duši zakalila. Byli nepokojní, kolísali mezi strachem a nadějí, vzrušení jako hladina vodní, zmítaná bouří. Co jim chybí, je pokoj. Proto: »Pax vobis!«

Je to nejrozkošnější dar nebes. V jeho ústech má toto slovo svátostnou sílu; působí, co povídá.

»Unde Pontifex, praecipuus sponsus Ecclesiae, in persona Christi sicut specialis vicarius eius dicit: Pax vobis! cum in Missa primo se vertit ad populum, quia haec fuit prima vox Christi ad discipulos post resurrectionem; instar vero aliorum sacerdotum dicit postea: Dominus vobiscum! ut se unum ex nobis ostendat« (Ludolphus).

A všechno u Pána souhlasí s tímto jeho pozdravem. Jeho zjev je sama dobrotivost, mírnost a klid, v jeho slovech je útěcha a povzbuzení, v jeho srdci plane láska, stará, nezmenšená láska.

Tak vstupuje Pán také mezi své učeníky kněze, když se shromáždili ke svatým exerciciím; všem

chce přinést nebo rozmnožit opět úplný pokoj duše.

c) *Jeho výtka*. Dobrota a láska našeho Mistra není změkčilá a slabošská, nýbrž pevná a ryzí. Dá se spojit i s pokáráním, kde je zaslouženo, ba dokonce ho vyžaduje. Mělo být také předem všechno odklizen, co se přiči duševnímu klidu učeníků. Proto vyslovuje Mistr po přání pokoje zaslouženou výtku. »Vytýkal jim nevěru jejich a tvrdost srdce, že nevěřili těm, kteří ho viděli z mrtvých vstalého.« (Marek 16, 14.)

Nevěra je nejhorším nepřítelem apoštola, který má šířit víru u jiných. Jak může rozdávat pevnou a radostnou víru, kdo sám je u víře sláb?

d) *Účinky zjevení*. Byly přirozeně různé. Petr, Jan, učeníci emauzští a zbožné ženy, kteří ho viděli již dříve, jsou plni radosti, že ho vidí opět, a že on nyní osobně potvrzuje jejich svědectví. Jich se týkají především slova: »I zaradovali se učeníci spatřivše Pána.« (Jan 20, 20.) Pro ostatní to bylo však něco zcela nového. Náhlé objevení se bez ohlášení, bez otevření dveří, přímo jako sluneční paprsek, všechno to bylo s to, aby vzbudilo dojem zjevení ducha. Jistě byl týž, byla to jeho postava, jeho rysy; ale byl přece zas tak docela jiný, tak éterický, proměněný!

Proto porozumíme, když Lukáš popisuje první dojem slovy: »Ale oni zděšení a přestrašení jsouce domnívali se, že vidí ducha.« (Luk. 24, 37.) Kdyby některý svatý biskup vstal z hrobu a objevil se náhle ve shromáždění kněží, vzbudilo by to zděšení, i kdyby jeho příchod byl předem ohlášen.

Tu pak zaznívají právě tak jako při zjevení za bouřlivé noci na jezeře z týchž úst tatáž uklidňující slova: »Nolite timere . . . Quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra? — Proč se děsíte a proč vstupují takové myšlenky na srdce vaše?« (Luk. 24, 38.)

63. 3. Podává jim důkazy.

a) Je pohnutlivé, čteme-li, kterak se Mistr snaží sblížit se opět se svými věrnými a přemoci všechny jejich pochybnosti. Domnívají se, že vidí ducha. Podává jim proto všechny důkazy, volá všechny jejich smysly za svědky, že není duch, že nemá těla pouze zdánlivého.

Obrací se na jejich *oči*. Vizte moje ruce a nohy a přesvědčte se, že jsem to já sám. Neznáte těchto rukou a nepraví vám již svaté rány, že je to totéž tělo, které viselo na kříži?

Než oko se může klamati; máť za předmět jen vnější tvar a podobu a barvu. Je to, co vidí, vskutku tělo a krev, nebo jen étherický útvar? Jeho náhlé objevení se zavřenými dveřmi umožňuje tuto domněnku. Proto má k tomu přistoupení také jisté svědectví hmatu.

»Palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere.« (l. c.) A ukazuje jim ruce i nohy se zářícími ranami.

»Když pak oni pro radost ještě nevěřili a se divili, řekl jim: »Máte tu něco k jídlu?« (l. c. 41.) Podává jim tedy ještě další a makavý důkaz z oboru chuti, která prozrazuje hodně zřetelně skutečné pozemské žití.

b) Neuvěřili pro samu radost. Výraz ten je velmi významný. Bylo to příliš krásné, než aby to byla pravda. Vidíme zde jasně, jak ztratili již naději, že ho opět uvidí v jeho těle, jak těžce chápali zážrak vzkříšení. Bylo zapotřebí veškerého úsilí, aby se spřátelili s radostnou skutečností.

Jako těžce nemocný člověk, který stál na pokraji hrobu a najednou opět vstupuje do teplých paprsků slunečních, ani nemůže pochopit, že smí nadále pít svěží vzduch a těšiti se ze života, s nímž se již rozloučil navždy, tak se vede i učeníkům. (Srv. 1 Mojž. 45, 26; Sk. 12, 15.)

Jak často bojí se člověk věřit a doufat, protože se mu jeví dobrota Boží příliš velikou, téměř nepochopitelnou. Tak nemůže mnohý člověk, který z dlouholeté, těžké viny dostal zase rozhrěšení, ani uvěřit, že by mohlo býti opět všechno spraveno.

c) Učeníci emauzští ho poznali při lámání chleba. Proto pořádá zde opět také svatou hostinu (agapu). Při ní sblíží se Mistr s učeníky nejsnadněji, připomene jim nejsilněji jejich poslední společný pobyt v téže síni. Pravděpodobně posadil se Mistr k nim ke stolu a zaujal opět své čestné místo jako tehdy. Poněvadž byli právě asi u stolu při jídle, když se zjevil, bylo všechno po ruce. »I podali mu kus pečené ryby a plást medu. A on pojedl před nimi a vzav ostatky, dal jim.« (Luk. 24, 42.) Tím byla vyloučena jakákoli pochybnost, že je to Pán sám a nikoliv jen jeho zdánlivé tělo.

Spasitel jí skutečně, to jest bere pokrm do úst, kousá a pohlcuje jej; jinak by úkon nebyl docílil účelu. »Dokazovalo by nedostatek moci, kdyby tělo

osiaveného nemohlo jíst, a nedostatek blaženosti, kdyby jísti musilo. Jinak ssaje kapku vody žíznivá země, jinak paprsek sluneční.« (Aug., Ep. 49, q. 11.)

Rozdává pozůstatky jídla mezi své věrné, aby tak obnovil dřívější otcovský poměr. Mají dojem, že sedí zase ve večeřadle u večeře, a nyní si vzpomenu také na slova, která tehdy pravil: »Maličko, a již neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mne . . . opět vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodejme od vás.« (Jan 16, 16, 22.)

Tím, že vystoupil jako duch a zároveň podal důkazy své tělesnosti, usnadnil učeníkům správný pojem o vzkříšení a svém proměněném stavu. On je týž, ale docela týž není způsob jeho bytí. Přirozeně musejí si na tento nový způsob teprve zvykat.

Nyní rozumíme, jakou cenu přikládali apoštolové později skutečnosti, že vzkříšeného Mistra nejen viděli, nýbrž ho také ohmatávali, ba s ním i jedli. (1 Jan 1, 1 nn.)

d) Podobné pochyby a potíže, jako měli učeníci při zjevení Mistrově, mohou vzniknouti pokud jde o Eucharistii. Je to téměř příliš krásné, příliš veliké, příliš mimořádné, než abychom uvěřili, že je to on skutečně. Ale nemůže-liž on zde říci: »Což jsem to neslabil a neřekl jasně? Proč nevěříte?« — »Vytýkal jim nevěru jejich.«

V Eucharistii je Pán sice viditelný a hmatatelný, ale bez obvyklého svého vzezření. Adoro te devote, latens deitas, quae sub his figuris vere latitas.

Do jisté míry opakuje se tu zjevení ve večeřadle.

Ježíš přichází zavřenými dveřmi, takže ho naše smysly nepozorují. Stojí v naší duši a pozdravuje: Pax huic domui! A přináší radost a pokoj, sedí s námi za stolem a sytí nás svým tělem a svou krví. Přichází a odchází a nezdržuje se dlouho. Také pod eucharistickými způsoby je Spasitel přítomen v oslaveném stavu.

XIII.

USTANOVENÍ SVÁTOSTI POKÁNÍ.

64.

Šlo o to, aby byla apoštolům vrácena dřívější odvaha a stará důvěra. Nejlepší cestou k tomu bylo, aby jim Mistr svěřil již nyní důležité plné moci jako nejbezpečnější důkaz, že všechny dřívější vztahy k němu trvají dále a že je uznává i nadále jako své učeníky a apoštoly (poslance). Proto se ustanovení svátosti oltářní přirozeně přimyká k výjevu, při němž se jim dal poznat. Jako je při Poslední večeři poslal k oltářům Nového zákona, tak je posílá nyní do zповědnic své církve.

1. Pax vobis!

Významně zahajuje důležitý tento úkon opakováním svého pozdravu: »Dixit ergo eis iterum: Pax vobis!« (Jan 20, 21.) Pokoj, smír s Bohem jest ovocem smrti na kříži, což Pán naznačuje ukázáním ran. Přináší tento pokoj takřka na svých probodených rukou. A pokoj ten, který on nám zasloužil, chce přinést nejenom malému hloučku ve večeřadle, nýbrž i celé budoucí církvi. Měli jej roznést do celého nepokojného světa, mezi vše-

chny národy, do miliard srdcí tísněných a zneklidňovaných hříchem a vinou, přináseti jej touto novou, podivuhodnou svátostí, kterou nyní ustanoví.

Svátost odpuštění hříchů je prvním nádherným ovocem, které se sklízí se stromu kříže.

Tento velikonoční pozdrav Páně neměl nikdy doznět. Dochází nejhlasitější ozvěny právě v době velikonoční, kdy všichni jeho věrní, usmíření dobrou velikonoční zpovědí, našli opět pokoj Páně anebo jej v sobě utvrdili. Žádná jiná doba církevní nepřináší tolik pokoje srdcím.

2. Poslání.

»Jako mě poslal Otec, i já posílám vás.« (Jan 20, 21.) K čemu pak jeho poslal Otec? Především k tomu, aby spasil, co bylo ztraceno (Luk. 19, 10; 1 Tim. 2, 6), aby hledal ztracené ovce, aby třtinu nalomenou vzpřímil, aby knot doutnající opět rozdmýchal; krátce, usmíření a odpuštění hříchů je nejprvnějším účelem jeho poslání. A jak podivuhodně vykonal toto poslání!

Toto poslání milosti a smilování nemělo však nikdy přestat, nýbrž mělo v něm býti pokračováno i v budoucích stoletích. Svátost pokání jest zosobněnou láskou našeho Mistra ke hříšníkům.

Je zde tedy skutečné poslání. »Pro Christo ergo legatione fungimur . . . Obsecramus pro Christo: Reconciliamini Deo.« (2 Cor. 5, 20.)

Skutečně zastupujeme sotva někde místo Kristovo tolik, jako ve zpovědnici, kde jde přímo o záchranu duší. »A vám, otče duchovní, na místě Božím . . .«

3. Dechnutí a křest Duchem.

»Jakpak máme my, ubozí hříšníci, toto poslání vykonávat?« mohli si učeníci myslet. Mistr jim dává odpověď. Z vlastní síly své nikoliv, ale ovšem silou propůjčenou shora. »A to pověděv, dechl na ně a řekl jim: »Přijměte Ducha svatého!« (Jan 20, 22). Dech je obrazem Ducha svatého, kterého jim uděluje, a který z něho vychází jako dech jeho úst. Dechnutí jest obrazem tvůrčího úkonu Božího, oživení. »Vdechl v tvář jeho dechnutí života.« (1 Mojž. 2, 7). Dechnutím Tvůrcovým stal se člověk přirozeným obrazem Božím; svátostnou milostí se obnovuje v nadpřirozeném řádu znetvořený obraz Boží. Podobně jako duše oživuje tělo, činí je krásným, silným, pohyblivým, činí milost duši životnou, účinnou, činí z ní nové stvoření (nova creatura, 2 Cor. 5, 17).

Nyní si měli apoštolé uvědomit na zvláštním případě, co Mistr myslel, když mluvil při poslední večeři tolik o Duchu svatém, který na ně sestoupí a dokoná jeho dílo.

Při svěcení kněžstva obnovuje se úchvatným způsobem tento výjev z večeřadla.

4. Moc odpouštění hříchů.

65.

»Kterým odpustíte hříchů, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, zadržány jsou.« (Jan 20, 23.)

a) »Haec verba certiora sunt, quam omnia regum edicta et diplomata« (Aug.).

Všechny námitky, že je Boha nedůstojno, aby přenášel na lidi svou božskou korunní výsadu,

ztroskotávají na jasnosti hořejších slov. Vždyť Bůh se proto nezbavuje svých výsostných práv. On je to a zůstává, jenž odpouští a odpuštění se děje na základě zásluh Kristových, jeho usmiřující krve. Ale Bůh nemluví sám k lidem, nýbrž svými vyslanci a nástroji, kteří nic nemohou ze své moci, nýbrž vyslovují rozhřešení z moci dané jim shůry. »Dominus noster Jesus Christus te absolvat; et ego auctoritate ipsius te absolvo.«

Syn člověka má moc odpouštět, tedy také moc delegovat. Jako učení učí a křtí jeho jménem, tak také jeho jménem praví: »Ego te absolvo.«

Je to jistě něco velikého, mimořádného, co se zde děje. »Ani andělům, ba ani archandělům nedal Bůh takové moci; neboť jim nebylo řečeno: komu odpustíte hříchy... Mají sice také mocní tohoto světa moc svazovací, ale jen pokud jde o tělo. Svazování kněžské však proniká až do duše, a sahá často až do nebe; neboť co činí kněží na zemi, to nahoře Bůh potvrzuje a Pán schvaluje výrok svého sluhu... Která moc je větší nad ni? Všechen soud dal Otec Synovi a vidím, že Syn dal všechnu svou moc kněžím.« (Chrysostomus.)

Celý děj a jeho slavnostní háv (pozdrav, slavnostní slova poslání, dechnutí) ukazují též, že se tu děje něco mimořádného, že se zde přenáší neobyčejná plná moc.

b) Neomezená, zcela všeobecná je tato moc; neomezená co do druhu hříchů, co do jejich počtu a tíhy. A hříchy mohou býti odpouštěny vždy znovu a znovu. Také zde platí: »Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies.« (Mat. 18,

22.) Milosrdenství Boží je nekonečné, nekonečné jsou také zásluhy Kristovy. Za všechny lidi zemřel Kristus a za všechny hříchy učinil zadost. A pro všechny časy, pro všechny národy platí toto poslání. Tato moc je dána pro potřebu, kterou nacházíme všude u lidí, a která trvá za všech dob.

c) Apoštolové byli ustanoveni soudci, musejí tudíž rozsuzovati, musí jim býti proto vina přesně a podrobně doznána, neboť jednoho, své vševědoucnosti, jim Pán svěřiti nemohl.

Spravedlnost Boží vyžaduje, aby odpuštění bylo vázáno na určitou podmínku. Ta podmínka je zde stanovena. Je to vyznání z hříchů před knězem. Pokořující sebeobžaloba před náměstkem Božím je vlastně již pokáním.

d) Apoštolové mohli všechno to bráti jenom v doslovném smyslu. Věděli, že Ježíš měl moc odpouštět hříchy, a že sám také hříchy odpouštěl, a to týmiž slovy: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« (Mat. 9, 2; Luk. 5, 20; 7, 48.) Jestliže jim zde Mistr odevzdává slavnostně tuto moc, může tomu býti rozuměno jen ve smyslu doslovném.

Máme zde dobrý příklad, jak duch bludařský zaslepuje, takže zbavuje tento vznešený, podivuhodný výjev celého jeho rázu a nechce vidět ve slavnostních slovech základní listinu svátosti pokání. Velmi dobře píše Ambrož proti Novotianům a všem, kdož se drží jejich bludu: »Aiunt se Domino deferre reverentiam, cui soli remittendorum criminum potestatem reservent. Immo nulli maiorem iniuriam faciunt, quam qui eius volunt mandata rescindere, commissum munus refundere. Nam

cum ipse in evangelio suo dixerit Dominus Jesus: Accipite . . . quis est ergo; qui magis honoret, utrum qui mandatis obtemperet an qui resistit? Ecclesia in utroque servat obedientiam, ut peccatum et alligat et relaxat . . . ius hoc solis permissum sacerdotibus habet.« (De poenit. 1, 2, 6, 8.)

c) Spojíme-li Jana 20, 21 a násl. s Lukášem 24, 47 a násl., vidíme jasně, že odpuštění hříchu je ovocem hořkého utrpení Páně. Kristus musel trpět a vstáti z mrtvých, aby mohlo býti ve jménu jeho hlásáno odpuštění hříchu. »Traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram.« (Rom. 4, 25.) Odpouštět hříchy je tedy hlavním úkolem kněžským a zpovědnice má knězi býti drahou a milou. Neboť zde se za jeho pomoci prakticky uskutečňuje dílo vykoupení a rozdává se zde pokoj Boží. Proto má kněz také ochotně přijímat námahy zpovídání, a jako pomocník při díle vykoupení má také rád spolutrpěti.

Kněží starozákonní nemohli uzdraviti malomocenství, nýbrž potvrdit toliko uzdravení. Kněží novozákonní však mají moc uzdraviti skutečně malomocenství daleko horší. »Buď čist!«

XIV.

CHRISTUS CONSOLATOR.

»I zaradovali se učeníci spatřivše Pána.« (Jan 20, 20.)

Mezi body, které máme při tajemstvích vzkříšení rozjímat s láskou a bedlivým uvažováním, uvádí sv. Ignác ve své exerciční knížce také těši-

telský úřad Kristův. »Speculari officium consolandi, quod Christus Dominus noster exercet et comparando, quomodo solent amici amicos consolari« (4. týden). Náleží to opravdu mezi nejkrásnější a nejtklivější rysy v životě oslaveného Vykupitele a zaslouží podrobného rozjímání.

1. *Mistr utěšuje.*

66.

a) Náš Mistr a Pán neponechává si svou útěchu a radost pro sebe, nýbrž sděluje ji také svým věrným. Toť právě znamením pravého přátelství. »Láska spočívá na vzájemném sdělování.« (Ignác, Rozjímání o lásce.) »Et mea omnia tua sunt et tua sunt mea.« (Jan 17, 10.)

b) Vidáme, že smrt ponejvíce trhá nebo uvolňuje pásky lásky a přátelství. Láska Mistrova k jeho věrným zůstala táž, ba spíše ještě zvroucněla a zmohutněla.

c) Ani jeho povýšení na trůn, okolnost, že nyní zaměnil šat otroka za šat krále slávy, nezměnilo nic na jeho blahosklonné lásce.

To všechno po všech zpronevěrách, slabostech, po zapření, útěku a nevěře! Všechno to nedovedlo uhasiti jeho lásky!

2. *Pán utěšuje všechny*, kteří potřebují tak naléhavě útěchy. Jsou to:

Spravedliví v předpeklí, kteří na něho čekali toužebně a tak dlouho. Konečně udeřila hodina, jejich vyhnanství se skončilo, a on sám osobně jim přinesl radostné poselství.

Jeho svatá matka, která si zasloužila útěchy přede všemi jinými. Svěřil ji sice na kříži učeníku

miláčkovi, ale zůstává její synem, a synovskou povinností je těšiti zarmoucenou matku.

Magdalena, která se osvědčila tak věrnou, kdy jiní selhali. Proměňuje její slzy v perly radosti. Dic mihi, Maria!

Svaté ženy potěšil svým přívětivým »Avete!«, Petra, učeníky na cestě do Emmauz, ve večeradle, všechny své bratry. Celá mladá prvotní církev slaví s ním jásavě a plna útěchy své první velikonoce.

67. 3. Poskytuje ryzí útěchu.

Přináší svým věrným útěchu pravou a ryzí. Podle hlubokého výroku sv. Ignáce (Pravidla o rozlišování duchů) záleží útěcha ve znatelném vzrůstu víry, naděje a lásky. Pán obnovuje jejich víru, dává jim jistotu, že vstal z mrtvých, že všechno dopadlo přesně tak, jak to byl předpověděl, že všechny jejich obavy a pochybnosti byly pošetilé a zbytečné. Pro všechno jim podává důkazy naprosto jasné a nevratné. Nyní jest opět všecko jasnější nad slunce, všude jasný den, a to přináší útěchu a radost.

Pozvedl opět jejich naději, která tak hrozně ztroskotala na pohoršení kříže, že neviděli již nikde východiska a záchrany. Nyní přichází on a plní věrně své sliby. »Vy se budete rmoutit, ale zármutek váš obrátí se v radost.« (Jan 16, 20.) Jak důvěrně znějí s jeho rtů slova: Nolite timere! Pax vobis! — Nyní je všechno opět spraveno!

Oživuje lásku. Neodumřela sice nikdy, ale nyní po tolika tklivých důkazech jeho dobroty vzplála

opět mohutnými plameny. Jakkpak by nemilovali takového Mistra!

A s věrou, nadějí a láskou vrací se do jejich srdce také co je nejsladšího: radost a pokoj, slavnostní útěcha, jaké dosud nezažili: »Gavisi sunt ergo discipuli viso Domino.« (l. c.) A s tím probouzí se v nich opět odvaha a síla. Jsou pevně odhodláni následovati ho, započítí apoštolskou dráhu a pokračovati v jeho díle.

Radost z prvních velikonoc vyzařuje a probleskuje ještě i z listů a řečí apoštolů. (Viz Jan 1, 1; Sk. 3, 15; 10, 40 a nn.)

4. Utěšuje stále.

a) Úlohu těšitele hraje Mistr i dále v církvi, především ve svatostánku. Jak nevýslovně mnoho útěchy vychází odtud den ode dne, hodinu za hodinou, od nejjednodušších slov útěchy až k ekstázím vyvolených duší!

Není v církvi místečka, které by nemohlo vyprávěti o poskytnuté útěše, není zpovědnice, není stolu Páně, který by toho nebyl svědkem.

Útěcha vyzařuje z každého kříže, v domě, na poli, v koutě kostelním, v nemocnici; útěchu skýtá každá socha Srdce Páně: viz srdce, které lidi tolik milovalo!

Útěcha dnů všedních, útěcha dnů nedělních, útěcha dnů svátečních!

b) A jako se tehdy všechny tyto utěšitelské výjevy odehrávaly, aniž židé, farizeové, saduceové, Římané, Kaifáš a Pilát o tom měli zdání, poskytuje se také dnes v katolických chrámech nebeská

útěcha a dějí se zjevení, zatím co svět venku se řítí kolem, nic netuše.

c) Tato duševní útěcha, toto duševní sblížení s naším Mistrem má právě pro kněze Páně veliký význam. Nesmí vůči nim zůstat lhostejným. Není dobrým znamením, nemá-li kněz již vůbec takových chvil útěchy, jestliže Pán se ho vzdaluje. Tu je v cestě nějaká závada.

Duchovní útěcha je také nejlepší ochranou proti hříchu, který není nic jiného nežli *aversio a Deo* a *conversio ad creaturam*. Jak bych se mohl odvrátit od Mistra, když jsem okusil, jak je sladký; jak se přikloniti ke stvoření, když jsem okusil něčeho nekonečně sladšího! Nebeská útěcha odnímá chuť na útěchy pozemské.

Účelem útěchy nebeské však není, abychom již nyní v ní spočinuli a v ní se vyžívali. Je pouze znamením, že Bůh je s námi spokojen. Jejím účelem je posila k činnosti pro Boha. Tedy mužně vpřed!

XV.

68. TĚŠITELSKÝ ÚKOL KNĚŽSTVA.

1. **Bud' těшитelem!**

a) Úkolem kněze jest, aby především také poskytoval útěchu, a možná, že není krásnější formule pro povolání duchovního správce, nežli té, podle které má být po vzoru božského Mistra těšitelem.

Kolik bezútěšné bídy panuje v našich velkoměstech, v jejich špinavých dělnických čtvrtích.

v jejich činžovních kasárnách, postrádajících vzduchu a světla; a stejně i na venkově! Ó, mladý knězi, kéž uzraje o velikém dni tvých duchovních líbánek svaté odhodlání: budu těžitelem! To budiž tvoji všeobsáhlou formulí a tvým heslem životním!

»Duch Hospodinův jest na mně,
neboť Hospodin pomazal mne,
abych zvěstoval radost trpícím, poslal mne,
abych léčil zkroušené srdcem.

Abych hlásal jatým propuštění,
a zavřeným vysvobození:
abych hlásal Hospodinovo milostivé léto
a den odvety našeho Boha.

Abych těšil všecky kvílící;
abych dal kvílícím sionským,
abych dal jim věnec místo popela,
olej radosti místo roucha smutku,
plášť jáсотu místo ducha truchlosti.

(Is. 61, 1—3.)

To je tvým svatým, velikým posláním! K tomu bylo do tvých posvěcených rukou vloženo tolik pokladů a tolik milostí.

Kdybys přišel sám Mistr a kráčel těmito místy bídv. kolik útěch by zde rozdál při svém příchodu i odchodu! Nepřichází však sám, posílá tebe místo sebe.

b) Příležitosti k utěšování ti nikdy nechybí. Máš býti těžitelem:

Ve zpovědnici, která nemá býti soudnou stolicí pro zatracování, ani inkvisiční mučírnu, nýbrž místem nebeské útěchy. Ó, pozvedni je, ubohé, padlé, zbloudilé učeníky, usnadni jim zpověď, pomoz jim láskyplně, řekni jim přívětivé slovo, dodej jim odvahy (Nolite timere!), nedej nikomu, naprosto nikomu odejít z tvé zpovědnice bez útěchy, zoufajícímu a proklínajícímu.

Na kazatelně. Proč stále jen nadávat a kárat, hrozit a ponižovat a mistrovat? Proč neskýtat útěchy? Všichni potřebují především jiným útěchy. Jak hořce bývají často zklamáni a odcházejí bez útěchy, roztrpčeni a malomyslní! Když si připravuješ kázání, budiž tvou první a poslední myšlenkou: Povím jim něco milého, co jim učiní radost, co je pozvedne, co jim přinese trochu velikonoční radosti a naděje. Když pak jim těšitel, jinak mírný, poví někdy několik slov vážných a přísných, budou působit dvojnásob důrazně.

Ve chrámu Páně, který má býti místem útěchy a svaté radosti. Čiň tedy také všechno, čím bys dům Boží a služby Boží zkrášlil a učinil zajímavými a útěchyplnými, a nešetř, kde jde o výzdobu kostela, o povznesení svátků a slavností (jesle, Boží hrob atd.). (Srvn. praktickou knížku »Gotteshaus und Gottesdienst« od Ludvíka Soengena T. J.)

Ve farní a v kaplance. Tvůj dům má být otevřen všem jako útočiště, kde najdou všichni útěchu a pomoc. Běda, kde je fara nejobávanějším domem! Cave canem!

U nemocných. Nikdo nepotřebuje útěchy více nežli nemocní. Dokud je člověk zdravý a silný, snáší

všechno lépe. Jinak je tomu, ležíme-li churaví a slabí, a bídíme v posteli, osamělí, zkormoučení, ba často opuštění. Kolik tu potřebujeme útěchy a povzbuzení! Jdi, a dones jim duchovní, a můžeš-li, také tělesné útěchy!

U chudých. Buď k nim dobrý! Nebuď skoupý, tvrdý, a nedej se zahanbit horlivými členy spolku sv. Vincence nebo dokonce Armády Spásy! Obsta-rej chudým lidem místo, výdělek, doporuč je!

Při každé vycházce měl bys někomu poskytnouti útěchy, a kdyby to byl třeba jen pozdrav, přívětivé slovo, nebo dobrotivý úsměv na ulici.

2. Jak utěšovat?

69.

Má to býti především pravá, opravdová, ryzí útěcha. Nejhlubší příčinou, že lidé bývají často tak nešťastní a bez útěchy, bývá

nedostatek víry. Mýlívali je falešné představy, fráze bezbožných nevěrců, spisů, mučí je pochybovačnost. Nic jim nepřináší více vnitřní útěchy, nežli když jim pomůžeme z jejich pochyb a námitek a posílíme opět jejich víru.

Nedostatek naděje a důvěry v Boha. Zoufali nad Prozřetelností Boží. Ukaž jim, jakou úlohu hraje utrpení v plánu Božího řízení světa, ukaž jim, že z půdy utrpení vyrůstají nejkrásnější květy heroických ctností, že bez pronásledování není myslitelný žádný mučeník.

Nedostatek lásky, která dovede tak blažit. Láska se vrací, jakmile světlo víry a teplo naděje znovu proniknou do duše.

Kolik skvostných prvků útěchy chová pobožnost

k Srdci Ježíšovu, k Matce Sedmiboletné, ke svatým pěti ranám, pobožnost křížové cesty! Jen je zaved'! Kolik útěchy dovede pak poskytnouti své osadě jediný kněz!

3. Podmínky.

a) Chci-li utěšovati jiné, musím býti sám pln útěchy a vědět, kde ji možno najít a načerpat, totiž »de fontibus Salvatoris«. (Is. 12, 3.)

Ježíš dovede poskytnouti tak zázračnou útěchu, poněvadž je »Deus totius consolationis«. (2 Cor. 1, 3.)

Je proto nutné, aby knězi se v jeho modlitbách dostalo útěchy a aby sám zakusil, jak sladký jest Pán. Vlažná, zvětralá duše kněžská bez silné víry a zbožnosti nedovede rozdávat útěchu.

b) Chci-li utěšovat jiné, musím sám míti v sobě Pokoj Páně. Doléhají-li na duši tíhou centnýřů neusmířené viny a hříchy, je srdce sklíčeno, rozladěno, oko zakaleno, hlas ochraptělý, drsný. Chceš-li býti těшитelem, buď stále čist a hříchu prost!

c) Chceš-li utěšovat jiné, musíš se dovést ovládat, musíš býti pánem svých nálad, rozmarů a vášní; musíš odložit všechno, co je v tvé bytosti, v tvém vystupování drsného, nepřístupného, tvrdého, nevlídného, odpudivého, poněvadž to leká a zastrašuje; musíš umět své bolesti ukrývat v srdci a držet u sebe. Náladový, trudnomyslný bručoun je špatným těшитelem.

d) Chceš-li konat úřad těšitele, musíš být především nenáročný, musíš se odpoutat od své vlastní milé osobičky. Kdo myslí stále jen na sebe a vždy

se jen táže: »Co budu z toho mít?«, nemůže být dobrým těšitelem. Sobectví vychovává povahy chladné, nepřístupné, uzavřené, nesdílné. Jsou také mezi kněžími takoví strašní sobci, které nechává všecka bída a nouze jejich ubohých oveček chladny a lhostejny, jako by jim po tom nic nebylo.

e) Abych mohl býti těšitelem podle božského Mistra, musím mít dobré, ušlechtilé, mírné, velkodušné srdce, jako bylo jeho. Je tedy nutno své srdce vychovávat, až bude přetvořeno podle jeho srdce nejsvětějšího. »Ó, Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učíš srdce mé podle srdce tvého!« Proto zaujímá správná, pravá pobožnost k božskému srdci Páně v životě kněžském a kněžském rozjímání zcela zvláštní postavení.

XVI.

TOMÁŠ.

Celá událost s Tomášem otevírá nám výhled do nálady a poměrů v rodině apoštolů. Byla očividně rozptýlena, jak to Pán byl předpověděl. »Aj, nyní přichází hodina a již přišla, že se rozprchnete jedenkaždý do svého.« (Jan 16, 32.)

Pomalou na pověsti o zjevení Páně se opět scházeli, až na Tomáše, který se vzdal veškeré naděje, že by se Mistr opět vrátil.

A. Tomáš nevěřící.

70.

»Tomáš však, jeden ze dvanácti, který slove Blíženec, nebyl s nimi, když přišel Ježíš.« (Jan 20, 24.)

1. Jeho povaha.

Tomáš se jeví podle evangelia jako odhodlaný, statečný muž. On to jest, který v kritické chvíli řekl rázná slova: »Pojďme i my, ať umřeme s ním.« (Jan 11, 16.) A žádný z dvanácti apoštolů nezanesl později prapor křesťanské víry tak daleko do světa, jako on.

Co se mu však mohlo státi přímo osudným, to je jeho k pochybovačnosti nakloněná, hloubavá povaha, jeho umíněnost a tvrdošijnost.

Tedy i tento kněžský typ jest zastoupen již v prvním hloučku apoštolů.

2. Jeho nevěra.

Jak dospěl Tomáš ke svému nápadně tvrdošíjnému odmítnutí skutečnosti vzkříšení? K lepšímu porozumění musíme se vrátit k řečím Mistrovým při poslední večeři.

»Kam já jdu víte i cestu znáte,« pravil Pán. (Jan 14, 4.) »Pane, nevíme, kam jdeš; i kterak můžeme znáti cestu?« (l. c. 5), namítá Tomáš. Tato slova ukazují jasně hloubavého ducha apoštolova.

Krátce před tím prohlásil Ježíš: »Jdu, abych vám připravil místo. A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě« (Jan 14, 2—3). Hlavně tato slova si Tomáš vryl pevně v paměť a drží se jich. Tedy, tak usuzuje, Pán nevstal; jest u Otce a vrátí se později opět s nebe. To jest jeho teorie, jí se přidržuje, a odmítá proto s ostatními hlášení žen jako pohádku a výmysl.

Až potud neměl větší viny nežli jiní. Ale on zachází dále. Pokud jde o zbožné ženy, ještě by se pochybnost odpustila, ale když byl nyní promluvil také Petr, měl s ostatními uvěřit. Místo toho odlučuje se od společnosti apoštolů, není přítomen při prvním zjevení Páně a ztrácí velikou milost.

Ale bylo ještě hůř. Radostně ohlašují mu apoštolové, že viděli Pána, že s ním mluvili, jedli, že se dotýkali jeho svatých ran. Marně. Tomáš setrvává při své teorii tvrdošijně, a dospěl ve své vzdorovité náladě již tak daleko, že není přístupen poučení, odmítá všechno jako klam a konečně na všechny domluvy jen prohlašuje: »Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův a nevpustím-li prstu svého na místo hřebův a nevložím-li ruky své v jeho bok, neuvěřím.« (Jan 20, 25.)

Tomáš nepopírá, že něco viděli, nýbrž pochybuje jen, že by to byl skutečně Pán, to jest jeho skutečné tělo. Prý to byl jeho duch, vidina bez masa a krve, jak se ostatně zprvu domnívali i učeníci. Proto zdůrazňuje: »Neuzřím-li . . .« Chce makavé důkazy. Třebas byl tento požadavek sám o sobě oprávněn, byla to přece jen domýšlivost, že nepřijal a neuznal svědectví ostatních apoštolů, kteří měli takové důkazy a ničím neukázali, že by byli lehkověrni.

Co prohlašuje celá církev, její nejvyšší představitel (Petr) a biskupové (apoštolové), tomu se můžeme a musíme podrobit.

Různé okolnosti podporovaly jeho umíněnost. Byla to hlavně svéráznost zjevení Páně. Přichází náhle, a náhle zase mizí. Nikdo mu nemůže říci,

odkud přišel a kam odešel. Bylo po dřívějším důvěrném besedování u společného stolu.

Proto nemohli apoštolové říci také Tomášovi: »Pojď, my ti ho ukážeme!« Nevěděli, kde se zdržuje. Všechno, co Tomášovi vyprávěli, jak se objevil náhle při zavřených dveřích a stál uprostřed nich, jak se také přidružil k učeníkům na cestě do Emauz, a jak opět zmizel při lámání chleba, všechno ho jenom posiluje v jeho umíněné domněnce, že to nebyl Mistr sám, nýbrž toliko zjevení ducha.

71.

3. Otázka víry.

Že Tomáš přes všechno, co se dá říci na jeho omluvu, zhřešil, ba těžce se provinil, je pokáráním Mistrovým zjištěno nad veškeru pochybnost. Nechtějme viny apoštolovy umenšovat. Právě ona nám poskytuje opět měřítko pro dobrotu Páně.

Zvrácená a hříšná byla

a) jeho *tvrdošijná nevěra*. Nejen nevěří, že druzí ho viděli, pochybuje o samém vzkříšení a považuje vše za chorobný výplod mozku, říká bez okolků, že neuvěří než svým smyslům. Nespokojuje se jistotou, žádá si evidentnost. Nisi videro! Tím přestává víra sama. A jak umíněná jest tato nevěra! Proti jednomyslnému svědectví apoštolů a učeníků staví svoje svéhlavé: »Ego autem contra!« To není jen nehezké a neskromné, to je také hříšné. Nechce skloniti svého rozumu ani před nejjasnějším, úplně dostačujícím svědectvím a ničí tím přímo základy víry, která spočívá na autoritativním svědectví. Má se za chytřejšího, rozumnějšího, než celý sbor apoštolů, nežli církev.

b) Jeho *troufalost*, ve které jde tak daleko, že chce předpisovati Mistrovi podmínky, za kterých by uvěřil. Svědkové lidští mu nedostačují. Ježíš musí přijíti zvlášt k vůli němu, a nemá dosti na tom, že ho vidí, chce ho také ohmatat. Vyžaduje pro sebe zvláštního soukromého zjevení a prohlašuje, že jen za těch podmínek se podrobí učitelskému úřadu církve.

Cožpak, Tomáši, kdyby později tvoji pohané v Indii také tak byli mluvili: »Neuzříme-li Krista sami, neuvěříme?« Co bys tomu byl řekl?

c) *Pohoršení*, které dává svým druhům a učeníkům a svatým ženám, jejichž svědectví a prosby odmítá tak příkře, a které svým chováním hluboce zarmocuje. Kazí čistou velikonoční radost ostatních, vnáší falešný tón do radostného souzvuku.

d) *Nebezpečí*, jemuž se vystavil svým separatistickým pokusem, a které bylo zažehnáno jediné nepochopitelnou téměř dobrotou Mistrovou.

Kolik jich bylo podobnou svéhlavostí zavlečeno na bludné cesty, s nichž nenašli již návratu k církvi a církevnímu společenství!

4. Závěry.

Celá událost je plná užitečných a významných naučení a má pravdu sv. Řehoř, když píše: »Plus nobis Thomae infidelitas ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit: quia, dum ille ad fidem palpando reducitur, nostra mens omni dubitatione postposita in fide solidatur.« (Hom. 26 in Evang.)

a) Každé separatistické hnutí v církvi Boží po-

cházívá od zlého. Vae soli! platí i zde. Tato hnutí byla vždy začátkem bludů, které nejsou nic jiného nežli tvrdohlavé přeceňování soukromého mínění, přesahující hranice obecné víry. Toto rozbíječství jeví vždycky politováníhodný nedostatek citu pro solidaritu, který je v církvi Boží tak důležitý, a vnáší rozbroj a rozkol do církevní společnosti.

b) Nalézá se tedy již v kruhu apoštolů vedle zrádce a zapěrače první pochybovač. Bylo těžší přesvědčiti jeho nežli později lid. Tak i dnes. Lid má často pevnější víru nežli páni bohoslovci a domýšliví učenci. Kolik takových nevěřících Tomášů je také dnes ještě právě v kleru, jehož tak mnozí příslušníci, zaberanění do svých subjektivních ideí, vrhají se na každý zázrak a každé mimořádné zjevení, kritisují je nenávistně, potřásají nad nimi hlavou, hrají si na silné, osvícené duchy, kdežto jsou v podstatě ducha hodně malicherného.

Takové duševní sklony ničí často na dlouhou dobu kněžský život, ochromují ducha zbožnosti a radost z práce, otravují náladu, činí z kněze zaprutilého, nezáživného morousa. Ba více, ti kazí také dobrou náladu a dobré smýšlení jiných. Mnozí by se srdečně potěšili a povzbudili církevním opatřením nebo nějakým mimořádným zjevem v církevním životě. Ale tu přijde takový zakaboněný, mrzutý Tomáš. Zkalí, zkaží a zmate radostnou náladu svými skeptickými námitkami a uštěpačnými poznámkami.

Jak snadno mohou takové tomášovské nálady vzniknouti právě vůči eucharistickému tajemství. »Jestliže neuvidím . . . nedotknu se, neuvěřím.«

Visus, tactus, gustus in te fallitur,
Sed auditu solo tuto creditur.
Credo quidquid dixit Dei filius;
nil hoc verbo veritatis verius.

c) Velmi zlým protějškem Tomášovým, který chce vidět a nikoliv věřit, jsou zástupci moderní nevěrecké vědy a kritiky. Popírají, co jiní viděli na vlastní oči a slyšeli na vlastní uši, byli by však velmi pobouřeni, kdyby někdo jim nevěřil na slovo. Mají totiž sebe za neporovnatelně chytřejší a osvěcenější, než jsou všichni papežové, církevní učitelé a bohoslovci, ačkoliv jsou hotovými pidimužíky u porovnání s takovým Augustinem nebo Tomášem Aquinským. S povýšeným úsměvem shlížejí na »věřící«, a přece, jak málo skutečné vědeckosti najdeme právě u těchto pánů! Ano, lehkověrnost je něco zvráceného, ale aprioristická pochybovačnost a chorobný odpor proti zázrakům jsou při nejmenším stejně nevědecké. Kdo po pravdě skutečně touží a ji hledá, má se chovat indiferentně jako jazýček na váze. Jen tak může klidně odvažovat a rozlišovat pravdu od bludu.

B. Tomáš věřící.

72.

1. Mistr.

»A po osmi dnech byli učeníci jeho opět uvnitř a Tomáš s nimi.« (Jan 20, 26.)

a) *Odklad zjevení.*

Apoštolové byli by jistě viděli rádi, kdyby se Mistr byl zase hned objevil a Tomáše náležitě po-

učil. Musejí však posečkat. Pán odkládá zjevení o celých osm dní. V té době uklidnila se podrážděná nálada a milost pracovala tiše v srdci nevěřícího apoštola.

Odkladem bylo s počátku jeho vzdorovité chování arcit jen posíleno. Je to pro něho do určité míry vítězství. Cožpak jsem to neříkal? Pomalu však při pohledu na pevnou jistotu a vytrvalost jeho spoluapoštolů vznikají v něm přece pochybnosti a výčitky svědomí.

Což kdyby Mistr nyní přece přišel, co mu řekne, jak ospravedlní svoje počínání? Vždyť Tomáš, správně vzato, miluje Pána a život by za to dal, kdyby ho uzřel. Proto se také opět cele připojuje ke společnosti apoštolů, a to mu zjednává velikou milost. Nyní je připraven.

Jak často se opakují podobné případy v životě alumna, kněze nebo řeholníka! Jak dlouho setrvává často v hříšné, zvrácené náladě, při úmyslu opustit povolání a pod. Ještě dobře, že Pán je tak milostiv. Přijde triduum, duchovní cvičení nebo veliký svátek, a Pán sám přichází a odvádí si opět svého Tomáše.

Post octo dies! Tedy opět v neděli, kdy apoštolové slavili ponejprve památku vzkříšení Páně.

b) *Zjevení.*

Mistr se zjevuje docela tímž způsobem jako ponejprve. »Tu přišel Ježíš zavřenými dveřmi a postaviv se mezi ně, řekl: »Pokoj vám!« (Jan 20, 26.) Tomáš si měl řádně uvědomit, jak přesně souhlasila zpráva jeho druhů se skutečností. Všichni se radují, jen jeden se leká — Tomáš sám. Pociťuje

svou vinu i při radostném vzrušení, že vidí Pána.

c) *Důkaz.*

»Potom dí Tomášovi: »Vlož prst svůj sem, a viz ruce mé, a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudiž nevěřící, nýbrž věřící!« (l. c. 27).

Volá k sobě Tomáše beze slůvka pokárání a vyzývá ho, aby se přesvědčil. Je to ozvěna jeho požadavku. Mistr tím ukazuje svoji vševedoucnost.

Pán slyší tedy také naše zlé řeči a čte naše ne-svaté myšlenky a pošetilosti, zná naše nálady.

Nabízí apoštolovi milost jako dosud tímto způsobem nikomu jinému. »Excogita Dominatoris clementiam, qualiter etiam pro una anima ostendit se ipsum vulnera habentem et accedit, ut salvet unum.« (Chrysost., Hom. 86 in Io.)

Vpusť ruku svou v bok můj! »Magnum certe fuit vulnus illud sacratissimi lateris, in quo non digitum, sed manum mittere debet.« (Ludolf.)

Je to tedy kněz, jenž první vkládá svou ruku do svaté rány v boku, která vede k srdci Spasitelovu. Mistr chce, aby kněz byl blížek tomuto srdci. Kněz má sáhnouti hluboko do rány a ukázati lidu poklad, jež jsou skryty v Nejsvětějším Srdci a vysvětliti mu jeho tajemství.

d) **Dobrotivost Páně.**

73.

a) Tomáš si skutečně zasloužil trestu a těžké důtky. Ale Mistr vůči němu ukazuje téměř nepochopitelnou dobrotu, něžnost a šetrnost. Nevidíme ho vraštit čela, nevidíme hrozivého ohně v jeho pohledu, ani chladu a nepřístupnosti v jeho chování. Místo, aby tvrdými slovy apoštola pokáral, přistu-

puje na jeho požadavek a zve ho, aby vložil ruku svou do svaté rány v jeho boku. Slova: »Nebudiž nevěřící, nýbrž věřící!«, jsou celým pokáráním.

Vidíme zde velmi dobře jeho nevyčerpatelnou lásku, jeho až nepochopitelnou mírnost a shovívavost, jeho podivuhodnou umírněnost a moudrost, která všechno tak vede a řídí, že smutná poblouzení apoštolova nejen se neobracejí v škodu, nýbrž slouží k posílení víry všech a k úplnému obrácení Tomášovu.

Mistr nechce zahanbení, nýbrž poučení a polepšení, nikoliv uplatnění své autority, zadostučinění za učiněné urážky, nýbrž jen blaho chorého, svéhlavého dítka. Proto jen krátká výtká. Zato celé jeho počínání tím více vábí k sobě zbloudilou duši a uchvacuje ji až do hlubin.

b) Celý výjev ukazuje biskupům, farářům, řeholním představeným a vůbec všem nadřízeným zázračně krásně, jak si mají počínat v podobných případech vůči provinilému podřízenému, kterak ho mají pokárat.

Může se to státi urážlivým způsobem, takže se sice docílí usmíření viny, ale rána zůstane, nebo tak, jako zde, že se řekne všechno, čeho je třeba, ale přece se nezpůsobí rána, a docílí se úplného polepšení, ba větší přítulnosti a lítosti.

Běda Tomáši, kdyby byl měl co činit s horkokrevným představeným! Jak by ho byl vyplínil, a přespřílišnou přísností zkrušil citlivou duši apoštolovu, ba možná dohnal ho k úplnému odpadu. Jak snadno vzniká takovým drsným zacházením trhlina, která zůstane a těžko se léčí.

Jinak jedná Mistr! U něho je ve všem láska, šetrnost, ohledy, mírnost! Dovede dáti důtku tak podivuhodně laskavě a přece tak účinně, dovede pokárati a přece si při tom zachovati celou lásku, ba ji ještě stupňovati!

e) *Nezjevuje se soukromě.*

Mistr byl by se mohl zjeviti Tomáši také samému, jako Petrovi. Nečiní toho.

a) Tomášovi se mělo dostatí milosti jen v komunitě, aby si pamatoval, jakou milostí je povolání, aby si dobře uvědomil, že milost obdržel nikoliv jako jedinec, nýbrž jako soudruh apoštolů. Pocit společenství měl býti posílen.

b) Dále měli býti všichni učeníci svědky lásky Mistrovy a učiti se od něho, kterak se má zacházeti se slabými. Proto má výjev veliký význam pro všechny apoštoly. Vidí na výmluvném příkladě, jak shovívavý a dobrý je Pán také vůči tomu, který se provinil a získávají tak důležité poučení pro svůj apoštolský, pastýřský a soudcovský úřad.

c) Apoštolové byli svědky nevěry a pohoršení; měli býti nyní také svědky jeho víry a jeho obrácení, měli býti jeho příkladem posílení a těšiti se z něho. Tomáš měl své pohoršení napravití před celou komunitou.

Tak může někdy veřejné církevní pokání, uložené s přiměřenou šetrností, sloužiti k všeobecnému povzbuzení. Stejně může v řeholních společnostech mnoho dobrého způsobiti zvyk vyznání viny v kapitule zvané »Culpa«.

Jak veliké jest také povzbuzení a všeobecná radost, když kněz pochybivší se obrátí, veřejně od-

volá, je laskavě přijat a napraví zase všechno dvojnásobnou horlivostí.

Má to proto také zvláštní význam, že se duchovní cvičení konají společně. Účastníci mohou se tu navzájem povzbudit a napravit, co špatným příkladem pokazili.

74.

1. Učeníci.

»Tomáš odpověděl a řekl jemu: Pán můj a Bůh můj.« (Jan 20, 28.)

a) Nevíme, zdali Tomáš, vyhovuje vyzvání, dotekl se svatých ran. Jeho samého snad zdržovaly od toho úcta a bázeň. Avšak pravděpodobně vzal Pán sám ruku učeníkovu a zavedl ji na dotvrzení svých slov do svatých ran. Tomáš však, hluboce rozechvěn tím, co viděl a slyšel, a přemožen dobrotou Páně, vrhl se na kolena, volaje: Pán můj a Bůh můj!

b) Pán můj a Bůh můj! Co všechno jest obsaženo v těch málo slovech: víra, pokora, úcta, láska, lítost, zahanbení, vděčnost, oddanost! To všechno nyní vyráží ven jako zadržované vlny polozasypaného, pak náhle otevřeného zřídla!

Pán můj a Bůh můj! Je to projev víry, tryskající z nejhlubších hlubin duše. Tomáš nejen spatruje milovaného Mistra, nýbrž vidí ve vzkříšeném svého Boha a Pána. Otevřeně a slavnostně vyznává svou víru nejen v člověčenství, nýbrž i božství Kristovo.

Pán můj a Bůh můj! Je v tom mužné odvolání pochybeného kroku, napravení daného pohoršení.

Pán můj a Bůh můj! Je v tom uznání veliké milosti, výraz jistoty odpuštění, slova vroucí vděč-

nosti a lásky, ne snad výrazy něžnými, jak jsme na ně zvyklí dnes, nýbrž jako prostý, ale silný výraz bázně, již měla prvotní církev ve svém poměru k Pánu.

Pán můj a Bůh můj! V těch slovech je obsaženo všechno! Slova ta praví: Ó, Pane, jak jsem mohl být tak slep, jak jsem mohl jednat tak hanebně, vzdorovat tak svéhlavě! Ó, Pane, odpusť! Chci v budoucnosti náležitě celý tobě, a napraviti své poklesky zdvojenou horlivostí ve víře!

Je to »Suscipe« silného, zmateného, ale zase zcela znovuzískaného srdce, které nadále zdolá již všechny zkoušky, všechny boje a oběti. Nadále náleží Tomáš již celý Mistrovi, stane se jedním z velikých apoštolů světa a rozšíří blahou zvěst do větší vzdálenosti, nežli dokonce Pavel. Uskuteční se jeho slova: »Eamus, ut moriamur cum eo.«

Podobně jako Petrovi zapření, tak se stala nevěra Tomášovi požehnáním, díky lásce Mistrově, která ukázala opět i zde celou zázračnou moudrost, umírněnost, dobrotivost, znalost lidí, pravého vůdce duší.

Poněvadž Tomáš nebyl při tom, když Ježíš uděloval apoštolům moc odpouštěti hříchy, obdržel ji asi nyní participací a delegací, první to případ přenešení apoštolských výsad. Druhý případ vyskytuje se u Matěje.

c) Tomáš je obrazem duše obrácené, která se úplně změnila, když zakusila dobroty Mistrově. Ledy tají, mlhy se rozptylují a dostavuje se sebepoznání, lítost, stud a silná vůle, opět vše napraviti.

Jeví se zde také účinek pravé pobožnosti k Bož-

skému Srdci Páně na kněze. Jakmile přemohl před-
sudky a vložil směle ruku svou do rány v boku,
pocítí to sám na sobě.

Podobně jako Tomášovi vedlo se také Ignáci
z Loyoly, když pojednou stál před ním Kristus jako
zjev z jiného světa, jako pravý král a vojevůdce.
Suscipe, Domine!

V jak nádhernou modlitbu vyznívají slova: »Pán
můj a Bůh můj« k závěru dobrých duchovních cvi-
čení, když kolísající, zbloudilé srdce kněžské opět
nalezlo Pána a zase se k němu obrátilo.

Jak mnohému nevěřícímu Tomáši v církvi vedlo
se podobně vůči Římu. Zaujal vůči němu stano-
visko plné kritické zdržlivosti, plné předsudků
a zaryté domýšlivosti a tvrdošíjné, učenecké pýchy.
Ale když potom našel snad cestu do Říma, a při-
puštěn k soukromé audienci, stojí pojednou před
laskavou postavou papežovou, a vidí a cítí, že je
zde skutečně náměstek Kristův, a že jen láska
a moudrost určovala učiněná opatření, tu taje
hrdý vzdor a také on klesá před ním na kolena
pln víry a proměněn.

75.

3. Poučení.

»Že jsi mne uviděl, uvěřil jsi; blahoslavení, kteří
neviděli a uvěřili.« (Jan 20, 29.)

a) *Pán poučuje Tomáše.*

1. Pán nechválí Tomášovo vyznání, jako kdys
pochválil vyznání Petrovo. Spíše zní v jeho slovech
tichá výčitka, oděná arciť v takový výraz, že jest
jí vzata všechna trpkost. Pán takřka jen zjišťuje skut-
kovou podstatu: poněvadž jsi viděl, uvěřil jsi.

Dobře. Ale bylo by bývalo lépe, kdybys byl uvěřil, aniž jsi viděl.

Víra mu byla smyslovými vjemy takřka vnučena. »Kdo však váže svou víru na tělesné vidění, na věci pozemské a viditelné, vydává ji na pospas změnám, poněvadž vše, co je viditelné, je také časné, a jen to, co je neviditelné, je věčné.« (2 Kor. 11, 18.) (Bisping.)

Proto není víra, která potřebuje vidění, pomoci smyslů, věrou plně spasitelnou. Spasitelná je pouze víra, která se opírá pouze o slovo a jeho vnitřní průkaznost. Na tom stupni víry Tomáš ještě nebyl. Odtud Mistrova výtka. (Podle Bispinga.)

Víra na základě vynucené evidence není záslužná. Tak věřit může, ba musí každý. Co je veliké a záslužné, je víra slepá, svobodný dar důvěřující vůle.

Napomenutí Mistrovo je jemné, šetrné, ale jasné a nedvojsmyslné.

2. Ve slovech Páně byla také skryta mírná výtka pro jiné. Také ostatní zprvu nevěřili a odmítali svědectví zbožných žen, ale pak přijali svědectví Petrovo. Tomáš ne tak.

3. »Že jsi mne uviděl, uvěřil jsi.« Ale lze tu ještě mluvit o víře? Což není víra »přesvědčeností o věcech neviditelných«? (Žid. 11, 1.) »Fides est credere, quod non vides,« praví sv. Augustin (Tract. 40 in Ioan.). Ale týž sv. Augustin řeší obtížnou otázku slovy: »Aliud Thomas vidit et palpavit corpore et aliud credidit corde . . . Hominem namque seu humanitatem vidit et tetigit, et Deum seu deitatem (quae in praesenti videri non potest)

credidit. Dicendo enim »Dominus meus« humanam naturam, cui datum est totius creaturae dominium, dicendo »Deus meus« divinam, quae omnia condidit, confessus est et unum eundem Deum et Dominum.« (Tract. 121 in Ioan.)

Byla to tedy víra, ale bylo by bývalo záslužnější, kdyby byl bez svědectví zraku uvěřil ve vzkříšení a božství Kristovo.

76. b) *Mistr poučuje církev budoucnosti.*

»Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.« (Jan 20, 29.)

Když Jan později pohlížel s výšky a hloubky své potomní víry zpět na slabou víru apoštolů v oněch dnech, jistě se ho zmocňovala přímo bolest a hanba. Neopomíná proto zachovati křesťanskému potomstvu ono pamětihodné slovo Kristovo, které mělo být všem útěchou a posilou, kdo neviděli a těla Páně se nedotýkali jako apoštolové.

1. Jsou to pro nás slova útěchy. »Laetificat autem valde, quod sequitur: „Beati qui non viderunt et crediderunt“, in qua sententia nos specialiter signati sumus, qui eum, quem carne non vidimus mente tenemus.« (Greg., Hom. 26 in Evang.)

My nemáme štěstí viděti Spasitele, a přece před ním klekáme a se mu klaníme, jako by stál před námi. Je to zásluhou pozdějších pokolení. Mistr označil svými slovy nadmíru krásně a jasně mravní cenu jejich víry.

Nejsme zde pro sebe, nýbrž pro Boha, pro jeho slávu. Ničím však neoslavujeme Boha více, nežli když věříme, ačkoliv jsme neviděli, když žijeme

z víry. Zajisté v člověku je touha vidět a přesvědčit se a je k tomu stvořen (*visio beatifica*), ale toto patření musí být zaslouženo věrou.

Zajisté bylo by nám prospěšnější, kdybychom mohli ruku vložit do jeho svatého boku; jemu však je milejší, když tiše a v pokoře před ním poklekáme a se mu klaníme, jak se to děje zejména před svatostánkem.

Zajisté, bylo by sladké a krásné, kdybychom také my jako některé omilostněné duše mohli Pána v Nejsvětější svátosti vidět a ho takřka hmatat. Ale je tak lépe: lépe pro něho, poněvadž se mu tak dostává více cti a slávy, a lépe pro nás, kteří tím získáváme více zásluh pro věčnost. »Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili,« řekne nám Mistr.

Plagas sicut Thomas non intueor,
Deum tamen meum te confiteor:
Fac me tibi semper magis credere,
in te spem habere, te diligere.

O toto blahoslavenství se okrádá celé moderní malověrné, racionalistické pokolení. Chybí mu láska k pravdě a pokorná víra.

2. Jsou to slova poučení. Nadmíru důležitá pro celkové chápání našeho náboženského života a podstaty víry.

a) Jest výsadou prvních svědků, že vidí a se přesvědčují. Kdo přichází později, jest odkázán na jejich svědectví a nemá práva žádati lepších záruk, nežli mohou dáti právě tito testes praeordinati. Na tomtéž zákoně spočívá přece také celá naše znalost dějin.

b) Zkoumání důvodů víry je oprávněno, ba je na místě. Vždyť víra má být *rationabile obsequium*. Než toto zkoumání má své meze.

Věřiti je míti něco za pravdu na základě spolehlivého svědectví, které nahraňuje a musí nahrazovat přesvědčení se na vlastní oči. Chtít založit víru na svědectví vlastních smyslů, bylo by tolik, jako víru zrušit. Kdo na tom přesto trvá a klade Bohu podmínky, chybuje proti základnímu zákonu řádu spásy. Chce-li Bůh něco zjevit, je to jeho věcí, aby určil k tomu vhodný způsob. Nechtěl se pak Bůh zjevovati každému jedinci, nýbrž vyvolil k tomu zvláštní prostředníky, kteří jeho zjevení sdělují dále: patriarchy, proroky, pak Krista, apoštoly atd. (Viz Žid. 1, 1 nn.) Povinností pak ostatních je aby svědky Bohem vyslané a ověřené slyšeli a jejich výpovědi přijímali jako zjevení Boží. »Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.« (Luk. 10, 16.)

c) Blahoslavenství Kristovo týká se tedy těch, kteří slyší a věří v Krista. Hledí do budoucnosti a vidí všechny národy země, které uslyší a přijmou jeho radostnou zvěst. Na všechny ty vztahují se jeho slova: »Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.«

»My všichni máme podíl na tomto velikém a slavném blahoslavenství.« (Chrysost., Hom. in asc. Dom. 5, 5.)

Naše víra spočívá na poselství apoštolů, toto pak na zjevení Kristově. (Viz Jan 1, 1; Sk. 10, 37 a n.; 13, 30.)

Lepších svědků nežli jsou apoštolové nemůže-

me si ani myslet. »To jest ten učeník, který vydává svědectví o těchto věcech a napsal tyto věci; a víme, že pravdivé jest svědectví jeho.« (Jan 21, 24.)

Poslyšme, jak Ludolf Saský líčí svým milým způsobem konec významného večera:

»Stat igitur (Dominus) cum eis per aliquam morulam loquens de regno Dei consolatoria. Stant et ipsi cum eo in laetitia magna audientes illa verba excelsa et aspicientes faciem eius plenam gaudio ac decore et gratia. Attende bene eos familiariter circumcirca stantes! Sta et tu reverenter et verecunde, sed gaudenter, a longe tamen, si forte misericordia motus faciat te vocari, licet immeritam! Tandem dicit eis, quod in Galilaeam vadant et quod ibi eis apparebit, sicut promiserat, et benedictione data discedit ab eis. Ipsi vero remanserunt, ut prius, de ipso famelici et sitibundi, sed plurimum confortati.«

XVII.

SVATÝCH PĚT RAN.

77.

Proč podržel Mistr svaté rány na svém oslaveném těle?

1. Aby měl *přesvědčivý důkaz*, že skutečně vstal z mrtvých a že oslavené tělo je totéž, které pnělo na kříži. Pán sám na to ukazuje: »Vizte moje ruce a nohy!« Jsou poznamenány něčím, co je ode všech ostatních rozlišuje, jizvami. »Ad dubitantium enim corda sananda vulnerum servata sunt vestigia et ideo vulnerum cicatrices ostendit, ut dubietatis et infidelitatis eorum vulnus sanaret.« (Ludolf.) Po-

dle jizev chce Tomáš poznat svého Mistra a poznává ho. — Mistr podrží rány na věky.

2. Jako *vítězné znamení*, jako znamení triumfu. Jsou znamením jeho vítězství nad smrtí a bolestí. Zároveň ukazují, jak vysoko cenil své utrpení, když si zachoval stopy po něm a udržoval je v zářící kráse. Je v tom nás povzbuzení k ochotnému přijímání strastí a muk, abychom ve věčné slávě mohli se pochlubit podobnými čestnými odznaky, jizvami ran, které jsme utrpěli pro svého krále. »Stigmata Domini Jesu in corpore meo porto.« (Gal. 6, 17.) Podle Augustina (De civit. Dei 1, 22, 20) podrží v nebi také mučníci podle příkladu Kristova rány svého mučnictví jako čestná vyznamenání.

3. Rány mají být trvalým *památníkem jeho umučení*, trvalou památkou velikého díla vykupitelského. Pro vítězství nemá se zapomínat na velikost a krutost boje. Proto má nás pohled na ně rozněcovati povždy ke vděčné lásce a k upřímné, bolestivé lítosti. Ukazují nám Mistra jako našeho pravého Vykupitele.

4. Ponechal si rány jako odznaky svého *velekněžského úřadu* smířčího, jako účinný titul své orodovnické úlohy u věčného Otce. Tam je a působí jako »advocatus noster«. (1. Jan 2, 1.) Ukazuje mu své rány a usmíruje tak jeho hněv. Jsou jako zářící duha míru, klenoucí se nad hříšným světem. Plni důvěry můžeme úpěti k Otci: »Protector noster aspice Deus et respice in faciem Christi tui.« (Žalm 83, 10.) — Intra vulnera tua absconde me!

Bedřich Spee se modlí: »Věčný Bože, namoč pero do krve ran Ježíšových a zapiš mne jí do knihy života, abych tě s ním v Duchu svatém věčně velebiti mohl. Amen.« (Zlatá kniha ctností.)

5. Ponechává si je, aby jimi probouzel a rozněcoval *lásku a úctu*. Nic nepřipomíná účinněji zbožnému křesťanu lásku Kristovu. Jak dojemnou úlohu hraje v životě světců a křesťanského lidu pobožnost ke svatým pěti ranám! Jaké to povzbuzení ke vzájemné lásce mluví především ze svaté rány v boku: »Ostendit latus, ut provocaret ad amandum, quasi diceret: Videte latus apertum, cor vulneratum, ut videatis, quantum dilexerim vos, ut et vos me diligatis.« (Ludolf.) Pobožnost k Božskému Srdci Páně! »Ecce in manibus meis descripsi te.« (Is. 49, 16.)

Jak docela jinak bude se modliti kněz po obnově oběti na kříži své »En ego« s pěti Otčenáši k získání odpustků, když si při tom živě představuje a v duchu líbá svaté rány!

6. Zachovává si rány, aby je jednou ukázal *na soudu svým nepřátelům*, aby viděli, že on, pokud bylo na něm, učinil všechno pro jejich záchranu, a že je to jen a jen jejich vinou, musí-li je zavrhnouti. »Videbunt, in quem transfixerunt.« (Jan 19, 37.) Z těchto ran budou vystřelovat blesky proti zlým, paprsky milosti splývati na dobré. (Bern., Serm. 61 in Cant.)

Viz Aug., Symb. ad Catech. 1. 2, 8. Velmi krásně Beda Ven. in Luc. 24, 40.

VII.

ZJEVENÍ V GALILEI.

»Jděte, zvěstujte bratřím mým, ať odejdou do Galileje; tam mě uvidí!« (Mat. 28, 10.) »Jděte a povězte učeníkům jeho i Petrovi: »Předejde vás do Galileje, tam ho uvidíte, jak vám pověděl.« (Marek 16, 7.)

1. Že se Galilea měla státi *hlavním jevištěm také oslaveného života* Mistrova, je jistě pochopitelné. Neboť tam se hlavně odehrával jeho veřejný život; to byla vlast jedenácti apoštolů a většiny učeníků a svatých žen, které toužily po návratu domů. Tam se nacházela také většina přívrženců a učeníků Páně, kteří událostmi v Jerusalemě úplně zdrceni, potřebovali naléhavě povzbuzení, které mohla přinést jenom přítomnost Mistrova. Že bylo toho úmyslu dosaženo, ukazuje zjevení na hoře, kterého se zúčastnilo již 500 učeníků. (1 Kor. 15, 6.) Právě okolnost, že Pán se zjevuje také zde, tak daleko od jeviště vzkříšení, ozřejmuje pravdu vzkříšení ještě více.

Galilea má větší klid a bezpečnost před veškerými opatřeními velerady. V Jerusalemě by byli apoštolové museli mít stále a stále strach. Podle podání byl Josef z Arimatie zatčen. V Galilei mohli apoštolové nalézt také snadněji obživu a lépe zorganizovati malou církev.

Mistr měl také asi v úmyslu ztlumiti svým od-

chodem vzrušení v Jerusalemě. Nechce, aby jeho zmrtvýchvstáním vznikl navenek přílišný poprask. Pomněme pozdějšího osudu církve katakomb, která ztrávila tři sta roků v skrytě. »Non venit regnum Dei cum observatione.« (Luk. 17, 20.) Nejde tu o dobovačné tažení, nýbrž o tiché působení z vnitřní síly jako u kvasu.

2. Avšak tomuto působení v Galilei musela nezbytně předcházeti *zjevení v Jerusalemě*. Apoštolové by bez nich při své malomyslnosti a sklíčenosti nebyli našli sílu ke společnému podniku. Když se po zprávě žen vynořila přece možnost vzkříšení, zrodila se v nich nutně i žádost uzříti ho. Nebyli by pochopili, že se ukázal ženám, je samy však odkázal pouze na zjevení v Galilei.

V každém případě byl by to býval hodně smutný návrat do Galileje, jako návrat poraženého vojska, kdežto nyní kráčejí plni útěchy a důvěry cestami, kterými šli často pospolu, v pevném očekávání, že tam Mistra opět uvidí. I když jim neudal pro toto shledání určitého místa, byli nyní již zvyklí na náhlost, neočekávanost, na svéráznost jeho oslaveného života a smířili se se skutečností, že nezůstával stále s nimi a že jen čas od času se měli těšit z jeho přítomnosti. Důvěřovali nyní pevně v Mistra, že všechno dobře zařídí a dovede ke šťastnému konci.

3. Bezpochyby se tam odebrali v jednotlivých skupinách. Hlavní hlouček s Petrem v čele je asi týž, se kterým se shledáváme opět na jezeře; ostatní se asi vrátili nejprve do svých domovů, aby tam vyčkali dalších pokynů.

Půjdeme vždycky tam, kam nás Pán svými zástupci nebo zvláštními vnuknutími pošle: ať jsou to exercície, práce nebo kterékoliv působiště.

II.

NA JEZEŘE GENEZARETSKÉM.

79.

(Jan 21, 1 a n.)

1. Noc neúspěchu.

a) *Rozhodnutí Petrovo.*

Malý zástup, který zde nacházíme na břehu jezera, skládal se z Petra, Jana, Jakuba, Nathanaele (Bartoloměje), Tomáše, který se nyní se zdvojenou horlivostí přimknul k Petrovi, a dvou nejmenovaných učeníků. Jevišťem bylo podle podání okolí »sladkého pramene«, nedaleko dnešní Tabigy. V době pouti Burcharda Magdeburského (1283) bylo místo označeno ještě kamenným památníkem.

Šimon Petr řekl ostatním: »Jdu lovit ryby.«

Mistr neudal nic bližšího o době a místě shledání. Nezbylo tudíž nežli klidně vyčkat, a tak se namanula otázka: »Co dělat?« Petr, patrně z vnitřního popudu, dává odpověď a rozhoduje: jdu lovit. Staví se zde v čelo jako muž rychlého rozhodnutí a jako daný a uznáný vůdce.

O budoucnost se postará Mistr, přítomnost si museli určit sami. Až dosud pečoval o ně Mistr, nyní byli odkázáni sami na sebe. Tu se jevilo pokračování ve staré živnosti, které se nikdy úplně nevzdali, jako nejjednodušší řešení. Také apoštol

národů zabýval se občas svým řemeslem. (Sk. 18, 3.) Bylo to nejsnadnější a nejbližší, nebylo to nic zvráceného a vedlo je to na jezero s jeho hojnými důvěrnými vzpomínkami na Mistra a společný život, který tu s ním ztrávili. Zde utišil bouři; zde krácel Petr po vodě na rozkaz Páně; zde zažili zázračný rybolov, jehož brzké opakování hodilo se tak dobře k tomu, aby potvrdilo totožnost Páně, zde padla také slova o lovení lidí. Byl to tedy nejlepší způsob, jak navázati duševní spojení s Mistrem. Možná, že i lodička, do níž vstoupili, byla táž, ve které on sám tak často s nimi seděl.

b) *»Řkou jemu: Půjdeme s tebou i my.«*

Všechno se děje z návodu Petrova, který zde se staví v čelo jako uznaný vůdce. Ostatní ho následují bez odporu a bez váhání.

Žádný neříká: nejdeme za někým, kdo Pána zradil. Všechno zase spravilo hlášení *»Surrexit et apparuit Petro«*. Sjednoceni takto poslušností a vzájemnou bratrskou láskou a svorností, dávají se do práce.

Když rozhodne papež, musí zníti odpověď: Přijímáme, souhlasíme, bez vytáček, bez otálení, bez odporu, bez výhrad!

c) *Bezvýsledná noc.*

»A té noci nechtyli nic.«

Byly tu všechny *přirozené podmínky* pro úspěch. Hladká hladina jezera leží ve slabém měsíčním světle (první čtvrt). Pohybují se ve známých vodách, znají nejrybnatější místa, přinášejí s sebou dlouhý cvik a zkušenost. Nechybí nic — ale úspěch se nedostavuje!

Po celonočním plahočení stojí tu s prázdnými sítěmi, s unavenými údy, nastuzeni za sychravého rána, hladovi a žíznivi, zklamáni, sklíčení. Ano, byli zvyklí na náladovou povahu své živnosti, než tento neúspěch byl pro ně přece trpkým překvapením.

Neúspěch připomíná jim Mistra, jeho požehnání. Chybí jim zde nyní. Zcela jistě přechází hovor na něho a vzniká silná touha: kéž je zde on!

Mistr nechává jejich práci *úmyslně bez úspěchu*. Chce jim hluboko vrýti poučení, a činí tak jako dříve, navazuje na jejich povolání. Mají se naučit názorně, že bez Ježíše není úspěchu, s Ježíšem je vždy veliký úspěch!

První část stála makavě před nimi. Bylo nyní na Mistrovi, aby ukázal, jak je to s jeho pomocí a milostí.

Měli se státi rybáři lidí. To mohli jenom s ním, z jeho rozkazu, s jeho milostí. Názorně jim mělo býti vysvětleno, že bez Ježíše se nic nedaří, s ním že jde všechno dobře.

Jenom kdo na rozkaz a ve jménu Kristově jde na kazatelnu, do zpovědnice, na misie, má nárok na zvláštní přispění Páně, uloví lidi a vytáhne je z vod záhuby.

2. Záblesk úspěchu a tušení.

80.

a) *Ježíš na břehu*. »Když pak bylo ráno, Ježíš stál na břehu, ale učení nepoznali, že to jest Ježíš.« (Jan 21, 4.)

Ježíš je tak blízko, ale učení ho nepoznávají. Jak často se to přihází také nám! Ježíš nám bývá

tak blízko a my na to nemyslíme. Jest u nás ustavičně přítomen ve svatostánku, vždy hotov pomoci nám, a my děláme, jako bychom neměli o tom tušení, domníváme se, že je daleko, a že jsme v nouzi opuštění. Jak málo si uvědomujeme mnohdy i při nejsvětější oběti jeho přítomnost!

Pán se nedává poznat ihned, nýbrž poznenáhlu, a dbá pečlivě toho, aby zdůraznil rozdíl mezi kdysi a nyní.

Nepřichází učeníkům naproti přes jezero, není s nimi v lodi jako jindy, nýbrž hlásí se od břehu, zdaleka, odjinud. To jim má předobrazně ukázat, že ani s břehu věčnosti nezapomíná své církve, že na něho se mohou spoléhat i s nebe. Výjev ten ilustruje slova: »Ecce ego vobiscum sum...« (Mat. 28, 30.)

b) *Oslovení.* »Tedy řekl jim Ježíš: Dítky, máte-liž něco k jídlu? Odpověděli jemu: Ne.« (l. c. 5.)

Oslovuje je familiárním tónem muže z lidu, galilejského rybáře, jehož vnějšímu vzezření vzhledem na okolnosti se Mistr zatím přizpůsobil. Otázka má asi smysl: »Učinili jste dobrý lov? Dostane se něčeho také mně?« Ryba pečená na rošti a kousek chleba k tomu je tam dodnes obyčejným pokrmem rybářů. Co je nápadné, je prostý, familiární tón řeči Mistrovy, zcela odpovídající přijaté úloze.

Jak srdečně a roztomile sklání se Mistr k prostému člověku, bez formalit, nenuceně, bez pokryteckého pánbičkářství, docela opačně než tak mnozí velební páni, kteří jsou náramně obřadní, škrobení a povýšení i tam, kde se to vůbec nehodí.

Apoštolové ho považují zprvu za cizince. Nejsou

také asi příliš naložení k dlouhým řečem; odtud jejich úsečné: »ne.«

Otázka Mistrova měla jistě také za účel připomenouti apoštolům důrazně, že přes veškeru svou námahu nic nechytily. Měli si řádně uvědomiti svou nemohoucnost, aby lépe pochopili, co jest to, míti Ježíše u sebe. »Beze mne nemůžete učiniti nic.« (Jan 15, 5.)

c) Pán se na ně obrátil s *výzvou*. Řekl jim: »Vrzte síť na pravou stranu lodi a naleznete.« (1. c. 6.)

Výzva poněkud zarazila. Podobně jako kdysi Naaman Sýrský mohl se také otázati Petr a jeho druhové: Proč by tam na té straně mělo se dařit lépe? My se přece vyznáme na moři a ve svém řemesle! Byla to tedy zkouška jejich poslušnosti, a to za přitěžujících okolností.

Při prvním zázračném rybolovu věděl Petr, že to byl Kristus, jenž mu poručil, aby vrhl síť po druhé, a proto tu byla poslušnost lehká. Zde toho neví, nezná muže stojícího na břehu.

Co ho asi nutkalo, aby uposlechl neznámého? Byla to jistota v tónu vyzvání, nebo neurčité tušení, vzpomínka na podobné vyzvání, jehož se mu již dříve jednou dostalo na témž jezeře, možná na témž místě a na téže lodici, a jehož uposlechnutí mu přineslo takové požehnání?

At je tomu jakkoliv, uposlechli, a poslušnost jim přináší požehnání.

Je to *nádherná poslušnost!* Poslechli Pána, ačkoli jeho samého nepoznávají, nanejvýše ho jen temně tuší. Tak tomu bylo vždy u poslušnosti pro

Krista. Nevidíme Krista přímo, vidíme jinou postavu, slyšíme jiný hlas, zdající se nám hlasem kohosi cizího.

Poslouchají *slepě*. Znělo tak zvláště, co zjev na břehu po nich žádal. Proč by se mělo nyní na úsvitě dařit lépe, když neměli úspěchu za mnohem příznivější doby noční? Proč má skýtat pravá strana vyhlídky příznivější?

Ale uposlechli v neurčitém tušení, že za prostou postavou na břehu stojí někdo vyšší. A ejhle, zázračný výsledek je odměnou za slepou poslušnost!

d) *Zázračný rybolov.*

»I vrhli; a již nemohli jí utáhnouti pro množství ryb.« (l. c. 6.)

Tak se opakuje věrně každým rysem zázrak, při němž Mistr mluvil ponejvíce o rybářích lidí.

Pro radost nad bohatým lovem zapomínají zatím na všechno ostatní. Rybami se tu jen hemží, a apoštolové mají co dělat, aby udrželi bohatě naplněnou síť. Chutný lín, cípal hlavatý, malí i velcí okouni a jiné druhy ryb, na něž je právě severní část jezera tak bohatá, tlačily se o závod do sítě. Napočítalo se 153 kusů, mohutný to lov na jeden vrh; a ačkoliv jich bylo tolik, síť se přece nepřetrhala, jak sv. Jan jako znalec připojuje ke své zprávě (verš 11). Tedy za obyčejných okolností byla by se musila roztrhat.

Mistr přeje jim radost z bohatého rybolovu, ale má pro ně připravenou radost ještě daleko větší.

a) *Jan.*

1. Pořád ještě nepoznávali Pána; ale bylo cosi v tónu hlasu, ve způsobu jeho mluvy, co apoštoly podmaňovalo a dávalo vznikati určitému tušení, podobně jako u učeníků emauzských. Když pak nyní přišel tento zázračný rybolov, který překonal všechno, co kdy jako zkušení rybáři zažili, tu se jim rozbřeslo, že tu není pouhá náhoda, že jim zde přispěl někdo, kdo vládne mocí zázračnou. Co všichni tuší, to uzrává nejdříve u milovaného učeníka jeho k plné jistotě. »Tu řekl Petrovi ten učeník, kterého miloval Ježíš: Pán jest to!« (Verš 7.)

Dominus est! Ten hlasitý radostný výkřik působí jako sluneční paprsek, který se zableskne ráno od východu nad zašeřeným jezerem. V okamžiku je všechno jasné, tušení přešlo v radostnou jistotu. *Dominus est!* jde od úst k ústům.

2. *Jan* poznává Pána první!

Oko milujícího jest ostřejší, oko čistého jasnější, a srdce jeho, které bylo srdci Ježíšovu tak blízko, praví s bouřlivým tlukotem: *Dominus est!*

Jan, nikoli Petr poznává Pána první. Podobně se může stát, že jiní předčí papeže poznáním a láskou a že vidí ostřeji. Čestné pořadí hodnosti a lásky bývá rozdílné a často oddělené.

3. *Dominus est!* Tak náhle, tak nečekaně, tak láskyplně zaznívá to slovo! Po tmavé, chladné noci a bezvýsledné vysilující práci vychází slunce milosti a svítí do duše teple a blaženě.

Dominus est. Ó, krásné slovo! Tak musíme mluvit, kdykoli se něco dotkne hluboce naší duše.

Přijdou zkoušky, nepříjemné rozkazy; Dominus est! Rozjímání bylo obtížné a bez osvětlení. Tu ku konci, při kolokviu, náhle paprsek světla a milosti: Dominus est! Tak tomu bylo při duchovních cvičeních, když jsem něčeho docílil, něco lépe poznal, získal radost a útěchu: Dominus est! On byl zřejmě při tom, přihlížel s břehu a pomohl.

b) *Petr.*

1. Petr byl plně zaměstnán podle své povahy, směřující vždy k ráznému činu, sklizením vydatného lovu, při němž srdce starého rybáka radostně si poskočilo. Ale sotva Jan vyřkl slova: Pán jest to!, odhodil všechno ostatní. To slovo jím projelo jako elektrická jiskra, probudilo mohutnou lásku jeho bouřlivé, silné duše. Vší silou jest puzen *k němu!*

»Šimon Petr uslyšev, že to jest Pán, opásal si roucho svrchní, neboť byl nahý, a pustil se do moře.« (l. c. 7.)

Lodice byla již jen dvě stě loket vzdálena od země. Několik úderů vesly, a loď jest u břehu. Než Petr nemůže již čekat ani vteřiny... K němu! K němu!

Tak musíme i my, jakmile zazní při nějaké události poblíže nás slova: Dominus est!, hned spěchat k němu, do jeho blízkosti, před svatostánek, abychom mu otevřeli dokořán své srdce, jemu poděkovali, pojali dobré úmysly.

2. Jen jedna *pochybnost* zdržuje ještě okamžik Petra. Byl nahý, to jest odložil tuniku, a byl přioděn jen plavkami, nebo krátkou bederní rouškou, jak ji rybáři na východě nosí při takových příleži-

tostech, aby jim nic nepřekáželo při zatahování sítí nebo při brouzdání ve vodě. Cítí: v tomto obleku nemohu před svého představeného, tak se nemohu objeviti před Mistrem. Přehodil si tedy rychle tuniku, která byla bez rukávů, a dosahovala až ke kolenům, a která jest až podnes obvyklým oděvem galilejských rybářů.

Petr to nedělá jako mnohý kněz, který neoblečen, to jest přímo z postele, bez rozjímání, bez slušné přípravy a duchovní toalety letí k oltáři před Pána, bez bázně a ohledů.

3. Takto oděn vrhá se Petr do chladné ranní vody, aby několika silnými rozmachy paží plovaje dospěl k břehu a přede všemi ostatními jako první pozdravil Mistra a holdoval mu svým mužně pokorným způsobem.

To jest celý Petr, jak se s ním setkáváme také jindy, který dříve také prosil, aby směl jíti za Pánem po vlnách. Jeho lásce se dostalo jen nového popudu k vděčnosti velikou dobrotou a smilováním, jež mu Mistr prokázal.

4. Naučení.

82.

a) Jak je krásná silná touha Petrova, aby se dostal k Pánu co nejrychleji! Jak nepatrná je tato touha často u nás, později povolaných učeníků Páně! Pán stojí ve svatostánku takřka jako na zašereném břehu, nelze ho ještě zřetelně poznat. Osvícená víra praví: Dominus est! Láska by nyní měla letět. Na místě toho zůstáváme pohodlně

v lodičce, po případě v lenošce, a nedovedeme se vzchopit k návštěvě.

b) Stará askese a mystika vidí v obou apoštolech Janu a Petrovi a v jejich rozdílném chování nevhodně dva typy činného a rozjímavého života. Láska kontemplativních duší má často silnější duchovní zrak, takže věci duchovní poznává rychleji a jistěji. Jan jest vroucnější, jemnější, útlocitnější, měkčí.

Zato láska aktivních duší je silnější! U té se mění sdělením získané poznání hned v čin. Petr je mužem rychlého zakročení, prudkého postupování.

Můžeme tu myslet na oba druhy modlitby, intelektuelní a affektivní.

»Proprios sibi mores exhibent discipuli Petrus et Joannes. Ille ferventior, hic sublimior erat; ille promptior, hic perspicacior; ideo Joannes prior Jesum agnovit, Petrus prior eum adiit.« (Jan Zlatoústý.)

Oba typy se doplňují.

c) Tak má Mistr dnes ještě v každé komunitě svého Jana a Petra. Oba jsou mu blízko, ale každý svým způsobem. Mnozí klečí v kapli před svatoštánkem; ne všichni jsou Pánu stejně blízko.

d) *Dvě cesty* vedou k Ježíši: většina učeníků přichází k němu veslujíc v lodičce, Petr však plavaje.

První cesta je obvyklá a normální u většiny. S tou se spokoj, nevolá-li tě zvláštní hlas na cestu druhou, kromobyčejnou.

Cesta druhá je neobvyklá, a nelze ji ani hanět,

aniž beze všeho se po ní pustit. To jest věci zvláštního působení milosti.

První, obyčejná cesta vede k cíli pomaleji, ale bezpečněji. Druhá není bez nebezpečí, zejména pro toho, kdo nezná plovat vůbec, anebo jen napolo.

III.

SNÍDANĚ NA BŘEHU.

83.

1. Mistr připravil hostinu.

a) Na břehu čeká na učeníky nové překvapení. »Jak vystoupili na zem, spatřili ležeti uhlí žhavé a rybu na něm, i chléb.« (Verš 9.)

Tedy snídaně, připravená rukou samého Mistra! Co mohlo býti unaveným, hladovým a ranním chladem zkřehlým učeníkům zrána také příjemnější?

b) Mistr pamatuje na všechno, spojuje láskyplně věci tělesné s duchovními a splétá je podivuhodně v sebe jako u svátostí. Jaký to dobrý představený! Vzpomeňme podobenství o služebnících, které Pán nachází připraveny a obsluhuje je!

c) Tato agape na modrém jezeře za ranního chladu náleží k nejlíbeznějším výjevům evangelia. Sotva kdy jindy projevil Mistr takovou blahosklonnost a familiární nehledanou vlídnost, jako zde.

2. Mistr dává úlovek přinést na břeh.

»Ježíš řekl jim: »Přineste z těch ryb, které jste ulovili nyní.« (Jan 21, 10.)

a) Měli si dobře prohlédnouti velikost, množ-

ství a dobrou jakost ryb, aby z toho poznali, že jim při tom pomáhal Pán, třebaš z dálky.

V tom mají *záruku*, že jich nenechá samotných, neopustí jich, že také budoucně, i když neviditelně, s břehů věčnosti jim bude nápomocen při lovu lidí, jenž jim musí připomínati dřívější, docela podobný zázrak. Neodepře jim nikdy své pomoci; netřeba pozbývati myslí a ptáti se: Jak to dokážeme? Nemají klesati na myslí, provází-li občas neúspěch jejich práci. Pán jim nakonec přece přinese požehnání. Na něj se mohou spolehnouti, jen když následují jeho pokyny a jednají podle nich.

b) »Šimon Petr vstoupil na loď a vytáhl na zem síť plnou ryb velikých, sto padesáti tří.« (Verš 11.) Síť vlekli jiní, ale Petr ji vytáhl na zem. Poslední příkládá ruku k dílu a spojuje takřka práci ostatních apoštolů ve svých rukou. Podobně se úspěch církevního apoštolátu připisuje papežům. Co činí apoštolové společně, jako druhové sobě rovní, činí on sám mocí svého zvláštního úřadu. Všechny duchovní síly, které Ježíš světil apoštolům pro spásu duší, jeví se soustředěny v ruce Petrově.

c) Počítají ryby a nalézají, že to byly 153 veliké kusy. Tak také my kněží a správcové duší se jednou dozvíme přesně a uvidíme, kolik ryb jsme vytáhli na zem, kolik duší jsme zachránili.

3. Pán zve je k hostině.

»Ježíš řekl jim: »Pojďte, posnídejte!« (Verš 12.)

a) Mistr očividně rád spojuje své významné projevy s rodinnými hody; na příklad v Emauzích

a ve večeřadle. Těší ho nemálo, může-li dělati hospodáře a sytiti své věrné vlastnoručně.

»Accipiunt de sacratissimis manibus eius escas desirabiles et reficiuntur non minus spiritualiter quam corporaliter. O quale est illud convivium!« (Ludolf.)

b) Je hluboce významné, že zde je úlovek sám pokrmem, požitkem, odplatou. Toť šťastným údělem apoštolů Kristových. Sytí je duše zachráněné mocí Kristovou a z jeho poslání. Jak jásá František Xaverský na ostrovech morojských . . . jak se ozývá tento jásos i za dnešních dob z tak mnohých listů misionářských! Je to sladká odměna apoštolova zde na zemi a jednou tam na věčnosti.

4. Dojem na apoštoly.

84.

»A nikdo z těch učeníků, kteří jedli, neodvážil se ho tázati: „Kdo jsi ty?“, neboť věděli, že to jest Pán.« (Verš 12.)

Těmito pro naivně upřímnou mluvu evangelisty tak příznačnými slovy kreslí Jan velmi výstižně celý svérázný dojem zjevení.

Vyhovujíce Mistrovu pozvání, sedají si kolem uhlí a dávají se do jídla, ale tiše a mlčky. Nikdo nemluví. Byltě celý výjev tak zvláštní, Mistrova láska a sdílnost tak podmaňující, že to sotva mohli chápat. Je to Mistr, toť jisté. Dokonce ani Tomáš nemá pochybností. Jsou v jeho přítomnosti šťastni jako děti. Ale nečekaný způsob jeho příchodu, postava vynucující si úctu, obklopená jasem nadpřirozeného božství a při tom dojímavá dobrota: to všechno je úplně zaráží. Vedlo se těmto do-

brým, bodrým mužům jako se vede prostým lidem, když se velmi vysoké panstvo k nim náhle obrátí s nečekanou přívětivostí a blahosklonností. Radují se z toho, ale je to jaksi plachá, zdržlivá, rozpačitá radost.

Podobně zírají také učeníci s veselými, radostnými pohledy, ale zároveň s uctivým podivem na milovaného Mistra. Vycitují, že již k nim nenáleží tak docela, jako dříve, je od nich již zpola odloučen, je na cestě k Otcí. Jsou tím pomalu připravováni na duševní poměr k němu po jeho nanebevstoupení.

Teprve poznenáhlu roztávají opět učeníci vlivem jeho laskavosti, a to tím spíše, že Mistr podobně jako v Emauzích a ve večeradle sám s nimi jí a jako hospodář jídlo rozděljuje. Vlivem mírného lesku těchto očí mizí stále více všeka plachost a vrchu nabývá důvěřivá radostná nálada. Srdečný ráz hostiny byl dobře s to, aby zaplašil všechnu bázeň.

Hostina se tak stala spojkou mezi zázračným rybolovem a ustanovením primátu.

5. Snídaně a Eucharistie.

a) Jak prostá a jednoduchá byla tato agapa na okraji jezera! A přece se někteří Otcové a starší vykladači Písma nerozpakují přijati domněnku, že i tento děj se má bráti eucharisticky. »Piscis assus Christus est passus.« (Aug., Tract. 123 in Io n. 2.) Podle Krausovy Reální encyklopedie (I., 437) vztahuje se starokřesťanská symbolika ryby k tomuto výjevu.

To souhlasí také docela dobře s pojmem Eucharistie v prvotní církvi. A snad jen příliš produševnělé, mystické chápání přesvatého tajemství překáží, aby bylo intenzivněji užíváno symbolu ryby. Domníváme se, že musíme čekat vždycky na něco velmi velikého, obzvláštního. Hlavní je tu: Dominus est! Přichází opravdu a skutečně, ale prostě a jednoduše. »Pojďte, posnídejte!«

b) Ale i když předpokládáme, že zde šlo pouze o obyčejný pokrm, skýtá tento výjev přece mnoho styčných bodů s Eucharistií.

Je to krásný obraz eucharistických ranních hodů, které Pán připravuje každého rána svým apoštolským pracovníkům v budoucnosti, aby je posílil k denní práci. A jako po lopocení při nočním rybolovu čekala na apoštoly snídaně na břehu, tak očekává nás jednou po námáhách apoštolského úřadu věčná hostina svatební, věčné odpočínutí na březích věčnosti.

Jako v tomto výjevu, jest Pán ve svatostánku také tak tajuplný, jedinečný, proměněný. A přece se nikdo netáže: »Kdo jsi ty?« Všichni to vědí.

Učenici jedí a patří na Pána plni lásky a úcty. Tak máme i my chléb a svatý IHS, ichthys ve svaté Eucharistii požívati v bázni a plni víry a lásky. A i když se nám způsob jeho přítomnosti zdá podivný a tajuplný, nemáme se dlouho ptáti: »Jsi to ty skutečně?« Víme přece, že on to jest jako to věděli apoštolové.

85. USTANOVENÍ PRIMÁTU.

1. Význam výjevu.

a) Celý výjev na jezeře je tu na prvním i posledním místě k vůli Petrovi a vyúsťuje v ustanovení primátu. Musíme být vděční Janovi za to, že zde zase tak šťastně doplňuje synoptiky.

Účel je zřejmý dvojitý:

Petr má býti veřejně rehabilitován a ustanoven primát, nejvyšší úřad pastýřský.

b) První se děje trojí otázkou Páně: »Šimone, synu Janův, miluješ mne?« Jest v ní obsažen s tichou připomínkou na troje zapření Petrovo slavnostní příslib naprostého odpuštění. Petře, tvůj poklesek tě nemusí hnísti. Všechno jest odpuštěno, starý poměr obnoven. Já vím, že mne miluješ, nyní ještě více nežli dříve. Zde se dobře hodí jádro podobenství, které Mistr předložil farizeovi Šimonovi (Luk. 7, 42): »Který tedy z nich miluje ho více? Myslím, že ten, jemuž více odpustil.« Výjev zaplašuje poslední stín, který mohl ještě lpět na Petrovi.

c) Než tím není význam výjevu ještě vyčerpán. Blíží se chvíle, kdy Ježíš, »pastýř a biskup duší našich« (Petr 2, 25), se rozloučí se zemí a kdy má tudíž započítati úřad jeho náměstka na zemi. Že tímto náměstkem bude Petr, naznačil Mistr již při významném výjevu v Cesarei Filipově, k níž je nynější zřejmým protějškem. (Mat. 16, 16.) Ze Šimona se tam stal Petr, Skála. Ale Skála se ne-

osvědčil, stal se opět starým Šimonem. Odvolal snad Mistr, co tam byl slíbil? Ta otázka se musela zcela přirozeně vnučovat Petrovi samému i jeho spoluapostolům. Jistě poté, co se mu zjevil Pán, vstoupil Petr opět v čelo apoštolů de facto, zdali pak také de iure? O tom se Mistr veřejně ještě nevyjádřil.

Činí tak nyní, a to podivuhodně jemnocitným, láskyplným a účinným způsobem. Všechno se má opět spravit. Přednosti, kterou si tehdy vyznáním víry v Syna Božího zasloužil, má nabýti zpět větší láskou, která sluší náměstkovi. Jestliže ho víra učinila skálou církve, činí ho láska pastýřem církve.

Jak je to krásné a moudré, že Mistr navazuje obzvláště důležitá poučení a zařízení na takové dojímavé výjevy, které se musely vtisknouti nemsazatelně a působiti zářivě i do budoucnosti.

2. Vyznání lásky.

86.

a) Nežli byl Petr ustanoven arcipastýřem, musel se podrobiti *zkoušce*. Je spravedливо, že, nežli je někdo dosazen do úřadu, bývá zkoušen a dotazován. »Commendavit oves suas S. Petro examinato primum tribus vicibus de caritate.« (Lib. exerc., myst. vitae D. N.) Nežli Pán Petra vydvihl, pokořuje ho.

Zkouška se však netýká učenosti, vědy, vzdělání, diplomatické obratnosti a pod., nýbrž *lásky ke Kristu*. To jest tedy první a nejpotřebnější vlastnost, která uschopňuje sama k vedení a spravování jeho stáda.

A právě tím ukazuje Mistr svou lásku ke svým

věrným, že je svěruje jen těm, kdo ho milují, ba více milují, nežli ostatní.

Otázka se přimyká *k duševní náladě* Petrově. Je opět pln lásky, jako kdysi při Poslední večeři, při které učinil tak bouřlivý projev. Ale tehdy ho svedla nevykvašená ještě láska ke smělému přeceňování sebe. Etsi omnes — ego numquam, to jest, já tě miluji více nežli ostatní.

A po tomto prohlášení odešel, aby svého Mistra zapřel . . . »Neznám ho!«

Dotaz po lásce je tedy oprávněn.

b) »*Když tedy posnídali, řekl Ježíš Simonu Petrovi: »Simone, synu Janův, miluješ mě více nežli tito?«* (Jan 21, 15.)

1. Jest významné, že ho Mistr zde neoslovuje čestným přímím Petr. Jméno Skála bylo pádem ztraceno, muselo býti znovu opět potvrzeno.

Zároveň je *forma dotazu* velmi *slavnostní*. Již úplné udání jména »Simon, syn Janův« ukazuje na důležitost toho, co má nyní přijít, a naznačuje, že, co Pán nyní řekne a učiní, týká se jenom Petra samého. Proto také slova: »více nežli ostatní«, jimiž byl takřka vyjmut z pospolitosti ostatních.

2. Kdyby byl dal Ježíš tuto otázku Petrovi při Poslední večeři, byl by na ni Petr odpověděl směle a bez váhání sebevědomým, hladkým: ano!

Poklesek ho naučil *pokoře*. Již se nespolehal na svou sílu a převahu, na jejíž nicotnost a nespolehlivost si tak bolestně vzpomíná. Už je jiný, zralejší, klidnější.

Ale také neříká: ne. Nechává slova: »více nežli tito« bez odpovědi a dovolává se u vědomí nedo-

statečné své vlastní záruky Mistrovy znalosti srdce. On ví všechno, ví také to.

Prostě a dobrosrdečně odpovídá: »Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.« (l. c. 15.)

Kéž může každý kněz na tuto otázku věrně odpovédít stejně!

3. Jak tomu bylo *s láskou Petrovou* ve skutečnosti? Byl by mohl právem ujišťovat, že ho nyní miluje více, hlouběji, vroucněji. Ba v určitém smyslu byla to jistě pravda, že Petr miloval více nežli ostatní. On a Jan byli Mistru zvláště blízcí a jejich veliká příchylnost k němu byla povznesena nad veškeru pochybnost. Arciť, mezi oběma byl také zase rozdíl. Jak Grotius trefně poznamenává, byl Petr více filochristos, Jan více filoiesus, to jest, Petrova láska vztahovala se více na úřad a postavení Kristovo, byla tudíž ráznější a silnější, jak se to jevílo často v kritických chvílích, a zrovna nyní při slovech »Dominus est«; láska Janova směřovala více na osobnost Ježíšovu, a byla proto měkčí, vroucnější, tišší. Oběma ukazuje Mistr zvláštní svoji náklonnost, a to přiměřeným způsobem Petrovi více jako Kristus, Janovi více jako Ježíš.

Věru, Petr miluje Mistra a jen hoří touhou, aby mohl svou lásku osvědčiti také skutkem. Jak by to mohl nejlépe učiniti, ukazuje mu Pán slovy: »Pasíž beránky mé!« (l. c. 15.) Činí ho pastýřem svých miláčků. (Srv. Mat. 18, 14.)

Petrův zármutek.

»Petr zarmoutil se, protože mu řekl po třetí: „Miluješ mě?“ I řekl jemu: „Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě miluji.“« (Jan 21, 17.)

a) Trojí opakování otázky Petra *rmoutí*. Pochopitelně! Znělo to docela jako pochybnost o jeho lásce a maně mu musela vyvstat na mysli vzpomínka na trojí zapření. Petr ví, že Mistr zná budoucnost. Vždyť předpověděl tehdy tak jasně jeho trojí pád. Že by Pán předvídal zase něco podobného? Ačkoliv se mu to zdá nemožno, neodvažuje se odporovat. Praví jenom: »Ty víš všechno, přítomnost i budoucnost; ty víš, že jsem chybil, ale také litoval, oplakal, přetrpěl, usmířil. Zním jen přítomnost a za tu mohu jenom říci: Ty víš, že tě miluji.«

Tak krásná to slova v jejich dojímové, prosté pokoře a vroucnosti! Jak ctí Petra! Trojí opakování otázky nečiní ho nevrlým, podrážděným, nýbrž jen zkormouceným. Z jeho odpovědi nevyznívá znechucená citlivost, nýbrž pokorná zkroušenost, která nedůvěřuje sama sobě. Pane, ty víš!

b) Petr *obstál ve zkoušce dobře*. Mistr mu poskytl příležitost, aby za své trojí zapření učinil zadost, aby trojí »Neznám člověka toho« napravil trojím »Amo te«, trojnásobným ujištěním o své očištěné lásce. »Redditur negationi trinae trina confessio, ne minus amoris lingua serviat quam timori et plus vocis elicuisse videatur mors imminens quam vita praesens.« (Aug., Tract. 123 in Io.)

Tak je svazek lásky opět zpečetěn. Pán mu zároveň ukazuje, jak může všechno zase napravit apoštolskou horlivostí: Pasce . . . Nepochybně dopověděly pohled a posunek Mistrův ostatní, a Petr povstává šťasten a s ulehčením.

Jistě sledovali ostatní učeníci se stoupajícím napětím úchvatný děj.

c) Mnozí nechtějí připustit, že trojnásobná otázka připomíná trojnásobné zapření a myslí, že opakováním mělo přenesení vrchní pastýřské moci být slavnostnější a působivější. To bylo nepochybně spolu zamýšleno; ale proč potom právě opakování trojnásobné?

Právě v tomto jemném, útlocitném způsobu, jak pokárat a usmířit vinu, ukazuje se pedagogika Mistrova v nejkrásnějším světle. A zrovna tak obsahoval výjev velmi jasnou a zřetelnou rehabilitaci Petrovu před shromážděným apoštolským sborem. Veřejné pohoršení se smývá veřejným pokáním. Tak tomu má být, a tak se to v církvi zachovalo. A čím vyšší úřad, tím nalahavější je povinnost dostiučinění, které nikdy nezneuctívá.

4. Naučení.

88.

Náš děj je pln poučných pokynů.

a) Církev zde poznává, jaké podmínky a požadavky musí předkládati svým papežům, biskupům a všem, které pověřuje církevními úřady a hodnostmi. Jistě nadání, učenost, moudrost, energie, schopnost atd. jsou vlastnosti žádoucí. Než první a nejdůležitější podmínkou jest *láska ke Kristu*. A právem! V kom není pravé lásky ke Kristu, jak

může býti dobrým pastýřem podle příkladu Kristova? Jen ten, kdo miluje Krista opravdu, dovede milovati také jeho ovečky opravdovou láskou pastýřskou. Běda ovčím, které mají sice dovedného, nadaného, rázného pastýře, jemuž však chybí láska! Chybí tu základní podmínka požehnaného působení.

A čím vyšší úřad, tím větší budiž láska! Primátu práv musí odpovídat primát lásky.

b) Výjev ukazuje potěšujícím způsobem, že dřívější chyby a hříchy nejsou překážkou, byly-li pokorným pokáním napraveny a hojnější láskou vyrovnány. Jeví se to tak úchvatně na Petrovi a po něm na Pavlovi, Ignáci, Františkovi Xaverském a mnoha jiných.

c) Církevním představeným se tu nabízí vzor a příklad, jak mají kárat, trestat a vymáhat pokání. Jak jemnocitně a šetrně to činí Mistr! Dociluje tím nekonečně více, nežli jiní přísností a drsností.

Jak lehké pokání ukládá zde božský zpovědník za těžké provinění, když vidí kajícnost a upřímnou lásku kajícníkovu!

d) Výjev náš skýtá také podivuhodné, potěšlivé a povzbudivé příměry ke kněžskému životu.

Opakuje se každým rysem při tak mnohých duchovních cvičeních. Kněz klesl, Petr zapřel ve smutné chvíli Mistra. Ale lituje hořce svého poklesku a obrací se opět na svého Mistra kajícně, pokorně, ale zároveň také s plnou důvěrou. A ten sklání se k němu laskavě a přátelsky a klade mu otázku: N., miluješ mne?

Co mu má odvětit u vědomí, že jeho dřívější,

tak hlasitě odpřisáhnutá láska selhala? A přece, cítí to, jeho srdce mu to říká, že ho miluje opět více nežli dříve: »Pane, ty víš, že tě miluji!«

Zvýšená, hlubší, ustálenější láska ke Kristu je rozkošným ziskem dobrých exercicií, kterého nelze ničím nahradit. Z ní vyroste pak také jako samo sebou svaté rozhodnutí, býti na místě Kristově dobrým pastýřem a napraviti opět všechno, všechno věrnou pastýřskou láskou.

Proto se nesmějí kněžská duchovní cvičení zastaviti, jak se tak často stává, především jenom u věčných pravd, jaksi jako na Sinai, musejí na prvním místě směřovati k obnově a prohloubení opravdové lásky ke Kristu.

5. Pastýř a ovčinec.

89.

Dogmatický význam výjevu je jasný. Dokončuje se zde, k čemu byl položen základ u Cesarey Filipovy: ustanovení papežského primátu.

a) Jak známo, vykládají protestanté slova Mat. 16, 19 tak, že prý v Petrovi byla řečena všem věřícím. Pak by tomu tak bylo i zde. Nesmyslnost je tu jasná. Mají-li všichni pást, všichni být pastýři, kde zůstávají ovce?

Činí se zde tedy jasný, ostrý rozdíl mezi pastýřem a ovčincem. A Petr je zřetelně vyvolen za vrchního pastýře, aby vykonával nad celým ovčincem pravomoc vrchního pastýře; pouze jemu byl odevzdán celý ovčinec, a mají-li ostatní pastýři jakou moc, pak vychází od něho a může býti vykonávána jenom za jeho vrchního vedení a nikdy proti němu.

b) Tak tomu museli také apoštolové rozumět.

Když se Pán otázel Petra: Miluješ mne?, mohli druzí očekávat, že se nyní otázka také jich. Ale nikoliv, přestává na Petrovi, dotazuje se pouze jeho. To mohlo působiti na ostatní jedině dojmem, že tu byla Petrovi přiznána výsada, primát. Zajisté, i oni byli uznáni za hodny zjevení a zúčastnili se zázračného rybolovu, ale jenom proto, že uposlechli vyzvání Petrova a pomohli mu.

c) Ve skutečnosti rozuměli tomu tak apoštolové již tehdy i později. To ukazuje úloha, kterou hrál Petr v radě apoštolů. Jest nepopíratelným vůdcem, hlavou mladé církve, a také Pavel, apoštol národů, který daleko předčí Petra věděním, vzděláním a znalostí světa, a byl přímo Mistrem samým povolán, uznává nutnost, aby před nastoupením svého velikého poslání k pohanskému světu se spojil s Petrem (Gal. 1, 18), poněvadž v něm právě spatřuje hlavu apoštolů, ustanovenou Kristem, a nejvyššího pastýře.

d) Jak nutné však, a jak blahodárné bylo ustanovení nejvyššího pastýře a vůdce církve, ukazuje nám pohled do náboženské rozervanosti a do rozkolnictví, které panuje mimo římskou světovou církev. Kde jsou tu slova o *jednom* pastýři a *jednom* ovčinci?

90.

6. Pastýřská péče.

a) Si amas — pasce! Jak významné je toto třikrát opakované spojení! Dobrý pastýř, princeps pastorum (1 Petr 5, 4) miluje své ovečky — sám to tak úchvatně vylíčil v evangeliu sv. Jana 10, 11 — péče o ně leží mu především na srdci; péče o ně

se týká i tento poslední rozkaz, daný jeho náměstkou, jemuž odevzdává při loučení opatrování stáda.

I když má toto opatření zvláštní smysl pro Petra, vztahuje se přes to nalehavé vyzvání: *Si amas — pasce!* na všechny pastýře církve, na každého správce duší; a Petr sám nezapomíná ve svém prvním papežském okružníku přednésti toto vyzvání svým pomocníkům: »Paste stádce Boží, které jest u vás, přihlížejíce k němu nikoli z přinucení, nýbrž dobrovolně podle vůle Boží, ani s mrzkou ziskuchtivostí, nýbrž ochotně, ani jako lidé, kteří vládnou pánovitě nad úděly, nýbrž jako ti, kteří jsou vzory stádcí; a když se ukáže arcipastýř, obdržíte nevadnoucí korunu slávy.« (1 Petr 5, 2—4.)

Chceš-li tedy býti knězem podle srdce Kristova, pak musí býti věrné střežení svěřených ti duší tvojí první a poslední starostí. Jen tím si můžeš získat lásku a milost dobrého pastýře; jen to přijímá jako plnocenný důkaz tvé lásky k němu. *Si amas — pasce!*

Pastýř duší tedy, který se honí za svými libůstkami a pasením svého stádce se zabývá jako vedlejším zaměstnáním, není pastýřem podle srdce Páně; chybí mu, co jest nejpodstatnějšího, láska ke Kristu.

b) To platí sice na prvním místě o vlastní duchovní správě, ale též o každé kněžské činnosti úřední. »*Pasce illas doctrina, sacramentis et exemplis bonae vitae, adiuvens eos omnibus operibus misericordiae spiritualibus et corporalibus!*« (De Ponte.) Jsi učitelem: *Pasce*, volá k tobě Pán, uč, přednášej, plahoč se ve škole a v posluchárně, podávej svým žákům a posluchačům zdravou, dobrou

duchovní stravu! Si amas — pasce! — Jsi spisovatelem: Pasce, zní rozkaz tvého Mistra. Piš, rediguj, tiskni dobré knihy, které tisícům, ba deseti-tisícům čtenářů poskytnou dobrou duševní stravu! Si amas — pasce! — Jsi správcem velikého domu nebo ústavu: Pasce! Buď dobrým, starostlivým, ostražitým správcem! Si amas — pasce! — Jsi zpo- vědníkem, spirituálem v semináři, v duchovním do- mě nebo klášteře: Pasce! Kolik závisí na tvójí hor- livosti, tvójí moudrosti, tvém příkladě, tvójí mod- litbě pro duchovní vzrůst a zdar tvého vyvoleného stáde. Si amas — pasce!

c) Pán nepraví: Pasce oves *tuas*, nýbrž oves *meas*! »Si me diligis, non te pascere cogita, sed oves meas pasce, sicut meas pasce, non sicut tuas; gloriam meam in eis quaere, non tuam; damnum meum, non tuum; lucra mea, non tua.« (Aug., Tract. ult. in Io.)

Dokonce ani papež, i když jeho starý oficiální titul zněl Dominus Noster, není pánem svěřených mu oveček, nýbrž náměstkem, služebníkem nejvyššího pastýře. Tím více to platí o biskupech, farářích atd. Duše jsou to, o které běží, ale duše náležejí Kristu. Ó, jak uškodilo církvi Boží, kdykoliv se na tuto pravdu zapomnělo, a zavládlo počínání tvrdé, sobecké, nepřístupné, panovačné, zjištné!

d) Podle původního řeckého textu střídají se při trojnásobném rozkaze pokaždé také výrazy pro ovčinec: *arvia*, *probatia*, *probata* — beránky, ovečky, ovce. Exegetové rozumějí tu obyčejně trojí stupeň: katechumeny, pokřtěné, představené. Než srdci Spasitelově by odpovídal spíše výklad, že na prv-

ním místě má na mysli maličké děti, které jsou jeho lásce tak blízky, a jichž se ujímá také jindy s takovou vřelostí. (Mat. 18, 6.) Tím by byl Mistr své miláčky zcela zvláštním způsobem doporučil péči Petrově, církvi a jejím duchovním správcům, zajisté krásná myšlenka, mohutně tlukoucí na srdce duchovního správce. Ten nemůže svou lásku k Ježíši, božskému příteli dítek, dokázati lépe, nežli tím, že věnuje dětem obzvláště láskyplnou péči. Časné svaté přijímání dětí! Si amas — pasce!

V.

OSUD PETRŮV.

91.

1. Předpověď smrti.

»Vpravdě, vpravdě pravím tobě, když jsi byl mladší, opasoval jsi se sám a chodil jsi, kam jsi chtěl; když však zestárneš, vztáhneš ruce své, a jiný tě opáše a povede, kam nechceš. To pak pověděl naznačuje, kterou smrtí oslaví Boha.« (Jan 21, 18—19.)

a) Od břehů jezera genezaretského vzhlíží Mistr k městu na sedmi pahorcích, kde Petr, až přijde čas, zemře na výšině vatikánské na kříži a předpovídá mu tento osud. Činí to, jako tak často, slavnostní, tajuplnou řečí proroků a odívá předpověď slovy podobenství.

Obrazu opásání porozumíme, vzpomeneme-li si na dlouhý, volný orientální šat, který, aby nepřekážel při práci a také při chůzi, byl opaskem přepásán a podkasán. Vztažení rukou, aby někdo mohl

být opásán někým jiným, jest obraz nemohoucnosti a nouze, odevzdanosti do cizí moci.

Smysl jest jasný. Dosud jsi byl sám sobě vůdcem, činil jsi, co se ti líbilo, poslouchal jsi v důvěře ve svoji sílu svou vlastní bouřlivou vůli. Nyní nastává pro tebe doba, kdy, pociťuje svou nemohoucnost, vzdáš se své vůle a odevzdáš se vyšší moci, která tě nakonec dovede tam, kam přirozený člověk v tobě nechce, k mučnické smrti na kříži. Petr rozuměl všemu tomu velmi dobře, jak vidíme z jeho listů: »Mám však za povinnost, pokud jsem v tomto stánku, povzbuzovati vás připomínáním, věda, že rychle přijde odložení stánku mého, jakož i Pán náš, Ježíš Kristus, mi oznámil.« (2 Petr, 1, 14; viz též 1 Petr 5, 4.)

Zřetelně je v předpovědi naznačen také způsob smrti. Výraz »vztáhnouti ruce« nachází se v tomto označení smrti na kříži také u světských spisovatelů, jako u Plauta. (Just. Dial. c. Tryph. c. 97.) Ukřížování se prostě označuje jako ton cheiron ektasis. »Tunc Petrus ab altero cingitur, cum cruci adstringitur.« (Tert., Scorp. 15.)

b) Něco vítanějšího nemohl Mistr Petrovi ani sdělit, nežli zvěst, že zemře pro Krista a že se bude smrtí podobati svému ukřížovanému Mistru a Pánu. Tedy jeho bouřlivá touha, sdíletí s Mistrem žalář i smrt (Jan 16, 13, 50 a n.; Luk. 22, 33), se přece ještě splní, ale nikoliv na základě jeho vlastního chtění, nýbrž na základě božské moci, která mu bude i podporou i vůdcem. Splní se tedy také na něm, co Mistr označil za nejkrásnější známku dobrého pastýře, že dá život za své ovce. (Jan 10, 11.)

Bude prvním papežem mučovníkem. A mnozí ho budou následovati jak v důstojenství, tak v mučnické smrti pro Krista. Je přirozené, že s povýšením k vysoké hodnosti byla spojena předpověď smrti na kříži.

c) Tím se dostalo Petrovi zároveň útěchyplné záruky, že tentokrát vytrvá až do konce a zůstane věren až k smrti, čímž podá nejkrásnější důkaz své lásky.

d) »Když jsi byl mladší, opasoval jsi se sám a chodil jsi, kam jsi chtěl; když však zestárneš, vztáhneš ruce své...« Nehodí se v přeneseném smyslu tato slova také na tebe, knězi Boží? Když jsi byl mladší, zdálo se ti všechno lehce dosažitelné, vrhl jsi se u vědomí bujaré mladistvé síly do víru života a domníval jsi se, že se ti podaří uskutečnit všechny svoje ideály. Ale stárí se svými zkušenostmi, zklamáními, s jeho zralostí učinilo z tebe jiného člověka. Ted' se dáváš ochotně opasovati od jiného, odevzdáváš se ochotně v jeho ruce: Pane, učiň se mnou, co ti libo!

Mladí si vždycky myslí, že až budou jednou náležeti mezi staré, budou moci dělati, co budou chtít. Než Bůh ustanovil jinak: jiný tě opáše!

e) Je dvojí druh utrpení, pokání, křížů. Jedny, které si ukládáme sami, dobrovolně, které jsme si sami zvolili. Opásáme se sami, umrtvujeme se, trestáme se sami, podle své volby a libosti. Ale příliš snadno se tu můžeme dopustit přehánění, nebo se do toho vmísí sebeláska. Jinak je to s utrpením seslaným od Boha: nemocí, chorobou, neúspěchy. Bůh sám tě opáše a vede tě, kam ty nechceš, ukládá

ti kříže, které přicházejí zcela neočekávaně a nevhod, a na nichž tvoje vůle nemá nijaké účasti. Proměněný, uzrálý kněz vztáhne ruce, aby přijal, co a jak to Bůh sesílá.

92.

3. Výzva k následování.

»Sequere me!« (Jan 21, 19.)

a) Ježíš se chystá k odchodu. Nemizí tentokrát náhle jako jindy, nýbrž prochází se podél břehu jezera a zve Petra, aby ho následoval.

Slova a děj navazují nepopíratelně na jinou událost při Poslední večeři: »Řekl mu Šimon Petr: »Pane, kam jdeš?« Ježíš odpověděl: »Kam já jdu, nemůžeš nyní za mnou jít, půjdeš však později.« Dí jemu Petr: »Pane, proč nemohu nyní za tebou jít? Život svůj dám za tebe.« Ježíš odpověděl: »Život svůj dáš za mne?« Vpravdě, vpravdě pravím tobě, nezapírá kohout, dokavad mne nezapřeš třikráte.« (Jan 13, 36 nn.; Luk. 22, 33.)

Nyní přišla tato chvíle, toto »pozdějí« a nyní přichází z úst Mistra samého vyzvání: »Následuj mě!«

Tehdy ho následoval ze své vůle a špatně: »Petrus autem sequebatur eum a longe.« (Mat. 26. 58.) Tentokráté půjde za ním až k věrnému konci.

b) Tato výzva Páně k Petrovi a jen k Petrovi znamená rozhodně zvláštní vyznamenání a ukazuje ostatním jeho přednostní postavení. Jenom on jde s Mistrem, je mu bližší dokonce nežli Jan, »kterého Ježíš miloval.« Všechno slouží k tomu, aby byl primát zdůrazněn všemi způsoby.

c) Pravděpodobně řekl Pán Petrovi ještě mnoho

jiného o jeho pastýřském úřadě a jeho budoucnosti. Velmi významně vyzývá ho nakonec ještě jednou k následování: »Tu me sequere!« (Verš 22.)
Jak to je s následováním u tebe?

VI.

OSUD JANŮV.

93.

1. Petrova otázka.

a) Patrně si musíme děj mysliti tak, že Petr uposlechl vyzvání Páně, Jan pak, nezván, šel za oběma zpozdáli. Petr zpozorovav to, učinil dotaz: »Petr obrátiv se, uzřel za sebou jíti toho učeníka, kterého Ježíš miloval, který při večeři byl i na prsou jeho spočinul, a řekl „Pane, kdo jest ten, který tě zradí?“ Toho tedy Petr spatřiv, řekl Ježíšovi: „Pane, co bude s tímto?“« (Jan 21, 20—21.)

b) Při úzkém přátelství mezi Petrem a Janem, jež od utrpení ještě více zvroucnělo, byla tato otázka nasnadě. Když Petr uvážil, jak nevěrný byl v utrpení on, jak věrný zato Jan, jak velice Mistr právě toho učeníka miloval, tu se ho muselo podivně dotknout, že Pán v této chvíli jeho tolik vyznamenával a zahrnoval milostmi, kdežto pro Jana neměl zdánlivě nic.

c) Z tohoto myšlenkového postupu si vysvětlíme velmi dobře střízlivou otázku Petrovu. Není to prostořekost, nýbrž přátelská láska, z níž vyplynula. Petr by byl asi rád měl milovaného spoluapoštola za průvodce a účastníka svého úřadu, rád

by viděl, kdyby ho Mistr poctil nějakým vyznamenáním.

Krásný to rys u Petra, kterého u kleru vždy nacházíme v podobných případech, kdy některý ze spolubratří postoupil výše.

2. *Mistrova odpověď.*

»Ježíš řekl jemu: „Chci-li, aby zůstal, dokavad nepřijdu, co ti po tom? Ty mě následuj!“ (Jan 21, 22.) V latinském textu čteme: »Chci, aby . . .« Podle souvislosti je smysl obou čtení stejný.

a) Odpověď Mistrova jest odmítavá, třebas ne nevlídná. Otázka Petrova podkládala Pánu, třebas nechtěně, jako by na něco mohl zapomenout, něco přehlédnout. Proto jeho krátké odmítnutí a poučení.

b) Ve skutečnosti rozhodl Pán o Janovi již na kříži. Má býti ochráncem a strážcem Mariiným. To jest jeho zvláštní úřad a opravdu vysoká čest a veliké štěstí. Co do ostatního, má zůstat tak, jak jest. Není mu přidělena nějaká zvláštní úřední hodnost. Také jiným apoštolům nikoliv. Čím budou, to ukáže budoucnost. Je to cura posterior. Avšak ustanovení hlavy a nejvyššího pastýře bylo nutné a mohlo vycházeti jenom od Pána samého. To jest veliká věc, která nemohla být slučována s jinými. Až bude Petr jednou v úřadě a hodnosti, ustanoví, co mají konat druzí. Et tu conversus, confirma fratres tuos!

c) Zde vidíme opět, že hodnostní třídy cti a lásky jsou rozličny. Jak často se stává, že někdo je povolán k vysokým hodnostem, kdežto jiní, o nichž

by se zdálo, že toho spíše zaslouží, se tak vysoko nedostanou. Bůh ví, co se nejlépe hodí. Quid ad te? Nechej ho vládnout a buď spokojen s postavením, kterého ti Bůh dopřál.

V tom odmítavém »Quid ad te?« je obsaženo jistě také napomenutí tak mnohým v duchovenstvu, jejichž oblíbenou zábavou a hlavní starostí jsou otázky povýšení. Co bude s tím neb oním?

d) Namnoze se toto místo vykládá také tak, že zde Pán předpověděl přirozenou smrt sv. Jana na rozdíl od násilné smrti sv. Petra.

V prvotní církvi vyvozovali z tajuplných slov: »Chci, aby zůstal« první křesťané domněnku, že Jan vůbec nezemře.

To bylo také Janovi důvodem, že přidal ke svému evangeliu také ještě tento poslední odstavec, aby čelil pověstem. Máme zde zajímavý příklad, kterak vedle úředního, písemně již hotového evangelia kolovalo také volné, a podle všeho hodně bohaté lidové podání, které vedle mnoha věcí cenných obsahovalo také mnoho plev a báchorek, jak tomu bývá vždy, když si lid volně zabásní. Zároveň příklad, kterak úřední církev čelila takovým nezaručeným podáním a nedorozuměním, a kterak pečovala o to, aby se do zjevení nedostalo nic nesprávného.

»Proto vyšla mezi bratry řeč tato: »Učeník ten neumře.« Ale Ježíš mu neřekl: »Neumře«, nýbrž: »Chci-li, aby zůstal, dokavad nepřijdu, co ti po tom?« (Jan 21, 23).

»Jedenáct učeníků pak odešlo do Galilee na horu, kam Ježíš jim uložil.« (Mat. 18, 16; viz Marek 16, 7.)

»Potom se ukázal více než pěti stům bratrům, z nichž většina žije dosavad, někteří však zesnuli.« (1 Kor. 15, 6.)

1. Okolnosti zjevení.

a) *Místo.* Pán objednal učeníky na horu. S hor přicházejí všechna veliká zjevení Boží. S hor prýští veliké řeky, roznášející požehnání a úrodnost do všech zemí.

Staré podání, zachycené také stavebními památkami, ukazuje na Tabor, horu proměnění Páně, která ovládá celou krajinu esdrelonskou svou výškou a skýtá nádherný rozhled po jezeře, podobně jako Rigi ve Švýcarsku.

Místo bylo posvěceno vzpomínkami na proměnění a mělo centrální polohu. Tak veliké shromáždění nesmělo se konat na živém nábřeží jezerním. Pravděpodobně určil Pán toto místo jako shromaždiště při svém zjevení na jezeře genezaretském.

b) *Účastníci.* Výslovně jest jmenováno jedenáct učeníků, na které se mělo v první řadě vztahovati světové poslání. Poněvadž již Pána viděli a byli při tom účastni tak hojných milostí a tak veliké útechy, jdou tam s radostným očekáváním. Pokud se tak nestalo již dříve, vyprávěli Petr, Jakub a Jan

jistě ostatním o proměnění Páně na hoře, jehož byli vyvolenými svědky, a o čemž až do vzkříšení musili mlčet. (Mat. 17, 9.)

Jak docela jinak chápou všechno dnes; jak je jim dnes jasné, že Ježíš je skutečně »Filius dilectus«, že je skutečně Mesiášem, konec a vrchol zákona a proroků (Mojžíš a Eliáš), že musil zemřít, aby spasil svět.

K tomu přišli ještě učeníci, a všechno nasvědčuje tomu, že byl zde přibrán širší okruh učeníků.

c) Zvláštní význam má toto zjevení, jako *první všeobecné*. Vidíme, jak Pán postupuje krok za krokem. Nejprve se zjevuje jedincům, pak skupinám a potom celému zástupu. Jestli to rozhodně zjevení před pěti sty bratry, o kterém mluvil Pavel. Mnozí učeníci se od týdne umučení rozprchli a zůstali malomyslně v ústraní. O vzkříšení věděla většina jen z doslechu. Teď má veliká valná hromada opět všechny sjednotit a posílit. Pochybovači, kteří se našli i zde, měli se přesvědčiti na vlastní oči. Zároveň měli se učeníci zúčastniti rozeslání do světa, jako byli účastni při poslání mezi ovce izraelské! (Luk. 10, 1 nn.)

Podobný jest úkol obecných *církevních sněmů*, které mají sjednati v církvi po těžké, bouřlivé době opět více jednoty, odvahy a síly.

2. Zjevení.

a) »*A uzřevše ho, klaněli se mu.*« (Mat. 28, 17.)

Zdá se, že také zde se Pán objevil náhle, podobně jako ve večeradle. Možno též míti za to, že se při této příležitosti opakovalo něco z dřívějšího proměnění na Taboru, a že tu dal zazářiti někte-

rým paprskům svého božství, aby dodal většího důrazu slovům: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.« Zdá se tomu nasvědčovati i zpráva sama, že se mu klaněli. Bezděky padají na kolena jako Tomáš.

b) »*Někteří však pochybovali.*« (l. c. 17.)

To třeba vztahovati na učeníky galilejské, kteří ho ještě neviděli. Opakuje se tu jen, co se již ukázalo při prvním zjevení ve večeradle. Vždyť bylo všechno tak jedinečné, tak mimořádné, že se jim to jevilo jako sen.

c) Ale jako dříve jedenácte apoštolů a jiní učeníci v Jerusalemě, tak byli také oni jeho láskou a dobrotou brzy získáni. »*I přistoupil Ježíš a mluvil k nim.*« (Verš 18.) Tak se mohli přesvědčiti o skutečnosti a jistě také brzy volali: Dominus est! Mizí všechna pochybnost a také na nich se uskutečňují slova: »Gavisi sunt viso Domino!«

Podobná byla často nálada na *obecných církevních sněmech*, na příklad v Kostnici, Tridentu. Tu byli také mnozí znechuceni, zdrženlivi, pochybovační. Byly směry a strany. Ale pak sestoupil Duch svatý na shromáždění, a tu se rozhostilo hned všude hřejivé teplo a důvěřivost.

d) Nejen co do místa, nýbrž i co do průběhu shoduje se v leccems proměnění se zjevením na hoře. Tři učeníci padli tam na své tváře, zde se mu učeníci klaněli. Tam se báli, jako zde někteří pochybují, jsou zaraženi a polekáni. Ježíš se přiblížil a mluvil k apoštolům, jako se stalo i zde.

VIII.

ROZESLÁNÍ DO SVĚTA.

Závěrečné verše tří synoptiků jsou pro svou laonickou stručnost těžkým problémem harmonisačním. Podle Matěje stalo se rozeslání apoštolů jasně a určitě na hoře. Podle Marka a Lukáše by se mohlo zdát, že se tak stalo při hostině na rozloučenou, nebo při nanebevstoupení Páně. Možná, že byla tato významná slova promluvena vícekrát, jednou v Galileji na hoře (Mat. 28, 48 nn.), a pak opět v Jerusalemě. (Marek 16, 14 a n.; Luk. 24, 46 a n.; Šk. 1, 8.)

1. Misijní rozkaz.

95.

a) *Jest božského původu.*

1. Kdo jej dává? Je to nejvyšší král, nejvyšší vojevůdce. Jistě zjevil se Kristus v tomto vznešeném okamžiku také zevně s královskou vznešeností a důstojností v oslavené podobě, s rozzářeným zrakem, jako Spasitel světa.

Takovým způsobem nikdy nemluvili vojevůdcové a dobyvatelé světa, Alexandr, Caesar, Napoleon. Dobytí několika zemí a provincií bylo vrcholem, o němž snila jejich ctižádost. Jen jeden dobyvatel světa mluví smělá slova: Jděte do celého světa, ke všem národům!

Nikdy v celých dějinách světových nebylo posláním tak velikolepého co do jeho účelu, jeho rozsahu a jeho následků. Ale je to věčný Syn Boha Otce, který apoštoly rozesílá, rovný Otci co do

moci a slávy. Může proto říci: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.« (Mat. 28, 18.)

Slova plná božské velebnosti a absolutního vědomí moci. Taková slova by byla v ústech pouhého člověka bláznovstvím. S jeho rtů splývají tak prostě a samozřejmě. »Neboť v něm přebývá všechna plnost božství tělesně.« (Kol. 2, 9.)

2. Tímto božským posláním je církev Kristova *zavázána nejslavnostnějším způsobem ke světovému apoštolátu*. Misionářství jest její nejsvětější povinností a církev nesmí ustát a spočinout, dokud není zachráněna poslední ochotná duše, poslední ovečka přivedena do ovčince Kristova, i kdyby to mělo trvat až do skonání světa. Běda církvi, kdyby této povinnosti nedostála! (Srv. začátek misijního okružníku Pia XI.)

Proto je právním důvodem církevních misí vůle Kristova, a před ní musí se sklonit také každá moc pozemská. Proto vyžaduje církev plnou svobodu pro vykonávání toho úkolu a může plným právem žádati také o součinnost státu. (Srovnej patronáty!)

3. Z tohoto misijního rozkazu Kristova čerpá církev také právo a povinnost dožadovati se součinnosti všech věřících bez výjimky, především pak svých kněží při tom velikém díle modlitbou, almužnou, pomocnými službami. A duchovenstvo, které, místo aby podporovalo misijní dílo, ztěžuje je úzkoprsým stanoviskem, jedná proti misijnímu rozkazu svého Pána a Krále, který také výslovně řekl: »Mám jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivésti« (Jan 10, 16), a který apoštolům uložil, aby byli svědky jeho nejen v Je-

rusalemě a Judei, to jest v užší vlasti, nýbrž »až do končin země«. (Sk. 1, 8.)

Duchovnímu správci se naskýtá hojně příležitosti, aby znovu a znovu poukazoval na misijní povinnosti. (Autor vydal ve třech svazečcích dílo: *Die Mission auf der Kanzel und im Verein.*)

b) *Je božský co do rozsahu.*

96.

1. Rozkaz se týká *všech národů země* a všeho stvoření. Neboť původce rozkazu je pánem světa jako jeho tvůrcem (Kol. 1, 16); je učitelem, světlem světa (Jan 1, 9; 8, 12; 18, 37); pastýřem národů (Jan 10, 16); Vykupitelem světa (Fil. 2, 7 nn.); soudcem světa (Jan 5, 22). Jediné pravé náboženství musí býti náboženstvím světovým.

Tímto posláním končí se též úzkoprsé národní církevnictví židovské synagogy. Říše Kristova má býti říší světovou, která je přístupna všem národům a rasám. Proto nezní rozkaz jako dříve k prorokům: »Jdi k Izraeli!«, nýbrž »Jděte ke všem národům!«

Jestliže Kristus dříve apoštolům zakazoval, aby chodili mezi pohany, teď, po své vykupitelské smrti tento zákaz ruší a povyšuje je na apoštoly světa.

2. S hory Tabor rozšiřuje se pojednou výhled z domu Izraelova do celého širého světa. Vynořuje se po prvé zcela nový pojem: světový apoštolát a světové misie! Křesťanský universalismus nastupuje na místo pohanského partikularismu. Jistě bude třeba času, než tato veliká myšlenka pronikne a zvítězí — apoštol národů ji první plně pochopil

— bude zapotřebí řady století, nežli světové misie vytvoří světovou církev. Ale zde jest položen základ. Všechno další přijde jako přirozený vývoj tohoto misijního rozkazu.

c) *Je božský v provádění.*

1. Všimněme si *nástrojů!* Koho vysílá Kristus k dobytí světa? Hrstkou ubohých rybářů galilejských, synů malého odloučeného národa, lidí, jejichž rozhled dosud nepřesahoval jejich malého národa izraelského. Nenavštěvovali vysokých škol lidského vědění, neměli ostře vybroušené dialektiky a zapalující retoriky, znají sotva jinou řeč nežli jejich tvrdé domácí nářečí lidové. Nepředchází je pověst veliké učenosti, vznešeného původu, slavných činů. Jako židé byli všude v opovržení a nenávidění a měli zvítěziti nad hrdou světovou moudrostí Řeků, nad domýšlivostí vítězstvím zpitých římských dobyvatelů, změkčilou smyslností Asiatů, a získati je pro zcela nový, opačný životní názor a mrav.

Zde se objevil nejvyšší měrou v dějinách světových veliký princip božského řízení světa, jak to apoštol národů mohutnými slovy vytyčuje: »Neboť pošetilá věc Boží jest moudřejší než lidé, a slabá věc Boží jest mocnější nad lidi. Hleďte jen na své povolání, bratří, že nemnoho moudrých podle těla, nemnoho mocných, nemnoho urozených jest povoláno, ale co pošetilé jest ve světě, to vyvolil si Bůh, aby zahanbil moudré, a co slabé jest ve světě, to vyvolil si Bůh, aby zahanbil silné, a co neurozené jest ve světě a opovržené, a čeho není, to vyvolil Bůh, aby zkazil to, co jest, a to k tomu konci,

aby žádné tělo se nechlubilo před Bohem.« (1 Kor. 1, 25—29.)

Zajisté spolupůsobili časem také mocní přirození činitelé na velikém díle duševního ovládnutí světa a rozšíření království Kristova, ale přesto zůstala a zůstává tu přímo nepochopitelná skutečnost nepoměru mezi velikým cílem a užitými přirozenými prostředky.

Je to dílo Boží! »Ego elegi vos et posui vos, ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat.« (Jan 15, 16.)

To platí ve velkém jako v malém, a musí to býti útěchou každého kněze, který je povolán ke spolupráci na velikém poslání.

2. Úkol poslání.

97.

a) **Euntes.** Jděte! Apoštolský úřad je především chůze a putování, a toto stále putování náleží k jeho největším obtížím.

1. Jděte přes moře s jeho bouřemi, úskalími a hlubinami! Jděte přes hory s jejich příkrými vrchy a závratnými propastmi! Ani Alpy, ani Pyreneje, ani Andy, ba ani sám Himalaja nejsou příliš vysoky pro apoštola Kristova. Jděte přes stepi a savany s jejich ostnatými travinami a krev ssajícím hmyzem, přes horkou Saharu a její samum, s cestami znamenými lidskými kostrami! Jděte přes tropické pralesy s jejich divočinami, přes sněžná pole severu s jejich strašlivými fujavicemi a ledovými vichry!

Jděte, jděte! Jen dále! Vpřed! Nic nesmí vaše apoštolské kroky zdržovati a brzdit!

A apoštolové jdou, stěží popadajíce dechu, koupajíce se v potu; třebaš nohy krvácejí, třebaš se cesty táhnou bez konce; třebaš krev vaří v žilách, tepny bijí a oči bolí a pálí; třebaš údy ledovatější a dech na vzduchu umrzá; třebaš druhové po jejich boku padají smrtelnou únavou a hroby označují jako milníky jejich putování: oni jdou . . .

2. *Jděte*. Opusťte svou vlast, rodný dům, všechna vám milá místa z doby mládí! Jděte daleko do neznámých cizích zemí, do nezvyklého podnebí, do světa tropů, kde je všechno, ale všechno tak nové, tak jiné, tak tvrdé!

Jděte ke všem národům země bez výjimky, bez rozdílu! K Židům širé židovské diaspory tak jako k přejemnělým Řekům; k hrdým, krví podrobených národů zpitým, panovačným Římanům, tak jako k neotesaným, silou kypícím Germánům!

Jděte přes moře do nového světa západu, do země Inků a Aztéků, ke hluboko kleslým lesním lidem, do pralesů amazonských, do porící La Platy, do země velikých jezer, mezi hrdé, krvežíznivé rudokožce severu, do prérií na řece sv. Vavřince a Mississippi, plných buvolů, k ubohým Eskymákům na ledových pláních Aljašky, k lidožroutským kmenům na africkém Kongu!

Jděte do širých říší východu, k arijským i dravidským rasám Indie, k mongolským národům Číny a Korey, k polynesijským národům na nesčetných ostrovech!

Všechny tyto, tak podivně rozmanité rasy, kulturní formy, národní typy od severního až k jižnímu pólu, od Polynésie až po Evropu, jsou jejich

cílem. Všechny národy, žádný není vyjmut, i kdyby stál sebe hlouběji, i kdyby byl sebe zdivočilejší.

3. *Jděte*. A když rozmar tyranů nebo krvavá pronásledování vás z některé země vyženou, vyrazte prach z obuvi své a jděte jinam! Jděte . . .

Jděte! Jak velikolepý obraz se tu rozvíjí před naším zrakem! Celý veliký světový apoštolát od doby apoštolů až po naše dny! Všechno vyrostlo z těchto mohutných slov poslání.

Jděte! V tom záleží však apoštolské putování nejen apoštolů pohanů. Také činnost duchovních správců u nás doma záleží povětšinou v pochůzkách a v putování — ach, často tak obtížném po nekonečných ulicích velkoměst, po příkrých horských stezkách až k nejvyšší alpské chatě, ve dne i v noci, za deště i slunečního úpalu, bez ohledu na únavu a vysílení.

Jděte! Vpřed! Toť heslo, které uvedlo v pohyb celé nepřehledné voje apoštolů. Věru: »*Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona!*« (Řím. 10, 15.)

Ó, jak sladký bude odpočinek těmto nohám, nohám apoštolským, které se uchodily k smrti!

b) **Docete!** Učte! Tedy nikoliv brannou mocí, ani lstí nebo jinými pozemskými mocenskými prostředky má být lidstvo získáno a přivedeno k Bohu.

Jděte a učte — *μαθητεύσατε* — to jest učiňte z lidí žáky a přívržence Ježíše Krista hlásáním jeho učení!

98.

1. Učení.

Má to býti *jeho* učení. »Učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám.« (Mat. 28, 20.) Tedy jeho učení, jeho dogmata, jeho zákony a předpisy, jeho příslibení a hrozby, zkrátka jeho evangelium, ryzí, nefalšované, ne rozkouskované anebo ústupky lidské moudrosti zředěné a znešvažené. »Avšak i kdybychom my nebo anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet!« (Gal. 1, 8.)

Na to pamatuj, knězi Boží, když vystupuješ v neděli na kazatelnu, abys četl a hlásal jeho evangelium. Musí to býti jeho nauka a jeho způsob kázání; jeho jasnost, jeho mírnost musí se v něm ozývatí. Musíš hlásati Krista, nikoliv sebe, nikoliv slovo lidské, a nesmíš poskytovatí bídnu náhražku za pravé, zdravé, ryzí učení Kristovo.

Je to učení krásné a plné útěchy, toť nesporné; ale také učení plné hlubokých tajemství; nauka o trojjediném Bohu, o jeho nekonečné lásce, ale také o jeho nekonečné trestající spravedlnosti, nauka o tajemství vtělení a vykoupení, o narození ve chlévě z čisté Panny, o smrti na kříži, učení o zázračném zmrtvýchvstání a nanebevstoupení, učení o nejsvětější Eucharistii, o milosti a svátostech . . . tajemství na tajemství, všechna pohroužena v nadpřirozeno, rozumu přístupná jen částečně, smyslům uzavřená!

A pak učení o mravních přikázáních křesťanských, tak ušlechtilých, vznešených a čistých, o pokoře, mírnosti, lásce k nepřítelům, o čistotě, odří-

kání, křižování těla, o chudobě a opovrhování časnými statky, o strídmosti, poslušnosti, nezištnosti atd.

A toto učení, tak vysoké, ušlechtilé a vznešené, má si raziti cestu do celé tehdejší liché moudrosti, do celé změti pohanského modlářství, přes všechny předsudky a všechen odpor smyslné přirozenosti!

Ano, jděte a učte je zachovávatí všechno, co jsem vám přikázal! Ani písmenka jinak!

Tam jest tedy pravá církev Kristova, kde najdeme jeho učení, totéž učení, kde se učí všude stejně. A to najdeme jen v církvi katolické.

2. *Vyučování.*

Jak snadno se vyřknou slova: Učte všechny národy! Ale jak těžké jest jejich uskutečnění! V zemích evropských to ještě jde. Tu jest řečtina řečí kulturní, latina řečí právní římské světové říše.

Ale pak začíná za hranicemi této říše a později za oceánem veliká překážka zmatení lidských jazyků. Přes dva tisíce různých řečí a nářečí! Jak mohu hlásat těmto národům učení Kristovo bez znalosti jejich řeči? Tedy nezbyvá, než razit si cestu tímto pralesem! (Viz Huonder, Misie na kazatelně a ve spolcích. III., 162 a n.)

3. *Nezbytnost učení.*

Vyučování pravdě! Tot věc nejprvnější a nejpotřebnější. Co se stalo s touto pravdou za pohanství!

Kam vedl odpad od pravé idey Boha, do jaké změti nejměšnějšího rázu! (Srv. Řím. 1, 18 a n.; Aug., De civ. Dei 1. díl.)

A v důsledcích toho jaké zmatení mravních pojmů, a to dokonce v Řecku duševně tak vyspělém, přes všechny světové mudrce! Tu bylo evangelium skutečně sluncem, světlem, které vnikalo do temnot. (Mat. 4, 16.)

Porovnejme jasnou, určitou nauku evangelia také s dnešním pohanstvím, na př. v Indii!

Může býti jen jedna pravda, a proto také jenom jedno pravé náboženství. Nesmí tedy apoštol Kristův bráti ohled na existující falešná náboženství a učení, a církve Boží nikomu nekřivdí, když vyrušuje pohanské národy »v jejich dobré víře«, když je burcuje z jejich bludné víry a vynakládá všechno, aby pravdou nahradila blud.

»Prve však, nežli přišla víra, pod zákonem jsouce uzavíráni, byli jsme střeženi k té víře, která měla býti zjevena. A tak stal se zákon naším vychovatelem ke Kristu, abychom byli ospravedlněni z víry. Když však přišla víra, nejsme již pod vychovatelem.« (Gal. 3, 23—25.) Platí-li to o židovství, platí to tím více o pohanství.

4. *Útěcha a síla učení Kristova.*

Má býti přinášena všem národům, poněvadž se hodí pro všechny, vyhovuje všem nárokům ducha, vychází plně vstříc všem potřebám srdce, podává vysvětlení ke všem velikým otázkám lidské duše a přece ponechává všechny cudné závoje, které nevyhnutelně zahalují tajemství nekonečné, nepřístupné bytosti. Náboženství Ježíšovo osvětlovalo

a uspokojovalo největší duchy i oblažovalo nejdět-
štější prostotu.

»Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude
choditi ve tmě, nýbrž bude míti světlo života.«
(Jan 8, 12.)

»Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste
obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na
sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný
srdcem; a naleznete pokoj duším svým, neboť jho
mé jest sladké a břímě mé jest lehké.« (Mat. 12,
28—30.)

Učení Kristovo přináší pohanům právě to, čeho
potřebují. Tušit pravdu; mají všechny základní
idey pravého náboženství, vědomí existence Boží,
pocit potřeby vykoupení a ospravedlnění... ale
všechno jest jako by zasypáno, zdivočilé. A nyní
přichází radostná zvěst a přináší jim plné světlo
a jasno, dokonalé záruky...

Tato jediná pravda stává se velikým svazkem
jednoty. Utváří duchovní říši, velikou společnost
lidí sjednocených stejnou věrou.

c) **Baptizate! Křtěte!**

99.

1. Vyučováním pravdě, jejím poznáním a při-
jetím jest učiněn teprve první krok. Tato pravda
přináší praktické důsledky, které, zasahující hlu-
boko do života, jsou pro smyslného člověka velmi
tvrdé a těžké.

Víra sama nestačí, neboť »Nikoliv posluchači
zákona jsou spravedliví u Boha, nýbrž činitelé zá-
kona budou uznáni za spravedlivé.« (Řím. 2, 13.)

Jde nyní také o to, aby byl život přizpůsoben víře a zachováván křesťanský mravní zákon. Jak je to těžké pro člověka zvyklého na pohanskou bezuzdnost, na příklad vzhledem na čistotu manželství, lásku k nepřítelům!

Proto musí apoštol přinášeti se světlem také teplo, to jest sílu nadpřirozené milosti, která musí působiti především ve svatých svátostech, z nichž jako první, základní je zde jmenován křest, předpoklad všech ostatních. Ve svátostech se uvolňuje výkupná síla krve Kristovy; křtem se vlévá do duše nový, vyšší životní princip a s ním základ nového, nadpřirozeného života. Jak zázračnou sílu projevíly tyto svátostné prostředky církve! Přeměnily Řím i Řecko; stvořily hrdiny víry, vychovaly světce ze všech národů, tříd a věků. Vzpomeňme jenom na Anežku, Cecilii, Pankráce a Šebastiána v pohanském Římě, na mučeníky z Ugandy a Mexika v nejnovější době!

Emitte Spiritum tuum et creabuntur
Et renovabis faciem terrae!

Tedy ještě jednou: Nikoliv zdánlivou nebo částečnou pravdou, ani kompromisy s duchem světa nelze obnoviti lidstvo. Jediné nezfalšované učení ve spojení s milostí Kristovou mohlo a může zachrániti staré i nové pohanství!

2. Křest se má udíleti ve jménu Nejsvětější Trojice, Boha trojjediného.

Toto tajemství tedy, plné propastné hloubky, jest postaveno v popředí, aby pohané hned věděli že rozlišující znak pravého Boha je právě jeho ta-

uplnost a nepochopitelnost. Křest znamená tedy zřeknutí se veškerého modlářství a jakékoliv služby bohům.

3. Misijní sankce.

100.

1. *Provázely je zázraky.* »Těch pak, kteří uvěří, budou následovati tato znamení: Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a ti se uzdraví.« (Marek 16, 17—18.)

Nutnost zázraků. Úkolem misíí jest učiniti z pohanů křesťany, úkol to mimořádně obtížný, neboť:

a) celkem vzato lpí všichni lidé na zděděném náboženství svých otců a stavějí se proto zásadně nepřátelsky proti každé novotě;

b) nadto klade náboženství křesťanské hodně těžké požadavky na rozum a vůli, které v celku daleko přesahují požadavky náboženství starého.

c) Změna náboženství znamená pronikavou přeměnu, úplné přetvoření a zaujetí naprosto nového stanoviska v naučeném smýšlení a jednání. Je to opravdu znovuzrození.

d) Náboženství vykonává vliv na všechny stránky života, na poměry rodinné, manželské, na postavení muže, ženy a dětí, na poměry života společenského. Pomněme jenom indického kastovníctví!

e) Náboženství pohaná jsou ponejvíce náboženstvími státními, sloučená do určité míry s kultem panovníků. Proto jsou stará pohaná náboženství hluboce vkořeněna do celého kulturního života. Změna náboženství znamená tedy revoluci

proti dosavadnímu řádu, proti starodávné kultuře.

Zde musí tedy Bůh pomáhati zvláštními znameními. Jako Kristus se ověřoval zázraky jako vyslanec Boží, a tím razil cestu svému učení, tak se musí i apoštol Kristův vykáhati vyšší mocí, mocí zázračnou.

Jako tedy Kristus již při prvním rozeslání vybalil své učeníky mocí konati zázraky (Luk. 9, 1 a n.), tak nemohl je bez ní teprve vyslati do velikého, širého světa pohanského. »Kdyby se svět byl bez zázraků obrátil na křesťanství, byl by to zázrak stokráte větší, nežli všechny ostatní zázraky.« (Dante, Ráj, XXIV., 104. Srv. Aug. De civit. Dei, XXIV., c. 5.)

2. *Apoštolové konali opravdu zázraky.* Udělení moci zázračné neznamena, že by ji musel míti každý křesťan, nýbrž, že při rozšiřování křesťanství hrály také zázraky svou úlohu. K tomu dostačilo samo o sobě, že se staly alespoň některé zázraky. (Srv. 1 Kor. 12, 6.)

V skutečnosti vidíme, že apoštolové Páně jak při prvním, tak i při svém druhém větším poslání konali četné zázraky. Skutky apoštolské jsou jich plny. A zázraky provázejí také nástupce apoštolů, všechny veliké věrozvěsty na jejich apoštolských cestách: Řehoře Divotvůrce, sv. Patrika, Kolumbána, Ausgara, Antonína Paduánského, sv. Františka Xaverského, Františka Solánského, Auchietu, Ludvíka Bertrama atd. Také v nejnovější době nacházíme divotvůrce, na př. Msgra Poela v Číně.

Zázraky provázejí všude první práci průkopnickou, kroky prvních velikých věrozvěstů. Když však

už křesťanství zapustilo kořeny a zesílilo, nepotřebuje první pomoci.

3. Zvláštní úlohu, jak v životě Páně, tak i všech věrozvěstů hraje *vymítání ďábla*. Dábel jest v pohanických zemích »in possessione«; musí býti nejprve vypuzen a ustoupí jenom násilí. Odtud zaklínání při obřadu křtu, odtud svátostiny. Srovnejme jen nádherné modlitby při svěcení vody! Ve skutečnosti staré chrámy démonů zanikly, věštby zmlkly; bohové pomalu ustoupili; pohanství se nemůže již držet ve sluneční záři křesťanství. (Viz Vita S. Galli; Tert. Ap. c. 23; Eus., Praep. Evang. I., 5, c. 1.)

Dar jazyků projevuje se ponejprve o slavnosti Letnic a jeví se v prvotní církvi jako častý dar. (1 Kor. 12, 14; 14, 23.) Později je vzácnější. U sv. Františka Xaverského jest dostatečně zaručen.

4. Tyto dary a schopnosti jsou pouhými průvodními zjevy, které mají podporovati kázání, zejména u takových národů, které stojí tak nízko, že jejich rozum není s to, aby pochopil pravdu přímo, a jimž musí proto býti přiblížena znameními, které lze vnímati smysly.

Ani u Krista Pána nebyly zázraky vlastním prostředkem; byla to spíše jeho osobnost, jeho svatost, jeho slovo, jeho učení. Zázraky byly zřejmě jenom průvodními zjevy, aby byla vzbuzena pozornost, a aby se ukázalo, že z Ježíše mluví vyšší moc. »Si mihi non vultis credere, operibus credite!« (Jan 11, 38.)

Na místě zázraků nastupují dnes u pohanstva jiné, silně přesvědčující důkazy o pravdě evange-

lia. Křesťanství jest dnes velikou událostí světovou, znamením na nebi, viditelným všude. Kdo chce, může vidět.

K tomu se přidružuje v pravé církvi ustavičný zázrak duševně-duchovní povahy ve zpovědnicích, u stolu Páně, u lůžka nemocných, zázrak jejich světců, její nadzemská nerozbornost, přes všecky bouře, a zázrak jednoty.

Všimněme si, že Mistr vybavuje své věrozvěsty nejen svou pravomocí, nýbrž i mocí konati zázraky. Nestalo se ještě nikdy, aby se některý panovník tolik ztotožnil se svým vyslancem, jak to činí Kristus. Poznej z toho velikost a nádheru kněžského a apoštolského povolání! Není nic většího nad ně.

101. b) *Božská sankce.*

»Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen.« (Marek 16, 15.)

1. Zvěst o poselství spásy ukládá těžké povinnosti. Kdo ji uslyší a pozná její pravdu, musí ji přijmout s věrou a vděčností, a přičleniti se křtem ke království Božímu na zemi. Toho však, kdo poznané pravdě odpírá a milost nabízenou odmítá, toho stihne trest zavržení. Kdo nevstoupí do archy spásy, ten zahyne ve vlnách potopy. Kdo nepozvedne zraku k měděnému hadu, zemře uštknutím jedovatého hada. Tedy víra a křest se nezbytně vyžadují k spasení věčnému.

2. To se však vztahuje jen na ty, kteří evangelium slyšeli. Jen ti se mohou rozhodnouti pro ně nebo proti němu a jen ty mohou stihnouti sankce vízící se na přijetí nebo nepřijetí evangelia.

U veliké části pohanského světa ovšem, k němuž poselství spásy ještě nedošlo, nebo jenž nemá ještě dostatečných o něm zpráv, nelze sankcí uplatňovat. Neboť jak praví sv. Pavel: »Kterak budou vzývati toho, v koho nevěřili? Kterak však uvěří v toho, o kom neslyšeli? A kterak uslyší bez hlasatele? A kterak budou hlásati, nebudou-li poslání? . . . Nuže, víra z kázání, kázání pak z rozkazu Kristova.« (Řím. 10, 14, 17.)

Zajisté připojuje apoštol: »Avšak táži se: Zdali neslyšeli? Ba ano; po veškeré zemi rozešel se hlas jejich a na konec země zní slova jejich.« (Řím 10, 18.) To se týká světa tehdy známého, ale za tímto tehdejším světem ležel ještě celý širý pohanský svět na druhém břehu moří, v pralesích Ameriky a Afriky, v mohutných územích střední a východní Afriky, v Australii a na ostrovech oceánu, vesměs území, kterých paulinský obraz světa ještě neobsahoval.

3. Byl to nedostatek tohoto rozlišování, jsoucího tak nasnadě, který zavinil tvrdé náhledy tak mnohých starších bohoslovců o osudu pohanstva. Pro ně to byla beze všeho dalšího »massa damnata«, na kterou se vztahoval výrok o zavržení. Nadto třeba mít na paměti jejich nedokonalou a nedostatečnou představu o pohanství, v němž viděli jediné, anebo alespoň převážně jen stránky negativní.

Co tedy máme souditi o národech, ke kterým poselství víry neproniklo? O nich nemůžeme beze všeho dalšího užít slov: »Kdo neuvěří, bude zavržen,« poněvadž nemohli k evangeliu zaujmouti sta-

noviska ani kladného, ani odmítavého. Jisto jest, že voluntas Dei salvifica zahrnuje také je, že Kristus i za ně zemřel, že je tedy záchrana možná i pro ně.

102.

4. Úspěch poslání.

»Oni pak vyšedše, hlásali všude, a Pán jim pomáhal a potvrzoval slova jejich zázraky, které potom následovaly.« (Marek 16, 20.)

a) *Jaké to muže, jaké zázračné pokolení apoštolské takřka zrodil rozkaz Kristův!*

Dvanáct apoštolů, kteří kladou všude základy apoštolské církve a jsou jeho svědky v Jerusalemě, Judei, v Samaří a až na konec tehdy známého světa — slovem, písmem a jejich krví!

Pavla, pravzor apoštola!

Veliké věrozvěsty keltické, anglosaské, teuton-
ské, slovanské periody misijní!

Misionáře ze století objevení nového světa, podivuhodné muže!

Misionáře našich dob! Jak jest jich mnoho, celé společnosti misijní!

Kněze a apoštoly duchovní správy, mající na starosti curam ordinariam, která jest dnes neméně důležitá, a není dnes věru sine cura. Všechny duchovní správce ve všech zemích a provinciích, v městech i na venkově, dohromady asi 376.000! Kolik to bude mezi nimi skutečných apoštolů!

Ti všichni stáli před zraky božského Mistra, když patře do budoucnosti, vysílal své apoštoly do světa . . . Také já! . . . Také mne se týká jeho poslání! Jaká to blaženost!

Poslání to platí nejen kazateli, nýbrž také učiteli a spisovateli. Čemu učí, co píše, jde také do světa k národům, a přináší jim světlo, útěchu, povzbuzení. A čím více je tato práce prosycena krví obětní, čím více námahy a starostí na ní lpí, tím větší užitek přinese duším, tím více bude působit na výstavbu království Kristova vně i uvnitř.

Ano i apoštolů péro vysílá božský Mistr do světa. Ne nadarmo sáhli již někteří z apoštolů k péru, především veliký Pavel. A kdyby žil dnes, činil by to teprve.

b) *K jakým to činům nadchl rozkaz Kristův!*

Kdybychom mohli přehlédnouti zázračný apoštolát, který má tam na Taboru svůj počátek a vznik, jakému bychom se museli podívatí množství heroismu, nezištné oddanosti, odvážné iniciativy, houževnaté vytrvalosti, svaté trpělivosti, lásky, věrnosti, moudrosti a opatrnosti!

Jakým nebezpečím bylo vzdorováno, jaké snášeli námahy, jaká strádání, kolik zakusili trpkých zklamání, ale také sladkých útěch!

Jděte! . . . Dějiny církve, akta mučovníků, kroniky řádových společností, letopisy Díla šíření víry ukazují velikolepé výsledky.

c) *Jaké ovoce přinesl rozkaz Kristův!*

Světová misie se proměnila ve světovou říši. »Oni pak vyšedše, hlásali všude.« Když psal Marek tato slova, bylo evangelium již všude hlášáno v zemích kolem Středozemního moře i dále za nimi v Malé a Přední Asii. Dále pronikalo evangelium a dobylo Gallie, Germanie, Skandinávie, a slovanských zemí východních. Za 1200 roků byla celá

Evropa křesťanskou. Potom započala činnost v Novém světě a v Dálném východě. Dnes zaujímá církev světovou říši, čítající 300 milionů duší. Stalo se již plnou pravdou, co předvídal již prorok, třeba nejasně, a co Mistr předpověděl: »A přijdou od východu a od západu, i od severu a od jihu, a budou stolovati v království Božím. (Luk. 13, 29.) V plné nádheře stojí před námi veliká, všechny země a národy objímající světová říše katolické církve.

Arcitý vývoj není ještě skončen, ještě není jeden ovčinec a jeden pastýř. Ale pomalu a ustavičně spěje církev k uskutečnění této předpovědi.

Co do území jest největší část světa křesťanská, tři celé díly, totiž Evropa, Amerika, Austrálie a širá území v ostatních dílech. Počítá se na příklad jen v Číně okolo 20.000 misijních stanic. Stále více a pevněji se zakořeňuje křesťanský názor světový. Japonské zákonodárství spočívá na křesťanském podkladě, dobrý katolík na něm spolupracoval.

Také co do počtu jest největší část lidstva monotheistická. 800 milionů pohanů netvoří homogenní masu, přibližuje se již pravdě vlivem křesťanského kvasu. Staré pohanství se neudrží.

Zajisté chybí ještě mnoho. A mnohé země, na př. i evropské, jeví se vždy více nehodny milosti, které se jim dostalo; ba jest nebezpečí, že jiné rasy poznenáhlu zaujmou jejich místo.

Jest tedy ještě hojnost práce. Proto zmužile k dílu! Každý na své místo!

Kristus s námi!

VIII.

LOUČENÍ KRISTOVO.

TAJEMSTVÍ NANEBEVSTOUPENÍ. 103.

Per admirabilem ascensionem tuam, modlí se církev. A jest to vskutku docela zázračné, svérázné tajemství, mající veliký význam pro církev i každou jednotlivou věřící duši.

1. Skutečnost nanebevstoupení.

a) Mnozí již v mesiánských proroctvích Starého zákona vidí narážku na nanebevstoupení, a Apoštol národů se nerozpakuje (Ef. 4, 8) vykládat v tomto smyslu žalm 67. (Srv. Žalm 8; 23; 46; Ezech. 11, 23; Zach. 14, 4. Jako předobraz Eliáš — 4 Král. 2, 11.)

b) Jest jisté, že Pán náš sám opětně a zřetelně odkazoval na své nanebevstoupení. »V pravdě. vpravdě pravím vám: Uvidíte nebe otevřené a anděly Boží vystupovati a sestupovati na Syna člověka.« (Jan 1, 51.)

»A nikdo nevstoupil na nebe, než jen ten, jenž s nebe sestoupil, totiž Syn člověka, který jest v nebi.« (Jan 3, 13.)

Když jeho učeníkům při přislíbení Eucharistie se zdála jeho řeč tvrdá, řekl jim: »To-li vás pohoršuje? Což tedy, když uzříte Syna člověka, an vstupuje tam, kde byl dříve?« (Jan 6, 63.)

»Vado ad patrem,« to jest radostný tón, jemuž dává zaznívati opět a opět ve své řeči na rozloučení, prosycenou bolestí.

c) Jasně a určitě dosvědčují nanebevstoupení evangelisté. »A když Pán Ježíš k nim domluvil

vzat jest do nebe a usedl na pravici Boží.« (Marek 16, 19.) A Lukáš sděluje: »I stalo se, když jim žehnal, odloučil se od nich a vznášel se do nebe« (24, 51), a ještě obsírněji ve Skutcích apoštolských: »A to pověděv, byl vyzdvižen před jejich zraky a oblak vzal jej s očí jejich.« (1, 9.) Oba andělové to potvrzují: »Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli do nebe jíti.« (Sk. 1, 11.)

Nepodávají-li Matouš a Jan na příslušném místě výslovně zprávy o nanebevstoupení, přinášejí zato jasné zmínky Mistrovy o jeho odchodu do nebe. Tak hovoří Mistr k Maří Magdaleně: »Ještě jsem nevstoupil k Otci svému; ale jdi k bratrům svým a pověz jim: Vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.« (Jan 20, 17.) A Matouš sděluje, kterak Spasitel opětovně mluví o svém příchodu s nebe (24, 20; 26, 64). To však předpokládá nanebevstoupení.

Ostatně nanebevstoupení bylo nezbytným následkem vzkříšení, neboť oslavené tělo nemohlo zůstat na zemi. Proto je evangelisté prostě přičleňují k řadě zjevení, anebo se o něm zmiňují jen krátce, anebo je úplně přecházejí, jako tak mnohé věci jiné.

d) V apoštolské církvi se zdůrazňuje vedle vnějšího fakta nanebevstoupení také dogmaticky důležitá otázka, jak byl Kristus přivítán v nebi a jak tam sedí na pravici Boží. (Srv. Sk. 2, 33; 3, 20; 5, 31; Ef. 1, 19; 4, 8 a n.; Žid. 8, 1; Petr 3, 21.)

Církevní ústní podání od nejstarších dob je za-

chyceno v různých sneseních, vyznáních víry apoštolském, nicejském, Athanasiově atd.

Zvláštní svátek nanebevstoupení Páně byl za doby sv. Augustina již tak vžit, že je tento počítá mezi ta církevní zřízení, která mají platnost buď na základě apoštolského nařízení, nebo usnesení obecného církevního sněmu.

2. Význam nanebevstoupení.

104.

a) *Pro apoštoly.* Toto viditelné vstoupení na nebesa ujasnilo apoštolům podmaňujícím způsobem pravdu o životě na onom světě a o putování k Otci. Žádné jiné tajemství nezdůvodnilo této tak důležité pravdy pádněji a živěji.

Kdyby byl zmizel náhle za jejich nepřítomnosti, bylo by to jistě zanechalo dojem čehosi neskutečného, a nebylo by apoštoly uspokojilo. Jak bylo těžké přesvědčiti je o zmrtvýchvstání, jehož na vlastní oči neviděli! Byli by se mohli přesvědčiti o nanebevstoupení, kdyby se nebylo událo viditelně, před jejich očima? »Jdu k Otci,« tak prohlašoval; nyní to viděli a vracejí se radostně do Jerusalema.

Kristovo pozemské putování zakončuje se tak v nejkrásnějším souzvuku velikolepým zjevením jeho slávy a moci. A právě to se muselo stát pro apoštoly a pro veliký jim přikázaný úkol pramenem neutuchající síly. Nemohlo být nic působivějšího, většího, nežli bylo nanebevstoupení.

b) *Pro nás.* Z tohoto nádherného tajemství prýští rozmnožení víry. Poznání božství Kristova,

úcta před jeho velikostí a slávou musí mohutně vyrůst.

Naše naděje dostává novou posilu, když vidíme, jak je Kristus odměněn. Jako člověk mohl také pro sebe získávati zásluhy, zasloužiti si věnec slávy, a učinil to svou poslušností, věrnou oddaností k těžkému dílu, svým ponížením. (Žid. 2, 9; Luk. 24, 26.) A jak nádherná jest odměna ta! Místo utrpení — věčná radost, místo ponížení — povýšení, místo kříže — trůn Boží, místo trní — diadém slávy, místo potupení — klanění nebes! (Fil. 2, 9.)

Na tom se zakládá také naše důvěra; neboť Spasitel jest naší hlavou a naším vůdcem, jeho vítězství je také naším vítězstvím. Ukazuje nám názorně cestu a cíl všeho pozemského snažení, korunování všeho utrpení. Dává nám naději a záruku, že ho budeme následovati tam, kde on trní v slávě. »Et si abiero et praepravero vobis locum, iterum venio et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis.« (Jan 14, 3.)

Víme nyní, že máme v nebi zastánce a přímluvce. (Jan 2, 1.) »Ideo ascendit, ut nos desuper protegeret.« (Chrys., Hom. 174 de temp.)

Nanebevstoupení Páně budí konečně v nás mocnou touhu následovati ho. »Ascendisti in altum, cepisti captivitatem« (Žalm 67, 19), což se vztahuje také na duše jeho věrných, které takřka jako zajaté vedl do nebe.

Ó, té touhy svatých duší po nebi, svatého Pavla, který by raději byl zemřel, aby mohl býti s Kristem; svatého Aloise (Quid ad aeternitatem?),

svatého Ignáce (Jak se mi oškliví země, patřím-li k nebi!): světla daleké domoviny!

Vzpomínka na nebe a věčnost je velikým a mocným důvodem, který poskytuje mučovníkům zmužilost, kajícím vytrvalost, pannám jejich věrnost.

II.

HOSTINA A ŘEČ NA ROZLOUČENOU. 105.

(Luk. 24, 44—49; Sk. 1, 4 a n.)

1. Hostina při loučení.

a) Když se loučí přátelé pořádávají si ještě hostinu na rozloučenou. Tak tomu bylo i zde. »A když s nimi jedl.« (Sk. 1, 4.) Tato hostina se konala bezpochyby ve večeradle, k němuž se vízí tak posvátné vzpomínky, a které zůstalo i nadále místem, na němž se mladá apoštolská církev shromažďovala k bohoslužebným úkonům.

b) Bylo poznamenáno již dříve, kterak Mistr *navazuje na hostiny* všechna nejdůležitější zjevení po svém vzkříšení. (Emauzy, zjevení ve večeradle, Genezareth.)

Z toho také asi vznikly starokřesťanské hody lásky (agapy). Hostina zavazuje, sjednocuje srdce, zesiluje pocit soudržnosti a sounáležitosti, přináší radostnou náladu. A to je právě to, co Pán náš především chce. Proto také zůstaly eucharistické hody páskou jednoty. Zde, u stolu Páně, mají se cítit všichni bratry, dětmi jeho rodiny, soustolovníky Kristovými.

c) Tato poslední hostina *připomíná poslední večeři* a zřejmě na ni navazuje.

Tehdy sliboval, že opět přijde, a radost jejich že bude veliká. Kterak se to splnilo! Jak sladké bylo toto čtyřicetidení! Tam mluvil o svém návratu k Otci. Nyní to uvidí na vlastní oči. Již tehdy byli mu blízcí, ale nyní se s ním sblížili mnohem více, jejich láska se prohlubuje, ustaluje a zvrucňuje. Tehdy stálo úplně v popředí jeho člověčenství, nyní jeho božství.

106.

2. Řeč na rozloučenou.

Jest pravděpodobné, že Mistr opakoval při této příležitosti několik slov útěchy, která mluvil při poslední večeři, a která se sem tak dobře hodila: *Vado ad patrem, vado vobis parare locum — expedit vobis, ut ego vadem, a jiná.* K tomu připojil některá velmi významná poučení.

a) Poučuje je o *oměru Starého zákona k jeho církvi*. »To jsou slova, která jsem mluvil k vám, dokud jsem byl ještě s vámi, že se totiž musí naplniti všecko, co psáno jest o mně v zákoně Mojžíšově a v prorocích i žalmích.« (Luk. 24, 44.)

Tedy učení Kristovo není revolucí, ani zrušením Starého zákona, jak to líčili farizeové a zákoníci, nýbrž jeho pokračováním, splněním a vyvrcholením. Křesťanství jest uzrálým plodem Starého zákona. Staré předpovědi a proroctví vztahují se na budoucího Mesiáše, Kristus jest tudíž jejich předmětem. Vždy znovu a znovu to Mistr zdůrazňoval a se toho dovolával. (Srv. m. j. Mat. 26, 56; Luk. 24, 25; Jan 5, 46.)

Mělo veliký význam, že to apoštolové poznali, neboť jejich apoštolování mělo zachytit nejdříve židovské soukmenovce a obce, které, roztroušeny po celém světě, měly se státi všude prvními opěrnými body křesťanství. Jak hlubokým dojmem asi působilo, když z Písma svatého, které bylo v tak veliké vážnosti, vedli důkaz, že všechna tato mesiánská proroctví se splnila v Kristu, a zejména jeho utrpení a smrt, jakož i jeho oslavení vzkříšením.

b) Určuje obsah a směr apoštolského kázání: »Tak jest psáno, a tak bylo třeba, aby Kristus trpěl a třetího dne vstal z mrtvých, a aby hlásáno bylo pokání a odpuštění hříchů pro jméno jeho mezi všemi národy, počnouc od Jerusalema.« (Luk. 24, 46, 77.)

Tím jest křesťanství označeno jako poselství o vykoupení z hříchu a viny.

Odpuštění hříchů jako ovoce utrpení a smrti Kristovy je tedy nejpřednějším předmětem poselství k národům — radostná to vskutku zvěst, ohlášení velkého milostivého léta, velkého promíjení vin. Nic vítanějšího nemohlo býti poskytnuto lidstvu spoutanému hříchem a nepravostí a prahnoucímu po odpuštění. (Viz Huonder, *Misie na kazatelně a ve spolicích*. III, 145.)

K tomu se má přidružiti pokání. Odpuštění a pokání náležejí tudíž dohromady. Pokání musí předcházeti. Výkupná smrt Kristova není tedy propouštěcím listem pro hříšníky, ospravedlnění se nenabývá pouhým přijetím výkupné milosti, nestačí pouhá Lutherova »*fides confidentialis*«. Jako pod-

mínky k získání ovoce vykoupení se požadují pokání, to jest odpoutání od sebe sama, od sobectví, požívačnosti, hříšných žádostí, a také od hmotných statků, pokud odlučují od Krista a jsou v rozporu s jeho duchem; k tomu odčinění, to jest trest, tedy krocení hříšného těla postem, jak tomu Kristus učil, a jak to apoštolové sami konali. (Řím. 6, 13 a n.; 12, 1; Kol. 3, 5.)

Tím jest zároveň stručně naznačen a ustanoven obsah a směr křesťanského kázání.

Kázání o pokání a smíru nebylo pro národy ničím neslýchaným; naopak, vyhovovalo hluboce zakořeněné potřebě usmíření lidstva, která se projevuje tak úchvatným způsobem také v pohanství. (Srv. Huonder, Hvězda pohanů. Kath. Miss. 1910-11, str. 133.)

Zde však to bylo pokání, které přinášelo skutečně ospravedlnění a tím též útěchu a vysvobození, protože bylo hlásáno ve jménu Vykupitele a z jeho utrpení čerpalo smírnou moc a sílu.

c) Dává jim pokyn, aby *zůstali v Jerusalemě a připravovali se na příchod Ducha svatého.*

Jerusalem! Apoštolové byli by snad spíše hotovi vrátiti se po nanebevstoupení do Galiley, kam byli dříve objednáni. Nikoliv, určuje Mistr. »Zůstaňte v městě, dokavad nebudete opatřeni mocí s výsosti.« (Luk. 24, 44.) »Poručil jim, aby neodcházeli z Jerusalema, nýbrž aby očekávali zaslíbení Otcovo, které (pravil) slyšeli jste z úst mých; neboť Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým po dnech nemnohých.« (Sk. 1, 4—5.)

Zde v tomto svatém městě má býti o blízkých

svátcích Letnic položen poslední závěrečný kámen mladé církve; zde má být vykonán první veliký rybolov pro síť církve; zde mají učeníci se podrobiti první zkoušce jako učeníci Kristovi; zde, ve velkoměstě, má povstati první křesťanská obec, odtud má vyjítí království Kristovo do světa.

Myšlenka na veliký úkol hlásati evangelium Kristovo celému širému světu snad učeníky děsila a krušila. Mistr je povzbuzuje poukazem na sílu s výsosti. Ejhle, já sešlu na vás zaslíbení Otcovo. »Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým po nemnohých dnech.« (Sk. 1, 5.)

III.

CESTOU K HOŘE NANEBEVSTOUPENÍ. 107.

(Luk. 24, 50; Šk. 1, 6.)

1. Cesta.

Cílem cesty byla hora Olivetská, jak vysvítá jasně ze Skutků apoštolských 1, 12: »Tu navrátili se do Jerusalema s hory, zvané Olivetská, která jest blízka Jerusalema, vzdálí cestu sobotní.« Spasitel však tam šel oklikou přes Betanii. »Poté vyvedl je ven k Betanii.« (Luk. 24, 50.) Odtud vedla cesta na střední vrcholek hory Olivetské, kde se podle podání událo nanebevstoupení Páně. Možná, že chtěl vykonati tam, kde býval tak často hostem, návštěvu na rozloučenou, anebo také vzíti obyvatele s sebou k poslednímu velikému zjevení.

Touž cestou na horu Olivetskou šel Mistr s jednácti apoštoly před čtyřiceti a třemi dny, tehdy

arcit' pod dojmem nastávajícího utrpení zkormoucen až k smrti. Jak docela jinak utváří se nyní tato cesta, v oslaveném těle, cesta k slávě!

2. Průvod:

Byli to titíž, kteří pak očekávali ve večeradle seslání Ducha svatého. »Zůstaňte v městě, dokavad nebudete opatření mocí s výsosti.« (Luk. 24, 49.) To pak byli Maria, apoštolové a mnozí učeníci, celkem asi 120 osob. (Sk. 1, 15.)

Mistr kráčí uprostřed, pastýř uprostřed svého stáda, vojevůdce mezi svými věrnými vojíny, *Mistr* uprostřed svých žáků. Milý, vznešený, a při tom přece tak blahosklonný, nyní ještě krásnější nežli předtím, s odleskem proměnění ve tváři a v celém zjevu.

Učeníci jsou nyní již zvyklí na jeho pohled, a tak se vrátila zase stará důvěrnost. V malém zástupu panuje radostná, ale myšlenkou na blízké rozloučení mírně tlumená nálada.

Petr jde po pravici *Mistrově*. Je úplně rehabilitován. Jmenování papežem nebylo zrušeno, nýbrž slavnostně potvrzeno. Je si vědom, že on jest ten, který ve jménu a z rozkazu Páně má malé stádo vésti a v jeho zastoupení spravovati.

Po levici kráčí Jan, učeník, kterého *Mistr* miloval, a miluje nyní více nežli před tím, poněvadž se osvědčil tak věrným a byl ustanoven za opatrovníka jeho svaté matky.

Je zde Tomáš, který chce vroubek nyní zdvojenou horlivostí napraviti, a ostatní apoštolové,

každý se svým zvláštním osobním poměrem k Pánu.

Nechybějí jistě ani učeníci emauzští, jejichž srdce nyní v jeho blízkosti opět hoří, nechybí Lazar, jehož jmenoval svým přítelem, ani Nikodem a Josef z Arimatie, kteří mu prokázali poslední služby, ani Šimon Cyrenský se svými oběma hochy Alexandrem a Rufem, ne poslední pak Longinus.

Potom následuje hlouček *svatých žen* (Sk. 1, 14), seskupených okolo Marie, matky Ježíšovy; Magdalena, Marta, Maria Salome, Maria Jakubova, Josefova, Kleofášova, Veronika atd., všechny ve slavnostně radostné náladě; dopřálť jim vzkříšený Mistr zvláštních milostí.

3. Rozmluva.

108.

a) Mistr jim uděluje jistě ještě některá ponaučení a těší je poukazem na svůj eucharistický život, na který je za posledních čtyřicet dní připravoval.

b) Jeden dotaz učeníků, který byl jistě učiněn na cestě, jest nám zvláště zachován. »I tázali se ho ti, kteří se shromáždili: „Pane, v tomto-li čase obnovíš království pro Izraelity?“« (Sk. 1, 6.)

Slova ta jeví stále ještě silný ráz neujasněných pozemských nadějí mesiášských. A přece lze to také zase pochopit. Nyní, kdy byli svědky vzkříšení, a za těch čtyřicet dní zažili věci tak podivuhodné a slyšali o »království Božím«, je to otázka pochopitelná. Vždyť řekl přece sám, že jest nyní splněno všechno, co o něm proroci předpovídali. Ti však líčili v nejnádhernějších barvách království Mesiášovo, a jak snadno mohla mnohá místa

býti vykládána pozemsky! (Viz Abd. 1, 17; Amos 9, 11; Oz. 14, 6; Jod. 3, 20.) Také láska ke Spasiteli je pudila k tomu, že si přáli, aby byl již nyní oslaven jako král izraelský a zjevil se jako takový lidu, jehož osud mu byl tak drahý.

c) *Odpověď Mistrova* jest mírná a něžná. Vážné pokárání nemá kalit poslední chvíle loučení.

Předně nepouští se zatím blíže do jejich stále ještě ne dosti ujasněných představ mesiášských; Duch svatý měl zatím přetvořit jejich duši.

Také však nepopírá, že přijde něco velikého, ale kdy, to ustanoví Otec.

»Ale on řekl jim: „Nepřísluší vám znáti časy nebo chvíle, které Otec ustanovil mocí sobě vlastní.“« (Sk. 1, 7.)

Vložte tedy všechno s důvěrou do rukou Otcových! Jak dobře dosud všechno řídil, nade všechna očekávání! Ať jen vládne dále podle své moudrosti a moci!

2. Neklademe také my často podobných nedočkavých otázek? Kdy přivede Bůh církev ke konečnému vítězství? Rádi bychom vždycky viděli hned konečné vítězství dobré věci doma i ve vzdálených zemích misijních. Tu se i nás týkají slova: »Nepřísluší vám . . .« Ponechejte to Pánu osudů!

U Boha jde všechno klidně, plánovitě, bez skoků, a přizpůsobuje se přirozeným činitelům; království Kristovo se skutečným pozvolným vývojem, ovoce uzraje v dlouhých obdobích, která se zdají nám, pokolení lidskému, žijícímu jen krátkou dobu, příliš dlouhá. Bůh však počítá se stoletími a tisíci letími.

d) Ostatní jim dopoví *Duch svatý*. »Obdržíte sílu, když na vás sestoupí Duch svatý.« (Sk. 1, 8.)

V touž dobu rozšiřuje jejich rozhled. Oni myslí stále jen na jejich malý Izrael. Ano, ten má být také prvním a nejbližším jevištěm jejich apoštolských kázání a úspěchů. »A budete mi svědky v Jerusalemě a po všem Judsku i Samařsku, a až do končin země.« (Sk. 1, 8.) Tím jim připomíná opět slova misijního rozkazu, která promluvil na hoře a která obrátila jejich pohled daleko, daleko za úzké hranice vlasti. Tak zableskla se před nimi opět idea světové církve v poslední, významné chvíli.

Podle podání, které se udržovalo mezi prvními křesťany (Eusebius, *Vita Const.* I., 3, c. 43) slavil Pán před svým nanebevstoupením, poněvadž veřejné vystoupení v Jerusalemě nebylo radno a vhodné, svatá tajemství ve skalní jeskyni, aby slova: »Hoc facite in meam commemorationem« zůstala v živé paměti. Tím by se vysvětlila do jisté míry také nejasnost u evangelistů co do místa nanebevstoupení.

IV.

VYSTOUPENÍ NA NEBESA.

109.

»A vyvedl je k Betanii a pozdvihl rukou svých, požehnal jim. I stalo se, když jim žehnal, odloučil se od nich a vznášel se do nebe. A oni poklonivše se navrátili se do Jerusalema s radostí velikou.« (Luk. 24, 50—52.)

»A to pověděv, byl vyzdvižen před jejich zraky, a oblak vzal jej s očí jejich.« (Sk. 1, 9.)

1. Poslední loučení.

a) Dospěli již na vrcholek hory. Hodina rozloučení se blíží. Jedna myšlenka, jeden pocit ovládá všechny: je to již naposled, co ho vidí a slyší. Mimoděk stahuje se kruh blíže k němu, jak to tak dojemně znázorňují středověké obrazy. Všichni si chtějí ještě jednou hluboko vrýti v paměť jeho obraz a každé slovo jeho jako poslední odkaz.

b) Také srdce Mistrovo zachvacuje bolest nad loučením. Miluje je a ví, čím pro ně bude jeho odchod. Proto dává všem ještě jednou důkaz své zvláštní lásky. Objímá je po řadě a líbá je naposled na rozloučenou — *unum quemque osculatus est in intimo amore cordis* (Ludolf) — a má pro každého jedince ještě zvláštní slovo lásky a přátelského povzbuzení. »Petře, posiluj bratry mé!« opakoval asi svému náměstku, a k Janovi: »Hle, tvoje matka! Buď jí věrným synem!« Ke všem pak: »Dítky, nadešla chvíle, kdy jdu k Otci. Nermuťte se proto! Zůstaňte v mojí lásce! Důvěřujte, já zůstanu s vámi!«

Co by byl zanechal mně jako poslední napomenutí?

Podle některých dovolil všem, aby mu políbili nohy. Zde by tedy byl původ líbání papežského střevice.

2. Poslední požehnání.

a) A nyní jako by zazněl sanktusový zvonek. Všichni klečí tiše a hluboce dojati v kruhu kolem něho. »A pozdvih rukou svých požehnal jim.«

(Luk. 24, 50.) Ruce, ozdobené rubíny jeho svatých ran, vztáhl a žehnal jim. Toť první papežské požehnání biskupa duší našich, které uděluje urbi et orbi.

b) Toto pozdvižení a vzkládání rukou na znamení svolávání a sdělování vyšších statků byl prastarý zvyk, zavedený již u patriarchů. (1 Mojž. 48, 14; 2 Mojž. 17, 11; 3 Mojž. 9, 22.) Je to výsada kněžské hodnosti anebo ctihodného stáří. »Quod minus est, a meliore benedicitur.« (Žid. 7, 7.)

Jest velmi pravděpodobné, že Pán žehnal ve znamení kříže, a že se tomu církev naučila od něho, jak již Basilius praví. (De Spir. S. c. 37.) »Ex loco isto duxit ecclesia in consuetudinem, quod Episcopi in fine missae dent benedictionem.« (Ludolf.)

Čím vyšší je žehnající co do hodnosti a vážnosti, tím více se cení také jeho požehnání a síla jeho. Jak mnoho dá lid na požehnání papeže, biskupa, kněze, zvláště je-li světcem!

»In recessu suo benedixit Christus discipulis sicut pater recedens a filiis benedicit eis, et hoc fecit primo propter maiorem eorum necessitatem secundum illud: Cum essem cum eis, ego servabam eos etc., ubi petit eos post recessum suum servari a malo. Secundo ad ostendendam finalem et perseverantem erga eos suam dilectionem secundum illud: Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Instruxit etiam per hoc superiores in Ecclesia, ut recedentes a subditis benedictionibus eos Deo commendent.« (Ludolf.)

Albert Veliký nazývá toto požehnání »benedictio confirmationis«.

Srovnejme s tím požehnání Nejsvětějším na konci pobožnosti, nežli Pán opět se skryje ve svatostánku!

110. 3. Vstoupení na nebesa.

»I stalo se, když jim žehnal, odloučil se od nich a vznášel se do nebe.« (Luk. 24, 51.)

a) A nyní se stala ta veliká věc, *zjevení jeho božství*. Byla-li to dosud hlavně jeho blahoslavená lidská přirozenost, která se jim zjevovala, měli nyní na konec spatřiti jeho božskou přirozenost velkolepým, makavým způsobem.

Jako slunce, když se chystá k odpočinku, ještě jednou rozlévá svůj kouzelný svit nad vrchy i údolími, tak stkví se jeho postava v zázračném lesku, jeho oko září, jeho šat svítí.

Již jednou se proměnil před trojicí svých apoštolů, a Petr byl tehdy celý u vytržení. Nyní jest všecko ještě velikolepější. Je to nádherný západ slunce, při čemž země a nebesa splývají v záři a v lesku.

b) Odloučil se od nich. Nikoliv náhle, nikoliv prudce jako Eliáš na ohnivém voze, nýbrž podivuhodně klidně, majestátně. Per admirabilem ascensionem tuam modlí se církev a vystihuje tím případně ráz nanebevstoupení, které je tak zázračné, zcela nadzemské, a přece zase tak prosté a jednoduché jako zpráva, která nám událost tu sděluje.

Je zcela podobné jako mocné vzplanutí a pomalé zhasínání slunce. Pozorují, že se na něm děje proměna, na níž se nemohou zúčastniti, a která, jak vycitují, činí konec jakémukoliv dalšímu ob-

cování. Před nimi stojí v celé svojí velikosti jejich Pán a Bůh, světlo světa, věčná velebnost Boží.

»A nyní oslav mě ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe, prve nežli svět byl.« (Jan 17, 5.)

Mělo to býti poslední, nejvelikolepější zjevení jeho božství. Tak přijde opět, oznamují později dva andělstí poslové. Víme také, že přijde s velikou mocí a velebností na oblacích nebeských. (Mat. 24, 30; 26, 64.)

c) Tak se vryl jeho obraz do jejich duše a srdce. Proto také mluví nejhlubší, nejposvátnější úcta z každého slova, když o něm mluví ve svých listech.

Toto zázračné zjevení mělo zároveň za účel, aby zmírnilo bolest loučení. A ta se skutečně rozplývá ve vytržení a extasi úžasu a útěchy. Přítomní nemyslí již vůbec na sebe, nýbrž jen ještě na něho a na jeho slávu.

4. Poslední pohled.

»A jak hleděli upřeně do nebe, když se tam ubíral, hle, dva muži stáli u nich v rouše bílém.« (Sk. 1, 10.)

a) Všem společný je tento pohled na Pána vstupujícího na nebesa; pohled plný žasu, lásky, touhy, plný nadšeného podivu nad jedinečným divadlem, plný radosti ze slávy Mistrovy; ale oči jedinců září přece jen různým leskem.

b) Poslední pohled *Mariin*, pohled nejvroucnější mateřské lásky. On, její všecko, její jediné

blaho . . . on odchází od ní . . . Bezděčně napřáhá za ním ruce, jako by ho chtěla následovat.

»O quam libenter mater cum filio de hoc mundo recessisset, sed cum ad tempus hic manere Dominus voluit, quia propter confirmandos credentes utile et expediens fuit; nostrae etiam fidei necessarium erat, quia ipsa post ascensionem Domini inter Apostolos conversando, multa eis revelavit, quae de mysteriis illius cognoverat.« (Ludolf.)

Poslední pohled *Magdalenin*, pohled lásky ženy, milující Ježíše. Nondum ascendi ad patrem, utěšoval ji tehdy. Nyní však odchází. Rabboni — můj Mistře! volá za ním.

Poslední pohled svatého *Petra*: Tu es Christus, Filius Dei vivi!

Poslední pohled svatého *Jana*, pohled božsky vroucího, mystického žáru lásky.

Nathanael vzpomíná slov, která Mistr vyslovil při jeho povolání: »Vpravdě, vpravdě pravím vám: Uvidíte nebe otevřené a anděly Boží vystupovati a sestupovati na Syna člověka.« (Jan 1, 51.)

Nikodém myslí na tajuplná slova Mistra za známé pamětihodné rozmluvy noční: »A nikdo nevstoupil na nebe, leč jen ten, jenž s nebe sestoupil, totiž Syn člověka, který jest v nebi.« (Jan 3, 13.)

111.

5. Oblak.

»A oblak vzal jej s očí jejich.« (Sk. 1, 9.)

a) *Oblaka* hrají úlohu při všech velikých zjeveních Božích. (Žalm 103, 3; 2 Mojž. 14, 20; 24, 15; 4 Mojž. 9, 15; Mat. 17, 5 atd.) Mají tvořit

také trůn, sedem gestatoriam, velebnosti jeho, až přijde opět jako soudce světa.

Svitící, kouzelný oblak vykonal zde nejlepší službu, dával tušit velebnost, nádheru nebe, jehož tu zachytili takřka jenom paprsek, a jehož vchod, jehož vnitřní svatyni zahaloval jako skvostná nachová opona.

A tato rozkošná nachová opona se otevírá, aby přijala krále slávy, který, ozdoben všemi odznaky své vznešenosti uzavírá svou pozemskou pout velikolepým zjevením svého božství.

Je to důstojný závěr. Všechno je tak veliké a přece tak přirozené a samozřejmé, a přiměřené, jako by to vůbec jinak ani nemohlo býti — závěrečný akord života Kristova!

b) Také Spasitel vrhl poslední pohled na místo svého působení, na Betlem, Nazaret, Jerusalem . . . poslední pohled na zem . . . Třicet tři roky trval jeho život. Jak krátké, a přece jak bylo obsažné, co bylo mezi kolébkou a nanebevstoupením. Šestnáct hodin utrpení, tři hodiny na kříži, dlouhé, těžké hodiny, ale jak krátké u porovnání s věčnou slávou! Je vskutku pravda: »Non sunt condignae . . . Utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.« (Řím. 8, 18.) Tu pochopíme velkodušnost světců. Měří všecko měřítkem věčnosti: Quid hoc ad aeternitatem?

c) Co se dělo potom, když oblak jej vzal s očí jejich, nevíme. Apoštolům nebylo dopřáno viděti další průběh. Příchod do nebe odehrál se již za oponou, která dělí tento svět od onoho.

Nebylo toho také třeba, poněvadž předpověď

Kristova a svědectví andělů ve spojení s tím, co apoštolové viděli, svrchovaně stačilo, aby skutečné nanebevstoupení bylo zjištěno.

Jako žádné lidské oko nespatriilo vtělení a vzkříšení, tak ani vlastní nanebevstoupení Kristovo. (Viz Chrys., Hom. de asc.)

Také způsobami eucharistickými jest Spasitel zahalen jakoby oblakem.

Tak často okrádá nás nějaký oblak nebo obláček o útěchu jeho přítomnosti!

V.

112.

PŘÍCHOD DO NEBE.

1. Průvod.

a) K veliké slavnosti náleží přiměřený slavnostní průvod. Tak oslavovali římská vojevůdcové svá vítězství skvělými triumfy, jejichž památníky se až podnes ještě nacházejí ve Věčném městě v podobě mohutných vítězných oblouků. Také při velké církevní slavnosti bývá obyčejně veliký průvod, který doprovází Největější svátost.

b) O průvodu Páně při jeho příchodu do nebe má pouze Pavel malou narážku ve svém listě k Efeským (4, 8): »Proto praví: Vystoupiv do výše, odvedl zajatce.« Slova žalmu (Ž. 6, 8), která zde Pavel uvádí, vykládají Otcové a exegetové tak, že Spasitele doprovázeli spravedliví Starého zákona, duše vysvobozené z podsvětí od Adama až po dobrého lotra. S tím se shoduje také církevní liturgie.

»Et ascendens Dominus Jesus duxit secum illam multitudinem nobilem . . . captivos a captivitate inferni, quos secum victor eduxerat . . . Dominus itaque gloriosus, candidus et rubicundus, splendidus et gaudiosus praecedebat eos, viam eis ostendens et ipsi sequebantur eum cantantes et iubilantes.« (Ludolf.)

c) Slabým obrazem tohoto průvodu jest misi-onář, který se radostně vrací do své misijní stanice s černochoy vykoupenými na trhu otroků, a jest vítán s jásotem.

Také horlivému knězi budou jednou při jeho příchodu do nebe jásati vstříc duše těch, které zachránil.

2. Příchod.

Nebesa neviděla větší slavnosti, nežli byl den, kdy se vtělený Syn Boží vrátil vítězně do nebe. Nebeské zvony vyzvánějí, nebeské varhany hřmí a všechny kůry andělské jdou mu s jásotem vstříc pějíce: »Ecce sacerdos!«

Plni nadšení líčí Otcové tento příchod do nebe slovy žalmu 23: »Attollite portas principes vestras et elevamini portae aeternales et introibit rex gloriae.«

»Viderunt et coelites cuncti speciosum vulucris Christum, spolia e castris tyrannicis reportantem, et admirantes fulgentis divinae virtutis vexilla talibus concrepant hymnis deducuntque laetantes: Quis est iste rex gloriae?« (Aug., Hom. 5 de resurr.)

b) S jakou svatou bázní klaněly se asi zástupy

andělů Bohu-člověku, s jakou radostí přivítaly duše spravedlivých, které měly zaujmouti místa andělů padlých! Dokořán otevírají se brány nebes a za jásavého zpěvu vchází skvěle uspořádaný vítězný průvod se Spasitelem uprostřed do věčných síní.

c) Později byl podobným způsobem ještě často slaven slavný příchod do nebe, kdykoliv totiž vstupoval do nebe vítězný, věrný bojovník z armády Kristovy, světec, na prvním místě královna všech svatých.

113.

3. Nastoupení na trůn.

a) Nyní se uskutečňují slova Páně: »Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych ie učinil. A nyní oslav mě ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe, prve nežli svět byl.«

Otec přikazuje mu, to jest jeho člověčenství, spojenému s věčným slovem, místo po své pravici. Člověk na trůně Božím! »Dixit Dominus Domino meo. Sede a dextris meis!« (Žalm 109, 1.) Roven Bohu co do moci a slávy, povýšen nade všechny kůry andělské! »Ad quem autem angelorum dixit aliquando: Sede a dextris meis!« (Žid. 1, 13.)

Jako skvělou odměnu za jeho poslušnost dává mu jméno, »které jest nade všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově poklekalo veškeré koleno, nebešťanů, pozemčanů i těch, kteří jsou v podsvětí, a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ve slávě Boha Otce.« (Fil. 2, 9—11.)

Nebesa holdují králi slávy, poklekaají a v báječ-

ných akordech zaznívá holdovací hymna, hymna královská: »Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem.« (Apoc. 5, 12.)

b) Pro lidskou přirozenost Ježíšovu, alespoň po její tělesné stránce, jest nebe podobně jako pro nás něčím novým, velikým, odměnou a korunou za všechny strasti. Pro něho, Syna člověka, jest nanebevstoupení skutečně návratem k Otcí, aby se ujal vlády ve své říši. Je to pro něho uskutečnění všeckých příslibení — zdaliž nemusel Kristus trpěti a tak vejíti do své slávy? — je to nekonečná plnost útěchy a radosti, která přesahuje veškeru naši chápavost.

Vezměme všechny extase a všechna vytržení světců, všechnu blaženost blažených v nebi dohromady a nemáme ještě daleko to, čeho se Ježíšovi dostalo při jeho vstupu do nebe.

Také v tom směru jest Spasitel naším vzorem, naším vůdcem a jeho sláva obrazem a zárukou slávy naší. Neboť on chce, aby všichni, kteří ho věrně následovali, pro něho žili a trpěli, byli také účastni jeho slávy a blaženosti, a čím kdo více trpěl a obětoval, tím větší bude míti podíl na jeho velebnosti. (Ef. 2, 4; Řím. 8, 17.)

c) Jasný odlesk této slavnosti v nebi odráží se v našich liturgických slavnostech, jakož i neméně v církevních průvodech.

Velikolepý byl průvod středověkých papežů, když doprovázeni sborem kardinálů, oděných v nach, vysoko na koni, uprostřed skvělé družiny,

jeli městem, aby se ujali svého katedrálního chrámu sv. Jana v Lateránu.

Nádherný jest příchod nového biskupa do jeho katedrály, když zástupy lidu mu jásají vstříc a zazní slavnostní zpěvy.

Tuto skvělou nádheru v katolickém církevním životě je třeba správně chápat a vykládat. Má nám připomínat nádheru nebeského Jerusalema a přiblížit nás k němu. Všechny ty obřady a okázanosti jsou jen podobenstvím, tušením pravé liturgie tam nahoře (Žid. 9, 9), malým obrázkem nastolení pastýře a biskupa našich duší. (1 Petr 2, 25.)

VI.

114. DVA ANDĚLOVÉ.

»A jak hleděli upřeně do nebe, když se tam ubíral, hle, dva muži stáli u nich v rouše bílém a řekli: »Muži galilejští, proč stojíte hledíce do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli jíti do nebe.« (Sk. 1, 10—12.)

1. Andělové.

Andělové, kteří nechybějí při žádném tajemství, nezjevují se zde jako útlí jinochové u hrobu při vzkříšení, nýbrž jako mužové, zcela vhodně vzhledem na poselství, které přinášejí. Jsou oděni bělo-skvoucím rouchem, které znázorňuje jejich duchovost.

Uskutečňuje se zde, co Pán předpověděl: »Uvidíte nebe otevřené a anděly Boží vystupovati a sestupovati na Syna člověka.« (Jan 1, 51.)

Poslové tito jsou důkazem nejněžnější pozornosti Mistrovny. Mají oznámit, že došel šťastně k Otcí, že trvale přešel do neměnitelného života věčného. Přinášejí poslední pozdrav, poslední poselství.

2. Jejich slova.

»Muži galilejští, proč stojíte . . .«

Pohled na Mistra vystupujícího slavnostně do nebe přivedl učeníky do vytržení, takže jejich oči jsou jako očarovány upřeny k nebi ještě, když Ježíš už dávno byl zmizel.

Jak nicotnou jeví se tato země při patření na nebe, i když z něho zasvitne jen několik paprsků věčné slávy! Svatá touha se zmocňuje učeníků. Rádi by ho následovali a byli u něho. Co jest jim po zemi, kdž *on* na ní již nepřebývá?

Musejí přijít andělové, aby jejich pohled se odtrhl od nebes a obrátil se zase k zemi. Není v tom výčitky, že hleděli za Ježíšem, ale napomenutí, aby se vzpamatovali a odhodlali se k činu.

Andělové jsou pro praktickou lásku. Proč hledíte za ním, jako byste již nyní chtěli odejít s ním a všecko bylo u konce? Nikoliv, nyní teprve počne práce. Vzhůru, ruce k dílu!

Tak to bývá příležitostně také s námi. Dostavily se chvíle útěchy a tak rádi bychom v nich setrvali.

Ale takové slastné chvíle, také denní mše svatá a svaté přijímání nejsou k tomu, abychom se v nich ztráceli, nýbrž mají nám dodávati nové odvahy a síly, abychom pracovali pro Boha ještě více a horlivěji. Trvalý, nerušený odpočinek v Bohu přijde později.

Na konci exercicií vynoří se, možná, přání, aby trvaly ustavičně. Ale tu zavzní výzva: Vzhůru, do nížiny života! Teď to teprve začne, nyní se musí ukázati, co jsi získal!

Život mystický s jeho pohroužením v Bohu a nadpřirozenu nemůže býti podle své povahy životním úkolem, nýbrž jen prostředkem, který nás má posílit a lépe vyzbrojit pro těžké úkoly života. Proto nacházíme, že velicí mystikové bývali zároveň velmi činní. Co dokázala sv. Terezie!

Quid statis ascipientes in caelum? Všechny směry askese a mystiky, které vedou ke kvietismu, jsou povážlivy. Taková askese je pro kněžstvo z duchovní správy nejlepší a nejdůležitější, která je nejlépe uschopňuje k vykonávání jeho povolání.

»Přijde tak, jak jste ho viděli.« Proč tato narážka na poslední příchod? Aby se vzpomínkou na nanebevstoupení Páně spojovali myšlenku na jeho opětovný příchod k poslednímu soudu, obé zároveň lidu hlásali. Kde by láska k němu nebyla dosti silná, měla pomoci bázeň před budoucím soudem.

Nanebevstoupení jest takřka začátkem nového života duchovního, jeho druhý příchod bude koncem dějin lidských a duchovních.

Ze slov andělů dalo by se vysvětlit eschatologické stanovisko prvotní církve, která považovala tento druhý příchod za velmi blízký.

»Navrátili se do Jerusalema s hory zvané „olivetská“.« (Sk. 1, 12.)

»A oni poklonivše se navrátili se do Jerusalema s radostí velikou.« (Luk. 24, 52.)

V posledních slovech Lukášových zračí se nálada, ve které se učeníci nacházeli pod dojmem nanebevstoupení Páně: úcta a radost.

1. *»A oni poklonivše se...«*

Poněvadž slyšeli od andělů, že jejich Mistr vešel do své slávy, z níž se jednou vrátí jako soudce světa, vrhli se v nejhlubší úctě na zem a líbali jistě místo, kde jeho svaté nohy stály naposled.

Byl to první projev bohopocty, která byla vzdána neviditelnému Spasiteli, a která se poté měla opakovat v dalších stoletích před tisíci a tisíci svatostánky.

Dříve byli příliš zvyklí na obcování se svatým jeho člověčenstvím a nepovznesli se k úplnému poznání jeho božství. Nyní však, když tragédie utrpení skončila tak slavně vzkříšením a nanebevstoupením, padá plné světlo na božskou přirozenost Mistrovu, a tím jest klanění dáno samo sebou.

Podle starého podání zůstaly na skále v místech, kde Ježíš stál naposled, jeho šlépěje. Poutníci na ně vždycky pohlížejí s posvátnou úctou.

2. *Radost a útěcha.* »Navrátili se do Jerusalema s radostí velikou.«

Ačkoli se vracejí bez milovaného Mistra, jsou

přece plni radosti. Zármutek nad rozloučením ustupuje zatím radosti.

Radují se, protože získala jejich stálost u víře. Nejcennějším účinkem prohloubené víry a lepšího poznání je radost a útěcha.

Radují se ze zázračného povýšení Mistrova, jehož božskou velikost viděli ponejprve v plné svatozáři; radují se z vědomí, že jest u cíle, u Otce. Radují se také z příslibení jeho slavného druhého příchodu, který považují za velmi blízký.

Upevněna je jejich důvěra a naděje v budoucí statky, pro něž obdrželi o nanebevstoupení Páně tak bezpečné záruky.

Nyní teprve chápou slova: »Vado ad Patrem« v celém jejich významu. Zcela novou cenu dostává příslibení: »Přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.« (Jan 14, 3.)

Také láska k němu se mohutně stupňovala, k němu, jenž byl k nim až do konce tak rozmilý a laskavý, a o němž poznávají nyní více nežli kdykoli jindy, že je jediným předmětem, hodným jejich lásky.

Z rozmnožení víry, naděje a lásky vlévá se do jejich srdce hojná útěcha.

A podobně může i rozjímání tohoto tajemství přinášeti křesťanu útěchu novou a novou.

Spasitel nás předešel, aby nám ukázal, co nás po tomto životě plném práce a utrpení očekává, splnění všech jeho příslibení. »Jdu, abych vám připravil místo. A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.« (Jan 14, 2—3.)

Ó ano, Pane, kde ty jsi, chci býti i já, a poně-
vadž jsi v nebi, bude nebe jediným cílem mého
veškerého snažení a toužení.

A kdykoli vzhlednu k nebi, a kdykoli spatřím
večer hvězdy se třpytit jako světla vzdáleného ne-
beského města, vždycky chci oko i srdce povznést
v radostné myšlence: Tam jest můj Pán a Mistr,
tam na mne čeká, aby, až přijde moje hodina, při-
jal mne do své slávy věčné.

Sursum corda!

IX.

**ZDOKONALENÍ DUCHEM
SVATÝM.**

»Poručil jim, aby neodcházeli z Jerusalema, nýbrž aby očekávali zaslíbení Otcovo.« (Sk. 1, 4.)

»Zůstaňte v městě, dokud nebudete opatřeni mocí s výsosti.« (Luk. 24, 49.)

1. Každému, kdo rozjímá pozorně život Ježíšův, musí být nápadné, jak často naléhavě Pán náš na sklonku svého života odkazuje apoštoly na Ducha svatého, jako toho, který započaté dílo v nich dokončí. »A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy, jehož svět nemůže přijmouti, poněvadž ho nevidí ani ho nezná; vy však jej znáte, neboť ve vás zůstává a ve vás jest.« (Jan 14, 16—17.) A opět: »Utěšitel pak, Duch svatý, kterého Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám.« (Jan 14, 26.) »Když pak přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, duch pravdy, kterýž vychází od Otce, ten bude svědčiti o mně.« (Jan 15, 26.) »Nebude mluvit sám od sebe, nýbrž co uslyší, bude mluvit a příští věci zvěstuje vám. On mne oslaví, neboť z mého vezme a zvěstuje vám.« (Jan 16, 13 a n.) »A já pošlu na vás toho, jehož Otec můj zaslíbil.« (Luk. 24, 49.)

2. Můžeme zde hluboko nahlédnouti do podstaty a působnosti Nejsvětější Trojice.

Všechny tři osoby se účastní díla posvěcení a vnitřního zdokonalení apoštolů.

Otec posílá je k Synovi, dal mu je, zachovává je v jeho lásce.

Syn je přijímá, odpoutává je od světa, takže nejsou již ze světa; učí je poznávati Otce i Ducha svatého; uvádí je do jejich povolání, svěřuje jim všechno, svoje učení, svůj příklad, své plné moci.

Dílo však není ještě dokonáno. Mistr sám to praví: Nyní byste toho ještě nesnesli, nyní toho ještě úplně nechápete; jiný musí přijít a musí dokončit, co jsem já započal: Duch svatý.

3. Jak tomu máme rozumět? Což neučinil Ježíš pro ně všeho, cožpak nebyl dobrým Mistrem?

Ano, Mistr učil je všemu, ale jaksi zevně, lidským způsobem, lidskými slovy a obrazy.

Duch svatý však sáhne přímo do nitra jejich duše, a zapálí tam světlo, oheň.

Bude jim novým způsobem Utěшитelem, učitelem, světlem, silou, a povznese je daleko výše nade všechno, co již mají a promění je.

V něho mají tedy doufat a důvěřovat, na jeho příchod se připravit. Toť poslední Mistrův rozkaz.

Je to podivuhodné tajemství milosti, která se opakuje také v životě velikých světců. Ti všichni měli svoje Letnice, které jim přinesly veliké osvěcení, a přenesly je naráz do vyššího řádu milosti. Vzpomeňme sv. Františka z Assisi v porciunkule, Ignáce z Loyoly v Manrese!

Podobně se staly již často exercicie a jiné zbožné příležitosti mnohým kněžím Letnicemi. Veni Sancte Spiritus!

(Sk. 1, 13 a n.)

1. Novena byla *nařízena Mistrem samým*, je proto nejstarší, nejctihodnější, a proto vzorem a příkladem všech pozdějších.

Pochází tudíž také tento náboženský úkon církve z nejstarší doby, ba od Krista samého. Jeho účelem je, abychom si společným, zesíleným vzýváním vyprosili zvláštní nějakou milost, anebo se duševně připravili na veliký svátek, nebo na nějakou zvláštní církevní slavnost.

2. *Shromaždištěm* je vrchní poschodí v domě Markově na Sionu, tedy táž síň, ve které se konala posvátná Poslední večeře a obě zjevení před apoštolů.

Účastníci. Kromě jedenácti apoštolů jsou jmenovány výslovně »ženy«, to jest ty, které jsou jmenovány při utrpení a vzkříšení; dále »jeho bratří«, tedy blízcí příbuzní Páně; konečně docela zvlášť »Maria, matka Ježíšova«. Ta jest jim nyní po odchodu Páně dvojnásob milá a drahá proto, že mu byla nejbližší a uchovává tak mnoho svatých vzpomínek na něho. (Bibliotheca Evangelistarum.) Slova: »Ecce mater tua« počínají se uplatňovat hned v církvi apoštolské.

3. *Společná modlitba.* »Ti všichni trvali jednomyslně na modlitbách.« (Sk. 1, 14.)

Kterak koná první církev tuto první společnou pobožnost?

a) *V tiché odloučenosti od světa*, kde mohli v klidné, nerušené usebranosti mysli znovu uvažovati o velikých událostech a činech božích posledních tří let, a zejména o všem, co Mistr v milostiplných čtyřiceti dnech před jejich očima činil a mluvil. (Loquens de regno Dei.)

Jako Mistr sám připravoval svůj veřejný život nejprve čtyřicetidenními exerciciemi v tiché samotě, tak mají nyní také apoštolové alespoň devět tichých dnů osamělosti a usebranosti mysli předeslati dni velikého křtu Duchem, který je pro ně zahájením velikého poslání do širého světa národů.

Porovnej přiměřenost a nutnost zvláštní přípravy na veliké dny v kněžském životě, před vysvěcením, jubileem atd.

b) *Ve vřelé pospolitosti — unanimiter.*

Jsou jedno srdce a jedna duše, spojení společnou láskou ke Kristu, vzájemně se hřejíce a rozohňující jako uhlí na rožni. Tu se uskutečňují vskutku slova Páně: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jméno mé, tam jsem já mezi nimi.« (Mat. 18, 20.)

Společné pobožnosti a úkony náboženské mají nadmíru velikou cenu!

Máme zde založení *pobožnosti k Duchu svatému* Kristem samým. Když byl v posledních dnech znovu a znovu mluvil o Duchu svatém, nařídil na konec sám společnou přípravu na jeho seslání. Proto také stojí uctívání Ducha svatého v apoštolské církvi hodně v popředí a přechází pak na další pokolení jako věrně střežený odkaz církve.

c) *Ve spojení s Marií, matkou Ježíšovou.* Jak mocným živlem jest toto spojení pro vzývání Du-

cha svatého! Jak vroucné »Veni Sancte Spiritus« vychází ze srdce Mariina, která se stala orodovnicí mladé apoštolské církve, předmětu to její zvláštní lásky a péče!

Nemůže ani býti jinak, nežli že mladý kandidát kněžství se před svým vysvěcením modlí, aby veliký jeho den byl pro něho skutečnými Letnicemi, a že s ním se modlí také jeho matička, aby Duch svatý vylil na jejího syna co možno největší požehnání.

d) *Vytrvale a houževnatě* — perseveranter. Po devět dnů! Duch svatý nepřichází hned. Jeho příchod si mají dlouhou, úpěnlivou modlitbou vyprositi . . . Má se jim ozřejmit, že tu jde o veliké dobro.

Kdo chce tedy zažít svatodušní zázrak, musí o něj úpěnlivě prosit. Osmidenní exercicie jsou účinnější, nežli tří denní.

e) »*Ut exspectarent promissionem.*« Jak Pán náš to také asi zamýšlel, odvrátilo toto zcela na Ducha svatého se vztahující očekávání myšlenky poněkud od Mistra a pomohlo jim přenést se snadněji přes rozloučení s ním.

Zároveň byl v této noveně skryt úmysl, aby učenci náležitě poznali, že Duch svatý je samostatná, rozdílná osoba božská a aby se mu přiblížili co nejvíce, oč Mistr v poslední době tolik usiloval.

f) Apoštolové konali přípravu u vědomí a poznání své vlastní slabosti, která se tak nemile projevila při umučení Páně. A nad to ani není Mistra již tuto, jehož přítomnost, slovo a příklad je dosud sílily a držely.

Toto vědomí vlastní nedostatečnosti mělo stupňovati jejich touhu po síle shora, kterou jim Mistr předpovídal tak mnohoslibně, že v nich dokoná dílo Mistrovo a nahradí jim jeho přítomnost.

Tak stoupá »Veni Sancte« po prvé k nebi s takovou horoucností, jako poté již asi nikdy. Apoštolové se modlí: Per Dominum nostrum Jesum Christum. Zde také asi povstal, alespoň podle ducha, jako sám od sebe způsob a zvyk prositi ve jménu Ježíšově na základě příslibení: »Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám.« (Jan 16, 23.)

Jak ledabylá bývá možná moje svatodušní příprava! A přece měl bych ji opravdu prožívat s apoštolý . . . a jak bych potřeboval pravých Letnic, veliké, pronikavé duchovní obrody a rozohnění všech dobrých sil!

III.

118. VOLBA APOŠTOLA MATĚJE.

1. *Doba.*

»V těch dnech Petr povstal mezi bratry.« (Sk. 1, 15.) Volba se tedy konala za svatodušní noveny. V té době tiché odloučenosti měli se připravovati nejenom vnitřně, nýbrž i zevně, mělo být vše potřebné doplněno, aby vzniklá mezera se zacelila.

Také my musíme ve dnech exercicií přezkoušet svůj vnější život a tu a tam měnit, doplnit, zlepšit.

Mistr byl by mohl za čtyřicet dní velmi lehce určit náhradu za neblahého Jidáše. Nečiní toho, nýbrž přenechává to a jiné věci svému náměstku

a sboru apoštolů. Má být hned s počátku vyjádřeno, že jeho moc a autorita přešla na ně, a že se má dědit dále s jednoho pokolení řádných držitelů duchovních pravomocí na druhé. Je to první oficiální výkon apoštolské církve.

2. *Způsob volby.*

Zřetelně se zde rozlišuje úloha Petrova a apoštolů. Je to Petr, který předkládá návrh na volbu, odůvodňuje jej, oznamuje podmínky volitelnosti a všechno vede.

Krátce, s určitou bolestí, ale bez trpkosti podává zprávu o smutném konci apoštolově. Musí se naplnit slova žalmu: »Episcopatum eius accipiat alter.« (Žalm 108, 8.)

Apoštolský sbor tvořil uzavřený celek. Jsou vyvolení přímo Pánem samým; sbor vyvolený, který mu dal Otec (Luk. 12, 13; Jan 17, 9-11-12-24), který on pro jejich povolání, býtí jeho posly, svědky, náměstky, sám vychoval a vycvičil, které obdařil zvláštními milostmi, a zcela zvláštním způsobem vyzbrojil. (»Vám jest dáno . . .« — »Já nejmenuji vás již služebníky . . .« — »Kdo vás slyší . . .«) Doporučil je zvláštní ochraně svého Otce. Čtyřicet dnů po vzkříšení věnoval především jim.

V tomto sboru vznikla odpadem Jidášovým mezera. Má být opět vyplněna; dvanáctka, Pánem samým stanovená, připomínající dvanáct kmenů izraelských, má být zase obnovena.

Přesně označuje Petr podmínky volitelnosti. Vzhledem k úkolům apoštolů smí to býtí pouze

muž, který po celou dobu svého veřejného života byl již ve styku a společenství s Ježíšem a dvanácti apoštoly. Jen takový může být svědkem Ježíšovým, svědkem jeho života a jeho učení, zástupcem apoštolských tradic.

Hlavní podmínkou pro biskupskou hodnost není tedy šlechtický titul a znak, bohatství atd., nýbrž aby kandidáti znali a milovali Ježíše, aby mohli být svědky Kristovými a vzory ctností pro ovečky. Jaká pohroma přicházela vždy na církev, když se od těch volebních zásad uchýlila!

Apoštolové a učeníci vyslechli slova Petrova bez odporu. Ochotně ho poslouchají, a tak panuje ve sboru apoštolském naprostá jednomyslnost.

Byli oznámeni dva učeníci, kteří mají vlastnosti naznačené Petrem: *Barsabas* a *Matěj*.

Volba sama pak neděje se hlasováním, nýbrž *losem*. Jako Pán sám vyvolil dvanáct apoštolů z ostatních učeníků, tak má být přenecháno označení náhradníka jemu. Bůh sám má zjevití svoji vůli.

Vylosování bylo starozákonním zvykem. (3. Mojž. 16, 87; 4. Mojž. 17, 2; Jos. 7, 14; 1 Král. 10, 20.) Jména byla napsána na deštičky, ty vloženy do osudí a tak dlouho míchány, až jedna vyskočila.

Že takto mělo být ponecháno rozhodnutí Pánu samému, to dochází jasného výrazu v modlitbě, kterou shromáždění předtím vykonalo. Je to první církevní modlitba, která se nám zachovala. »Ty, pane, jenž znáš srdce všech, ukaž, kterého z těchto dvou jsi vyvolil, aby dostal místo v této službě,

totiž v úřadě apoštolském, z něhož Jidáš vystoupil, aby odešel na místo svoje.« (Sk. 1, 25—25.)

»I odevzdali pro ně losy, a los padl na Matěje, a byl přičten k jedenácti apoštolům.« (1. c. v. 26.)

3. Význam.

Celý děj je velmi významný.

a) Ukazuje předně *vysoké pojmání* úřadu apoštolského se stanoviska jeho účelu a původu. Povolání apoštolské vychází z Pána samého, a apoštol je povoláním svědkem Kristovým.

b) Vidíme tu také od samého začátku jasně stanovený *hierarchický řád*. Episkopát, jako pokračování a dědictví apoštolů, je zařízení božské. Jeho doplňování se má dít slavnostně a za vzývání Ducha svatého.

c) Jeví se tu také *Prozřetelnost Boží*. Když úmrtím nebo odpadem povstaly v církvi nebo v některém řádě mezery, pečuje Bůh vždycky o to, aby byly vyplněny zdatnými muži. Nikdo není nenahraditelný.

IV.

SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO.

119.

»Všichni byli naplněni Duchem svatým.«

(Sk. 2, 4.)

1. Důvody seslání.

Přišel shora, de caelo.

Otec chce přes způsob, jak svět zacházel s jeho jednorozeným Synem, splnit jeho prosby. »Et ego

rogabo Patrem et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum.« (Jan 14, 16.)

Syn chce svým věrným podati s nebe nádherný důkaz své lásky a dobroty. Jedva vstoupil nahoru do své slávy, již jim chce poslati to nejlepší, co má nebe, »donum Dei,« Ducha svatého, na zem. Ten má býti jejich utěшитelem místo něho (Jan 14, 16), učitelem (Jan 14, 26), svědkem pravdy učení Kristova (Jan 15, 26), soudcem světa, v jehož světle paprscích bude neúprosně odhalena veškerá zloba a lež (Jan 16, 8). Již při prvním společném zjevení udělil Mistr jedenácti apoštolům Ducha svatého: »Přijměte Ducha svatého . . .« Ale zde to bylo neviditelně, a jenom pro určitý účel, pro odpouštění hříchů. Nyní však měli přijmouti plnost Ducha svatého pro celou církev a pro celý soubor úkolů apoštolátu, vlastní křest Duchem svatým, který má celou bytost jejich rozohnit a způsobiti v nich veliký převrat, uděluje jim sílu, světlo, vědění a oheň. Tato plnost darů Ducha svatého byla jako znamení doby mesiášské hlásána již proroky. »A vylijí na vás vodu čistou, abyste očištěni byli ode všech poskvrn vašich; a ode všech model vašich očistím vás. A dám vám srdce nové, a ducha svatého vložím do vás; odejmu srdce kamenné z těla vašeho, a dám vám srdce z masa. Ducha svého vložím do vás, a učiním, abyste v příkazech mých chodili, ustanovení mých dbali a činili je.« (Ez. 36, 25—27.)

»Potom vyleji ducha svého
na každého, kdo má tělo,

prorokovati budou synové vaši i dcery vaše,
starci vaši sny míti budou,
a jinoši vaši vidění.

Ano, i na své nevolníky a nevolnice v ty dny
vyleji ducha svého.« (Joel 2, 28—29.)

Když se byl Otec ve stvoření a prozřetelném řízení světa, Syn pak vtělením a vykoupením velkolepým vpravdě způsobem zjevili lidstvu, chce nyní také Duch svatý mohutným projevem vystoupiti do veřejnosti. Jako se již na začátku veřejného života Kristova ukázal viditelně, tak i nyní při vzniku díla Kristova, církve, tehdy ve způsobu holubice, nyní v ohnivých jazycích. Má býti vládcem posledního věku.

Vizme slavný křest církve ve jménu trojjediného Boha!

2. Způsob zjevení.

»Tu povstal náhle s nebe hukot, jako když táhne vítr silný, a naplnil dům, kde seděli; i ukázaly se jim jazyky jako ohnivé, rozdělující se tak, že posadil se na každém jeden, a všichni byli naplněni Duchem svatým a počali mluvit jinými jazyky, jak ten Duch dával jim promlouvati.« (Sk. 2, 2—4.)

Učeníci měli sotva správný pojem, jak by se mohl uskutečnit křest Duchem v ohni, seslaném s nebe. Než jejich očekávání nebyla asi zrovna nemalá, po mimořádných věcech, které viděli při vzkříšení a nanebevstoupení. A nyní o slavnosti Letnic přišel Duch svatý

a) *zcela náhle*, repente, jako všechny veliké ne-

beské projevy milosti, o nichž nám Písmo svaté mluví.

b) Za velikého *hukotu silného větru*, takže užaslé zástupy lidu, který se v hojném počtu shromáždil ke slavnosti obžinek, jakož i poutníci, kteří se sem sešli ze všech částí židovské diaspory, houfně sem odevšad proudili. To bylo jistě zamýšleno: seslání Ducha svatého mělo se státi před nejširší veřejností, na rozdíl od dřívějších ojedinělých zjevení.

Duch Boží sestoupil také již dříve mohutně na některé jedince, na veliké muže Starého zákona, jeho vůdce, proroky a kněze: osvítil Alžbětu a Annu, Zachariáše a Simeona, způsobil tajemství vtělení, vedl Syna do pouště. Ale to všechno byly tiché, ojedinělé projevy, které na venek nebyly pozorovány vůbec, nebo jen málo. Docela jinak nyní o Letnicích. Veřejnost má být upozorněna, že nastala nová doba.

Jde o něco velikého, jde o to, aby církev Kristova byla nejprve slavnostně uvedena do světa židovského, a opatřena a vyzbrojena pečeti božské síly a velebným znamením shora.

c) Ve způsobu *ohnivých jazyků*. Jak rozkošný pohled poskytovaly asi tyto s nebe splývající ohničky, které se usazovaly v podobě jazyků nad každým z nich, a viditelně hlásaly, že Duch svatý trůní nad nimi a blaží je svým nadpřirozeným ohněm! Oheň s nebe, jindy často trest božské spravedlnosti, zjevuje se zde jako znamení nadpřirozených darů milosti, nebeského světla, božské lásky.

Podobně se uskutečňuje působení Ducha svatého vždy znovu v církvi, brzy v tajuplné skrytosti v jednotlivých projevech, brzy jako mohutný děst nadpřirozené milosti při velikých příležitostech, jako jsou biřmování, jubilea, lidové misie, církevní sněmy.

3. Účinky.

120.

a) *Na apoštoly.* Těm se dostává vlastního křtu ohněm Ducha svatého, který zachvacuje celou jejich bytost, proměňuje ji, činí naráz ze začátečníků lidi hotové, z polovědoucích žáků mistry, kteří jsou nyní schopni učit také druhé.

Nyní jest jim pojednou všechno jasné, co jim bylo předtím tak těžko pochopitelné. Strach před utrpením proměňuje se v silnou lásku ke kříži. S radostí a bez bázně jdou trpět i umírat. Duch síly udělal z nich hrdiny.

V první řadě jeví se tento účinek u *Petra*. Naplněn Duchem svatým vystupuje po prvé veřejně jako učitel a má první svatodušní kázání. Je to první alokuce prvního papeže k světu a všem národům. Všichni žasnou a poslouchají jako očarování. Jaká síla, jaký to jiskřivý oheň v jeho slovech, v ústech Petrových, která ještě před málo týdny vypustila zbabělá slova: Neznám ho!

Jaká znalost Písem, jako by se celý život nezabýval ničím jiným!

Odkud tato změna? Přišla shora, s větrem! »Repleti sunt omnes Spiritu Sancto et coeperunt loqui.«

b) *Na zástupy.* Dojem zjevení na dav je mohut-

ný. Jistě nechybělo ani zde posměváčků; ale velký dav stojí pod kouzelným dojmem, že se stali svědky mimořádného projevu Božího. Žasli pak všichni a se divili v rozpacích říkajíce jeden ke druhému: »Co jest to?« (Sk. 2, 12.)

Naráz dávají se přijmouti tři tisíce do království Kristova, vesměs asi muži. Byl to první rybolov mladé církve za vůdcovství Petrova.

Tak získala církev v Jerusalemě ihned základ a tvářnost. Nálada lidu je přízniva. Otevřeně navštěvují přívrženci Kristovi chrám, a zúčastňují se po domech hodů lásky.

c) *Na apoštolskou církev.* A nyní zahajuje Duch svatý svou činnost v církvi. Uskutečňuje se předpověď proroka Joela (2, 28):

»Vyleji ducha svého
na každého, kdo má tělo,
prorokovati budou synové vaši i dcery vaše,
starci vaši sny míti budou,
a jinoši vaši vidění.«

Příchod Ducha svatého, a to příchod znatelný. zůstal v prvotní církvi trvalým, majetkem, náleží k duševní výzbroji křesťanů.

Biřmování nebylo v oněch prvních dobách tiše působící svátostí, nýbrž skutečným sestoupením Ducha svatého, Letnice v malém, křest ohněm, přímo znatelný tactus Dei.

Duch Boží dává podnět k misiím mezi pohany tím, že posílá Filipa ke komorníkovi královny ethiopské (Sk. 8, 29), Petra poučuje o připuštění Korneliově (Sk. 10, 19), a řídí kroky apoštola národů. (Sk. 16, 6.)

Vždy znovu narážíme tak v kapitolách Skutků apoštolských na působení Ducha svatého. Mohli bychom ze všech těchto míst uzavíratí, že tím, co se dnes uděluje jako mimořádný dar a milost jednotlivým vyvoleným duším, bylo obmyšleno celé křesťanstvo. Rozhodně byly první dny mladé církve vrcholem slávy Ducha svatého v církvi.

4. Sinaj a Letnice.

Slavnost sedmi týdnů (Pentecostes; Deut. 16, 9; Lev 23, 16) byla zároveň oslavou zákonodárství na Sinaji. Obě ukazují hodně názorně rozdíl obou Zákonů.

Tam na Sinaji vyhlašuje se zákon za hromobití a blesku, zde zjevuje se Duch Boží za hukotu silného větru a v ohnivých jazycích.

Tam se píše Zákon na kamenné desky, zde do srdcí. (Žid. 10, 16.)

Tak se jeví pokračující zjevení Boží ve výchově lidského pokolení.

5. Svatodušní církve kdysi a nyní.

Mnozí se pokoušeli ospravedlniti odpad od pravé církve Kristovy tvrzením, že se církve katolická změnila, že ona odpadla od své původní tvářnosti.

Ano, ze zrna hořčičného vyrostl strom a z malého stáda světová říše, a tím se přirozeně leccos změnilo ve vnějších formách. Co je v církvi lidského, podléhá také změnám dob.

Že však podstata zůstala táž, ukáže nám srovnání s církvi svatodušní, resp. apoštolskou, jak ji známe ze Skutků apoštolských a z listů apoštolů.

Tam stojí v čele Petr s plnou autoritou jako dnes jeho nástupce, římský papež. Nacházíme tam hierarchii, pozůstávající z biskupů, kněží a jáhnů. Vidíme tam udělovat tytéž svátosti. Již tehdy zaujímala Maria, matka Ježíšova, přednostní místo v církvi. Najdeme tam panenství jako stav, řeholní společnosti, charitativní činnost, ofěry, společné služby Boží, vysílání misionářů mezi pohany, církevní sněmy s rozhodnutími ve jménu Ducha svatého, exkomunikace a zavržení bludů, zákaz knih a tak dále.

V.

121. USTAVIČNĚ PŮSOBENÍ LETNIC.

1. Způsob působení.

a) Sesláním Ducha svatého bylo zjevení trojjediného Boha dokonáno: Otec, Syn a Duch svatý zjevili se tak postupně lidstvu. A v tom právě je na prvním místě charakteristický rozdíl církve křesťanské od židovské synagogy a islamu, kteří vědí jen o jedinství Boží.

b) Sesláním Ducha svatého o jeho působení bylo teprve zprostředkováno hlubší chápání nadpřirozeného života. Sestoupení Ducha svatého, to jest přímé sdělení Boha, základem a předpokladem nového nadpřirozeného života.

Letnice jsou vlastně okamžikem, kdy byla církev zrozena. Myšlenka na pozemsko - národní království Mesiášovo mizí a ustupuje ideji křesťanské světové církve s její skrz naskrz nadpřirozenou povahou, směřující k duchovní proměně člověka.

c) »Ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám.« (Jan 14, 26.)

Ježíš působí dále svým učením, příkladem, svou eucharistickou milostí, ale pravým učitelem jest nyní Duch svatý.

On to jest, který vlévá velikým učitelům církevním podivuhodně hluboké myšlenky, které se osvědčují na věčné časy svou blahodárností; on chrání církev před bludy, on předsedá při obecných sněmech.

On otevírá především hlubší pochopení a pojetí Písma svatého tím, že učí pojetí a vychutnání jeho nevystihlých pokladů světla a útěchy, jak to nedovede žádná exegeze. Co je rozjímání? Pro jednoho pouhé studium, exegetování, pro druhého vnitřní pojetí a zažití nejvnitřnějšího jádra za vedení a podle návodu Ducha svatého.

d) Byl zvláště slíben jako Utěšitel. Jak zázračně splnil tuto úlohu! Jaké štěstí, jaká blaženost v srdcích světců až k blaženým extasím! Kolik útěchy v kostelích pravé církve Kristovy, v jejich zpovědnicích, jejich tichých kaplích, o jejich svátcích! Jak jásá tato útěcha v jejich hymnech a posvátných zpěvech! Jak se třpytí a svítí jako lesk zlata z jejich obřadů a liturgických úkonů! Podivuhodné duchovní sluneční světlo se rozlévá po všem: *Consolator optime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium!*

A též ty jsi toho zakusil a víš, co je to duchovní útěcha. Ochutnal jsi ji, tak sladkou, tak vroucí, v nejsvětějších chvílích svého života, při prvním

svatém přijímání, při oblačce, při vysvěcení . . . tak často v zátiší.

Ó, nezháněj toho Utěšitele! Nic nedovede nahraditi jeho útechy. Chybí-li on, pak je temno a pusto v srdci.

122.

2. Rozdílnost působení.

a) Repleti sunt omnes . . . Tak čteme o tehdejší svatodušní církevní obci. Než účinek byl velmi rozdílný, podle vnímavosti. Komu byl Duch svatý tehdy udělován? Nevzdělaným rybářům, prostým a upřímně pokorným, nikoli však pyšným zákoníkům a bohatým, bujným světákům . . . Tak to zůstalo i nadále.

b) Jaký to rozdíl mezi duší a duší!

Obě vyznávají objektivně touž víru, tytéž pravdy. Ale jak rozdílný je jejich vliv na život a smýšlení!

Oba věří v odplatu věčnou, v soud. Na jednoho působí tato myšlenka mocně jako rachot bouře a žár ohně, druhého nechává chladným a lhostejným, pro něho to je vědecký problém.

Oba vědí, že hřích je největší a jediné zlo. U jednoho působí toto poznání největší čistotu srdce, u druhého zůstává přes toto poznání stará vlašnost, polovičatost, hříšnost.

Oba věří v přítomnost Kristovu v Nejsvětější Svátosti. Ale jaký to rozdíl v úctě, lásce, touze! Jaký to rozdíl při návštěvě, mši, přijímání!

Oba slaví Letnice. U jednoho je to událost srdce plná světla a ohně a útechy, u druhého je to svátek s kázáním a slavnou mší.

Jaký to rozdíl také mezi dvěma dušemi kněžskými! V očích jednoho je jeho povolání tak vysoké, vznešené a ušlechtilé a čisté jako sluncem zalité horské panorama, kde vrch vedle vrchu mocně ukazuje vzhůru; druhému je to děsně prosaická rovina.

Jedni jsou nadpřirození lidé, jimž věci duchovní, božské, věčné, jsou stejně pravdivou, ba větší realností nežli vzduch, voda, hmotný život. Druzí jsou lidé přirození, kteří smýšlejíce skrz naskrz naturalisticky, materialisticky, s věcmi věčnými, duchovními, božskými se zabývají jenom jako s nepohodlným problémem, který tu jednou je a jehož nelze dobře obejít, poněvadž je světovým názorem jedné části člověčenstva. Ale vypořádali se s ním vědecky a vzali si u moderních veleduchů příjemný morfiový preparát.

Odkud takové rozdíly?

Jedna duše zažila své Letnice, které jí přinesly veliké světlo, kterého již nelze zhasiti. Repleti sunt... To Duch svatý probudil, uvolnil, co je v člověku božského, a prolнул živelnou silou celého člověka, přešel takřka v jeho krev jako nový životní princip; povstává nové stvoření.

U mnohých nikdy k tomu nedochází. Nikdy nezažili pravých Letnic, nikdy neuslyšeli hukotu větru, nikdy neviděli ohnivých jazyků.

Proč ne? Očekávali příslibení Páně v horlivé přípravě, v tiché modlitbě, ve spojení s Marií matkou Ježíšovou? Veni Sancte Spiritus!

c) *Svoboda působení.*

»Spiritus ubi vult, spirat.« (Jan 3, 8.) Působení

Ducha svatého jest svobodné. Působí kdy, jak, kde chce; v těch, kteří o to prosí, ba často také v těch, kteří neprosí, ba ani na to nemyslí, v hodných i nehodných. (Šavel!) A přece je mezi milostí a lidskou duší, působením Ducha a lidskou vůlí určitý vzájemný vztah a zákonnost, avšak tajuplného druhu.

Není možné najít zde pevné formulky. Jisté je však: Bůh zůstává volný a nezávislý. My nemáme absolutně ve své moci jeho milost, jeho světlo, jeho útěchy. Spiritus ubi vult spirat!

VI.

123.

CÍRKEV A SYNAGOGA.

»Byli stále ve chrámě chválíte a velebíte Boha.« (Luk. 24, 53.)

»Denně také trvali jednomyslně ve chrámě a lámajíce po domech chléb, přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce, chválíte Boha a majíce přízeň u všeho lidu. Pán pak připojoval k tomu denně ty, kteří přicházeli ke spáse.« (Sk. 2, 46—47.)

1. *Souvislost.*

a) Mezi naučeními, která dával Mistr po svém vzkříšení učeníkům, bylo také poučení o poměru mezi starým a novým Zákonem. Již v kázání na hoře prohlásil slavnostně: »Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky; nepřišel jsem zrušit nýbrž naplnit.« (Mat. 5, 17.) Na to výslovně po svém vzkříšení znovu poukazuje: »To jsou slova, která jsem mluvil k vám, byv ještě s vámi, že se totiž musí naplniti všechno, co psáno jest

o mně v zákoně Mojžíšově a v prorocích i žalmech«. (Luk. 24, 44.)

Nový zákon tedy není podle učení Spasitele samého ničím jiným, nežli naplněním, zralým plodem Zákona starého.

b) Ovšem obracel se Kristus proti farizejství a hrubým nešvarům ve chrámu a veleradě. Zdůrazňoval původní, Bohem chtěný smysl zákona proti libovolným lidským zásadám a lidským výkladům a vytvořil tím ostrý odpor nepřítelství proti Sanhedrinu, nikoli však proti zákonu a starému božskému řádu. Na zákoně se nesmí změnit ani písmenky. Také v novém království Božím má Starý zákon s celým svým obsahem božských pravd trvatí dále nezměněn, i když novým světlem ozářen a prohlouben.

2. Rozpor. .

a) Co se ze Starého zákona s církví Kristovou nesrovnávalo a musilo nezbytně padnout, byly všechny předobrazy, které, byvše uskutečněny, musely ustoupit. Umbram fugat veritas.

Stará obětní a obřadní služba splnila svůj účel připravovat lid na příští řád. Na místo obětování zvířat měla nastoupit vznešená čistá oběť (Mala-chiáš) novozákonní, na místo obřízky křest, na místo církve národní církev světová. Proto musel chrám v Jerusalemě své jedinečné postavení ztratit.

b) Především pak šlo o to, aby byla přivedena duševní přeměněna naukou Kristovou, jeho zákonem lásky a niterností za mírného, ale vydatného působení Ducha svatého.

c) To všechno však neodůvodňovalo nijakého skutečného rozporu mezi židovstvím a křesťanstvím. Ten povstal teprve tím, že většina Židů, vedena svými duchovními vůdci, neuznala Ježíše jako Mesiáše, vymkla se důslednému vývoji a zůstala při starém a nechtěla opustit svou úzkou národní skořápku.

Než rozlom neměl a nemohl přijíti náhle, neboť v lůně Izraelově byly ukryty základní prvky nové církve. Staré poměry musely nejprve, co měly nejlepšího, odevzdati novým. Až teprve se zbořením Jerusalema došlo k rozhodnému rozlomu.

3. Postup apoštolské církve.

a) Apoštolové zachovávali s počátku spojení s církví starožidovskou. Vedle večeřadla, jako zvláštního shromaždiště obce apoštolské, byl navštěvován také chrám k obvyklým modlitbám.

Chrám, staré služby Boží a zákon židovský zůstaly jim drahé a svaté. Považovali se a vydávali za Židy, za syny svého národa, od něhož se nechtěli odloučiti.

Ježíš sám přikázal apoštolům za první působiště Jerusalema, Judeu a Samařsko a pak teprve velký širý svět venku. Proto zůstalo apoštolům na počátku značně mnoho židovského partikularismu. Také, když se pustili dále za hranice země židovské, obraceli se v první řadě na židovské obce v diaspoře, kázali v synagogách a snažili se odtud hlásati blahou zvěst (»testificans Judaeis atque gentibus«, Act. 20, 21.) Také listy apoštolů mají v tónu a za-

barvení ještě docela židovský ráz, nepřihlížíme-li k listům sv. Jana.

b) Za vedení Ducha svatého sílil ryze křesťanský duch vždy víc, až u příležitosti postupu apoštola národů sněm apoštolů v Jerusalemě vydal první jasné rozhodnutí: »Vidělo se Duchu svatému i nám nevkládati na vás žádného břemena více. . .« (Sk. 19, 28.)

c) V pozdější době bylo vítězství křesťanského universalismu nad židovským partikularismem stále zřejmější. Ale stejně rozhodně zachovávala církev stále úctu před Starým zákonem a obřadem. Všechny snahy Marcionovy, aby byla obě zjevení oddělena, byly odmítnuty a dnes ještě zaznívají v církevní liturgii žalmy a čtení Starého zákona s věčně mladou svěžestí.

Přijde snad brzy čas, kdy Duch svatý sejme pásku s očí synagogy? Církev nikdy nepřestala modlit se za zaslepený národ a její kněží učiní dobře, budou-li si všimnat hnutí konversního, jak se v nynější době vždy více objevuje a budou-li je podporovat alespoň modlitbami.

Jako je vybočením liturgického hnutí, chtít bohatě rozvitou formu služeb Božích vrátit do stavu prvotní církve, tak se brání církevní úřad právem proti nebezpečí, aby na prospěch židovského konversního hnutí nebylo ustálené církevní zřízení zatíženo dávno překonanými starozákonnými formálnostmi.

X.

KRISTUS NA VĚKY.

1. *Skutečnost.*

Že Kristus žije v nebi, »sedě na pravici Boží«, jest dosvědčeno ve všech vyznáních víry. (Apostolicum, Nicaenum, Athanasianum atd.) Tato víra se opírá o jasné zprávy Písma svatého. Tak praví na př. Marek: »A Pán Ježíš . . . vzat jest do nebe a usedl na pravici Boží.« (16, 19.) Pavel užívá ve svých listech často téhož obrátu. Tak píše k Židům o Kristu, že »zasedl na pravici velebnosti na výsostech, tím přednější nad anděly, čím znamenitější jméno zdědil, nežli oni.« (1, 3, 4; srv. 8, 1, Řím. 8, 34; Ef. 1, 20.)

Stejně prohlašuje sv. Petr, mluvě o Kristu: »Jest na pravici Boží . . . přišel do nebe, kde jsou mu poddání andělé i mocnosti a síly.« (Petr 3, 22.)

2. *Význam.*

Slova ta vyjadřují velmi dobře, že Kristus panuje v nebi klidně, bezpečně, na věky. Nikdy nebude tento trůn skácen.

A toto jeho panování spočívá v účasti na moci a vládě Boží. Jest jasno, že se to praví o Kristově člověčenství. Že požívá jako Bůh plné božské moci a vlády, netřeba říkat; že však byl také jako člověk povýšen tak vysoko, přesahuje všechny pojmy a všechna očekávání.

Kristus jest tedy také jako člověk Rex gloriae, Králem slávy, vládcem nade všemi, kdož jsou v nebi, na zemi i pod zemí. (Fil. 2, 10).

Jako biskup sedí při slavných službách Božích na bohatě okrášleném trůně, ozdoben odznaky svého vznešeného úřadu, tak trůní věčný velekněz, »pastýř a biskup našich duší« (Petr 2, 25) v lesku a slávě v nebeském chrámě.

Než biskup nesmí sedět sám na svém trůně. Musí býti obklopen věncem svých asistentů, sedadla v chóru musí býti zaplněna všemi hodnostáři a lavice hlavní lodi věřícím lidem — čím více, tím lépe — všichni spojeni touž povznesenou slavností radostí.

Tak nesmí zůstat prázdná ani nebeská katedrála. Vždyť Kristus odešel, aby nám připravil místo. (Jan 14, 2.) Ustavičně proudí a putují sem nové a nové zástupy poutníků a andělové je doprovázejí nejprve ke trůnu Kristově, před nímž padají na kolena v úctě a přemožení blažeností. A On sám jim pak, jako Pán nebeského domu, poukazuje jejich čestná místa, místa padlých andělů. Ten dostane místo některého archanděla, onen místo serafovo, jiní obdrží místo mezi patriarchy, proroky, vyznavači atd. Mnozí, jako na př. sv. Jan. Křtítel, sv. Josef, zaujmou zcela zvláštní čestná místa, přede všemi přirozeně Maria, Královna nebes.

A zástup vzrůstá ustavičně, lidé ze všech zemí a jazyků sem spějí, až se počet naplní.

Obdržíš tam místo také ty? A blízko Mistra?

3. *Přimluva u Otce.*

Král na nebesích se neomezuje jenom na po-

ukázání místa, když se ocitneme před Jeho trůnem. Pomáhá nám i s nebe, abychom je dobyli. »Proto také může dokonale spasiti ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho, jsa vždycky živ, aby za ně orodoval — semper vivens ad interpellandum pro nobis.« (Žid. 7, 25.) Ba, i když nás stihlo neštěstí, že jsme upadli do hříchu, nemusíme zoufatí. »A zhřeší-li někdo, máme přímluvce u Otce, totiž Ježíše Krista spravedlivého.« (Jan 2, 1.) »Vždyť nemáme velekněze, jenž by nemohl míti soucit s našimi slabostmi, nýbrž takového, který byl podobně jako my zkušen ve všem, kromě hříchu. Přistupujeme tedy s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost ku pomoci příhodné.« (Žid. 4, 16.)

Církev to ví dobře, proto uzavírá své modlitby pravidelně formulkou: Per Christum, Dominum nostrum.

Již z toho jest vidno, jak jest nespravedlivá námitka proti církvi, jako by Krista zatlačovala a Marii povyšovala za prostřednici. Nikoliv, Maria jest jen prvním stupněm svatých schodů. Par Mariam ad Jesum, per Jesum ad Patrem. Vizme trojí Colloquium v exerciční knížce sv. Ignáce!

II. »JÁ JSEM S VÁMI!«

125.

»A hle, já jsem s vámi po všecky dni až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.)

Je to nejlíbeznější, nejsladší, nejvítanější ujištění, které Mistr mohl při svém loučení dát apoštolům a učeníkům. Každé slovo má zde největší význam.

1. *Obsah a význam příslibu.*

a) Mistr nemyslí slovy: »Já jsem s vámi« toliko, že jeho dějinná památka potrvá a bude působit i v budoucnu, jako to chápou mnozí protestanté. To se rozumělo samo sebou. Také tím neoznačuje pouhou přítomnost svou milostí při vykonávání jejich poslání.

I tu jim slíbil již dříve prostřednictvím Ducha svatého: »Já budu prositi Otce, a jiného utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky.« (Jan 14, 16; 16, 7 a n.)

b) Zde jest myšleno něco jiného. »Já jsem s vámi,« praví Spasitel. Jest jasné, že učenici, přes to, že příslibení Ducha Utěšitele znělo tak potěšitelně, přece budou především postrádat Jeho, který byl jejich Mistrem, učitelem, jejich všecko. Potěšuje je tudíž ujištěním, že zůstane. Musí to býti tedy zvláštní, skutečné setrvání, a to může býti jenom jeho *eucharistická přítomnost*. Vždyť jim poroučí: »To činite na mou památku!« Jestliže to činí, pak jest On přítomen, skutečně osobně přítomen. »Toto jest tělo mé!« Mají tedy moc uskutečňovat Jeho přítomnost v nejplnějším slova smyslu.

c) Protestantům naznačují slova: »Já jsem s vámi«, málo, nám nekonečně mnoho. Zajdi si do protestantského kostela! Zajisté tam také najdeš modlitby a písně k milému Pánu Ježíši, dokonce snad velmi pěkné a zbožné. Ale co chybí, jest obětní oltář. Hlavní věc jest tu kazatelna. Z kněze se tu stal »služebník slova«.

A zajdi si do katolického kostela. V době mše svaté, proměňování, požehnání, čtyřicetidenní po-

božnosti! Živým, znatelným střediskem jest zde Ježíš, nikoli jako duchovní vzpomínka, nýbrž jest opravdu přítomen. Jemu platí veškero klanění, všechny pokleky, soukromé i společné modlitby a zpěvy, kadidlo, jas svící. Pán ve svatostánku v monstranci oživuje všecko jako hřejivé, zářící slunce. Před ním se sklání v úctě a důvěře celá obec. Ježíši, Tobě žiji . . .

2. *Důvody a účel zaslíbení.*

a) Jeho věrní měli býti potěšeni pro jeho odchod k Otci. Čím bylo pro ně odloučení od Krista, věděli z trpké zkušenosti. Jeho návrat je sice opět vzpřímil, ale radost byla tlumena tím, že se objevoval jen čas od času, a jindy zůstal neviditelný. Jak pak, kdyby zmizel nyní docela? Na tuto starost kane jako hojivý balsám příslibení: »Já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.« To je musilo potěšit, i když toto zůstání dobře nechápali.

b) Chtěl svým apoštolům a učeníkům dodat odvahy ke konání jejich velikého poslání v celém světě. Sotva se mohli zhostit vážných obav. Ano, kdyby šel s nimi, kdyby byl s nimi jako vůdce, velitel, ale sami, bez něho, jak to asi půjde?

Tu zaznívají povzbuzující slova: »Nebojte se, já budu zde, já budu s vámi, kamkoliv vás cesta povede. A i když váš tělesný zrak mne nevidí, budu přece stále blízko vás jako pomocník, těšitel, rádce ve všech okolnostech a nebezpečnostech. Otázku „jak“ ponechte mně.« Svě sliby ohledně zmrtvýchvstání dodržel s tak podivuhodnou věrností a nade všechna očekávání; dodrží také tento slib.

Jakou jest útěchou pro vojína, ví-li, že jeho milovaný vojevůdce dlí na blízku; jak povzbuzuje myšlenka, že jeho oko je vidí, jeho ucho je slyší, že je stále na dosah, aby poskytl radu, útěchu, objasnění!

126. 3. *Působení slibu.*

a) Již pouhá přítomnost Páně má pro jeho věrné nedozírnou cenu. Víme, že všude, kdekoliv blikotá světélko věčné lampy před svatostánkem, jest On pod nepatrnými způsoby chleba přítomen vpravdě, skutečně a podstatně s božstvím i člověčenstvím, týž Spasitel, který chodil po Svaté zemi, vyučuje a konaje zázraky; týž Vykupitel, který slavně vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa a nyní trůní na pravici Boží. Je tu, několik kroků od nás, ochoten kdykoliv nás vyslyšet, vysvětlit naše pochybnosti, zázračně potěšit a posílit.

b) Než tím se Spasitel nespokojil. Chtěl se obětovat za nás znovu a znovu ve mši svaté, obnovovat nekrvavě krvavou obět Kříže na Kalvarii. Máme v rukou obětní dar nekonečné ceny, a kolik tu mohou kněz i lid denně docilovat od Otce na nebesích ve všech svých potřebách! Jest významné, že právě při nejsvětější oběti zaznívá stále vzájemný pozdrav: Dominus vobiscum — Et cum Spiritu tuo!

c) A aby jeho přítomnost byla co nejintenzivnější, chce se Pán spojit se svými věrnými jako pokrm a nápoj, chce je živit svým tělem a svou krví.

Tak jest Kristus svou blahosklonnou přítomností středem celé bohoslužby. A není přítomen jed-

notvárným, stejnoměrným způsobem, nýbrž v nejpestřejší rozmanitosti, neboť za církevní rok předvádí se nám celý život Spasitelův od narození ve chlévě betlemském až k jeho nanebevstoupení s jeho nejskvělejšími poučkami a zázraky.

4. *Trvání.*

»Po všechny dni až do skonání světa.«

a) To dokazuje:

1. Že jeho slova se vztahují nejenom na jednácté apoštolů, nýbrž také na jejich nástupce, že jest tedy zřízena řádná posloupnost v úřadě:

2. že církev přetrvává všechna pronásledování až do konce;

3. že církev neselže ve svém podstatném úkolu, učít, že se tedy nemůže mýlit ani klamat.

b) Skutečně byl za všech dob při své církvi — v církvi prvotní, v době katakomb, ve středověku i v době nové.

Byl by to rozkošný obraz, kdybychom rozvinuli stálou přítomnost a působení Páně podle století, vždy v nových formách, výrazech a pobožnostech.

c) Jak zázračně musí působit živé přesvědčení o živé přítomnosti Kristově na zbožného kněze; vědomí, že jeho Mistr sleduje ze svatostánku s živou účastí okem i srdcem všechny jeho práce, utrpení a oběti, kterým se v jeho službě podrobuje!

Toto životné »Mecum« jest něco nádherného v životě kněžském. Bez něho jest den bez slunce.

Než jaký to rozdíl mezi knězem a knězem! Jak rozdílný jest život svatostánku! Jednomu jest Mistr tak životně blízko, druhému tak daleko! Jistě jest

Pán v Eucharistii objektivně ovšem stejně přítomen, ale subjektivní chápání jest tak různé!

Zrovna tak tomu bylo za jeho života pozemského. Byl blízek všem, ale jenom málo lidí ze všech těch tisíců přiblížilo se mu dokonale osobně a niterně.

III. VÍTĚZNOST CÍRKVE.

»Já jsem s vámi.« Netoliko pro sebe chtěl Spasitel ustavičně žíti zde na zemi, nýbrž pro své věrné a pro dílo, které stvořil. Velcí mužové žijí a působí svým dílem až za hrob, po celá století. Spasitel stvořil dílo, objímající celý svět, svatou církev a s tímto dílem chce býti až na konec věků. A poněvadž on sám slavně zvítězil nade vším, bude také Jeho dílo vítězit od začátku až do konce. »Confidite, ego vici mundum.« (Jan 16, 33.)

127. 1. Vítěznost proti nepřátelům.

»Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« (Mat. 16,18.) Devatenáct století přelétlo nad dílem Kristovým — a přetrvalo je, přes všechny tak hojné útoky a pronásledování, která tato století přinesla.

a) Proti mladé církvi vystoupilo surové násilí předně se strany Židů v Jerusalemě, pak se strany Židů ve všech zemích, kam apoštolové přinášeli blahou zvěst. Jejich zloba nezmohla však ničeho proti dílu Kristovu: non praevallebunt!

Povstali římsí caesarové, mocní světovládcové, a snažili se zničit mukami a smrtí mladou setbu. Nadarmo! Padli s trůnu a zemřeli, padla moc cé-

sarů, padla celá římská světovláda, ale říše Kristova vzkvétala stále mohutněji, »non praevallebunt!«

b) Povstala nevěřící moudrost světská a snažila se všemi prostředky ostrovtipu vydati nové učení jako bláznovství na pospas posměchu: nadarmo! Soustava za soustavou se rozplývala, moudrost Kristova zůstala: »non praevallebunt!«

c) Povstali nepřátelé ve vlastních řadách, bludaři, kteří se snažili všemi prostředky výmluvnosti a svůdnictví podkopati pravdu: non praevallebunt!

A tito nepřátelé povstávali v kratších nebo delších obdobích po řadě vždy znovu a znovu, útočili jednotlivě nebo společně plni zloby na skálu Petrovu, podobně jako divoce se pěnící, hučící vlny mořské — nadarmo: non praevallebunt!

Vítězně se tyčí až do dneška znamení Kříže!

2. Vítěznost působení.

Ústav založený Kristem, církev svatá, zůstala vítězná nejenom proti všem nájezdům a útokům, nýbrž rozvíjela také za všech dob vítěznou činnost.

a) Zrno hořčičné (Mat. 13, 31) vzrostlo v mohutný strom, který své větve rozkládá po všech zemích, skýtá všem národům osvěžující stín. Jdi do kteréhokolivěk dílu světa, všude najdeš katolickou církev, všude se hlásá i vyznává učení Kristovo. A to nikoli zde tak, onde jinak, nikoli, táž čistá nauka, jak ji církev od dob apoštolských neporušenu zachovává.

b) A nejen prostorově se církev všude uplatnila

vítězně a dobyla všechny díly světa; je zároveň kvasem, který všechno proniká. (Mat. 13, 23.)

Svým vznešeným učením očistila a posvětila církev pohanský svět, zamořený úplně miasmy nemravnosti, ozařovala a osvěcovala všechno ve středověku a zapuzuje také za dnešních dob vždy více hustou tmou nevěry a nepravosti v zemích pohanských!

Kdo dovede popsati, co vytvořila církev nejenom pro život nadpřirozený, pro onen svět, nýbrž i pro život přirozený, pro tento svět? Co znamená její působení pro život sociální, pro civilizaci a kulturu, pro vědy a umění! Byla to věru nešťastná slova, slova o »inferioritě katolíků«.

Kdo se ujímal za všech dob chudých, utiskovaných, slabých? Kdo zakládal první nemocnice? Kdo založil první školy a university? Kdo poskytl uměním, stavitelství, malířství, sochařství, básnictví, hudbě nejvznešenější náměty, podněty a podpory? Kdo zachránil díla antiky a kdo vytvořil nejvznešenější, nehynoucí díla v umění a ve vědách? Zdaž to nebyli přívrženci církve? Otevři statistiku: kde najdeme nejvíce odporu proti samovraždě, vraždě dítek, nemravnosti, zločinu, převratům?

Což nebylo povždy heslem církve: »Omnia instaurare in Christo«? (Ef. 1, 10.)

128.

3. Námitka.

a) Připouštím, tak slintá pesimista, že církev Kristova má v sobě opravdu božskou sílu, že má prostředky, jimiž mohla a může dobýti mohutných vítězství. Ale jak to je s její vítězností u nás, v na-

šich dobách, v našich zemích? Nenabývá-liž tu hrabivost, nestydatost a poživačnost děsivých rozměrů?

b) Všechno to, co strašlivého vidíš a co tu opravdu jest, nemůže nic ubrati vítěznosti církve.

Proč? α) Máš před očima jenom malý úsek, soudíš s úzkého hlediska, podle tvých místních poměrů. Kdybys měl přehled přes celek, kdybys viděl vedle černých stínů také zářící světlo, které na mnohých místech přímo mizí v příšerných stínech, kdežto jinde svítí tím velikolepěji a oslnivěji, pak by tvůj úsudek dopadl jinak.

β) Musíš uvážit, že při vítězném jejím působení zůstává lidská svoboda, svobodná vůle, která může odmítnout připojit se k vítězné věci, svoboda, která může vlivu, ježž má na jiné, zneužít k jejich zkáze. To se může díti ojediněle, ale to se může mnohdy rozšířit epidemicky na celá období a země.

γ) Nesmíš zapomnět, že Německo, Československo, nebo třeba celá Evropa není celý svět, nýbrž jen malý kousek světa — a církve, a že i když zkažená, zvrácená vůle vítěznému působení církve na jednom místě klade překážku, na jiném místě se vítězné dílo Kristovo jeviti může a jeví tím skvěleji.

My zůstáváme tak snadno stát u jednotlivých etap, ojedinělých zjevů velikého zápasu, dáváme jimi na sebe působit a klesáme zcela zbytečně na mysli. Ne, ne, Kristus vítězí a proniká vítězně vpřed přese všechno! Nepočítá s jedinci, ani s jednotlivými skupinami zemí, ani s roky nebo desíletími. Počítá na celé lidstvo, století, celek!

A což nerozvíjelo se království Kristovo jako celek, vnitřně i zevně stále víc? Kde je říše, která by se s ním mohla měřit?

Proto, bojovníku Kristův, nepozbývej mysli, bojuj tím statečněji, čím jsou nepřátelé početnější, čím větší nebezpečí pro tvé stádce; snaž se alespoň zachránit, co se ještě dá zachránit!

Pamatuj si: sloužíme vítěznému Pánu! Vítězný jest on sám, vítězná jest jeho věc, zvítězí všichni, kdo pevně v něho důvěřují a věrně při něm vytrvávají!

At žije Kristus Král!

IV.

POSLEDNÍ PŘÍCHOD.

Neustále pracuje Pán náš pro vykoupené jím lidstvo, aby co nejvíce lidí dospělo s jeho milostí k věčné blaženosti. Působí v nebi jako přímluvčí u Otce, působí na zemi svým dílem, církví svatou, jejíž duší jest Duch svatý, poslaný od něho, a u níž on sám ustavičně dlí se svojí silou a milostí a svou eucharistickou přítomností.

Ale až nadejde Prozřetelností Boží stanovená chvíle, kdy počet vyvolených, majících zaplniti nebesa, se dovrší, pak povstane se svého trůnu, aby ve viditelné lidské podobě se vrátil — k poslednímu soudu!

Často a často ukazoval Mistr na tento svůj druhý příchod na konci věků. Byla to poslední slova, která promluvil ke svým nenávisť naplněným nepřátelům, když ho Kaifáš vyzval, aby vydal svědectví

o sobě: »Avšak pravím vám: od tohoto času uzříte Syna člověka seděti na pravici moci Boží a přicházeti v oblacích nebeských«. (Mat. 26, 64.) A byl to poslední pozdrav, který po svém nanebevstoupení seslal učeníkům po nebeském poslu. »Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli jíti do nebe.« (Sk. 1, 11.)

Jak bude tento druhý příchod vypadat?

1. Ohlášení.

129.

a) Mohutný hlas trub zavzní po děsných událostech posledních dnů žijícím ještě a vzkříšeným zemřelým při jejich probuzení a sloučení těla s duší vstříc, pronikne jejich sluch i srdce a odhalí jako blesk strašnou skutečnost: veliký den soudu přišel! Celým stvořením jde hlas: Venite ad iudicium!

Truba znějíc v divném tónu
nade hroby milionů
bude nutit všechny k trónu.

Výkřik hrůzy a zděšení zaječí vzduchem. Jak děsí hrozný orkán, mohutná bouřka, když hrom burácí, blesky se křížují, vichr vyje a celá příroda úzkostlivě se krčí a chvěje: slabý to obraz té chvíle!

Smrt i vesmír strne v děse,
z hrobů vše až pozdvihne se
zodpovídat na soudě se. (F. X. Dvořák.)

b) V okamžení budou všechny miliardy lidí ze všech dob a míst shromážděny.

Jaký to pohled — tento nesčíslný, třesoucí se strachem a úzkostí se tetelící zástup všech barev,

všech kmenů, všech dob, všech tříd, všech pásem, věků, pohlaví, náboženství, kultur! Obraz tak obrovsky veliký, tak úchvatný, že by ho žádný štětec zachytit, žádné básnické péro vylíčit nedovedlo.

c) Blíží se poslední veliké dějství světových dějin, poslední soud!

Jevištěm je sytě černá obloha, na níž nesvítí již ani jedna hvězda, již neosvětluje již slunce ani měsíc: »Sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo.« (Mat. 24, 29.)

d) Všem jest jasno: nadešel poslední den, den soudu světa přišel, padne poslední veliké rozhodnutí.

Ha, jaké pocity a nálady u lidí zlých! Nyní přestává všechna pochybnost, nyní umlkne všechen posměch. Vyvstane děsná pravda, obrovská, nepřemožitelná: Erravinnen!

Hory, padněte na nás!

Ale tu není možno utéci, ani se skrýti, ani se zachrániti!

130.

2. Příchod.

Blesk, hrůznější než kdykoli jindy, trhá tmavou oponu noci... Všechno se chvěje — přichází soudce!

a) Jeho odznaky jsou nesený před ním. »Parebit signum Filii hominis in caelo.« (Mat. 24, 30.) Září vysoko na nebi, daleko viditelné, vrhají jasné světlo na jeviště, vznešené a velebné, a při tom hrůzně vážné a prosté.

»Ave spes nostra unica!« šeptají spravedliví.

»Běda nám! Nazarenský zvítězil!« řvou v zoufalství bezbožní. Běda, jeho znamení, které haněli, tupili, proklínali, zesměšňovali — golgatský kříž je znamením soudce světa!

b) Kristus přichází, obklopen svými anděly a blaženými v nebi, ve strašné velebnosti a slávě.

Již když přišel jako dítě, slabý a pokorný — obklopovaly jeho příchod paprsky božství: andělové a hvězda. A Herodes byl naplněn úzkostí a strachem a celý Jerusalems s ním.

Když ho pochopové zajímali na hoře Olivetské, tu stačilo slovo, pohled, a celý houf padl jako bez sebe na zem.

Když umíral na kříži, zatmělo se slunce, země se chvěla v základech, lid se třásl.

A nyní přichází s plnou mocí a velebností, jak to byl předpověděl: »Videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa et maiestate.« (Mat. 24, 30.)

Když se po svém vzkříšení zjevil apoštolům, a náhle, neočekávaně stál před nimi, tu se ulekli, ačkoli se jim zjevil v mírném lesku své slávy, pln lásky a dobroty . . . Jak se ulekne svět, až ho nyní uvidí »cum virtute multa et maiestate«!

c) Tu přichází on, »desideratus cunctis gentibus« (Agg. 2, 8), Mesiáš, střed světových dějin, kolem něhož zuřil duchovní boj od tisíciletí, učitel světa, Vykupitel, Král a vojevůdce, hlava církve, soudce světa . . .

Pln podivuhodné vznešenosti, velebnosti, důstojnosti, na trůně slávy, obklopen nepřehledným, skvělým, zářícím průvodem.

Oči všech utkvívají na tomto obraze . . . jedni rozzáření, druzí zděšení . . .

d) Jako Josef Egyptský před svými bratřími, tak stojí on před lidstvem a dává se poznat.

Ego sum Jesus, frater vester — v něhož jste doufali, pro něhož jste trpěli a bojovali, jehož den jste očekávali, po němž jste toužili a volali hlasem tužby: »Veni Domine Jesu!« (Apoc. 22, 20.) Nyní vaše tužba splněna — Ecce Rex vester!

Ego sum Jesus, quem vos vendidistis — jehož jste zavrhli, ukřižovali, pronásledovali, tupili, opusili, zradili v jeho osobě, v jeho církvi, v jeho služebnících, v jeho učení, v jeho svátostech, jehož jste chtěli vyrvati ze světa a ze srdcí!

Ten stojí před vámi! Ego sum! Znáte-li mne? Ego lux mundi, ego via, veritas et vita! Quid est veritas? tázali jste se. Já jsem vám to řekl, já vás varoval, já trpěl, čekal — ukazuje na tento den, a nyní jest zde!

Já jsem proléval krev za vás všechny, vizte zde jízvy na rukou a nohou, vizte ránu v boku! Videte, in quem transfixistis! (Srv. Jan 19, 37.)

Ó, toho pohledu, pro jedny tak povznášejícího, tak potěšitelného, tak radostného; pro druhé tak zahanbujícího, ohromujícího, tak beznadějného!

131.

3. Soud.

a) *Vyjasnění.* V jediném strašlivém okamžiku uvidí se všecko jasně a zřetelně — celé dějiny světové a dějiny jednotlivců leží otevřeny jako kniha. Jako blesk za tmavé noci všecko ostře ozařuje, tak jest všecko nyní zjevné. Celé Boží řízení světa jeví

se tu ospravedlněno ve velkém jako v malém. Všecky pečete jsou strženy, všechny archivy otevřeny, všechna tajemství vyjevena, všechny záhady rozřešeny; viny a zásluhy, hřích a ctnost ostře rozlišeny a změněny, spočteny, zváženy. Každý tu stojí tak jak byl, jak jest v očích Božích; odhalen, demaskován — ospravedlněn, zhodnocen. Také v zevnějšku těla, tu zářící krása milosti, tam ošklivá ohyzdnost hříchu! Jediný mocný povzdech jde davem: ach, tak jest tomu!

Každý obdrží na čelo značku, znamení vyvolených (*decem millia signati*), nebo znamení zavržených.

Všechno jest tak jasné, tak úchvatně spravedlivé, že se neozývá ani slůvko odporu v celém nepřehledném množství.

b) *Vnější roztržení*. Provedou je andělé v jediném okamžiku. Pán pokyne — a ovce jsou odděleny od kozlů — vpravo a vlevo od soudce na trůně. Pšenice a plevy rozlišeny jediným vrhem — neodvolatelná, věčná rozluka a rozdělení!

Na straně jedné ječí bolest zoufalství hrůzou se chvějícím světem, na druhé hlaholí radostné alleluja zachráněných!

Kde budeš státi ty? Mezi čistými ovečkami nebo smrdícími kozly? Kam budeš na věky náležeti? Mezi svaté, nebo zatracené? Ptej se sama sebe, ke kterým nyní chodíš, se kterými nyní držíš?

c) *Rozsudek*. A nyní soustředí se všechno světlo na osobu soudcovu. Povstal a jeho postava je obrovská a majestátní.

Obrací se vpravo, ke spravedlivým. Jeho oči,

hluboké jako propast, počínají zářit nekonečnou láskou. Široce rozevívá náruč a sladce jako sváteční vyzvánění zaznívá jeho hlas: »Venite, benedicti Patris mei.« (Mat. 25, 34.)

A pak se obrací k těm po straně levé. Na jeho čele trůní strašlivá vážnost, z jeho úst srší paprsky jako blyskající se meče — oko jeho plá jako hořící oheň — rámě se pozvedá hrozivě, a jeho hlas zní jako hrom, který následuje hned za bleskem a trhá mraky, otrásá nebeskými prostory, takže se chvěje celá světová soustava: »Discedite a me maledicti.« (Mat. 25, 41.) A jako pyšný strom, zasažený žhnoucím bleskem, roztržtý s praskotem se vyvrací, tak se hrouť celý zástup zavržených sám v sebe — *massa damnata* . . .

d) *Vykonání rozsudku*. Po rozsudku následuje hned jeho výkon: »Et ibunt hi in supplicium aeternam, iusti autem in vitom aeternam.« (Mat. 25, 46.)

Zde jediný, příšerně znějící výkřik zoufalství, jež nikdy nepomine — propast se otevře a lačně pohltí zavržené . . . A anděl zapečetí černý jícen a dá tam nápis: *Tempus non est amplius!*

Tam však shromáždí se vítězné vojsko kolem svého věčného krále a velekněze, aby vtáhlo do nebeského města — jásající, opojené slastí, blažené nevyslovitelným pocitem vděčnosti . . . vstříc neporovnatelné radosti, vstříc nepomijitelnému vlastnictví — vstříc *věčnému jitru slávy!*

Toť velikého dramatu lidského veliký konec . . . Opona padne, čas uplyne, započne věčnost!

MORS AUT VITA
AETERNA . . .

**Recordare, Jesu pie,
Quod sum causa tuae viae.
Ne me perdas illa die!**

K o n e c .

OBSAH

Hlava		str.
1.	Úvod	5
I. Tajemství vzkříšení.		
2.	I. Podstata vzkříšení	11
3.	II. Skutečnost vzkříšení Kristova .	13
4.	III. Okolnosti vzkříšení	16
	1. Třetího dne	16
5.	2. Vstal tajemně, bez přímých svědků	17
	3. Za mohutných zjevů přírod- ních	18
6.	IV. Důvody vzkříšení	19
7.	V. Krása vzkříšení	21
	1. Vítězství nad smrtí	21
	2. Vítězství nad nepřáteli	22
8.	3. Vítězství nad utrpením a po- hanou	24
9.	VI. Vzkříšení trvá věčně	27
	1. Vzkříšení v církvi	27
	2. V životě jednotlivých lidí . . .	29
10.	3. V nebi	29
II. Boj proti pravdě vzkříšení.		
	I. Nálada nepřátel	35
11.	1. Jejich starost	35
12.	2. Jejich opatření	36
13.	II. Strážcové hrobu	38
	III. Sanhedrin	40

Hlava		str.
14.	1. Jeho zatvrzelost	40
	2. Tutlání	42
15.	a) Porady	42
	b) Úplata	43
16.	c) Lež	44
17.	IV. Proč se nezjevuje Ježíš veřejně	47
18.	V. Moderní nevěra a vzkříšení .	49

III. Čtyřicetidení po zmrtvýchvstání.

	I. Účel	55
	1. Blaho církve	55
19.	a) Zpevnění církve	55
20.	b) Zařízení církve	57
21.	2. Uvedení do Písma sv.	59
22.	II. Svéráznost života Ježíšova . . .	62

IV. Zjevení Páně vůbec.

23.	I. Účel	67
	II. Počet a pořad	67
24.	III. Způsob	68
25.	IV. Postava vzkříšeného Spasitele .	70
26.	V. Zjevení pozdějších dob	72

V. Sestoupil do pekel.

27.	I. V předpekli	77
28.	II. Ukázka budoucího vzkříšení . . .	79

VI. Zjevení v Judeji.

	I. Raduj se, nebes Královno!	85
29.	1. Skutečnost	85

Hlava		str.
30.	2. Zjevení	87
	II. Cesta žen ke hrobu	90
31.	1. Příprava	90
	2. Cesta ke hrobu	92
32.	3. Duševní nálada žen	93
	4. Překvapení u hrobu	95
33.	III. Andělé u hrobu	96
	IV. Petr a Jan u hrobu	98
34.	1. Nálada Petrova	98
	2. Zpráva	99
	3. Cesta ke hrobu	100
35.	4. Nález	101
	5. Účinek	102
36.	V. Jan	103
	VI. Magdalena	104
37.	1. Magdalena hledá Ježíše	104
38.	2. Před hrobem	106
39.	3. Zjevení andělské	109
40.	4. Zahradník	110
	VII. Rabboni!	113
41.	1. Poznání	113
42.	2. Noli me tangere!	115
43.	3. Poselství	117
44.	4. Tenui eum	119
	VIII. Avete	120
45.	1. Zjevení	120
46.	2. Poselství	122
	3. Význam zjevení	123
47.	4. Zbožné ženy pozdějších dob	124
	IX. Nevěra apoštolů	127
48.	1. Skutečnost nevěry	127

Hlava	str.
	2. Bezpodstatné pochybnosti . . . 127
49.	3. Vysvětlení nedůvěřivosti . . . 129
	4. Chování Mistrovo 130
	5. Pochybovačnost v pozdější církví 131
50.	X. Mistr se zjevuje Petrovi . . . 133
51.	1. Důvody toho zjevení 133
52.	2. Zjevení 134
53.	3. Význam zjevení 137
	XI. Učení emauzští 139
54.—55.	1. Cestou 139
56.—57.	2. Spolupoutník 144
58.	3. V hospodě 151
59.	4. Poznání 153
60.	5. Návrat 157
	XII. První společné zjevení v sni . . 159
61.	1. Okolnosti 159
62.	2. Zjevení 161
63.	3. Podává jim díky 164
	XIII. Ustanovení svátosti pokání . . 167
64.	1. Pax vobis! 167
	2. Poslání 168
	3. Dechnutí a křest Duchem . . . 169
65.	4. Moc odpouštětí hříchů . . . 169
	XIV. Christus consolator 172
66.	1. Mistr utěšuje 173
	2. Pán utěšuje všechny 173
67.	3. Poskytuje ryzí útěchu 174
	4. Utěšuje stále 175
	XV. Těšitelský úkol kněžstva . . . 176
68.	1. Buď těшитelem 176

Hlava		str.
69.	2. Jak utěšovat	179
	3. Podmínky	180
	XVI. Tomáš	181
70.	A) Tomáš nevěřící	181
	1. Jeho povaha	182
	2. Jeho nevěra	182
71.	3. Otázka víry	184
	4. Závěry	185
	B) Tomáš věřící	187
72.—73.	1. Mistr	187
74.	2. Učenící	192
75.—76.	3. Poučení	194
77.	XVII. Svatých pět ran	199

VII. Zjevení v Galilei.

78.	I. Vzhůru do Galileje!	205
	II. Na jezeře Genezaretském	207
79.	1. Noc neúspěchu	207
80.	2. Úsvit úspěchu a tušení	209
81.	3. Úsvit blaženého poznání	213
82.	4. Naučení	215
	III. Snídaně na břehu	217
83.	1. Mistr připravil hostinu	217
	2. Mistr dává úlovek přinést na břeh	217
	3. Mistr zve je k hostině	218
84.	4. Dojem na apoštoly	219
	5. Snídaně a Eucharistie	220
	IV. Ustanovení primatu	222
85.	1. Význam výjevu	222
86.	2. Vyznání lásky	223

Hlava		str.
87.	3. Trojí opakování	226
88.	4. Naučení	227
89.	5. Pastýř a ovčinec	229
90.	6. Pastýřská péče	230
	V. Osud Petrův	233
91.	1. Předpovědi smrti	233
92.	2. Výzva k následování	236
93.	VI. Osud Janův	237
94.	VII. Přehlídka na hoře	240
	VIII. Rozeslání do světa	243
95.—96.	1. Misijní rozkaz	243
97.—99.	2. Úkol poslání	247
100.—101.	3. Misijní sankce	255
102.	4. Úspěch poslání	260

VIII. Loučení Páně.

	I. Tajemství nanebevstoupení	265
103.	1. Skutečnost nanebevstoupení	265
104.	2. Význam nanebevstoupení	267
	II. Hostina a řeč na rozloučenou	269
105.	1. Hostina při loučení	269
106.	2. Řeč na rozloučenou	270
	III. Cestou k hoře nanebevstoupení	273
107.	1. Cesta	273
	2. Průvodcové	274
108.	3. Rozmluva	275
	IV. Vystoupení na nebesa	277
109.	1. Poslední loučení	278
	2. Poslední požehnání	278
110.	3. Vstoupení na nebesa	280
	4. Poslední pohled	281

Hlava		str.
111.	5. Oblak	282
	V. Půchod do nebe	284
112.	1. Původ	284
	3. Půchod	285
113.	3. Nastoupení na trůn	286
114.	VI. Dva andělové	288
115.	VII. Návrat do Jerusalema	291

IX. Zdokonalení Duchem svatým.

116.	I. Poslední rozkaz	297
117.	II. Svatodušní novena	299
118.	III. Volba apoštola Matěje	302
	IV. Soslání Ducha svatého	305
119.	1. Důvody poslání	305
	2. Způsob zjevení	307
120.	3. Účinky	309
	4. Sinaj a Letnice	311
	5. Svatodušní církev kdysi a nyní	311
	V. Ustavičné působení Letnic	312
121.	1. Způsob působení	312
122.	2. Rozdílnost působení	314
123.	VI. Církev a synagoga	316

X. Kristus na věky.

124.	I. Sedet ad dexteram Dei	323
	II. »Já jsem s vámi«	325
125.	1. Obsah a význam příslibu	325
	2. Důvody a účel zaslíbení	327
126.	3. Působení slibu	328
	4. Trvání	329

Hlava		str.
	III. Vítěznost církve	330
127.	1. Vítěznost proti nepřátelům	330
	2. Vítěznost působení	331
128.	3. Námitka	332
	IV. Poslední příchod	334
129.	1. Ohlášení	335
130.	2. Příchod	336
131.	3. Soud	338

OD TÉHOŽ AUTORA JSME DOSUD VYDALI

VE ŠKOLE MISTROVĚ

*Díl I. U MISTRO-
VÝCH NOHOU*

Část 1. rozebrána

Část 2. Kč 7'50

*Díl II. NOC UTR-
PENÍ Kč 21'—*

Dílo *Ve škole Mistrově* podává osnovu meditací vjí-
cích se k životu Kristovu,
naplněnou mnohými podněty a
vyzbrojenou zevrubnou znalostí.

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVANSKÉ
AKC. TISKÁRNÝ, PRAHA II., KARLOVO N. 5
